

Naš kalendarij.

»Priskrbi kalendarij tak, da bo ležal vse leto kot lep piruh na mizil« Tako so želeli modri možje. Arhitekt Vurnik in njegova žena Helena, slikarica-umetnica, sta ga sestavila. Sodba večjih mož je bila pohvalna, redki (hvala Bogu, da redki!) so pa godrnjali nad to novostjo. In vendar je šel naš kalendarij na razstavo v Pariz in v Florenco. Ne bili bi ga zahtevali, če nam ni v čast. — Poglejmo platnice! Vse so prepletene s stezicami — gori in doli — ali niso to dnevi leta — dnevi našega življenja? Kako čudno se nam vijo in tonejo v večnost. In na prvi strani žari sredi rdečega polja zobčasto kolo — simbol (podobna) solnca, krog katerega plove dvanajst golobčkov, dvanajst begotnih mese-

cev, ki jim solnce in luna in nebesna telesa določajo čas. In skozi to vsemirje pa gori plamen: zopet simbol duha človeškega, ki v teku leta išče novih »svetov«, novih odkritij, novih iznajdb kot gospodar zemlje, krona stvarstva. In še bolj je ta ogenj simbol božjega duha, ki piše pota zvezdam, ki kot Večna Previdnost prošinja vesoljstvo. — Poglejmo posamezne mesece! Kako je vse v ravnovesju, vse pretehtano. Na vrhu vsakega meseca blesti glavni spomin njegov, bodisi praznik, bodisi žetev, pridelek. Vsa naša glavna zgodovina je tam, misli nedeljskih evangelijev, vreme in godovi, tehtni izreki sv. pisma kot smernice življenja. Zamisli se v kalendarij, tehtaj, išči, razmišljaj — vesel ga boš.

Naznanilo.

Naknadno se družbene knjige ne morejo oddajati po znižani ceni, ampak le po knjižni ceni, ki je nastavljena v ceniku (§ 2 opravnega reda).

* * *

Gospodje poverjeniki naj blagovolijo letošnje knjige tako razdeliti, da dobi vsak družbenik petero knjig, namreč:

1. Koledar za leto 1926.
2. Apostoli Gospodovi, II. del.
3. V graščinskem jarmu. (Sl. Več. 78. zv.)
4. Božji mejniki. (Moh. knjižnice 10. zv.)
5. Travnštvo. Drugi (zadnji) snopič.

Za doplačilo:

- Sonce in senca. (Moh. knjižnice 8. zv.)
Poljudna kemija. (Moh. knjižn. 9. zv.)

Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti dekaniji ali župniji, v kateri se je vpisal. — Na poznejše izpremembe stanovališča se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati.

Vse stroške (za poštnino, voznino, to-vornino, omot itd.), katere imajo gospodje

poverjeniki za pošiljatev denarja in za prejem knjig, jim morajo družbeniki povrniti.

Vsakemu zavoju so priložene vpisovalne pole za prihodnje leto. Vpisovalne pole naj se po končani nabiri z denarjem vred pošljejo zanesljivo do 5. marca 1926, in sicer franko na naslov: **Družba sv. Mohorja na Prevaljah**. Nabira udov naj se blagovoljno prične takoj pri oddaji letošnjih knjig in konča z mesecem februarjem. Pri vsaki vpisovalni poli je več položnic. Ker je denar drag in je škoda, ako leži brezplodno v predalih, prosimo gospode poverjenike, da naj tudi letos pošiljajo nabrano udnino Družbi sproti — morda mesečno.

D o s m r t n i k i naj se v s a k o leto zglasé pri gosp. poverjeniku, po katerem želé v jeseni dobiti knjige, posebno v tistih krajih, kjer je več gospodov poverjenikov.

Na prepozna oglasila ali naročila brez denarja se po družbenih pravilih Družba ne more ozirati.

Prevalje, meseca septembra 1925.

Družbeni odbor.

Vol. 22. v. 59.

2

B

Lupinjska družina

KOLEDAR DRUŽBE SV. MOHORJA 1926

IZDALA IN ZALOŽILA DRUŽBA SV. MOHORJA NA PREVALJAH

1852

DOVOLILI KNEZOŠKOFIJSTVI KRŠKO IN LAVANTINSKO

|| 1825/66

22453

7.3.1958

NAVADNO LETO 1926

ima 365 dni (med temi 66 nedelj in praznikov po starem štetju); začne se s petkom in konča s petkom.

ZACETEK LETA 1926.

Občno in državno leto se začne novega leta dan, 1. januarja.
Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo, dne 28. novembra.

ASTRONOMICNI LETNI ČASL.

Pomlad se začne dne 21. marca ob 10. uri 2 min.
Poletje se začne dne 22. junija ob 5. uri 30 min.
Jesen se začne dne 23. sept. ob 20. uri 27 min.
Zima se začne dne 22. decembra ob 15. uri 34 min.
Ure se štejejo od 1 do 24, t. j. od polnoči do polnoči.

GODOVINSKO ŠTEVILO.

Zlato število . . . 8 Rimsko število . . . 9
Epakta ali lun. kaz. XVI Nedeljska črka . . . C
Solčni krog . . . 3 Letni vladar: S o l n c e.

NEBESNA ZNAMENJA.

Pomlad: oven . . . Υ bik . . . 8 dvojčka . . . II
Poletje: rak . . . ♋ lev . . . ♌ devica . . . ♍

Jesen: tehtnica . . . ♎ škorpion . . . ♏ strelec . . . ♐

Zima: kozel . . . ♑ vodnar . . . ♒ ribi . . . X

PREMAKLJIVI PRAZNIKI.

Sedemdesetnica 31. jan. Binkošti 23. maja.
Pepelnica 17. februarja. Sv. Trojica 30. maja.
Velika noč 4. aprila. Sv. Rešnje Telo 3. junija.
Križevo 10., 11., 12. maja. Srce Jezusovo 11. junija.
Vnebohod Kr. 13. maja. Prva adv. ned. 28. nov.

Od božiča do pepelnice je 54 dni = 7 tednov in 5 dni.

Z zvezdičo (*) zaznamovani prazniki: svečnica, oznanjenje Marije Device, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, rojstvo Marije Dev., sv. Štefan niso več cerkveno zapovedani prazniki.

DRŽAVNI PRAZNIKI.

1. Vidov dan: 28. junija.
2. Ujedinjenje SHS: dne 1. decembra.
3. Rojstni dan kralja Aleksandra: 17. decembra.

POSTI.

1. Pomladanske ali postne kvatre 24., 26. in 27. feb.
2. Poletne ali binkoščne kvatre 26., 28. in 29. maja.
3. Jesenske kvatre 15., 17. in 18. septembra.
4. Zimske ali adventne kvatre 15., 17. in 18. dec.

1. Dnevi zgolj z držka (da se ne sme uživati meso, pa se sme večkrat najesti do sita) imajo *.
 2. Dnevi z golj posta (sme se uživati meso, pa se sme le enkrat do sita najesti) imajo †.
 3. Dnevi strogega posta (se ne sme uživati meso in se sme le enkrat do sita najesti) imajo ††.
- Razen tega naj se vsak vernik ravna po predpisih svoje škofije.

ZNAMENJA ZA MESEČNE SPREMENE.

Mlaj ☾
Prvi krajec ☽
Ščip ali polna luna ☽
Zadnji krajec ☾

MRKI SOLNCA IN LUNE LETA 1926.

Leta 1926 mrkne solnce dvakrat, luna nobenkrat. Solnčna mrka po srednji Evropi ne bosta vidna.

1. Popolni solnčni mrk bo dne 14. januarja: pričetek mrka sploh ob 4:59, pričetek osrednjega mrka ob 5:55, konec osrednjega mrka ob 9:18, konec mrka sploh ob 10:14. Mrk bodo videli v vzhodni Afriki, v Arabiji, v Prednji in Zadnji Indiji, na jugovzhodnem Kitajskem, na Madagaskarju, na Indijskem morju, na Sundskih otokih in v severovzhodni Avstraliji.

2. Obročasti solnčni mrk bo dne 9. in 10. julija: pričetek mrka sploh ob 21:05, pričetek osrednjega mrka ob 22:10, konec osrednjega mrka 2:01, konec mrka sploh ob 3:06. Mrk bodo videli na vzhodnem Kitajskem, na Japonskem, na vzhodnih Sundskih otokih, v severni Avstraliji, na Tihem morju, v jugozahodnih delih Severne Amerike in v severnih delih Srednje Amerike.

VREMENSKI KLJUČ

s katerim vsakdo lahko zvé za vreme celega leta naprej, ako le vé, kdaj se izpremeni luna (t. j.: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☽, ščip ☽, zadnji krajec ☾ in mlaj ☾). — Ta vremenski ključ je napravil slavni zvezdoslovec J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je l. 1839 spoznala za najbolj zanesljivega. Pomeni pa, kadar se izpremeni luna:

Ob uri	Poleti	Pozimi
od 24. do 2.	lepo	mrzlo, če ni jugozapadnik
od 2. do 4.	mrzlo in dež	sneg in vihar
od 4. do 6.	dež	sneg in vihar
od 6. do 10.	spremenljivo	dež ob severozapadniku, sneg ob vzhodniku
od 10. do 12.	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter
od 12. do 14.	veliko dežja	sneg in dež
od 14. do 16.	spremenljivo	lepo in prijetno
od 16. do 18.	lepo	lepo
od 18. do 22.	lepo ob severu ali zapadniku, dež ob jugu ali jugozapadniku	dež in sneg ob jugu ali zapadniku
od 22. do 24.	lepo	lepo

Opomba. Celo leto se razdeli na dva dela, t. j. na poletje in na zimo; za poletje velja čas od 15. aprila do 16. oktobra, ostali čas pa velja za zimo.

PROSINEC

JANUAR

H.

V.

PO HRVATSKO: SIJEČANJ. — PO SRBSKO: JAHYAP. — PO ČEŠKO: LEDEN. —
PO POLJSKO: STYCZEN. — PO RUSKO: ЯНВАРЬ.

1	P	NOVO LETO. OBREZ. G.	17	N	2. PO RAZGL. GOSP.
2	S	MAKARIJ ALEKSAND.	18	P	ANTON, PUŠČAVNIK.
3	N	NED. PO NOVEM LETU.	19	T	SV. PETRA STOL V R.
4	P	IME JEZUS; GENOV.	20	S	MARIJ IN TOV., MUČ.
5	T	TIT, ŠK.; ANGELA FOL.	21	Č	FABIJAN IN SEBAST. D
6	S	TELESFOR, PAPEŽ, M.	22	P *	NEŽA (JANJA), D., M.
7	Č	SV. TRIJE KRALJI R. G.	23	S	VINCENCIJ (VINKO), M.
8	P *	VALENTIN, ŠKOF. C	24	N	ZAROKA MARIJE DEV.
9	S	SEVERIN, OPAT.	25	P	3. PO RAZGL. GOSP.
10	N	JULIJAN IN BAZILISA.	26	T	TIMOTEJ, ŠKOF.
11	P	1. PO RAZGL. GOSP.	27	S	SPREOBRNJ. PAVLA.
12	T	SV. DRUŽINA; PAVEL.	28	Č	POLIKARP, ŠKOF, M.
13	S	HIGIN, PAPEŽ, MUČ.	29	P *	JANEZ ZLATOUST.
14	Č	ARKADIJ, MUČ.	30	S	ROGER IN TOVARIŠI. ☉
15	P *	VERONIKA MIL., DEV.	31	N	FRANČIŠEK SAL., C. UČ.
16	S	FELIKS (SREČKO) N. ☉			MARTINA, DEV., MUČ.
		MAVER; HABAKUK.			1. PREDPEPELNIČNA.
		MARCEL, PAPEŽ.			PETER NOLASKO, SP.

C ZADNJI KRAJEC DNE 7. OB 8-22 (SNEG).

☉ MLAJ DNE 14. OB 7-35 (DEŽ IN SNEG).

D PRVI KRAJEC DNE 20. OB 23-31 (LEPO).

☉ ŠČIP DNE 28. OB 22-35 (LEPO).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE VODNARJA
DNE 20. OB 20-13

DAN ZRASTE ZA 1 URO IN 1 MIN.

DAN JE DOLG OD 8^h 25' DO 9^h 26'.

SAMO ZDRUŽI SLOVENCE S ČEHI IN POLABSKIMI SRBI
V ENO DRŽAVO — OD 623 DO 658.

JANUAR IMA 31 DNI.

ČLOVEK IMA PRED SABO ŽIVLJENJE IN SMRT, KAR HOČE,
MU BO DANO. (SV. PISMO. SIR 15, 16.)

- NED. PO NOVEM LETU: JOŽEF IN MARIJA SE VRNETA Z DETETOM IZ EGIPTA.
BOŽJA PREVIDNOST RAVNA NAŠA POTA. (MT 2, 19—23.)
1. PO RAZGL. GOSP.: DVANAJSTLETNI JEZUS V TEMPLJU. (LK 2, 42—52.)
SPOMNI SE, DA POSVEČUJEŠ GOSPODOV DAN.
 2. PO RAZGL. GOSP.: O ŽENITNINI V KANI GALILEJSKI. (JAN 2, 1—11.)
MARIJA POSREDOVALKA MED NAMI IN JEZUSOM.
 3. PO RAZGL. GOSP.: JEZUS OZDRAVI STOTNIKOVEGA HLAPCA. (MT 8, 1—13.)
GOSPOD, RECI LE BESEDO, IN OZDRAVLJENA BO MOJA DUŠA.
1. PREDPEPELN.: O DELAVCIH V VINOGRADU. (MT 20, 1—16.)
BOG, KI NAS JE USTVARIL BREZ NAS, NAS NE BO ZVELIČAL BREZ NAS.

Z A P I S K I.

4. I. 1797 SO IZŠLE VODNIKOVE »LUBLANSKE NOVIZE«, PRVI SLOVENSKI ČASOPIS.
8. I. 1819 UMRL VALENTIN VODNIK.
16. I. 1888 UMRL V CELOVCU ANDREJ EINSPIELER.
25. I. 1348 STRAŠEN POTRES PO NAŠIH KRAJIH; KUGA (»ČRNA SMRT«).
27. I. 1924 RIMSKI SPORAZUM DAL REKO ITALIJI.

ČE PLOHE V PROSINCU JAMEJO DRETI,
ŽENJICE POLETI NIMAJO KAJ ŽETI.

ČE VINKA SOLNCE PEČE,
V SODE VINCE TEČE.

AKO JE V PROSINCU GORKOTA,
BO V JESENI SIROTA.

V PROSINCU MRZLO, DA POKA,
BO V JESENI SADJE IN MOKA.

SVEČAN

RIA

FEBRUAR

PO HRVATSKO: VELJAČA. — PO SRBSKO: ФЕБРУАР. — PO ČEŠKO: ÚNOR. —
PO POLJSKO: LUTY. — PO RUSKO: ФЕБРАЛЬ.

1	P	IGNACIJ (OGNJESLAV).	15	P	FAVSTIN, MUČENEC.
2	T	SVEČNICA. DAR. GOSP.*	16	T	PUST. ONEZIM, ŠK., M.; AGATON, PAPEŽ.
3	S	BLAŽ, ŠKOF, MUČ.	17	S††	PEPELN. FRANČIŠEK K.
4	Č	ANDREJ KORSINI, ŠK.	18	Č †	SIMEON, ŠKOF, MUČ.
5	P *	AGATA, DEV., MUČ.	19	P††	KONRAD, PUŠČAVNIK.)
6	S	AMAND, ŠKOF. (20	S †	SADOT IN TOVARIŠI.
7	N	2. PREDPEPELNIČNA. ROMUALD, OPAT.	21	N	1. POSTNA NEDELJA. IRENA (MIROSLAVA).
8	P	JANEZ OD MATA, SP.	22	P †	SV. PETRA STOL V A.; MARGARETA KORT.
9	T	CIRIL ALEKS., C. UČ.; APOLONIJA, D., MUČ.	23	T †	PETER DAMIJ., C. UČ.
10	S	SHOLASTIKA, DEV.	24	S †	KV. MATIJA, APOSTOL.
11	Č	LURŠKA MATI BOŽJA; VIKTORIJA, D., MUČ.	25	Č †	VALBURGA, DEVICA.
12	P *	SEDEM SV. USTANOV. Ⓢ	26	P††	KV. MATILDA, DEVICA.
13	S	KATARINA RIČI, DEV.	27	S †	KV. GABRIEL Ž. M. B. Ⓢ
14	N	3. PREDPEPELNIČNA. VALENTIN (ZDRAVKO).	28	N	2. POSTNA NEDELJA. ROMAN, OPAT.

(ZADNI KRAJEC DNE 6. OB 0-25 (MRAZ).

Ⓢ MLAJ DNE 12. OB 18-20 (DEŽ IN SNEG).

) PRVI KRAJEC DNE 19. OB 13-36 (SNEG).

Ⓢ ŠČIP DNE 27. OB 17-51 (LEPO).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE RIB
DNE 19. OB 10-35.

DAN ZRASTE ZA 1 URO 28 MINUT.

DAN JE DOLG OD 9h 29' DO 10h 57'.

MATIJA GUBEC, KMEČKI KRALJ, USMRČEN V ZAGREBU
15. FEBRUARJA 1573.

FEBRUAR IMA 28 DNI.

JAZ SEM LUČ SVETA; KDOR HODI ZA MENOJ, NE HODI
V TEMI, AMPAK IMA LUČ ŽIVLJENJA.

(ZVELIČAR. JAN 8, 12.)

2. PREDPEPELN.: PRILIKA O SEJAVCU IN SEMENU. (LK 9, 4—15.)
BOŽJA BESEDA OBRODI V PREPROSTIH, NE V PREVZETNIH SRCIH.
3. PREDPEPELN.: JEZUS OZDRAVI SLEPCA. (LK 18, 31—43.)
VERA ODPRE DUŠI OČI, DA UME SKRIVNOSTI BOŽJEGA KRALJESTVA.
1. POSTNA: JEZUS TRIKRAT SKUŠAN. (MT 4, 1—11.)
SKUŠNJAV NE ZMAGAŠ RAZEN Z BOŽJIM OROŽJEM.
2. POSTNA: JEZUS SE NA GORI IZPREMENI. (MT 17, 1—9.)
NE V HRUPU SVETA, V SAMOTI SE NAM RAZODEVA BOG.

Z A P I S K I.

4. II. 1815 ROJEN JOSIP JURAJ STROSS-
MAYER V OSJEKU.
6. II. 1922 PIJ XI. (AHIL RATTI) IZVO-
LJEN ZA PAPEŽA.
8. II. 1849 UMRL FRANCE PREŠEREN.
14. II. 869 UMRL SV. CIRIL V RIMU.
19. II. 1923 UMRL DR. IVAN TAVČAR.
23. II. 1391 UMRL BOSENSKI KRALJ
TVRDKO.

ČE NA SVEČNICO OD STREHE KANE
PREJ KO OD SVEČE, NE BO ŠE KMA-
LU KONEC ZIME.

AKO SNEG DALJ KO 17 TEDNOV LEZI,
SLABA LETINA SLEDI.

ČE PTIČI UJETI SO TOLSTI, MASTNATI,
BO DOSTI SNEGA ŠE IN MRAZA PRE-
STATI.

SUS'EC

MAREC

†

v.

PO HRVATSKO: OŽUJAK. — PO SRBSKO: MAPAT. — PO ČEŠKO: BŘEZEN. —
PO POLJSKO: MARZEC. — PO RUSKO: МАРТЬ.

1	P †	ALBIN (BELKO), ŠKOF.	17	S †	PATRIK, ŠK.; JEDERT.
2	T †	SIMPLICIJ, PAPEŽ.	18	Č †	CIRIL JERUZAL., C. UČ.
3	S †	KUNIGUNDA, CES.	19	P	JOŽEF, ŽENIN MAR. D.
4	Č †	KAZIMIR, SPOZN.	20	S †	ALEKSANDRA, MUČ.
5	P††	JANEZ JOŽEF OD KR.	21	N	5. POSTNA (TIHA). BENEDIKT, OPAT. ☽
6	S †	PERPETUA IN FELIC.	22	P †	LEA; KATARINA GEN.
7	N	3. POSTNA NEDELJA. ☾ TOMAŽ AKV., C. UČ.	23	T †	JOŽEF ORIOL.
8	P †	JANEZ OD BOGA, SP.	24	S †	GABRIEL, ARHANGEL.
9	T †	FRANČIŠKA RIMSKA.	25	Č	OZNAJENJE MAR. D.*
10	S †	SREDP. 40 MUČENCEV.	26	P††	M. D. 7 ŽAL.; EMANUEL.
11	Č †	SOFRONIJ, ŠKOF.	27	S †	JANEZ DAM., C. UČ.
12	P††	GREGORIJ VEL., PAP.	28	N	6. POSTNA (CVETNA). JANEZ KAPISTRAN.
13	S †	TEODORA, MUČ.	29	P †	CIRIL, M.; BERTOLD. ☼
14	N	4. POSTNA (SREDP.). ☽ MATILDA, KRALJICA.	30	T †	JANEZ KLIMAK, OPAT.
15	P †	KLEMEN M. DV., SP.	31	S †	MODEST, ŠKOF KRŠKI; BENJAMIN, MUČ.
16	T †	HILARIJ IN TACIJAN.			

☾ ZADNI KRAJEC DNE 7. OB 12-50 (SNEG).

☽ MLAJ DNE 14. OB 4-20 (SNEG IN VIHAR).

☼ PRVI KRAJEC DNE 21. OB 6-12 (DEŽ).

☼ ŠCIP DNE 29. OB 11-00 (MRZEL VETER).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE OVNA
DNE 21. OB 10-02. ZAČETEK POMLADI.
NOČ IN DAN STA ENAKO DOLGA.
DAN ZRASTE ZA 1 URO 45 MINUT.
DAN JE DOLG OD 11^h 1' DO 12^h 46'.

LJUDEVIT POSAVSKI ZDRUŽI JUŽNE SLOVANE V BOJ
ZOPER FRANKE IN NEMCE — OD 819 DO 823.

MAREC IMA 31 DNI.

AKO BOŠ ISKAL GOSPODA, SVOJEGA BOGA, GA BOŠ NAŠEL, ČE GA BOŠ LE ISKAL IZ VSEGA SRCA IN Z VSO BRIDKOSTJO SVOJE DUŠE.

(SV. PISMO. V. MOZ 41, 29.)

3. POSTNA: JEZUS IZŽENE HUDIČA IZ MUTCA. (LK 11, 14—28.)
KDOR NI S KRISTUSOM, JE ZOPER NJEGA.
4. POSTNA: JEZUS NASITI PET TISOČ MOZ. (JAN 6, 1—15.)
BREZ BOŽJEGA BLAGOSLOVA JE PRAZNO NAŠE DELO.
5. POSTNA: JUDJE HOČEJO JEZUSA KAMENJATI. (JAN 8, 46—59.)
POT RESNICE VODI SKOZI TOČO PSOVK IN LAŽI.
6. POSTNA: JEZUS JEZDI SLOVESNO V JERUZALEM. (MT 21, 1—9.)
OD SLAVE DO KRIŽA JE SAMO EN KORAK.

Z A P I S K I.

4. III. 1844 ROJEN JOSIP JURČIČ.
7. III. 1891 UMRL FRAN MIKLOŠIČ.
11. III. 1712 SPREJME HRVATSKI SABOR
PRAGMATIČNO SANKCIJO.
11. III. 1917 IZBRUH RUSKE REVOLUCIJE.
13. III. 1848 IZBRUHNE REVOLUCIJA NA
DUNAJU.
24. III. 1511 SILEN POTRES DELOMA RAZ-
RUŠI VSA MESTA IN TRGE
PO KRANJSKEM.

ČE SUŠEC VABI OVČICE NA PAŠE ZE-
LENE. — JIH MALI TRAVEN SPET
V HLEVE SEŽENE.

ČE SUŠEC GRMI, — LAKOTA BEŽI.

ČE V SUŠCU MORE KMET ORATI, — BO
V MALEM TRAVNU MORAL POČIVATI.

KAR SUŠCA ZELENi,
SE RADO POSUŠI.

MALITRAV.

APRIL

H.

V.

PO HRVATSKO: TRAVANJ. — PO SRBSKO: АПРИЛ. — PO ČEŠKO: DUBEN. —
PO POLJSKO: KWIECIEN. — PO RUSKO: АПРѢЛЬ.

1	Č †	VEL. Č. HUGON, ŠKOF.	16	P *	BENEDIKT JOŽ. LABRE.
2	P ††	VEL. P. FRANČIŠEK P.	17	S	ANICET, PAPEŽ.
3	S †	Vel. S. RIHARD, ŠKOF.	18	N	2. POVELIKONOČNA.
4	N	VELIKA NOČ. VST. G. IZIDOR SEV., ŠK., C. UČ.	19	P	APOLONIJ, MUČENEC.
5	P	VELIKI PONEDELJEK. ☾	20	T	LEON IX., PAPEŽ.
6	T	VINCENCIJ (VINKO), F.	21	S	NEŽA (JANJA) MONT. ☽
7	S	SIKST I., PAPEŽ.	22	Č	VARSTVO SV. JOŽEFA; ANZELM, C. UČ.
8	Č	HERMAN JOŽEF.	23	P *	SOTER IN GAJ, PAP.
9	P *	ALBERT, ŠKOF.	24	S	ADALBERT (VOJTEH).
10	S	MARIJA KLEOFOVA.	25	N	JURIJ, MUČENEC.
11	N	ECEHIEL, PREROK.	26	P	3. POV. VARSTVA SV. J.
12	P	1. POVELIKON. (BELA). LEON VELIKI, PAPEŽ.	27	T	MARKO, EVANGELIST.
13	T	JULIJ I., PAPEŽ. ☉	28	S	KLET IN MARCELIN, PP.
14	S	HERMENEGILD, MUČ.	29	Č	PETER K.; PEREGRIN.
15	Č	JUSTIN, MUČENEC.	30	P *	PAVEL OD KRIŽA, SP. ☼
		TEODOR (BOŽIDAR), M.			PETER, MUČENEC.
					KATARINA SIENSKA, D.

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 5. OB 21-50 (DEŽ).

☉ MLAJ DNE 12. OB 13-56 (SNEG IN DEŽ).

☽ PRVI KRAJEC DNE 20. OB 0-23 (MRŽLO).

☼ ŠČIP DNE 28. OB 1-17 (SPREMENLJIVO)

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE BIKA
DNE 20. OB 21-37.

DAN ZRASTE ZA 1 URO 38 MINUT.

DAN JE DOLG OD 12^h 49' DO 14^h 27'.

SV. METOD UMRJE NA VELEHRADU 6. APRILA 885.

APRIL IMA 30 DNI.

NE BODI ZA POROKA ČEZ SVOJE MOČI; ČE SI PA
SPREJEL POROŠTVO, MISLI NA VRAČILO.

(SV. PISMO. SIR 8, 16.)

VELIKONOČNA: JEZUS VSTANE OD MRTVIH. (MK 16, 1—7.)
DO VSTAJENJA VODI BOGOVDANO TRPLJENJE.

1. POVELIK.: JEZUS SE PRIKAŽE OB ZAPRTIH DURIH. (JAN 20, 19—31.)
KES JE VELESILA, IZ KATERE KALI PRENOVLJENJE ČLOVEŠTVA.
2. POVELIK.: JEZUS DOBRI PASTIR. (JAN 10, 11—16.) JAVNO DELO BI BILO
USPEŠNEJŠE, DA JE VEČ DOBRIH PASTIRJEV IN MANJ NAJEMNIKOV.
3. POVELIK.: JEZUS NAPOVEDUJE SVOJ ODHOD. (JAN 16, 16—22.) ČIM BOLJ
KRŠČANSKO ŽIVIŠ, TEM VEČ BOŠ PRESTAL, A ZA ZMAGO IN VESELJE.

Z A P I S K I.

925 JE BIL KRONAN TOMISLAV ZA HRVATSKEGA KRALJA.
16. IV. 1346 DUŠAN SILNI KRONAN ZA CARJA SRBOV IN GRKOV.
16. IV. 1812 ROJEN V JEŽNJU (V ISTRJI) SKOF JURIJ DOBRILA.
27. IV. 1848 UKINJA BAN JELAČIĆ KMETSTVO NA HRVATSKEM.
30. IV. 1671 USMRČENA ZRINJSKI IN FRANKOPAN.

SLANA V APRILU JE BOLJ NEVARNA KOT POLETI TOČA IN SUŠA SOPARNA. ČE PENICA POJE, PREDEN TRTA BRSTI, SE KMET DOBRE LETINE VESELI. ČE JE MALI TRAVEN PREVEČ GORAK, SE VELIKI TRAVEN OBRNE NAOPAK. KOLIKOR PRED SV. MARKOM ŽABA REGLJA, TOLIKO PO SV. MARKU POČIVA MOLKLA.

VELIKI TRAV.

MAJNIK

H.

V.

PO HRVATSKO: SVIBANJ. — PO SRBSKO: MAJ. — PO ČEŠKO: KVETEN. —
PO POLJSKO: MAJ. — PO RUSKO: MAJ.

1	S	FILIP IN JAK. ML., AP.	17	P	PASHAL BAJL., SPOZN.
2	N	4. POVELIKONOČNA.	18	T	ERIK, KRALJ.
3	P	ATANAZIJ, ŠK., C. UČ.	19	S	PETER CELESTIN, P.)
4	T	NAJDENJE SV. KRIŽA.	20	Č	BERNARDIN SIENSKI.
5	S	FLORIJAN (CVETKO).	21	P *	FELIKS KANTAL, SPOZ.
6	S	PIJ V., PAPEŽ. (22	S††	EMIL (MILAN), MUČ.
7	Č	JANEŽ EV. PR. LAT. VR.	23	N	BINKOŠTI. PRIH. SV. D.
8	P *	STANISLAV, ŠKOF, M.	24	P	JANEZ KRST. de ROSSI.
9	S	PRIK. MIHAELA, ARH.	25	P	BINK. PONEDELJEK.*
10	N	5. POVELIK. (KRIŽEVA).	26	T	MAR. D., POM. KRIST.
11	P	ANTONIN, ŠKOF. }	27	T	URBAN I., PAPEŽ.
12	T	FRANČIŠEK H. ☉ } KRI-	28	S †	KV. FILIP (ZDENKO) N.
13	S	PANKRACIJ, M. } ZEVO.	29	Č	BEDA ČAST., C. UČ. ☉
14	Č	KRISTUSOV VNEBOH.	30	P††	KV. AVGUŠTIN, ŠKOF.
15	P *	BONIFACIJ, MUČENEC.	31	S †	KV. MARIJA MAGD. P.
16	S	IZIDOR, KM.; ZOFIJA.			
17	N	6. POVELIKONOČNA.			
18	P	JANEZ NEPOM., MUČ.			
19	N				1. POBINK. PRESV. TR.
20	P				IVANA ORLEANSKA.
21	P				ANGELA; KOCIJAN, M.

(ZADNJI KRAJEC DNE 5. OB 4-13 (DEŽ).

☉ MLAJ DNE 11. OB 23-55 (LEPO).

) PRVI KRAJEC DNE 19. OB 18-48 (LEPO).

☉ ŠČIP DNE 27. OB 12-49 (VELIKO DEŽJA).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE DVOJČKOV
DNE 21. OB 21-15.

DAN ZRASTE ZA 1 URO 15 MINUT.

DAN JE DOLG OD 14^h 30' DO 15^h 45'.

MAJNIŠKA DEKLARACIJA IZROČENA DUNAJSKI VLADI
30. MAJA 1917.

MAJ IMA 31 DNI.

RAHEL ODGOVOR UTOLAŽI JEZO, TRDA BESEDA VNEMA SRD.

(SV. PISMO. PREG 15, 1.)

4. POVELIK.: JEZUS OBETA UČENCEM SV. DUHA. (JAN 16, 5—14.)
NI VSE, KAR SE ČLOVEKU ZDI HUDO, VEDNO RES TAKO.
5. POVELIK.: JEZUS UČI O MOČI MOLITVE. (JAN 16, 23—30.)
KDOR NE MOLI, ZAUPA ZGOLJ SEBI; KDOR MOLI, ZAUPA BOGU.
6. POVELIK.: JEZUS GOVORI O PRICEVANJU SV. DUHA. (JAN 15, 26—27; 16, 1—4.)
MNOGI NAPADAJO VERO, KER JE NE POZNAJO.
- BINKOŠTNA: JEZUS GOVORI O SV. DUHU IN O LJUBEZNI. (JAN 14, 23—31.)
USODA CERKVE JE VSE DNI TAKA KAKOR NJEN PRVI DAN.
1. POBINK.: JEZUSU JE DANA VSA OBLAST. (MT 28, 18—20.)
ZAVEROVANOST VASE VODI V KRIVIČNO SODBO O BLIŽNJEM.

Z A P I S K I.

1. V. 1227 POZDRAVI KOROŠKI VOJVODA
V SLOVENSKEM JEZIKU VITEZA
ULRIHA LICHTENSTEINA.
1. V. 1915 USTANOVLJEN JUGOSL. OD-
BOR V LONDONU (TRUMBIČ).
10. V. 1228 USTANOVLJENA LAVANTIN-
SKA ŠKOFIJA.
10. V. 1876 ROJEN IVAN CANKAR.
28. V. 1641 ROJEN IVAN VAJKARD VAL-
VASOR.

TA MESEC CEDI NAJOBILNEJŠE, DRUGA
POLOVICA NJEGOVA NAJBOLJ ZDRA-
VE ROSE.

MOKRI TROJAKI — TOLST BOŽIČ.

O SV. URBANU ŽITO NI ŠE DOBLJENO
NE IZGUBLJENO.

ČE VELIKI TRAVEN VEČERNO ROSO
NAPAJA, BO DOSTI VINA IN OBIJNA
KLAJA.

ROZ'NIK

JUNIJ

H.

V.

PO HRVATSKO: LIPANJ. — PO SRBSKO: JUNIJE. — PO ČEŠKO: ČERVEN. —
PO POLJSKO: CZERWIEC. — PO RUSKO: ИЮНЬ.

1	T	FORTUNAT, SPOZN.	16	S	JOŠT; FRANČIŠEK R.
2	S	ERAZEM, ŠKOF, MUČ.	17	Č	ADOLF, ŠKOF.
3	Č	PRESV. REŠNJE TELO. (18	P *	EFREM SIRSKI, C. UČ.)
		KLOTILDA, KRALJICA.	19	S	JULIJANA, DEVICA.
4	P *	FRANČIŠEK KAR., SP.			
5	S	BONIFACIJ, ŠKOF, M.	20	N	4. POBINKOŠTNA NED.
6	N	2. POBINKOŠTNA NED.			SILVERIJ, PAPEŽ, MUČ.
		NORBERT, ŠKOF.	21	P	ALOJZIJ (VEKOSLAV).
7	P	ROBERT, OPAT.	22	T	PAVLIN NOL., ŠKOF.
8	T	MEDARD, ŠKOF.	23	S	AGRIPINA, DEV., MUČ.
9	S	PRIMOŽ IN FELICIJAN.	24	Č	KRES. JANEZ KRST.
10	Č	MARGARETA, KR. ☉	25	P *	VILJEM, OPAT. ☽
11	P *	SRCE JEZ.; BARNABA.	26	S	JANEZ IN PAVEL, MUČ.
12	S	JANEZ FAKUND, SP.	27	N	5. POBINKOŠTNA NED.
13	N	3. POBINKOŠTNA NED.			HEMA (EMA), VDOVA;
		ANTON PADOV., SP.	28	P††	IRENEJ, ŠKOF, MUČ.
14	P	BAZILIJ, CERKV. UČ.	29	T	PETER IN PAVEL, AP.
15	T	VID IN TOV., MUČ.	30	S	SPOMIN SV. PAVLA.

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 3. OB 9-09 (SPR.).

☉ MLAJ DNE 10. OB 11-08 (VEL. DEŽJA).

☽ PRVI KRAJEC DNE 18. OB 12-14 (DEŽ).

☽ ŠČIP DNE 25. OB 22-13 (LEPO).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE RAKA
DNE 22. OB 5-30. ZAČETEK POLETJA.
NAJDALJŠI DAN IN NAJKRAJŠA NOČ.
DAN ZRASTE DO 21. ZA 19 MINUT IN
SE ZOPET SKRČI DO 30. ZA 3 MINUTE.
DAN JE DOLG OD 15^h 46' DO 16^h 2'.

SLOVENCİ IN HRVATI ODBIJEJO TURŠKI NAVAL
PRI SISKU 22. JUNIJA 1593.

JUNIJ IMA 30 DNI.

V MIRU SI LAHKO Z MNOGIMI LJUDMI, SVETOVAVEC
PA TI BODI MED TISOČI EDEN.

(SV. PISMO. SIR 6, 6.)

2. POBINK.: PRILIKA O VELIKI VEČERJI. (LK 14, 16—24.)
PREVELIKE ČASNE BRIGE SO POGUBA DUŠI.
3. POBINK.: PRILIKI O IZGUBLJ. OVCI IN O IZGUBLJ. DENARJU. (LK 15, 1—10.)
MISEL BOŽJA O GREŠNIKU JE REDKO PO SODBI LJUDI.
4. POBINK.: ČUDEŽNI RIBJI LOV. (LK 5, 1—11.)
TEHTA DELA PO USPEHIH, AMPAK PO DUHU, V KATEREM GA VRŠIŠ. BOG NE
5. POBINK.: O GREHU V MISLI IN BESEDI. (MT 5, 20—24.)
HUDOBEN JEZIK JE NEVARNEJŠI OD NOŽA.

Z A P I S K I.

2. VI. 1719 PROGLASI KAREL VI. TRST
ZA SVOBODNO LUKO.
8. VI. 1508 ROJEN PRIMOŽ TRUBAR.
11. VI. 1782 ODPRAVI CESAR JOŽEF RO-
JENAŠTVO.
15. VI. 1389 BITKA NA KOSOVEM POLJU.
28. VI. 1914 ATENTAT V SARAJEVU.
28. VI. 1919 SKLEP MIRU V VERSAILLESU.
28. VI. 1921 SPREJETA VIDOVDANSKA
USTAVA.

KAKOR VREME NA MEDARDA KANE,
TAKO VES MESEC OSTANE,
ČE SV. URBAN MOČI, SV. VID SUŠI,
DOBRA LETINA SLEDI.
SEVER, KI V TEM MESECU POGOSTO
VLEČE, NAM V DEZELO OBILNO ŽITA
PRIVLEČE.
ČE KRES DEŽI, — OREHOV NI.
AKO SE KUKAVICA DOLGO PO KRESU
OGLAŠA, DRAGINJO PRINAŠA.

MALI SRPAN

JULIJ +

H.

V.

PO HRVATSKO: SRPANJ. — PO SRBSKO: JULIJE. — PO ČEŠKO: ČERVENEC. —
PO POLJSKO: LIPIEC. — PO RUSKO: ИЮЛЬ.

1	Č	PRESV. REŠNJA KRI.	16	P *	DEV. MARIJA KARM.
2	P *	OBISKOVANJE M. D. C	17	S	ALEŠ, SPOZNAVAVEC.
3	S	LEON II., PAPEŽ.	18	N	8. POBINKOŠTNA NED.
4	N	6. POBINKOŠTNA NED.			FRIDERIK (MIROSL.). [Ⓜ]
5	P	URH, ŠK.; BERTA, D.	19	P	VINCENCIJ (VINKO) P.
6	T	CIRIL IN METOD, AP.	20	T	MARGARETA, DEV., M.
7	S	IZAIJA, PR.; BOGOMILA.	21	S	PRAKSEDA, DEV., MUČ.
8	Č	VILIBALD, ŠKOF.	22	Č	MARIJA MAGDALENA.
9	P *	EVGENIJ III., PAPEŽ.	23	P *	APOLINARIJ, ŠKOF, M.
10	S	NIKOLAJ IN TOV., MUČ.	24	S	KRISTINA, DEV., MUČ.
		AMALIJA, DEVICA. [Ⓢ]	25	N	9. POBINKOŠTNA NED.
11	N	7. POBINKOŠTNA NED.			JAKOB (RADOSLAV). [Ⓢ]
12	P	PIJ I., PAPEŽ; OLGA.	26	P	ANA, MATI MAR. DEV.
13	T	MOHOR IN FORTUNAT.	27	T	PANTALEON, MUČ.
		ANAKLET, PAP.; FRAN-	28	S	VIKTOR (ZMAGOSLAV).
		ČIŠEK SOLAN.	29	Č	MARTA, DEVICA.
14	S	BONAVENTURA, C. UČ.	30	P *	ABDON IN SENEN, MUČ.
15	Č	VLADIMIR, KRALJ.	31	S	IGNACIJ (OGNJESL.). C

Ⓒ ZADNI KRAJEC DNE 2. OB 14-02 (SPR.).

Ⓢ MLAJ DNE 10. OB 0-06 (LEPO).

Ⓜ PRVI KRAJEC DNE 18. OB 3-55 (DEŽ).

Ⓢ ŠČIP DNE 25. OB 6-13 (SPREMENLJIVO).

Ⓒ ZADNI KRAJEC DNE 31. OB 20-25 (SPR.).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE LEVA
DNE 23. OB 16-25. ZAČETEK PASJH DNI.

DAN SE SKRČI ZA 55 MINUT.

DAN JE DOLG OD 16^h 2' DO 15^h 7'.

DRUŽBA SV. MOHORJA USTANOVLJENA V CELOVCU
1860.

JULIJ IMA 31 DNI.

**DOBRODELNOST JE KOT VRT, POLN BLAGOSLOVA;
USMILJENJE OSTANE NA VEČNE ČASE.**

(SV. PISMO. SIR 40, 17.)

6. POBINK.: JEZUS NASITI ŠTIRI TISOČ MOŽ. (MK 8, 1—9.) GLAD
PO SPOZNANJU RESNICE JE VEČKRAT HUJŠI OD TELESNE LAKOTE.
7. POBINK.: O LAŽNIVIH PREROKIH. (MT 7, 15—21.) NESREČA
ZA NAROD SO VODNIKI, KI DELAJO LJUDSKIM STRASTEM PO GODU.
8. POBINK.: PRILIKA O KRIVIČNEM HIŠNIKU. (LK 16, 1—9.) TRAJNE VRED-
NOSTI JE LE TAKA UPRAVA PREMOŽENJA, KI RODI VEČNIH VREDNOT.
9. POBINK.: JEZUS JOKA NAD JERUZALEMOM. (LK 19, 41—47.) BLAGOR MU,
KDOR PRIZNA BOŽJE OBISKANJE, GORJE MU, KDOR GA ZAVRNE.

Z A P I S K I.

1217 ŠTEFAN PRVOVENČANI DOBI KRA-
LJEVO KRONO IZ RIMA.

1219 USTANOVITEV SAMOSTOJNE SRB-
SKE CERKVE (SV. SAVA).

1725 IZŠLA PRVA SLOVENSKA PRATIKA.

16. VII. 1054 CERKVENI RAZKOL MED ZA-
HODNO IN VZHODNO CERKVIJO.

23. VII. 1919 USTANOVITEV SLOVENSKE
UNIVERZE.

26. VII. 1914 IZBRUH SVETOVNE VOJNE.

ČE NA MARIJINO OBISKANJE DEŽI,
POTEM DEŽ 40 DNI TRPI.

AKO MRAVLJE PREKO NAVADE MRAV-
LJIŠČA ZNAŠAJO, ZGODNJO IN HUDO
ZIMO OZNAJAJO.

ČE NA DAN SV. MARJETE DEŽI,
OREHOV PRIČAKOVATI NI;
SENO SE NE MORE POSUSITI,
LEŠNIKI BODO ČRVOVITI.

VELIKI SRP.

AVGUST

H.

V.

PO HRVATSKO: KOLOVOZ. — PO SRBSKO: ABYCT. — PO ČEŠKO: SRPEN. —
PO POLJSKO: SIERPIEN. — PO RUSKO: ABYCTЬ.

1	N	10. POBINKOŠTNA NED. VEZI SV. PETRA, AP.	16	P	ROK, SP.; JOAHIM. ☽
2	P	PORCIUNK.; ALFONZ.	17	T	HIACINT; JULIJANA.
3	T	NAJDENJE SV. ŠTEF.	18	S	HELENA (JELENA), CES.
4	S	DOMINIK (NEDELJKO).	19	Č	LUDOVIK TOLOZ., ŠK.
5	Č	MAR. DEV. SNEŽNICA.	20	P *	BERNARD, OPAT, C. UČ.
6	P *	GOSPODOVO SPREM.	21	S	IVANA FR. ŠANTALSKA.
7	S	KAJETAN, SP.; DONAT.	22	N	13. POBINKOŠTNA NED. TIMOTEJ, MUČENEC.
8	N	11. POBINKOŠTNA NED. CIRIAK IN TOV., M. ☉	23	P	FILIP (ZDENKO) BEN. ☽
9	P	ROMAN, MUČENEC.	24	T	JERNEJ, APOSTOL.
10	T	LAVRENCIJ, MUČENEC.	25	S	LUDOVIK, KRALJ.
11	S	SUZANA, DEV., MUČ.	26	Č	ZEFIRIN I., PAPEŽ.
12	Č	KLARA, D.; HILARIJA.	27	P *	JOŽEF KALASANCIJ.
13	P *	JANEZ BERHMANS, SP.	28	S	AVGUŠTIN, CERKV. UČ.
14	S††	EVZEBIJ, SPOZNAV.	29	N	14. POB. ANGELSKA. OBGLAVLJ. JAN. KRST.
15	N	12. POBINKOŠTNA NED. VNEBOVZETJE M. D.	30	P	ROZA LIMANSKA, D. ☾
			31	T	RAJMUND (RAJKO), SP.

☉ MLAJ DNE 8. OB 14-49 (SPREMENLJIVO).

☽ PRVI KRAJEC DNE 16. OB 17-39 (LEPO).

☼ ŠČIP DNE 23. OB 13-38 (VELIKO DEŽJA).

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 30. OB 5-40 (DEŽ).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE DEVICE
DNE 23. OB 23-14. KONEC PASJIH DNI.

DAN SE SKRČI ZA 1 URO 34 MINUT.

DAN JE DOLG OD 15^h 4' DO 13^h 30'.

PRVI SLOVENSKE KNJIGE (TRUBARJEV ABECEDNIK IN
KATEKIZEM) TISKANI 1550.

AVGUST IMA 31 DNI.

KJER VIDIS, DA JE MNOGO ROK, ZAKLEPAJ. VSE, KAR IZDAŠ,
PRESTEJ IN PRETEHTAJ; PREJEMKE IN IZDATKE VSE ZAPIŠI.

(SV. PISMO. SIR 42, 7.)

10. POBINK.: PRILIKA O FARIZEJU IN CESTNINARJU. (LK 18, 9—14.)
BOŽJA MERA POZNA EDINO MERILO: PONIZNO IN DOBRO VOLJO.
11. POBINK.: JEZUS OZDRAVI GLUHONEMEGA. (MK 7, 31—37.) STRAST LAHKO
OGLUŠI ČLOVEKA TAKO, DA GA OZDRAVI LE IZREDNA BOŽJA POMOČ.
12. POBINK.: PRILIKA O USMILJENEM SAMARIJANU. (LK 10, 23—37.) ČIM VEČ JE
NOTRANJEGA KRŠČANSTVA, TEM VEČ JE SAMARIJANSKE LJUBEZNI.
13. POBINK.: JEZUS OZDRAVI DESET GOBAVIH. (LK 17, 11—19.)
MNOGO PROSIMO, MALO SE ZAHVALJUJEMO, KER SMO SEBIČNI.
14. POBINK.: O BOŽJI PREVIDNOSTI. (MT 6, 24—33.)
KRŠČANSTVO ZAHTEVA ZASE VSEGA ČLOVEKA, DOMA IN ZUNAJ DOMA.

Z A P I S K I.

9. VIII. 1776 SPOJI MAR. TER. PRIMORJE
IN REKO S HRVATSKO.
10. VIII. 1913 KONEC DRUGE BALKANSKE
VOJNE; MIR V BUKAREŠTU.
16. VIII. 1921 UMRL PETER VELIKI, KRALJ
SRBOV, HRVATOV IN SLO-
VENCEV, OSVOBODITELJ.
21. VIII. 1780 ROJEN JERNEJ KOPITAR,
22. VIII. 1868 SE PRVIČ SNIDE NOVI
KRANJSKI DEŽELNI ZBOR.

AKO JE VREME NA SV. LAVRENCIJA IN
SV. JERNEJA LEPO BILO, SE TUDI V
JESENI NE BO SKAZILO.

ČE JE VELIKEGA ŠMARNA LEPO,
PRIJETNA VINSKA JESEN BO.

ČE JE O SV. JERNEJU ZREL GROZD DO-
BITI, BO DOSTI SLADKEGA VINA PITI.
HLADNE ROSE SADJE IN ŽITA ZORIJO,
PA TUDI VEČKRAT OČRVAVIJO.

KIMOVEC

SEPTEMBER

H.

V.

PO HRVATSKO: RUJAN. — PO SRBSKO: СЕПТЕМБАР. — PO ČEŠKO: ZÁŘÍ. —
PO POLJSKO: WRZESIEŃ. — PO RUSKO: СЕПТЯБРЬ.

1	S	EGIDIJ (ILIJ), OPAT.	16	Č	LJUDMILA, VDOVA.
2	Č	ŠTEFAN, KRALJ.	17	P††	KV. LAMBERT, ŠKOF.
3	P *	EVFEMIJA IN TOV., M.	18	S †	KV. JOŽEF KUPERTIN; ZOFIJA, MUČENKA.
4	S	ROZALIJA, DEVICA.			
5	N	15. POBINKOŠTNA NED. LAVRENCIJ JUST., ŠK.	19	N	17. POBINKOŠTNA NED. JANUARIJ IN TOV., M.
6	P	CAHARIJA, PREROK.	20	P	EVSTAHIJ IN TOV., M.
7	T	MARKO IN TOV., M. ☉	21	T	MATEJ, AP. IN EV. ☽
8	S	ROJSTVO MAR. DEV.*	22	S	TOMAŽ VILAN., ŠKOF.
9	Č	PETER KLAVER, SP.	23	Č	LINUS, PAPEŽ; TEKLA.
10	P *	NIKOLAJ TOLEDSKI.	24	P *	M. D. DE MERCEDE.
11	S	PROT IN HIACINT, M.	25	S	KAMIL IN TOV., MUČ.
12	N	16. POBINKOŠTNA NED. IME MARIJA; MACE- DONIJ, ŠKOF.	26	N	18. POBINKOŠTNA NED. CIPRIJAN IN JUSTINA.
13	P	FRANČIŠEK KALD., SP.	27	P	KOZMA IN DAMIJAN.
14	T	POVIŠANJE SV. KRIŽA.	28	T	VENČESLAV, KR., M. ☾
15	S †	KV. M. D. 7 ŽALOSTI. ☽	29	S	MIHAEL ARHANGEL.
			30	Č	HIERONIM (JERKO).

☉ MLAJ DNE 7. OB 6-45 (SPREMENLJIVO).

☽ PRVI KRAJEC DNE 15. OB 5-27 (DEŽ).

☽ ŠČIP DNE 21. OB 21-19 (SPREMENLJIVO).

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 28. OB 18-48 (SPR.).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE TEHTNICE

DNE 23. OB 20-27. ZAČETEK JESENI.

DAN IN NOČ STA ENAKO DOLGA.

DAN SE SKRČI ZA 1 URO 40 MINUT.

DAN JE DOLG OD 13^h 26' DO 11^h 46'.

NA GOSPOSVETSKEM POLJU UMEŠČEN ZA KOROSKEGA
VOJVODA GROF MAJNARD 1. SEPTEMBRA 1286.

SEPTEMBER IMA 30 DNI.

RAZUMNEGA HLAPCA LJUBI KOT SEBE, NE KRATI MU
SVOBODE, NE PUŠČAJ GA V UBOŠTVU.

- (SV. PISMO. SIR 7, 22.)
15. POBINK.: JEZUS OBUDI MLADENIČA V NAJMU. (LK 7, 11—16.)
MATERINSTVU GRE SPOŠTLJIVO USMILJENJE.
16. POB.: JEZUS OZDRAVI VODENIČNEGA IN GOVORI O PONIZNOSTI. (LK 14, 1—11.)
KDOR HOČE BITI POVSOD PRVI, JE SAM SEBI IN DRUGIM V NAPOTJE.
17. POBINK.: O NAJVEČJI ZAPOVEDI, MESIJA SIN DAVIDOV. (MT 22, 34—46.)
STRAST ZLORABLJA TUDI NAJSVETEJŠE STVARI.
18. POBINK.: JEZUS OZDRAVI MRTVOUDNEGA. (MT 9, 1—8.)
VERA V POMOČ BOŽJO DELA ČUDOVITE STVARI.

Z A P I S K I.

7. IX. 1566 PADE NIKOLAJ ŠUBIC, GROF
ZRINJSKI, PRED SIGETOM.
7. IX. 1848 ODPRAVLJENA TLAKA.
14. IX. 1850 ROJEN ANTON MAHNIČ.
20. IX. 1870 KONEC PAPEŽEVE POSVETNE
DRŽAVE.
21. IX. 1905 OTVORJENA PRVA SLOVEN-
SKA GIMNAZIJA V ŠT. VIDU.
24. IX. 1862 UMRL A. M. SLOMŠEK.
28. IX. 1831 ROJEN FRAN LEVSTIK.

KAKRŠNO VREME PRVI DAN KANE,
RADO VES MESEČ TAKO OSTANE.
NA SV. MATEJA VREME UGODNO,
OSTANE TAKO ŠTIRI TEDNE PRIHODNO.
GROM IN TRESK O SV. MIHELI
HUDE VETROVE POMENI.
ČE PTICE SELIVKE PRED SV. MIHELOM
NE LETE,
SE PRED BOŽIČEM NI BATI ZIME TRDE.

VINOTOK

OKTOBER

PO HRVATSKO: LISTOPAD. — PO SRBSKO: OKTOBAR. — PO ČEŠKO: ŘIJEN. —
PO POLJSKO: PAŹDIERNIK. — PO RUSKO: OKTJABŔ.

1	P *	REMIGIJ, ŠKOF.	17	N	21. POB. POSV. CERKV.
2	S	ANGELI VARUHI.			MARG. M. ALAKOK.
3	N	19. POB. ROŽ. VENCA.	18	P	LUKA, EVANGELIST.
4	P	KANDID, MUČENEC.	19	T	PETER ALKANTARA.
5	T	FRANČIŠEK SERAF.	20	S	JANEZ KANCIJ, SP.
6	S	PLACID IN TOV., MUČ.	21	Č	URŠULA IN TOV., M. ☉
7	Č	BRUNON, SPOZN. ☉	22	P *	KORDULA, DEV., MUČ.
8	P *	M. D., KRALJ. SV. R. V.	23	S	KLOTILDA, DEV., MUČ.
9	S	BRIGITA, VDOVA.	24	N	22. POBINKOŠTNA NED.
10	N	DIONIZIJ IN TOV.			RAFAEL, ARHANGEL.
11	P	20. POBINKOŠTNA NED.	25	P	KRIZANT IN DARIJA.
12	T	FRANČIŠEK BORGIA.	26	T	EVARIST, PAPEŽ, MUČ.
13	S	MAKSIMILIJAN, ŠK., M.	27	S	FRUMENCIJ, ŠKOF.
14	Č	EDVARD (SLAVOLJUB).	28	Č	SIMON IN JUDA, AP. ☾
15	P *	KALIST, PAPEŽ, MUČ. ☽	29	P *	NARCIS, ŠK.; IDA, DEV.
16	S	TEREZIJA, DEVICA.	30	S	ALFONZ RODRIGUEZ.
		GAL, OPAT; GERARD.	31	N	23. POBINKOŠTNA NED.
					VOLBENK, ŠKOF.

☉ MLAJ DNE 6. OB 23-13 (LEPO).

☽ PRVI KRAJEC DNE 14. OB 15-28 (SPREM.).

☉ ŠČIP DNE 21. OB 6-15 (SPREMENLJIVO).

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 28. OB 11-57 (SPR.).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE ŠKORPIJONA
DNE 24. OB 5-19.

DAN SE SKRČI ZA 1 URO 42 MINUT.

DAN JE DOLG OD 11^h 43' DO 10^h 1'.

NARODNO VEČE V ZAGREBU PROGLASI NEODVISNOST
AVSTROOGRSKIH JUGOSLOVANOV 29. OKTOBRA 1918.

OKTOBER IMA 31 DNI.

KJER PIJANOST KRALJUJE, NI NOBENE SKRIVNOSTI; TAM
PRAVICE POZABIJO IN PRAVDE UBOGIH PREVRZEJO.

(SV. PISMO. PREG 31, 4—5.)

19. POBINK.: PRILIKA O KRALJEVI ZENITNINI. (MT 22, 1—14.)
KDOR ZAMETA KLIC BOŽJI, MU NI POMOČI.
20. POBINK.: JEZUS OZDRAVI SINA KRALJEVEGA ČLOVEKA. (JAN 4, 46—53.)
VERA ZAHTEVA PONIŽNO SRCE, ZATO NAPUH NE VERUJE.
21. POBINK.: PRILIKA O NEUSMILJENEM HLAPCU. (MT 18, 23—35.)
USMILJENJA JE VREDNO SAMO USMILJENO SRCE.
22. POBINK.: O DAVKU CESARJU. (MT 22, 15—21.)
GLEJ NA STVAR, NE NA LJUDI!
23. POBINK.: JEZUS OBUDI JAJROVO HČER. (MT 9, 18—26.)
LE NAPUH ZAMETUJE, ČESAR NE UME.

Z A P I S K I.

8. X. 1917 UMRL JANEZ EV. KREK.
8. X. 1871 UPOR E. KVATERNIKA V VOJNI
KRAJINI ZOPER AVSTRIJO.
10. X. 1920 KOROŠKI PLEBISCIT.
14. X. 1809 DOBE FRANCOZI ILIRIJO.
19. X. 1874 OTVORITEV HRVATSKEGA
VSEUČILIŠČA V ZAGREBU.
24. X. 1912 TURKI PREMAGANI OD BOL-
GAROV IN SRBOV PRI LOZEN-
GRADU IN PRI KUMANOVEM.

SV. GAL — DEŽEVEN ALI SUH —
PRIHODNJEGA POLETJA OVADUH.
KONEC VINOTOKA DEŽ —
RODOVITNO LETO.
PREJ KO V KOZOPRSKU LISTJE OD-
PADE, RODOVITNEJŠE BO PRIHODNJE
LETO.
ČE SE DREVJE POZNO OBLETI,
HUDA ZIMA SLEDI.

LISTOPAD

NOVEMB.

PO HRVATSKO: STUDENI. — PO SRBSKO: HOBEMBAR. — PO ČEŠKO: LISTOPAD. — PO POLJSKO: LISTOPAD. — PO RUSKO: НОЯБРЬ.

1	P	VSI SVETNIKI.	16	T	OTMAR, OPAT.
2	T	SPOMIN VERNIH DUŠ.	17	S	GREGORIJ ČUDODELN.
3	S	VIKTORIN, ŠKOF, MUČ.	18	Č	ODON, OPAT.
4	Č	KAREL BOROMEJ, ŠK.	19	P *	ELIZABETA, KRALJ. ☼
5	P *	CAHARIJA IN ELIZ. ☉	20	S	FELIKS (SREČKO) VAL.
6	S	LENART (LENKO), OP.	21	N	26. POBINKOŠTNA NED.
7	N	24. POB. ZAHVALNA. JANEZ GABRIEL PERB.	22	P	DAROVANJE MAR. D. CECILIJA, DEV., MUČ.
8	P	KLAVDIJ IN TOV., MUČ.	23	T	KLEMEN, PAPEŽ, MUČ.; FELICITA, MUČ.
9	T	TEODOR (BOŽIDAR), M.	24	S	JANEZ OD KRIŽA, SP.
10	S	ANDREJ AVELIN, SP.	25	Č	KATARINA, DEV., MUČ.
11	Č	MARTIN (DAVORIN), ŠK.	26	P *	SILVESTER, OPAT.
12	P *	MARTIN (DAVORIN), P.	27	S	VIRGILIJ, ŠKOF. ☾
13	S	STANISLAV KOSTKA. ☽	28	N	1. ADVENTNA NEDELJA.
14	N	25. POBINKOŠTNA NED. JOZAFAT KUNČEVIČ.	29	P	GREGORIJ III., PAPEŽ. SATURNIN, MUČENEC.
15	P	LEOPOLD (LEVKO), KR.; JEDERT, DEVICA.	30	T	ANDREJ, APOSTOL.

☉ MLAJ DNE 5. OB 15-34 (LEPO IN PRIJ.).

☽ PRVI KRAJEC DNE 13. OB 0-02 (MRZLO).

☼ ŠČIP DNE 19. OB 17-21 (LEPO).

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 27. OB 8-15 (SPR.).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE STRELCA
DNE 23. OB 2-28.

DAN SE SKRČI ZA 1 URO 16 MINUT.

DAN JE DOLG OD 9^h 58' DO 8^h 42'.

SLOVENCİ RAZKOSANI S POGODBO V RAPALLU
12. NOVEMBRA 1920.

NOVEMBER IMA 30 DNI.

TRI REČI PRETRESIJO ZEMLJO: HLAPEC, ČE SE VLADARSTVA
POLASTI, BEDAK, ČE SE NAJE, IN ZOPRNA ZENSKA, ČE JO KDO
VZAME V ZAKON. (SV. PISMO. PREG 30, 21.)

24. POBINK.: JEZUS MED VIHARJEM V LADJICI SPI. (MT 8, 23—27.)
TUDI V NAJVEČJEM VIHARJU ŽIVLJENJA SMO V BOŽJIH ROKAH.
25. POBINK.: PRILIKA O GORČIČNEM ZRNU IN O KVASU. (MT 13, 31—35.)
EDINO ŽIVO KRŠČANSTVO PREKVASI ČLOVEŠKO DRUŽBO.
26. POBINK.: O RAZDEJANJU JERUZALEMA IN POSLEDNJI SODBI. (MT 24, 15—35.)
TUDI GREHE NARODOV DOSEŽE BOŽJA PRAVICA.
1. ADVENTNA: O POSLEDNJI SODBI. (LK 21, 25—33.) KDOR NOČE
KRISTUSA - ODREŠENIKA, BO MORAL SPREJETI KRISTUSA - SODNIKA.

Z A P I S K I.

3. XI. 1762 ROJEN KARAGJORGJE PE-
TROVIČ, VODITELJ SRBSKIH
VSTAŠEV.
9. XI. 1456 UMRL ZADNJI MOŠKI POTO-
MEC CELJSKIH GROFOV, BAN
ULRIK.
13. XI. 1813 ROJEN KOROŠKI RODOLJUB
ANDREJ EINSPIELER.
26. XI. 1800 ROJEN A. M. SLOMŠEK.
26. XI. 1887 UMRL FRAN LEVSTIK.

ČE SV. MARTIN SUŠI IN ZMRUJE,
KMET VOLJNO ZIMO PRIČAKUJE.

ČE SV. MARTIN ŠE LISTJE OBDRŽI,
HUDA ZIMA SLEDI.

MECESNOVA ŠPICA PADE VSELEJ
NA KOPNO ZEMLJO.

SNEG, KI NA SV. ANDREJA ZAPADE,
STO DNI LEŽI IN ŽITA MORI.

GRUDEN

DECEMBER

H.

V.

PO HRVATSKO: PROSINAC. — PO SRBSKO: ДЕКЕМБАР. — PO ČEŠKO: PROSINEC. — PO POLJSKO: GRUDZIEN. — PO RUSKO: ДЕКАБРЬ.

1	S	EDMUND IN TOV., MUČ.	17	P††	KV. LAZAR, ŠK.; VIVINA.
2	Č	BIBIANA, DEV., MUČ.	18	S †	KV. GRACIJAN, ŠKOF.
3	P *	FRANČIŠEK KS., SP.			
4	S	BARBARA, DEV., MUČ.	19	N	4. ADVENTNA NEDELJA. URBAN V., PAPEŽ. ☉
5	N	2. ADVENTNA NEDELJA. SABA, OP.; KRISPIN. ☉	20	P	EVGENIJ IN MAKARIJ.
6	P	MIKLAVŽ (NIKOLAJ).	21	T	TOMAŽ, APOSTOL.
7	T	AMBROZIJ, ŠKOF, C. UČ.	22	S	DEMETRIJ, MUČENEC.
8	S	BREZMAD. SPOČ. M. D.	23	Č	VIKTORIJA (ZMAGOSL.)
9	Č	PETER FOURIER, ŠKOF.	24	P††	ADAM IN EVA.
10	P *	M. B. LAVRETANSKA.	25	S	BOŽIČ. ROJSTVO GOSP.
11	S	DAMAZ, PAPEŽ.	26	N	NEDELJA PO BOŽIČU. ŠTEFAN, PRVI MUČ.*
12	N	3. ADVENTNA NEDELJA. ALEKSANDER, MUČ. ☽	27	P	JANEZ EVANG., AP. ☾
13	P	LUCIJA, DEV., MUČ.	28	T	NEDOLŽNI OTROČIČI.
14	T	SPIRIDION, OPAT.	29	S	TOMAŽ, ŠKOF, MUČ.
15	S †	KV. KRISTINA, DEKLA.	30	Č	EVGENIJ, ŠKOF.
16	Č	EVZEBIJ, ŠKOF.	31	P *	SILVESTER, PAPEŽ; PAVLINA, DEV., MUČ.

- ☉ MLAJ DNE 5. OB 7-12 (DEŽ IN SNEG).
- ☽ PRVI KRAJEC DNE 12. OB 7-47 (SNEG).
- ☉ ŠČIP DNE 19. OB 7-09 (SPREMENLJIVO).
- ☾ ZADNI KRAJEC DNE 27. OB 5-59 (SNEG).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE KOZLA
DNE 22. OB 15-34. ZAČETEK ZIME.
NAJKRAJŠI DAN IN NAJDALJŠA NOČ.
DAN SE SKRČI DO 21. ZA 20 MINUT IN
ZOPET ZRASTE DO 31. ZA 4 MINUTE.
DAN JE DOLG OD 8^h 40' DO 8^h 24'.

ZEDINJENJE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV
V SKUPNO DRŽAVO 1. DECEMBRA 1918.

DECEMBER IMA 31 DNI.

NE GOVORI, KAJ JE VZROK, DA SO BILI PREJŠNJI ČASI
BOLJŠI. TAKO VPRAŠANJE JE NEUMNO.

(SV. PISMO. PRIDG 7, 11.)

2. ADV.: JANEZ KRSTNIK POŠLJE SVOJA UČENCA DO JEZUSA. (MT 11, 2—10.)
RESNIČNOST KRŠČANSTVA IZPRIČUJEJO DEJANJA.
3. ADVENTNA: JANEZ KRSTNIK PRIČUJE O KRISTUSU. (JAN 1, 19—28.)
ZNAČAJU JE RESNICA NAD VSE TUDI, KADAR NI PRIJETNO.
4. ADVENTNA: JANEZ KRSTNIK POKLICAN V SLUŽBO PREDHODNIKA. (LK 3, 1—6.)
VSAKO POBOLJŠANJE IZVIRA IZ POKORE.
- NED. PO BOŽIČU: SIMEON IN ANA OZNANJUJETA GOSPODA. (LK 2, 33—40.)
KRISTUS JE IN OSTANE ZNAMENJE, OB KATEREM SE LOČIJO DUHOVI.

Z A P I S K I.

2. XII. 1848 POSTANE JELAČIČ GUVERNER REKE IN DALMACIJE.
3. XII. 1800 ROJEN FRANCE PREŠEREN.
6. XII. 1461 USTANOVLJENA LJUBLJANSKA ŠKOFIJA.
10. XII. 1860 POKLONI ŠKOF JOS. JURAJ STROSSMAYER 50.000 GLD. ZA AKADEMIJO.
11. XII. 1918 UMRL IVAN CANKAR.
25. XII. 1865 ROJEN JANEZ EV. KREK.

ČE JE RIMSKA CESTA ČISTA IN SVETLA,
SE KMET DOBRE LETINE NADEJA.

ČE TA MESEC GRMI,
PRIHODNJE LETO VIHARJE RODI.

ČE NA SV. VEČER VINA V SODIH VRO,
PRIHODNJIČ DOBRA LETINA BO.

ZELEN BOŽIČ — BELA VELIKA NOČ.

Abecedni imenik svetnikov in godov.

Tu so naštetni oni godovi in imena svetnikov, ki so pri nas najbolj v navadi. Popoln ni, zlasti ni marsikaterega imena, ki ga ljudje po svoje krajšajo in oblikujejo. Če kak član naše Družbe želi pojasnila, naj se oglasi; radi mu bomo ustregli.

Večkrat pa želijo starši dati otroku ime, ki ga med svetniki ne najdemo. Ali imajo pravico? Opozorjamo najprej: Naša, skozi stoletja v Slovincih udomačena imena so za nas najlepša in zaeno tudi značilna. Do tega spoznanja so prišli

zlasti slovenski izobraženci, ki dajejo svojim otrokom zopet krepka, stara imena: Peter, Miklavž, Majda, Meta, Špela, Janez, Marko, Vid itd. Če bi pa le kdo želel dati posebno ime, velja za katoličane sledeča zapoved: »Želja sv. cerkve je, n stroga zapoved, da starši dajejo otrokom imena svetnikov. Če pa starši izrečno žele dati drugo ime, naj se doda krščencu še ime kakega svetnika in se obe imeni zapišeta v krstno knjigo.« Dolžnost katoličanov je, da se ravnajo po tej odredbi

A.

Abdon (in Senen), muč., 30. jul.
 Abraham, očak, 9. okt.
 Ada glej Adelhajda.
 Adalbert (Vojteh), škof, 23. apr.
 Adam (in Eva), prvi starši, 24. dec.
 Adela glej Adelhajda.
 Adelhajda, vdova, 16. dec.
 Adolf, škof, 11. febr.
 Adolf, spozn., 12. jun.
 Adolf, škof, 17. jun.
 Adrijan, muč., 8. sept.
 Afra, muč., 24. maja.
 Afra, muč., 9. avg.
 Agapa, dev., muč., 5. marca.
 Agapit (Ljubo), muč., 18. avg.
 Agapit, papež, 20. sept.
 Agata (Doroslava), dev., muč., 5. febr.
 Agaton, papež, 16. febr.
 Agaton, muč., 7. dec.
 Agripina, dev., muč., 23. jun.
 Ahacij (in tov.), muč., 22. jun.
 Ahilej (in Nerej), muč., 12. maja.
 Akvilina, dev., 13. jun.
 Alban (Belo), muč., 21. jun.
 Albert, škof, muč., 8. apr.
 Albert Vel., spozn., 15. nov.
 Albin (Belko), škof, 1. marca.
 Albina, dev., muč., 16. dec.
 Albuin (in Ingenuin), šk., 5. febr.
 Aleksander (Šaša), škof, 23. apr.
 Aleksander, papež, muč., 3. maja.
 Aleksander Šauli, 11. okt.
 Aleksander, muč., 12. dec.
 Aleksandra, muč., 20. marca.
 Aleksandra, dev., muč., 18. maja.
 Aleš, spozn., 17. jul.
 Alferij, opat, 12. apr.
 Alfonz, škof, 23. jan.
 Alfonz Ljg., škof, 2. avg.
 Alfonz Rodr., spozn., 30. okt.
 Alfred, opat, 12. jan.
 Alojzij (Slavko, Slava, Vekoslav)
 Gonzaga, spozn., 21. jun.
 Amadej, spozn., 30. marca.
 Amalija (Ljubica), 10. jul.
 Amand, škof, 6. febr.
 Ambrož, škof, cerkv. uč., 7. dec.
 Ana, mati Marije Device, 26. jul.
 Ana, prerokinja, 1. sept.
 Anaklet, papež, 13. jul.
 Ananija, muč., 25. jan.
 Ananija, muč., 1. dec.
 Anastazij, muč., 22. jan.

Anastazij, papež, 27. apr.
 Anastazij, muč., 7. sept.
 Anastazija, muč., 6. febr.
 Anastazija, muč., 15. apr.
 Anastazija, dev., 14. avg.
 Anastazija, muč., 25. dec.
 Andrej (Hrabroslav) Korz., škof, 4. febr.
 Andrej Bobola, 21. maja.
 Andrej Avelin, spozn., 10. nov.
 Andrej, apostol, 30. nov.
 Angela Folinjska, vdova, 4. jan.
 Angela, dev., 10. maja.
 Angela Meriči, dev., 31. maja.
 Angelina, 21. jul.
 Angelus, spozn., 12. apr.
 Angelus, 30. okt.
 Anicet, papež, 17. apr.
 Antia, muč., 18. apr.
 Anton, pušč., 17. jan.
 Anton Padovanski, 13. jun.
 Anton M. Caharija, spozn., 5. jul.
 Antonija, dev., muč., 29. apr.
 Antonija, muč., 4. maja.
 Antonija, dev., 27. okt.
 Antonin, škof, 10. maja.
 Antonin, muč., 22. avg.
 Antonin, muč., 2. sept.
 Antonina, muč., 1. marca.
 Antuza, muč., 27. avg.
 Anzelm, škof, cerkv. uč., 21. apr.
 Apolinarij, škof, muč., 23. jul.
 Apolonij, muč., 18. apr.
 Apolonija, dev., muč., 9. febr.
 Arkadij, muč., 12. jan.
 Atanazij, škof, cerkv. uč., 2. maja.
 Atanazija, vdova, 14. avg.
 Avguštin, škof, ap. angl., 28. maja.
 Avguštin, škof, cerkv. uč., 28. avg.
 Avrea (Zlata), dev., muč., 19. jul.
 Avrelij, škof, 12. nov.
 Avrelija, dev., muč., 15. okt.

B.

Baldomir, spozn., 27. febr.
 Baltazar (Boltežar), kralj, 6. jan.
 Bara glej Barbara.
 Barbara, dev., muč., 4. dec.
 Barbea, muč., 29. jan.
 Barnaba, apostol, 11. jun.
 Bazilij, škof, cerkv. uč., 14. jun.
 Bazilisa (in Julijan), muč., 9. jan.
 Beatrika, muč., 29. jul.
 Beda (Veda) Čast., c. uč., 27. maja.
 Belo glej Alban.

Benedikt, opat, 21. marca.
 Benedikt Niger, spozn., 4. apr.
 Benedikt Jožef, spozn., 16. apr.
 Benedikta, muč., 4. jan.
 Benedikta, dev., 6. maja.
 Benedikta, dev., muč., 8. okt.
 Benigen, muč., 13. febr.
 Benigen, muč., 1. nov.
 Benjamin, muč., 31. marca.
 Benon, škof, 26. jun.
 Benvard (s tov.), škof, 25. okt.
 Benvenut, škof, 22. marca.
 Berard, muč., 16. jan.
 Bernard, škof, 12. marca.
 Bernard, opat, 20. avg.
 Bernard Oliški, spozn., 26. avg.
 Bernardin Foški, 27. nov.
 Bernardin Sienski, spozn., 20. maja.
 Berta, dev., 4. jul.
 Bertold, spozn., 29. marca.
 Bertram, škof, 3. jul.
 Bertrand, patr. oglejski, 6. jun.
 Bibijana, dev., muč., 2. dec.
 Blaž, škof, muč., 3. febr.
 Blaženko glej Makarij.
 Bogdan glej Deodat.
 Bogdan glej Matija.
 Bogo glej Bogomir.
 Bogoljub glej Teofil.
 Bogomil, škof, 10. jun.
 Bogomila, 6. jul.
 Bogomir (Bogo, Božo, Godfrid), škof, 8. nov.
 Bojan glej Mohor.
 Boltežar glej Baltazar.
 Bonaventura, škof, c. uč., 14. jul.
 Bonifacij, muč., 14. maja.
 Bonifacij, papež, 25. maja.
 Bonifacij, škof, muč., 5. jun.
 Bonifacij, papež, 25. okt.
 Boštjan glej Sebastijan.
 Božena glej Natalija.
 Božidar glej Teodor.
 Božo glej Bogomir.
 Branimir glej Frančišek.
 Branko glej Frančišek.
 Breda glej Friderika.
 Brezmadežno spočetje Marije Device, 8. dec.
 Brigita, dev., 1. febr.
 Brigita, vdova, 8. okt.
 Bronislava, nuna, 7. sept.
 Brunon, škof, 17. maja.
 Brunon, spozn., 6. okt.
 Budislav glej Gregor.

C.

Caharija, papež, 15. marca.
 Caharija, prerok, 6. sept.
 Caharija (in Elizabeta), 5. nov.
 Cecilija, dev., muč., 22. nov.
 Celestin, papež, 6. marca.
 Celestin, papež, 19. maja.
 Cenon, muč., 5. apr.
 Ciprijan, škof, muč., 14. sept.
 Ciprijan (in Kornelij), mučenca, 16. sept.
 Ciprijan (in Justina), mučenca, 26. sept.
 Ciriak (Larg in Smaragd), muč., 8. avg.
 Ciril Aleksandrijski, škof, cerkv. uč., 9. febr.
 Ciril Jeruzalemski, škof, cerkv. uč., 18. marca.
 Ciril, muč., 29. marca.
 Ciril (in Metod), slov. ap., 5. jul.
 Cirila, muč., 5. jul.
 Cirila, dev., muč., 28. okt.
 Cita, dev., 27. apr.
 Cvetana, Cvetka glej Flora.
 Cvetko glej Florijan.

D.

Damaz, papež, 11. dec.
 Damijan (in Kozma), m., 27. sept.
 Dana glej Daniel.
 Daniel (Dana, Danilo), prerok, 21. jul.
 Daniel (in tov.), muč., 10. okt.
 Danilo glej Daniel.
 Darij, muč., 19. dec.
 Darija (in Krizant), muč., 25. okt.
 Darinka glej Darija.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Davorin glej Martin.
 Demeter, muč., 9. apr.
 Deodat (Bogdan), muč., 8. nov.
 Deziderij (Željko), škof, 23. maja.
 Dinko glej Dominik.
 Dionizij, škof, muč., 9. okt.
 Dizma, desni razbojnik, 25. marca.
 Dobrega sveta Dev. Marija, 26. apr.
 Dominik, spozn., 4. avg.
 Dominika, muč., 6. jul.
 Donat, škof, muč., 7. avg.
 Donat, spozn., 29. okt.
 Dora glej Doroteja.
 Doroslava glej Agata.
 Doroteja (Dora), d. m., 6. febr.
 Doroteja (in tov.), d. m., 3. sept.
 Dragica glej Karel.
 Drago, spozn., 16. apr.
 Dragotin glej Karel Bor.
 Dušan glej Spiridion.

E.

Eberhard, škof, 8. jan.
 Eberhard, škof, 23. jun.
 Eberhard, škof, 28. nov.
 Ecehiel, prerok, 10. apr.
 Edita, dev., 16. sept.
 Edmund, škof, 16. nov.
 Edmund (in tov.), muč., 1. dec.
 Edvard, kralj, muč., 18. marca.

Edvard, kralj angl., 13. okt.
 Efreim, cerkv. uč., 18. jun.
 Egidij (Roger in Odorik), 28. jan.
 Egidij od sv. Jožefa, 7. febr.
 Egidij (Ilij, Tilen), opat, 1. sept.
 Eleonora, dev., 21. febr.
 Elevterij, škof, muč., 20. febr.
 Elevterij, papež, muč., 26. maja.
 Elija, prerok, 20. jul.
 Elizabeta (Špela), kraljica, 8. jul.
 Elizabeta (in Caharija), 5. nov.
 Elizabeta, kraljica, 19. nov.
 Elizej, prerok, 14. jun.
 Ema, vdova, 19. apr.
 Emanuel, muč., 26. marca.
 Emeram, škof, muč., 22. sept.
 Emerencijana, dev., muč., 23. jan.
 Emerik, vojvoda, spozn., 5. nov.
 Emigdij, škof, muč., 9. avg.
 Emil (Milan), muč., 22. maja.
 Emilija (Milica), dev., 17. avg.
 Emilijan (Milan), škof, 11. sept.
 Emilijana (Milena), dev., 5. jan.
 Engelbert, škof, 7. nov.
 Epigmenij, muč., 24. marca.
 Erazem, škof, muč., 2. jun.
 Erazma (s tov.), muč., 3. sept.
 Erik, kralj, 18. maja.
 Erna glej Erntruda.
 Ernest, škof, 12. jan.
 Erntruda (Erna), dev., 11. sept.
 Etbin, opat, 19. okt.
 Etebert, kralj, 25. febr.
 Eva (in Adam), prvi starši, 24. dec.
 Evald, muč., 3. okt.
 Evarist L., papež, muč., 26. okt.
 Evfemija (in tov.), d. m., 3. sept.
 Evgenij, muč., 24. jan.
 Evgenij, papež, 8. jul.
 Evgenij (in Makarij), m., 20. dec.
 Evgenij, škof, 30. dec.
 Evgenija, dev., 25. dec.
 Evlaliya, dev., muč., 12. febr.
 Evstahij (in tov.), muč., 20. sept.
 Evstohija, dev., 13. febr.
 Evstohija, dev., muč., 2. nov.
 Evstihij, m. iz Mezop., 14. marca.
 Evtihij, muč. iz Tracije, 29. sept.
 Evtihijan, papež, muč., 8. dec.
 Evzebij, muč., 6. marca.
 Evzebij, duh., spozn., 14. avg.
 Evzebij, škof, muč., 16. dec.

F.

Fabij, muč., 31. jul.
 Fabijan (in Sebastijan), muč., 20. jan.
 Fabiola, vdova, 27. dec.
 Favsta, vdova, 19. marca.
 Favstin (in Jovita), m., 15. febr.
 Felicijan (in Primož), muč., 9. jun.
 Felician, škof, muč., 20. okt.
 Felicita (in Perpetua), muč., 7. marca.
 Felicita s 7 sinovi, muč., 10. jul.
 Felicita, muč., 23. nov.
 Feliks (Srečko), duh., muč., 14. jan.
 Feliks, škof, 21. febr.
 Feliks Kantal, spozn., 21. maja.
 Feliks (in Fortunat), 18. jun.

Feliks (in Nabor), muč., 12. jul.
 Feliks Val., spozn., 20. nov.
 Ferdinand, kralj, 30. maja.
 Fides (Vera), dev., muč., 1. avg.
 Filemon (in Apolonij), muč., 8. marca.
 Filip (in Jakob), apost., 1. maja.
 Filip Nerij, spozn., 26. maja.
 Filip Benicij (Zdenko), spozn., 23. avg.
 Filomena, dev., 11. avg.
 Firmin, škof, muč., 25. sept.
 Firmin, škof, 11. okt.
 Flavijan, muč. (v Rimu), 28. jan.
 Flora (Cvetka, Cvetana), dev., 12. jun.
 Flora, dev., muč., 24. nov.
 Florentin, škof, 16. okt.
 Florentina, dev., 20. jun.
 Florijan (Cvetko), muč., 4. maja.
 Fortunat, spozn., 1. jun.
 Fortunat (in Feliks), 18. jun.
 Fortunat (in Mohor), muč., 12. jul.
 Francišek (Branimir, Branko) Sa-leški, škof, cerkv. uč., 29. jan.
 Francišek Kle, muč., 17. febr.
 Francišek Pavl., spozn., 2. apr.
 Francišek Hier., 11. maja.
 Francišek Kar., spozn., 4. jun.
 Francišek Regij, spozn., 16. jun.
 Francišek Solan., spozn., 24. jul.
 Francišek Kald., spozn., 13. sept.
 Francišek Seraf., spozn., 4. okt.
 Francišek Borgia, spozn., 10. okt.
 Francišek Ksaverij, spozn., 3. dec.
 FranciškaRimska, vdova, 9. marca.
 Friderik (Mirko, Miroslav), škof, muč., 18. jul.
 Fridolin, opat, 6. marca.
 Frumencij, škof, 27. okt.

G.

Gabriel od žal. M. B., 27. febr.
 Gabriel, nadangel, 24. marca.
 Gaj (in Soter), pap., muč., 22. apr.
 Gal, opat, 16. okt.
 Gala, vdova, 5. okt.
 Gaspar (Gašper), kralj, 6. jan.
 Gavdioz (Veselko), škof, 25. okt.
 Genovefa, dev., 3. jan.
 Gentilij, muč., 5. sept.
 Gerard, muč., 8. marca.
 Gerard, škof, muč., 24. sept.
 Gerard Majella, 16. okt.
 Germana, dev., 15. jun.
 Gervazij (in Protazij), muč., 19. jun.
 Godfrid (Bogomir), škof, 8. nov.
 Godhard, škof, 5. maja.
 Gorgonij, muč., 9. sept.
 Gracijan, škof, 18. dec.
 Gregorij, papež, 13. febr.
 Gregorij, papež, 17. febr.
 Gregorij Nis. (Budislav), škof, 9. marca.
 Gregorij Vel., papež, 12. marca.
 Gregorij Nacijan, škof, 9. maja.
 Gregorij, papež, 25. maja.
 Gregorij Čudodelnik, škof, 17. nov.
 Gregorij, papež, 28. nov.
 Gvido, spozn., 12. sept.

H.

Habakuk, prerok, 15. jun.
 Hadrijan, muč., 8. sept.
 Hedviga (Vika), 17. okt.
 Helena (Jelena, Jelka), kraljica,
 15. apr.
 Helena, dev., 22. maja.
 Helena, mati Konstantina Vel.,
 18. avg.
 Hema, vdova, 27. jun.
 Henrik Suzo, spozn., 2. marca.
 Henrik, kralj, spozn., 15. jul.
 Hermagor (Bojan) glej Mohor.
 Herman Jožef, spozn., 7. apr.
 Hermenegild, muč., 13. apr.
 Hiacint, spozn., 17. avg.
 Hiacint (in Prot), muč., 11. sept.
 Hiacinta, dev., 30. jan.
 Hiacinta, dev., 6. febr.
 Hieronim Miani, spozn., 20. jul.
 Hieronim, cerkv. uč., 30. sept.
 Higin, papež, muč., 11. jan.
 Hilarij (Radovan), c. uč., 14. jan.
 Hilarij (in Tacijan), m., 15. marca.
 Hilarija, muč., 12. avg.
 Hilda, 18. nov.
 Hildegarda, opatinja, 17. sept.
 Hipolit (in Kasijan), muč., 13. avg.
 Hipolit, škof, muč., 22. avg.
 Honorij, škof, 30. sept.
 Hrabroslav glej Andrej.
 Hrizogon, muč., 24. nov.
 Hugolin (in tov.), muč., 13. okt.
 Hugon, škof, 1. apr.
 Hugon, škof, 10. avg.

I.

Ida, devica, 13. aprila.
 Ida, grofinja, 4. sept.
 Ida, devica, 29. okt.
 Ignacij (Igo, Ognjeslav), šk., muč.,
 1. febr.
 Ignacij Lojola, spozn., 31. jul.
 Igo glej Ignacij.
 Ime Marijino, 12. sept.
 Ingenuin (in Albuin), šk., 5. febr.
 Inocencij, papež, 22. jun.
 Inocencij, papež, 28. jul.
 Irena (Miroslava), dev., 21. febr.
 Irena, dev., muč., 5. apr.
 Irena (s tov.), muč., 18. sept.
 Irenej, škof, 5. maja.
 Irenej, spozn., 28. jun.
 Irenej, škof, muč., 4. jul.
 Irenej, škof, muč., 15. dec.
 Irmina, dev., 24. dec.
 Ivan glej Janez.
 Ivana (Jana, Joana) Valoa, vdova,
 4. febr.
 Ivana Orleanska, dev., 30. maja.
 Ivana Frančiška Šantalska, 21. avg.
 Ivo, spozn., 19. maja.
 Izabela, kraljica, 4. jan.
 Izabela, dev., 31. avg.
 Izaija, prerok, 6. jul.
 Izak, menih, 11. apr.
 Izidor, škof, muč., 2. jan.
 Izidor, škof, cerkv. uč., 4. apr.
 Izidor, kmet, spozn., 15. maja.

J.

Jakob (Radoslav) ml., ap., 1. maja.
 Jakob st., apostol, 25. jul.
 Jakob, pušč., 6. avg.
 Jakob iz Marke, spozn., 28. nov.
 Jana glej Ivana.
 Janez Zlatoust, šk., c. uč., 27. jan.
 Janez Miloščinar, škof, 30. jan.
 Janez Matajski, spozn., 8. febr.
 Janez Jožef od Križa, opat,
 5. marca.
 Janez od Boga, spozn., 8. marca.
 Janez Damaščan, c. uč., 27. marca.
 Janez Kapistran, sp., 28. marca.
 Janez Klimak, opat, 30. marca.
 Janez Evangelist pred lat. vrati,
 6. maja.
 Janez Nepomučan, sp., 16. maja.
 Janez de Rossi, sp., 23. maja.
 Janez, papež, muč., 27. maja.
 Janez Fakund, spozn., 12. jun.
 Janez Franc, spozn., 16. jun.
 Janez Krstnik, rojstvo, 24. jun.;
 obglavljenje, 29. avg.
 Janez (in Pavel), muč., 26. jun.
 Janez Gualbert, opat, 12. jul.
 Janez Berhmans, spozn., 13. avg.
 Janez Kancijan, spozn., 20. okt.
 Janez Gabriel Perb., muč., 7. nov.
 Janez od Križa, spozn., 24. nov.
 Janez Evangelist, 27. dec.
 Januarij, škof, muč., 19. sept.
 Jedert Brab., dev., 17. marca.
 Jedert, dev., 15. nov.
 Jelena glej Helena.
 Jelisava glej Elizabeta.
 Jelka glej Helena.
 Jernej, apostol, 24. avg.
 Joahim, oče Marije, 20. marca in
 ned. v osmini Mar. vnebovzetja.
 Jona, prerok, 21. sept.
 Jordan, spozn., 15. febr.
 Jošt, opat, 16. jun.
 Jovita (in Favstin), muč., 15. febr.
 Jozafat Kunčević, šk., m., 14. nov.
 Jožef, ženin M. D., 19. marca.
 Jožef Oriol, 23. marca.
 Jožef Kal., spozn., 27. avg.
 Jožef Kupertin, spozn., 18. sept.
 Juda (in Simon), apost., 28. okt.
 Judita, muč., 6. maja.
 Jukund, škof, 14. nov.
 Jukunda, dev., muč., 27. jul.
 Julij, spozn., 31. jan.
 Julij, papež, 12. apr.
 Julij, muč., 1. jul.
 Julij, senator, muč., 19. avg.
 Julij, muč., 20. dec.
 Julija, dev., 22. maja.
 Julija, dev., muč., 10. dec.
 Julijan (in Basilisa), muč., 9. jan.
 Julijan, škof, 28. jan.
 Julijan, škof, 8. febr.
 Julijan, muč., 19. febr.
 Julijana, vdova, 7. febr.
 Julijana, dev., muč., 16. febr.
 Julijana Falk., dev., 19. jun.
 Julijana, dev., muč., 17. avg.
 Jurij, muč., 24. apr.

Just, škof, 28. maja.
 Just, muč., 14. jul.
 Just, muč., 15. okt.
 Just, muč., 2. nov.
 Justin, muč., 14. apr.
 Justina, dev. (in Ciprijan), muč.
 26. sept.

K.

Kajetan, spozn., 7. avg.
 Kalist, papež, muč., 14. okt.
 Kamil Lelijski, spozn., 18. jul.
 Kamil (in tov.), muč., 25. sept.
 Kancijan glej Kocijan.
 Kandid, muč., 3. okt.
 Kanut, kralj, muč., 19. jan.
 Karel (Dragotin) Boromej, škof,
 4. nov.
 Karmelska Mati božja, 16. jul.
 Kasijan (in Hipolit), muč., 13. avg.
 Kastor, muč., 28. marca.
 Katarina Riči, dev., 13. febr.
 Katarina Gen., 22. marca.
 Katarina Sienska, dev., 30. apr.
 Katarina, dev., muč., 25. nov.
 Kazimir, spozn., 4. marca.
 Kilijan, škof, 8. jul.
 Klara, devica, 12. avg.
 Klavdij, muč., 30. okt.
 Klavdij (in Simforijan), m., 8. nov.
 Klemen Mar. Dvořak (Hofbauer),
 spozn., 15. marca.
 Klemen, papež, muč., 23. nov.
 Klet (in Marcelin), šk., m., 26. apr.
 Klotilda, kraljica, 3. jun.
 Klotilda, dev., muč., 23. okt.
 Kocijan (in tov.), muč., 31. maja.
 Koloman, muč., 13. okt.
 Konrad Plac., pušč., 19. febr.
 Konrad, škof, 26. nov.
 Konstancija, dev., muč., 19. sept.
 Konstantin, muč., 29. jan.
 Kordula, dev., muč., 22. okt.
 Kornelij (in Ciprijan), m., 16. sept.
 Korona, muč., 14. maja.
 Kozma (in Damijan), m., 27. sept.
 Krispin, škof, 19. nov.
 Krispin, muč., 5. dec.
 Kristijan, muč., 17. febr.
 Kristina, dev., muč., 24. jul.
 Kristina, dekla, 15. dec.
 Krištof Milanski, 11. marca.
 Krištof, muč., 25. jul.
 Krištof, 31. okt.
 Krizant (in Darija), muč., 25. okt.
 Ksist glej Sikst.
 Kuničunda, cesarica, 3. marca.
 Kvirin, muč., 30. marca.

L.

Ladislav, kralj, 27. jun.
 Lambert, škof, muč., 17. sept.
 Larg (Cirijak in Smaragd), muč.,
 8. avg.
 Lavra, nuna, 17. jun.
 Lavrencij (Lovro), muč., 10. avg.
 Lavrencij Just, škof, 5. sept.
 Lavretanska Mati božja, 10. dec.
 Lazar, škof, 17. dec.
 Lea, 22. marca.

Lenart glej Leonard.
 Leon, papež, cerkv. uč., 11. apr.
 Leon, papež, 19. apr.
 Leon, škof, 22. apr.
 Leon, papež, 28. jun.
 Leon, papež, 3. jul.
 Leonard (Lenart), opat, 6. nov.
 Leonard Portom., spozn., 26. nov.
 Leopold Gaj., 2. apr.
 Leopold, vojvoda, spozn., 15. nov.
 Lidiya, vdova, 3. avg.
 Lin, papež, muč., 23. avg.
 Ljubica glej Amalija.
 Ljubo glej Agapit.
 Ljudmila, vdova, 16. sept.
 Lovro glej Lavrencij.
 Lucij, papež, muč., 4. marca.
 Lucija, dev., muč., 13. dec.
 Lucijan, muč., 7. jan.
 Ludovik Tol., škof, 19. avg.
 Ludovik, kralj, 25. avg.
 Ludovik Bertr., spozn., 10. okt.
 Luka, evang., 18. okt.
 Lurška Mati božja, 11. febr.

M.

Magdalena (Majda, Magda) Paciska, dev., 29. maja.
 Magdalena, spokornica, 22. jul.
 Makarij (Blaženko) Aleks., opat, 2. jan.
 Makarij, škof, 10. marca.
 Makarij (in Evgenij), muč., 20. dec.
 Maksencij, muč., 12. dec.
 Maksim, škof, muč., 29. maja.
 Maksima, muč., 26. marca.
 Maksimilijan, škof, 21. febr.
 Maksimilijan, škof, muč., 3. okt.
 Maksimilijan (Lavr.), škof, muč., 12. okt.
 Mamert, škof, 11. maja.
 Marcel, papež, muč., 16. jan.
 Marcela, vdova, 31. jan.
 Marcelijan (in Marko), m., 18. jun.
 Marcelin (in Klet), šk., m., 26. apr.
 Marij (in tov.), muč., 19. jan.
 Marije bl. Device godovi:
 Zaroka z Jožefom, 23. jan.
 Očiščenjevanje (Svečnica), 2. febr.
 Lurška M. B., 11. febr.
 Oznanjenje M. D., 25. marca.
 M. B. dobreža sveta, 26. apr.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.
 Karmelska M. B., 16. jul.
 Marija Snežnica, 5. avg.
 Vnebovzetje M. D., 15. avg.
 Rojstvo Marije Device, 8. sept.
 Ime Marija, 12. sept.
 Marija 7 žalosti, petek po tih nedelji in tretjo ned. v sept.
 Rešiteljica ujetnikov, 24. sept.
 Roženvska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Brezmadežno spočetje, 8. dec.
 Lavretanska M. B., 10. dec.
 Marija Kleofova, 9. apr.
 Marija Magdalena (Majda, Magda), 22. jul.

Marija Magd. Pazzi, dev., 29. maja.
 Marijan, muč., 17. jan.
 Marijan, spozn., 19. avg.
 Marijana glej Ana.
 Marin, muč., 26. dec.
 Marjeta (Margareta, Meta), dev., 28. jan.
 Marjeta Kort., spok., 22. febr.
 Marjeta, kraljica, 10. jun.
 Marjeta, dev., muč., 13. jul.
 Marjeta Alakok, dev., 17. okt.
 Marko, evang., 25. apr.
 Marko (in Marcelijan), m., 18. jun.
 Marko (in tov.), muč., 7. sept.
 Marta (in tov.), muč., 19. jan.
 Marta, dev., 29. jul.
 Martin (Davorin), škof, 11. nov.
 Martin, papež, muč., 12. nov.
 Martina, dev., muč., 30. jan.
 Matej, apostol, 21. sept.
 Matija (Bogdan), apostol, 24. febr.
 Matilda, dev., 26. febr.
 Matilda, kraljica, 14. marca.
 Maver, opat, 15. jan.
 Mavricij (in tov.), muč., 22. sept.
 Medard, škof, 8. jun.
 Mehtilda, dev., 10. apr.
 Melanij, škof, 6. jan.
 Melhijad, papež, muč., 10. dec.
 Melhior, kralj, 6. jan.
 Metod (in Ciril), slov. apost., 5. jul.
 Mihael, nadangel, 29. sept.; njegova prikazen, 8. maja.
 Miklavž glej Nikolaj.
 Milan glej Emilijan.
 Milena glej Emilijana.
 Milica glej Emilija.
 Milka glej Ljudmila.
 Mirko glej Friderik.
 Miro, škof, 8. avg.
 Miroslav glej Friderik.
 Miroslava glej Irena.
 Modest, škof krški, 31. marca.
 Mohor (in Fortunat), muč., 12. jul.
 Monika, vdova, 4. maja.

N.

Nabor (in Feliks), muč., 12. jul.
 Narcis, škof, 29. okt.
 Natalija (Božena), muč., 27. jul.
 Natalija, spozn., 1. dec.
 Nazarij, muč., 12. jun.
 Nerez (in Ahilej), muč., 12. maja.
 Neža, dev., muč., 21. jan.
 Neža Praška, 2. marca.
 Neža, dev., 20. apr.
 Nikolaj (in tov.), muč., 9. jul.
 Nikolaj Tol., spozn., 10. sept.
 Nikolaj (Miklavž), škof, 6. dec.
 Nikomed, muč., 15. sept.
 Norbert, škof, 6. jun.
 Notburga, dev., 13. sept.

O.

Ozglavljenje Jan. Krst., 29. avg.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.
 Očiščenjevanje Marijino, 2. febr.
 Odilo, opat, 1. jan.
 Odon, opat, 18. nov.
 Odorik (Roger in Egidij), 28. jan.

Ognjeslav glej Ignacij.
 Olga, 11. jul.
 Onezim, muč., 16. febr.
 Orest, muč., 9. nov.
 Oskar, škof, 3. febr.
 Otilija, dev., 13. dec.
 Otmar, opat, 16. nov.
 Oznanjenje Marijino, 25. marca.
 Ožbolt, kralj, muč., 5. avg.

P.

Pankracij, muč., 12. maja.
 Pantaleon, muč., 27. jul.
 Pashal, spozn., 17. maja.
 Pastor, spozn., 26. jul.
 Patricij (Patrik), škof, 17. marca.
 Pavel, prvi pušč., 10. jan.
 Pavel od Križa, spozn., 28. apr.
 Pavel, škof, 7. jun.
 Pavel (in Janez), muč., 26. jun.
 Pavel (in Peter), apost., 29. jun.; njegovo spreobrnjenje, 25. jan.
 Pavla, vdova, 26. jan.
 Pavla, dev., muč., 3. jun.
 Pavlin, oglejski škof, 11. jan.
 Pavlin Nol., škof, 22. jun.
 Pavlina, 14. marca.
 Pavlina, muč., 6. jun.
 Pavlina, dev., 2. dec.
 Pavlina, dev., 31. dec.
 Pelagija, muč., 23. marca.
 Pelagija, spozn., 17. dec.
 Peregrin, spozn., 27. apr.
 Peregrin, spozn., 28. jul.
 Perpetua (in Felicitia), m., 6. marca.
 Peter, škof, 9. jan.
 Peter Nol., spozn., 31. jan.
 Peter Damijanov, škof, cerkv. uč., 23. febr.
 Peter Kanizij, 27. apr.
 Peter, muč., 29. apr.
 Peter Regalat, spozn., 13. maja.
 Peter Celestin, papež, 19. maja.
 Peter (in tov.), muč., 2. jun.
 Peter (in Pavel), apost., 29. jun.
 Peter Klaver, spozn., 9. sept.
 Peter Alkantara, spozn., 19. okt.
 Peter Zlatoslov, cerkv. uč., 4. dec.
 Peter Fourier, škof, 9. dec.
 Petra stol (v Rimu), 18. jan.
 Petra stol (v Antiohiji), 22. febr.
 Petra vezi, 1. avg.
 Petronij, škof, 6. sept.
 Petronila, dev., 31. maja.
 Pij, papež, 5. maja.
 Pij, papež, 11. jul.
 Placid (in tov.), muč., 5. okt.
 Placida, dev., 11. okt.
 Platon, menih, 4. apr.
 Polikarp, škof, muč., 26. jan.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Poncijan, papež, muč., 19. nov.
 Prakseda, dev., 21. jul.
 Primož (in Felicijan), muč., 9. jun.
 Priska, dev., muč., 18. jan.
 Prokopij, spozn., 27. febr.
 Prot (in Hiacint), muč., 11. sept.
 Protazij (in Gervazij), muč., 19. jun.
 Pudencijana, dev., 19. maja.
 Pulherija, dev., 7. jul.

R.

Radegunda, kraljica, 13. avg.
 Radgand glej Radegunda.
 Radovan glej Hilarij.
 Rafael, nadangel, 24. okt.
 Rajmund Penjaforški, 23. jan.
 Rajmund, spozn., 31. avg.
 Rane sv. Frančiška, 17. sept.
 Reġina, dev., muč., 7. sept.
 Remigij, škof, 1. okt.
 Rihard, kralj, 7. febr.
 Rihard, škof, 3. apr.
 Robert, opat, 29. apr.
 Robert, opat, 7. jun.
 Roderik, muč., 13. marca.
 Roger (Egidij in Odorik), 28. jan.
 Rojstvo Marijino, 8. sept.
 Rok, spozn., 16. avg.
 Roman, opat, 28. febr.
 Roman, muč., 9. avg.
 Romana, dev., 23. febr.
 Romuald, opat, 7. febr.
 Roza Limanska, dev., 30. avg.
 Rozalija, dev., 4. sept.
 Rozina, vdova, 13. marca.
 Rožnenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
 Rudolf, muč., 17. apr.
 Rudolf, škof, 26. jun.
 Rudolf (in tov.), muč., 27. jul.
 Rupert, škof, 27. marca.

S.

Saba (Sava), muč., 12. apr.
 Saba, opat, 5. dec.
 Sabina, muč., 29. avg.
 Sadot, škof (in tov.), m., 20. febr.
 Saloma Mar., 22. okt.
 Salvator, spozn., 18. marca.
 Saturnin, muč., 29. nov.
 Savin, muč., 11. jul.
 Sebastijan (in Fabijan), m., 20. jan.
 Sekunda, dev., muč., 10. jul.
 Senen (in Abdon), muč., 30. jul.
 Serafin, spozn., 12. okt.
 Serapion, škof, 21. marca.
 Sergij, muč., 7. okt.
 Servacij, škof, 13. maja.
 Severin, opat, 8. jan.
 Severin, škof, 23. okt.
 Severin, škof, 21. dec.
 Sholastika, dev., 10. febr.
 Sibila, dev., 17. avg.
 Sidonij (Zdenko), škof, 23. avg.
 Sigmund (Žiga), 11. maja.
 Sikst, papež, 28. marca.
 Sikst, papež, 6. aprila.
 Sikst, papež, 6. avg.
 Silverij, papež, 20. jun.
 Silvester, opat, 26. nov.
 Silvester, papež, 31. dec.
 Simeon, škof, muč., 18. febr.
 Simeon, muč., 24. marca.
 Simeon, škof, 21. apr.
 Simeon, starček, 8. okt.
 Simforijan (in Klavdij), m., 8. nov.
 Simforoza, muč., 18. jul.
 Simon (in Juda), apost., 28. okt.

Simplicij, papež, 2. marca.
 Slavka, Slavko glej Alojzij.
 Smaragd (Cirijak in Larg), muč., 8. avg.
 Snežnica Marija, 5. avg.
 Sofronij, škof, 11. marca.
 Sonja glej Zofija.
 Soter (in Gaj), pap., m., 22. apr.
 Sotera, dev., muč., 10. febr.
 Spiridion (Dušan), opat, 14. dec.
 Spočetje brezmadežno, 8. dec.
 Spomin sv. Pavla, 30. jun.
 Srečko glej Feliks.
 Stanislav (Stanko, Stana), škof, muč., 7. maja.
 Stanislav Kostka, spozn., 13. nov.
 Suzana, dev. (in Tiburcij), muč., 11. avg.

Š.

Šaša glej Aleksander.
 Špela glej Elizabeta.
 Štefan, opat, 17. apr.
 Štefan, papež, muč., 2. avg.
 Štefan, kralj ogrski, 2. sept.
 Štefan, prvi mučenec, 26. dec.; najdenje njegovo, 3. avg.

T.

Tacijan (in Hilarij), m., 15. marca.
 Tarbula, dev., muč., 22. apr.
 Tarzicij, muč., 15. avg.
 Tarzila, dev., 24. dec.
 Tekla, dev., muč., 23. sept.
 Telesfor, papež, muč., 5. jan.
 Teobald, pušč., 1. jul.
 Teodor (Božidar), spozn., 7. jan.
 Teodor, muč., 15. apr.
 Teodor, muč., 9. nov.
 Teodora, muč., 13. marca.
 Teodozija, dev., 2. apr.
 Teofil (Bogoljub), muč., 8. jan.
 Teotim (in tov.), muč., 18. dec.
 Terezija, dev., 15. okt.
 Tiburcij (in tov.), muč., 14. apr.
 Tiburcij (in Suzana), muč., 11. avg.
 Ticijan, škof, 3. marca.
 Tilen glej Egidij.
 Timotej, škof, 24. jan.
 Timotej, muč., 22. avg.
 Tit, škof, 4. jan.
 Tomaž Akvinski, spozn., cerkv. uč., 7. marca.
 Tomaž Tol., muč., 9. apr.
 Tomaž Vilan., škof, 22. sept.
 Tomaž, škof, 3. okt.
 Tomaž, apostol, 21. dec.
 Tomaž, škof, muč., 29. dec.
 Trifon, muč., 10. nov.

U.

Ubaldo, škof, 16. maja.
 Udalrik glej Urh.
 Urban, papež, 25. maja.
 Urban, škof, 7. dec.
 Urban, papež, 19. dec.
 Urh, škof, 4. jul.
 Uršula (in tov.), dev., m., 21. okt.

V.

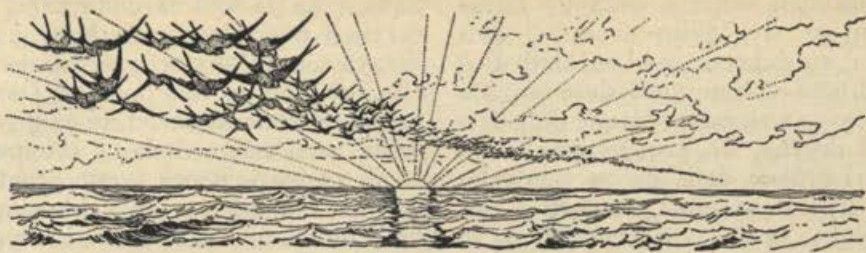
Valburga, dev., 25. febr.
 Valentin (Zdravko), škof, 7. jan.
 Valentin, muč., 14. febr.
 Valentina, dev., 25. jul.
 Valerija, muč., 5. jun.
 Valerijan (in tov.), muč., 14. apr.
 Valerijan, spozn., 12. sept.
 Vekoslav glej Alojzij.
 Venancij, škof, muč., 1. apr.
 Venancij, muč., 18. maja.
 Venčeslav, kralj, 28. sept.
 Vendelin, spozn., 20. okt.
 Venefrida, dev., muč., 3. nov.
 Vera glej Fides.
 Veronika, dev., 13. jan.
 Veronika Jul., dev., 9. jul.
 Veselko glej Gavdioz.
 Vid, muč., 15. jun.
 Vigilij, škof, muč., 26. jan.
 Vika glej Hedviga.
 Viktor (Zmagoslav), spozn., 26. febr.
 Viktor, muč., 10. marca.
 Viktor, muč., 12. apr.
 Viktor, muč., 28. jul.
 Viktor, škof, 23. avg.
 Viktorija, dev., muč., 11. febr.
 Viktorija, muč., 17. nov.
 Viktorija, dev., muč., 23. dec.
 Viktorin, muč., 25. febr.
 Viktorin, škof, muč., 3. nov.
 Vilibald, škof, 7. jul.
 Vilibrord, škof, 7. nov.
 Viljem, papež, 10. febr.
 Viljem, opat, 6. apr.
 Viljem, škof, 8. jun.
 Viljem, opat, 25. jun.
 Vincencij (Vinko), muč., 22. jan.
 Vincencij Fer., spozn., 5. apr.
 Vincencij Pavl., spozn., 19. jul.
 Virgilij, muč., 13. sept.
 Virgilij, škof, 27. nov.
 Vital, muč., 28. apr.
 Vital, muč., 4. nov.
 Vivina, dev., 17. dec.
 Vladimir, kralj, 15. jul.
 Vnebovzette Marijino, 15. avg.
 Vojslava, dev., 27. maja.
 Vojteh (Adalbert), škof, 23. apr.
 Volbenk (Volfgang), škof, 31. okt.

Z.

Zaroka Marijina, 23. jan.
 Zdenko glej Sidonij, Filip.
 Zdravko glej Valentin.
 Zefirin, papež, 26. avg.
 Zlata glej Avrea.
 Zmagoslav glej Viktor.
 Zofija, 15. maja.
 Zofija (in tov.), muč., 18. sept.
 Zofija, vdova, 30. sept.
 Zofronij, škof, 11. marca.

Ž.

Žalostna Mati božja, petek po tihi nedelji in tretjo nedeljo v sept.
 Željko glej Deziderij.
 Žiga glej Sigmund.

O državotvornosti.

Lansko leto smo govorili v Koledarju o tem, kako nam je Jugoslavija potrebna. Če bi hoteli nakratko ponoviti glavne misli, ki smo jih razvijali, bi to lahko storili z besedami, ki jih je govoril malo pred svojo smrtjo škof Mahnič svojemu mlademu prijatelju, sedaj tudi že škofu, dr. Jos. Srebrniču:

»Božja volja je bila gotovo, da je nastala Jugoslavija. Zato jo moramo sprejeti, kakor je. Ne delajo prav tisti, ki ne marajo dejansko sodelovati za njeno ureditev in okrepitev. Bog je hotel, da se je tako zgodilo. Kaj bi vendar bilo s Slovenci, če bi Nemci zmagali? Nemci bi nas pomandrali. Zato bodimo Bogu hvaležni in delajmo za Jugoslavijo!«

V letošnjem Koledarju hočemo iti korak dalje in si postaviti vprašanje, kako naj najbolje izpolnjujemo Mahničevo oporoko: delajmo za Jugoslavijo! Vprašati se hočemo: kakšni moramo biti državljani skupne države, da nam bo država uspevala, da bo močna, da bo vladal v njej red in zadovoljnost? Z drugimi besedami: kakšni moramo biti, da bomo državotvorni?

Kdo pa je državotvoren? Beseda sama mi že pove, da je državotvoren tisti, ki je sposoben, da tvori državo. Če bi hoteli to povedati nekoliko obširneje, bi morebiti rekli: državotvoren je tisti, ki goji v sebi lastnosti, ki usposablajo človeka za dobrega državljana; tisti, ki se zaveda, da mu je država neobhodno po-

trebna, in ki živi in dela tako, da skupnega življenja s sodržavljani ne razbija, ampak pospešuje in ohranja.

Te misli bomo poskusili v nastopnih odstavkih podrobneje razviti.

»Človek je družabno bitje.«

Menda ga ni stavka, ki bi se dandanes pri vseh kulturnih narodih tolikokrat navajal kakor baš ta izrek, ki ga je kot poglobitno lastnost človekovo zapisal stari grški modrijan Aristotel. Katero resnico vsebuje ta stavek, da je postal tako slaven? V teh besedah je našlo svoj izraz dejstvo, staro kakor človeški rod, da more živeti človek življenje, ki je življenja vredno, samo v družbi; da je človek tako ustvarjen, da bi propadel telesno in duševno, če bi bil navezan samo na samega sebe. Vsi vemo, da bi moral človek takoj po rojstvu umreti, če bi se ne rodil v družini, kjer skrbe par let drugi zanj; jasno nam je, da bi se otrok ne naučil niti govoriti niti delati, če bi ne živel v družini, ki je najmanjša celica družbe. Več družin skupaj tvori občino, ki gradi pota, mostove, šole itd., več občin skupaj tvori deželo, pokrajino ali oblast (kakor se taka enota pač imenuje v raznih državah), več pokrajin skupaj tvori državo. Brez družbe bi ljudje ne imeli ne šol ne cest ne železnic ne knjig ne cerkve ne skupnega veselja; postali bi popolnoma divji. Narava sama nas sili na stotere načine, da živimo v družbi. Že marsikako telesno delo je take vrste, da ga more človek

* Čas 1920, str. 282.

uspešno opravljati samo v družbi. Lažje prežagata n. pr. dva delavca skupaj dva hloda kakor en delavec sam en hlod. Potrebo po družbi čutimo tudi duševno; če smo dolgo časa sami, nam postane dolg čas; zaželimo si družbe. Če pretičiš ves teden v samoti pri svojem delu, pa se v nedeljo v zabavni družbi razvedriš, se čutiš v ponedeljek telesno in duševno prerojenega in greš vedrega lica zopet na vsakdanje delo.

To so stvari, ki so nam vsem dobro znane in tako vsakdanje, da nanje niti ne mislimo. Jasno bi nam pa takoj postalo, kakšna dobrota je za človeka življenje v urejeni družbi, če bi mi prišli n. pr. med divjake, ki sicer tudi živijo v družbi, toda v silno pomanjkljivo razviti družbi. Prepričali bi se, da doseže vsak narod tem večjo stopinjo omike, čim bolj je sposoben za združevanje ali za organizacijo, kakor pravimo s tujim izrazom.

Te splošno znane resnice smo morali ponoviti radi tega, da se bomo zavedali, da človek s tem, če dela in skrbi za družbo, torej za druge, najbolje skrbi tudi za samega sebe in za svojo rodbino. Občudovali bomo modrost Stvarnikovo, ki nam je ukazal medsebojno ljubezen kot najvišjo dolžnost, ki nas je pa tudi tako ustvaril, da to dolžnost lahko spolnjujemo; saj se vrača vse, kar storimo za druge, dostikrat že na tem svetu nam samim z obilnimi obrestmi.

Nepotreben strah pred politiko.

Če hočemo imeti občino, pokrajino (oblast) in državo, moramo imeti tudi ljudi, ki bodo te enote naše družbe vodili. Imeti moramo torej politike, oziroma vsi moramo biti kolikor toliko tudi politiki. Te besede se marsikdo ustraši. A strah pred politiko je nepotreben. Saj politika ni nič drugega nego skrb za javnost, skrb za javni blagor družbe. Občinska politika skrbi za dobro gospodarstvo v občini; pokrajinska (oblastna) politika se bavi z nalogami, ki naj jih izvršujejo pokrajine (oblasti); državna politika ureja s skupnimi postavami tiste stvari, ki naj bodo vsem pokrajinam skupne. Dokler so imeli vso oblast v rokah samo vladarji (absolutistična doba), se ljudem ni bilo treba brigati za to, kdo naj bo poslanec in kaj naj zahteva od države; vladarji tudi navadno niso marali za take »podložnike«, ki so se preveč vmešavali v »njihov« posel.

Zato so se pa tudi narodi mnogo počasneje razvijali nego dandanes; kajti jasno je, da država tem lažje stori vse, kar je potrebno, čim več ljudi pri tem pomaga. Dandanes pa se noben omikan narod ne zadovolji s tem, da bi smel samo vladar s svojimi ministri, ki jih vzame iz kroga svojih prijateljev, misliti za vso državo; mi zahtevamo, da so odločujemo o vseh stvareh, ki se nas tičejo, in odklanjamo vsako nepotrebno varuštvo. Zavedamo se, da država ni nekaj izven nas, ampak da država ni nič drugega nego mi vsi skupaj, kar nas prebiva na ozemlju, ki tvori državo.

Kdor želi, da bi se mu ne bilo treba nič brigati za javne zadeve, si želi — ne da bi se tega zavedal — nazaj onih časov, ko ljudstvo ni imelo skoro nobene besede pri zakonodaji, in se želi odreči pravicam, ki so jih njegovi predniki dosegli s tem, da so zanje preivali svojo kri. Dokaj krvi je preteklo, preden se je absolutizem umaknil ljudski vladi.

Kdor se pošteno in vestno bavi s politiko, opravlja državotvorno delo, ki je nam vsem v prid.

Bolezen Slave Jugovićeve.

Večkrat nam kratka povestica pove kako stvar bolje nego dolga učena razprava. Zato bomo tudi mi skušali na vprašanje, kdo je državotvoren, odgovoriti s tem, da bomo v glavnih potezah ponovili prav mično zgodnico o bolezni Slave Jugovićeve (= Jugoslavije), ki jo je pred štirimi leti napisal belgrajski profesor zgodovine v Beogradskem Dnevniku z dne 6. novembra 1921. Naša država je bila takrat tri leta stara. Zato nam jo je pisatelj predstavil kot triletno Slavo Jugovićevo, siroto brez očeta in matere. Njeni varuhi so se tri leta prepirali, kako naj bo otroku ime. (Kakor znano, je dobila naša država končnoveljavno svoje ime šele v takozvani vidovdanski ustavi, sprejeti 28. junija 1921.) Sicer se pa za sirotico niso dosti brigali. Otrok je bolehal za vsemi mogočimi boleznimi, ki so imele neznana, doslej nenavadna imena (n. pr. maroderia bancocratis, rheuma corruptionense itd.). Ko je bila že nevarnost, da bo otrok umrl, so obiskali ubogo Slavo Jugovićevo razni zdravniki: Radić, Protić, David Svetozarević (= Davidović in Svetozar Pribičević) in drugi ter so se posvetovali, kako bi jo rešili teh bolezni. Po več prečutih nočeh so Slavini

zdravniki in varuhi zadremali. Tedaj pa se prikaže sivobrad mož, stopi k bolnici, ji otiplje žilo in ozmerja zanikarne varuhe in zdravnike:

»Ali ni greh, da s kljubovanjem in prepirom morite to nedolžnost? Išcite lekal Lek je tu, samo če ga hočete najti!«

Prestrašeni varuhi so prikazane spraševali z očmi po tem leku. Starec je razumel njihove poglede in je rekel:

»Lek je zelo preprost: kupite v lekarni gram resnice, dva grama vesti in tri grame poštenja, zmešajte to, pa dajte bolnici piti — in čez nekaj ur bo bolnici bolje in ozdravela bo. Njen organizem je močan, ona ima pogoje za življenje. Samo nesrečnica je okužena z nevarnimi bacili, ki pa bodo vsi poginili od leka, ki sem ga imenoval.«

Toda tega leka ni bilo dobiti ne v lekarni »korenitih«, ki je nekdanj trgovala z »radikalnimi leki«, ne v lekarni »pri treh vdovicah« (po pokojnem naprednjaku, liberalcu in samostalcu = pri demokratski stranki) in ne »pri šestih seljakih in mešetarih« (= pri zemljoradniški stranki).

V šaljivi povestici nam je ta srbski profesor razodel, kaj je zdrave vsake države in

koliko je kdo državotvoren.

Državotvoren je vsak človek toliko, kolikor goji v sebi resnico, vest in poštenje, te tri leke, ki edino morejo ozdraviti našo kakor vsako drugo državo. Predvsem je torej državotvorna vera, ki človeku ta tri zdravila prav posebno zapoveduje. Čim boljši kristjan je kdo, tem bolj je tudi državotvoren. Kdor ljubi državo in hoče veljati za državotvornega, pa kakorkoli spodkopuje temelje, na katerih sloni resnica, vest in poštenje, ta ne ve, kaj dela. On je v resnici protidržaven človek.

Državotvoren je lahko človek v vsakem stanu, ali bolje rečeno: državotvoren mora biti človek v vsakem stanu. Posebno državotvoren je kmet, ki s težkim delom prideluje živež, da morejo državljani živeti. Kmet ima tudi največ zaslug, da se je naša valuta popravila. Dinar je porastel predvsem radi tega, ker smo v velikih množinah izvažali pšenico, koruzo, živino itd., torej kmetove pridelke. Državotvoren je delavec, ki koplje rude ali izdeluje v tovarni potrebščine, ki bi jih morali na škodo naše valute uvažati, če bi jih ne imeli

doma. Državotvoren je uradnik, ki vestno izvršuje svojo dolžnost v uradu in tako prav posebno mnogo pripomore k temu, da vlada v državi red in zadovoljnost. Državotvoren je časnikar, ki skrbi za to, da napreduje politična zrelost naroda. Državotvoren je poslanec, ki se trudi, da bi imela država dobre in pravične postave. Državotvoren je minister, ki postave razumno izvršuje in skrbi v svojem delokrogu za napredek tiste stroke, ki je izročena njegovi posebni skrbi. Z eno besedo: državotvornost vsakega človeka moramo meriti po tem, koliko se drži pri izvrševanju svojega poklica resnice, vesti in poštenja.

Škodljivec države je pa n. pr. postopač, ki ne zasluži svojega kruha, čeprav bi ga lahko, ampak živi od tujih žuljev. Škodljivec države je slab uradnik, ki zanemarja svoje delo in tako povzroča nered in nezadovoljnost. Škodljivci države smo vsi, kadar — zlasti v javnem življenju — storimo kaj proti resnici, vesti in poštenju. Tudi minister je lahko protidržaven, in ta še prav posebno: čim večja je njegova moč, tem več lahko slab minister tudi škoduje. Protidržaven je vsak minister, ki ne skrbi za vso državo z enako pravičnostjo, ampak daje nekaterim pokrajinam prednost pred drugimi; državi škoduje minister, če pri nastavljanju osebja ne gleda predvsem na korist državljanov, ampak na strankarstvo, morebiti celo na sorodstvo ali na osebno korist; državi škoduje, če preganja ljudi, ki se trudijo, da bi v sebi in v drugih gojili resnico, vest in poštenje. Škodljivec države je tudi vsakdo, ki hoče v ljudeh zbuditi zvestobo in ljubezen do države z nasiljem in s krivicami. Največje medsebojno mržnjo zbujejo v državi tisti ljudje, ki greše proti resnični svobodi, enakosti in bratstvu vseh državljanov.

Toda ni nam treba naštevati v vseh podrobnostih, kdo je državotvoren in kdo je protidržaven. Kot kristjani vemo, da ne vladamo sveta mi, ampak da ga vlada Bog. Bog ne vlada samo nad življenjem vsakega posameznika; od njega je zavisna tudi rast narodov in držav. Tudi na svetu bo uspeval samo tisti narod in samo tista država, ki se zaveda, da je treba najprej iskati božjega kraljestva in njegove pravice — in vse drugo nam bo navrženo. (S tem pa seveda ni rečeno, da smemo glede svojih političnih skrbi držati roke križem; pomagajmo si sami in Bog bo pomagal.)

O medsebojni strpnosti v državljanskem življenju.

Od tega, da živimo v družbi, imamo še neko veliko korist, ki je doslej nismo omenili. Človek je po svojih zmognostih zelo omejen. Nešteto stvari se mi učimo dan na dan od ljudi, s katerimi živimo skupaj, pa naj si bodo naši prijatelji ali sovražniki. Vsak človek ima svojevrstne vrline in svojevrstne — pomanjkljivosti. Vsi potrebujemo neprestano pobude, spopolnitve, poprave svojih nazorov po soljudeh. Posamezniki so omejeni, vsi ljudje pa — kakor pravimo, čeprav pri tem malo pretiravamo — vse vedo.

Slično je v političnem življenju, kjer imamo različne stranke. Napačno bi bilo, če bi kdo mislil, da se zbirajo v nekaterih strankah izključno samo dobri in pametni ljudje, v drugih pa samo hudobneži in tepci. Nobene stranke ni, ki bi ne imela nekaj dobrega na sebi; seveda ima ena stranka lahko več dobrega na sebi nego druga, to je jasno; toda od vsake stranke brez izjeme se človek lahko kaj koristnega nauči. Ljudje živijo v različnih razmerah, zato tudi gledajo n. pr. Srbi in Hrvatje na nekatera vprašanja drugače nego mi. Če hočemo biti kulturen narod, moramo predvsem gledati, da ne bomo nikdar nobene stvari obsojali samo radi tega, ker jo zagovarja nasprotnik. Kar je dobro, je treba vzeti, pa naj se dobi kjerkoli. »Vse preizkusite, najboljša pa obdržite,« nas uči apostol. Na ta način pride vladajoča stranka do takega vladanja, ki je znosno tudi za opozicijo. Opozicija ne sme gledati v vladajoči skupini samo krvnika, ki bo brezobzirno podaval vse, kar ni njegove barve. »Velikodušnost je najboljša politika. Nobena stranka ni tako modra, da bi ne bil obstoj precejšnje manjšine zanjo koristen, i kar se tiče sveta i kar se tiče pobude.«* In Krek je rekel, da

* Besede Holyakeja, prvoborivca angleškega zadružništva. Citat v Foersterjevi knjigi »Politische Ethik und politische Pädagogik« (Ernst Reinhardt, München, 1918, str. 8), ki jo toplo priporočamo vsem, ki žele spoznati, kdo je v resnici državotvoren.

bi morala stranka, ki ji je pripadal, sama poskrbeti za opozicijo iz lastnih vrst, če bi ne bilo druge opozicije.

Filozof Paulsen je postavil tale načela za politični boj:

1. Bojaj pošten boj!
2. Bori se s poštenim orožjem!
3. Čislaj v nasprotniku človeka!
4. Postrgaj kvas farizejstva!
5. Stavi celoto nad stranko!*

O znamenitem predsedniku ameriških Združenih držav Lincolnu pripovedujejo, da je na velikih ljudskih zborovanjih vedno pričeval svoj govor s tem, da je podal pravilno sliko nagibov in nazorov svojih nasprotnikov; obrazložil je stališče svojih nasprotnikov tako stvarno, da so mu ti sami ploskali, češ, da je njihovo stvar bolje zastopal, nego bi jo mogli sami. Državotvoren človek mora biti vedno sposoben, da presoja pravično tudi drugomisleče. Na ta način vzgaja nasprotnika za tisti čas, ko bo prišel nasprotnik na vlado. Kajti kolo politične sreče se hitro suče in bedak je tisti, ki se vede takrat, kadar je na vladi, tako, kakor da bo vladal večno in kakor bi imel baš on vso politično modrost v zakupu. Napihnjnost in nasilnost je znak duševne omejenosti.

Seveda pa si pod medsebojno strpnostjo ne smemo predstavljati nastopa tistih bojazljivcev, ki zataje svoje lastno prepričanje samo radi tega, da bi ne prišli z nikomer v nasprotje, ali tistih, ki molče, če vidijo, da se godi krivica. Obratno: tisti pomaga sam državo rušiti, ki molči k temu, če jo rušijo drugi. Tudi pogum je važna državotvorna lastnost, ena izmed najvažnejših. Ni državotvoren tisti, ki nima poguma, da bi rekel — kakor pravijo Srbi — bobu bob in popu pop. Reči samo ne sme bobu pop in popu bob — da ne pozabi na tista tri zdravila, ki bodo ozdravila Slavo Jugovičevo: en gram resnice, dva grama vesti in trije grami poštenja.

* Istotam str. 14.

Lovriček.

Spisal Pavel Perko.

I.

Sedaj bo tá gospodar! Tam za mizo sedi in rožo ima na prsih in zlato žnoro okrog klobuka. Lepo črno obleko ima in mlad je in počesan. Zraven njega pa sedi Klara, ki je v beli obleki in ima venec na glavi.

Ali bo pa sedaj Klara o n e g a rajša imela in bo pozabila na Lovrička?!

O —! Nič ni lepo, četudi godci godejo! Zakaj so prišli v hišo in godejo in vriskajo? In pojo, in se smeja!o!

Lovriček bi se naslonil na zid zapečkom in zadremal — pa danes ne sme, ker

Na roki se ji blešči prstan. Gleda pa v tistega, ki ima žnoro okrog klobuka. Oči se ji svetijo, ko mu nataka v kozarec in naklada na krožnik. Na vse je pozabila. Tudi na Lovrička, ki na peči sedi in po hiši gleda...

Kakšen bo oni? Ali bo hud? Ali bo rad imel Lovrička, kot ga je Klara rada imela?

je svatba in ima novo obleko, ki bi se umazala... Oni, ki za mizo sedi, mu je napravil novo obleko, in hud bi bil, ako bi videl, da se je Lovriček naslonil in jo zamazal...

Pijejo, pojejo, plešejo. Ažbe iz Koprivnika vleče harmoniko in poje. Glavo drži postrani, z nogami udarja ob tla, Ažbe

stari! Tisti, ki nima nič zob in ki je poln gub v obraz! Fantje imajo viržinke v ustih in so goloroki; ker v hiši je vroče, četudi je zima. Dekleta so rdeča v obraz in vence imajo. Klara je pa kakor sv. Uršula v cerkvi... Samo da bi ne bilo o n e g a poleg!

»O —! Nočem! Jaz nočem!« se je utrvalo v Lovričku in jeknilo med godbo in vrišč.

V hiši je vse zastalo in se ozrlo. Klara je pustila tistega, ki —. In je stopila kar čez mizo in pohitela do peči, kjer je bil Lovriček. Stopila je na klop in Lovrička pobožala po laseh:

»Lovriček! Kaj je? Ali si lačen? Ali ti je dolg čas?«

»O —! Jaz nočem, da bi ta —. Ta ne bo pri hiši!«

»Saj bo dober! Lovriček, nič ne maraj; saj te ima rad... In — poglej, kako je danes prijetno pri nas. Ali si snedel potico? Čakaj, prinesem ti drugo.«

Odhitela je in posegla preko mize. Tisti tam za mizo ji je naložil na krožnik in je prinesla:

»Ná, Lovriček! Jej!«

»Nočem!«

»Zakaj nočeš, Lovriček? Pokusi, boš videl, da je dobro.«

»Nočem!«

In je odrinil s komolcem, da se je zamajal krožnik in se je raztreslo po peči.

Pa se je oglasil Ažbe stari: »Lej gal Belega kruha se je preobjedel na svatbi. Dobro ti je!«

Režal se je čez harmoniko in nategoval usta v veliko duplino. In fantje so bili postali sredi plesa in so držali dekleta in se ozirali na peč.

»Ferdinand, pridi in pokaži Lovričku, da ga imaš rad,« je prosila Klara.

Oni, ki je bil Ferdinand, se je pomišljaj, ali bi šel ali ne. Nazadnje je vzel kozarec z vinom in stopil čez mizo in po hiši in potem na klop poleg Klare. Eno roko je položil Klari čez ramo, z drugo pa je držal kozarec proti Lovričku:

»Pij, Lovriček! Na moje zdravje, ki bom sedaj pri hiši. In na zdravje Klare, ki bo sedaj moja in tvoja — poglej!« In je ovil roko še tesneje Klari okrog vratu.

Lovriček je sunil v kozarec, da se je tudi vino razlilo po peči in se pomešalo med potico...

Fantje so se zakrohotali in dekleta so se zasmejala. Ažbe stari pa se je zvijal za harmoniko in kimal z glavo:

»Za Klaro mu je, hehe! Ženin je bratcu vzel sestro, hehe!«

Nato so se vsi zasmejala. Celo Rogljan in Bolantačka, ki sta bila starešina in teta, sta se muzala...

»Nočem!«

»Tako —? Poglej ga, fant je trmast!« je dejal tisti, ki je bil Ferdinand. In je imel jezne oči...

Klara je brisala s cunjo po peči in pobirala skorje in drobtine. Zraven je pa karala Lovrička:

»Lovriček, ne bodi tak! Ker poglej, ta bo sedaj gospodar pri nas. In ga boš moral ubogati; ker ima tebe in mene rad.«

»Nočem! Jaz nočem!«

In mu je prišlo, da bi bil udaril in pahnil od sebe tudi Klaro! In bi jo bil! Pa je prišel Ažbe in zahreščal s harmoniko in dejal:

»Poglej, Lovriček! Ferdinand ti je vzel Klaro, jaz ti bom pa sedaj vzel oba — ker plesat morata! Oja — oja — oj — oja!«

Ažbe je zagodel, da se je stresnilo, tisti, ki je bil Ferdinand, je pa peljal Klaro na sredo hiše, da sta plesala. Sama sta plesala, in vsi — fantje in dekleta — so stali okrog in gledali.

Potem je bila Klara vsa razgreta in je še enkrat prišla k Lovričku.

»Lovriček, saj te imam še vedno rada. In Ferdinand te ima tudi. Poglej: novo obleko ti je napravil; zato, ker te ima rad. Zdaj bo pri naši hiši vse lepo in čedno... Ti, Lovriček, boš pa ubogal, jeli? In tudi jedel boš, jeli? Če ti prinesem potice — ali boš?«

Lovriček je prikimal.

In Klara je bila zopet vesela in je stopila do mize in je prinesla Lovričku kos ocvirkovce. Zdaj je Lovriček jedel, zato da Klara ne bi imela objokanih oči...

Ampak oni tam za mizo — čemu je prišel?! In čemu bi ga ubogal?

II.

Ferdinand je bogat, ker je prinesel iz Amerike dolarjev. Bo hišo popravil, da bo kakor županova pri cerkvi... In bo hodil v Zagorje, da bo zaslužil v jami in bo še bogatejši. Ves teden bo v Zagorju; le za nedeljo bo prišel domov, in bo čez nedeljo

kakor gospod! Po nedelji bo pa zopet šel, da bo zaslužil...

Ferdinand sedaj doma žaga in obla in seka in teše. Tam pri oknu ima tesarsko mizo — tisto, ki je oče, ko je bil še živ, tesal ob njej. In dela in teše kar z očetovim orodjem — seveda, ker sedaj je on gospodar pri hiši... Sedaj so šele prvi dnevi po poroki; zato bo doma še kaj ponaredil, preden gre v Zagorje v jamo. Desko bo naredil za Lovrička! Tako desko, da se bo Lovriček nanjo naslanjal, kadar bo sedel na peči; zato da se ne bo poznala na zidu lisa... Taka grda, rjava lisa kot je bila poprej, dokler niso zidu pobelili...

Lovriček na peti sedi in plete kite za slarnikarja. Naslonil bi se na zid — pa sedaj se še ne sme, ker še ni deske... Deska pa čezdalje bolj raste Ferdinandu v rokah, lepa in bela. Oblanje leti po tleh. Toliko ga je že, da Ferdinand kar gazi v njem. Pa pride Klara in pograbi oblanje v neške, da ga zanese v peč. Ferdinand pa nalašč stoji na oblanju, da mu ga mora Klara puliti izpod nog... Klara pa ni huda. Celo smeje se in z oblanjem Ferdinanda udarja po rokah in po obrazu... Ferdinand pa ji ovija tisto oblanje okrog rok, okrog vratu, okrog glave — in ga ji zatika v lase, da je kakor bi imela venec na svatbi... Oba se smejeta! Zakaj se Klara tako veselo norčuje. Dosedaj ni bila nikdar z nikomer tako vesela. Tudi z Mežnarjevim Cirilom ne, kadar je prišel. Pa je bil Ciril tudi velik in vedno lepo oblečen...

In zakaj se Ferdinand in Klara menita le o denarju? In o tatovih. In o Mihovki, kjer je bilo pokradeno.

»Je-mislila« — tako pripoveduje Klara in stoji — »je mislila Mihovka, da ga bo ukanila, tatu; pa ga ni. Denar je skrivala v posteljo. Veš: tako na dno, prav pod deske je bila napravila predal. Pa je prišel in je vzel. Dalmatinec je bil. Prejšnji dan je prodajal po hišah in je videl, kam je šla Mihovka po denar, ko mu je plačevala. Drugi dan je pa prišel in pokradel.«

Ferdinand se smeje v svoj oblič in pravi:

»Ni bila dovolj modra, Mihovka! Pri nas ga pa ne bo! Kaj, Klara? Poglej sedaj in povej, ali bo dobro, kakor sem naredil.«

Ferdinand ji kaže dolbino v deski. Prav do ušes se ji nagne in šepeta: »Tu bodo varni naši dolarji.« Lovriček ne sliši in ne ume.

Potem govorita zopet o deski, ki jo ima Ferdinand pod rokami. Oba pregledujeta in merita. In Ferdinand jo lovi za roke, ko merita! O —!

»Globokeje izdolbi! Drugo desko deni tesno čez prvo, da se ne bo videla špranja. Vse še enkrat zaoblaj, da se zakrije.«

Vse hočeta napraviti lepo in natančno. Ali ima Ferdinand res tako rad Lovrička? A zakaj k Lovričku na peč niti ne pogleda?

»Lačen —!«

»Ah dá: naš Lovriček je lačen!« se je zgenila Klara. »Da, da! Naš Lovriček je lačen; jaz pa na vse pozabim. Juhe ti bom prinesla, Lovriček — tiste dobre, ki je še od svatbe. In kako je naš Lovriček priden, ko tako mirno sedi. Samo nasloniti se ne smeš! Poglej, Ferdinand dela zate desko.«

Lovriček pa sedi in premišljuje. Kite plete in po hiši gleda, kjer Ferdinand dolbe z očetovim dletom in žaga z očetovo žago. On je sedaj gospodar. Za vse orodje vé, kje je. Sedaj jemlje v roko to, sedaj ono. Sedaj pa nekaj išče.

»Klara!«

Klara prihiti. Na vse je pozabila: na juho in na Lovrička, zato ker jo Ferdinand kliče...

»Kje je posoda za lim?«

»Posoda za lim —? Tu je!«

Izvlekla je posodo za lim. Tisto ponev tam za omaro. To je tudi Lovriček vedel, da je ponev za omaro. Pa Lovrička ni vprašal, ampak Klara; zato da je prihitela in da jo je ujel za roko. —

»Lovriček, sedaj pa jej.«

Klara drži skledo in iz sklede se kadí juha — tista, ki je od svatbe... Lovriček pa noče.

»Nočem!«

»Zakaj ne, Lovriček?«

»Nočem!«

Klara je žalostna in ima objokane oči. Lovriček je stegnil roko, da bi vzel — pa se oglasi Ferdinand:

»Tja mu postavi! Čemu ga siliš!«

In Lovriček je roko zopet nazaj potegnil in ni jedel, četudi je imela Klara objokane oči...

III.

Ferdinand hodi v Zagorje in služi denar. Vsak ponedeljek zjutraj gre in vsako soboto zvečer pride. V nedeljo pa Lovriček mirno sedi na peči, zato da ne povalja obleke, ki je nova. Na zidu sloni deska, ki

je gladko pooblana in ima tudi naslonjalo za glavo, tako da Lovriček lahko dremlje.

Pa je Ferdinand res kakor gospod, ko ob nedeljah sedi počesan in lepo oblečen za mizo in bere iz časopisov. Ampak gospod postane šele potem, ko se v soboto zvečer umije. Iz Zagorja prihaja ves črn in umazan, in to šele zvečer, zato da ga nihče ne vidi. Ko pride, mu Klara pripravi gorke vode, da se počese in preobleče. In potem se s Klaro šali, za Lovrička se pa ne meni. V ponedeljek zjutraj pa Ferdinand gre od doma, še preden se dan naredi; zato da ga nihče ne vidi, ker tedaj je zopet črn in umazan... Klara ga spremi do Trnjave in potem ga ves teden ni.

Med tednom je Lovričku dobro. Med tednom je zunaj mrz, da škriplje pod nogami, Lovriček pa lepo na peči sedi in se na desko naslanja. Včasih plete kite, včasih dremlje, včasih pa na okno gleda, kjer se skozi ledene rože vidi, kdo mimo gre. Največkrat pride Gašper mimo okna, ker je cerkovnik in hodi zvonit. Poprej je vselej, ko je šel zvonit, pogledal v vežo in prašal, če je že kuhano. Če je šel Ciril zvonit, je pa Ciril vprašal. Sedaj pa več ne pogleda v vežo ne eden ne drugi. Poprej je Gašper vselej, kadar je prišel, prašal tudi Lovrička, kako mu je; zato ker je bil Gašper za varuha Klari in Lovričku. Sedaj pa pravijo, da bo za varuha tisti, ki je Ferdinand. Zato je Gašper nejevoljen. Šele čez dolgo časa potem se je oglasil cerkovnik Gašper, ko je šel neko opoldne mimo. V hišo je prišel in grdo se je držal. Po sobi je šel gori in doli in iz čedre je kadil. S Klaro je govoril in na peč se je oziral.

»Sem dobil od sodnije, da so me odstavili. Seveda, ker sedaj sta dobila drugega varuha... Varuha pa takega, hm! Koga bo varoval? Tebe še, Klara. A kaj bo z Lovričkom? — Lovriček, kako ti je sedaj?«

Lovriček je rekel, da dobro.

»Seveda —! Ker reva dobrega še nisi okusil na svetu... Ali te tepe?«

»Ne.«

»Ali te krega? Ali vpije nad teboj?«

»Ne.«

»Saj nič ne veš! Reva si! Čemu pa ta deska?«

Klara je povedala, da zato, ker smo pobelili in ker je bila poprej rjava pega na zidu; sedaj pa Ferdinand želi, da bi bilo vse čedno.

»Seve: gospod je in čedno ima rad — kajpak! Že vidim: v nadlego vama bo reva Lovriček. Za sedaj sta mu napravila desko, da vaju pega ne bode v oči; čez kaj časa vama bo pa reva sam v nadlego in ga bosta izgnala iz hiše... A jaz bom pazil še vedno; ker rajnki oče je vedel, zakaj mi ga je priporočil... No, kako je, Lovriček? Le kar povej!«

Lovriček je molčal.

»Lovriček, le povej, da je dobro,« je prigovarjala Klara.

Lovriček je prikimal, da je dobro.

»Seveda! Reva misli, da ne sme povedati. Ampak — če te bodo topli, Lovriček! Ali boš povedal, če te bodo topli?«

Lovriček je molčal, ker ni mogel misliti, da bi ga kdo tepel. In potem je Klara odgovorila namesto njega, da ga nihče ne bo tepel. —

Potem sta pa Klara in Gašper govorila bolj potihem. O denarju sta govorila. Lovriček je razumel le napol.

»Tistih pet tisoč — saj veš... Na to sem te hotel opozoriti...«

»Oh, oče Gašper —!«

Klara je stala pred njim in skoro solzna je bila.

»Počakal bi, pa ne morem. Ciril bo šel drugi teden v Ameriko in imeti moram... In saj je Ferdinand prinesel dolarje!«

»Je, pa ga nerada prosim, ker bi mu morala povedati o tem dolgu.«

»Aha! Si mu ga utajila?«

»Oče Gašper, samo nekaj časa še počakajte! Saj Urbanačka ne bo več dolgo. Mi je rekla: Ko bom videla, da pešam, ti bom dala še za živih dni, zato da ne bo šlo v procenče... In sedaj pravijo, da res peša.«

»Hm, žena lahko še deset let živi... In mlada dva sta skopa — saj ne bosta pustila, da bi odstopila kako stvar drugam.«

»Bosta, bosta; saj je Urbanačka moja botra in teta.«

»Vse res! Ampak: ne morem, pa ne morem.«

»Pa bi zaenkrat drugje dobili.«

»Ni mogoče. Kdo naj mi posodi? Še gruntarji se zadolžujejo ob tej draginji.«

Potem je Klara povescila glavo in bila žalostna. Kaj le ima? Ali je dolžna?

»Pijte, oče Gašper. Tolkovca sem prinesla.«

»Ne bom pil, ne. Kar spravi.«

»Pa vendar —«

»Ne bom. Nišem več domač. Slabo si mi nagodila. Fantu ni treba, da bi hodil po svetu. In tudi ni nikdar mislil na to. Tako je mislil, kot sem mislil jaz in ti... Močan je in dela vaje — dolarjev bi pa ne bil prinesel k hiši, to je res... Pa kar je, je! Ne zameri. Hm, pogledat sem prišel, kako in kaj; zato ker mi je rajni oče naročal... In pa zavoljo tistih pet tisoč! Ne morem pomagati.«

Potem je Gašper odšel. Klara pa je bila vsa zamišljena in je hodila ven in noter. In nič ni prisledla k Lovričku, da bi povedala, kaj je s tistimi petimi tisoči... Ali jih je kdo ukradel, da jih sedaj ni? Ali jih je Dalmatinec?

IV.

Zakaj je Klara tako žalostna? Saj jo ima Ferdinand rad in ji pripoveduje vesele reči. Po lici jo pogladi in lase ji naravna nazaj, kadar ji zlezejo na čelo. Pa se mu Klara samo nasmehne in je potem zopet žalostna... Tudi z Lovričkom Klara malo govori. Streže mu zelo in vse mu prinese, a po laseh ga nič več ne poboža. Kadar gre Ferdinand v Zagorje, joka; kadar pride domov, pa tudi. In tako samotno je med tednom, ker nihče ne pride. Cerkovnika Gašperja ni več, Cirila pa že celo ne.

Ferdinand je pa vedno vesel in se smeje. Tudi do Lovrička je nekoliko prijaznejši. Zadnjo soboto mu je prinesel masleno štruco iz Zagorja. Sam mu jo je dal in rekel, da zato, ker Lovriček lepo mirno na peči sedi in zidu ne umaže...

Zadnjič je pa Ferdinand govoril o tem, da bi Klari kupil lepo omaro za obleko. V Zagorju jo nekdo prodaja in bi stala samo pet tisoč našega denarja. V kotu pri peči bi bil pripraven prostor zanj, zato ker je na suhem. Teža bi bila morala biti Klara vesela, pa zopet ni bila. Branila mu je, češ, da omare ne potrebuje, ker je v skrinji pod streho tudi suho. In pa da je denarja škoda. Ferdinand pa se je ponorčeval iz nje, da je tako skopa. Pa da ji bo omaro vseeno kupil.

Tisto nedeljo popoldne je vzel Ferdinand desko, ki jo je imel Lovriček za naslonjalo, in jo je nesel v drugi konec hiše. Klara je šla za njim. In sta dolgo bila v drugem koncu in sta čezdalje bolj glasno govorila. Klari se je na glasu poznalo, da joka. Ferdinand je pa nazadnje že kar kričal. Potem sta pa prišla in —

O, kakšen je bil Ferdinand! In kako je vpil!

»Kam si dal denar?« — je vpil nad Lovričkom. »Ti si ga vzel! Govori! Če ne —!«

Obraz mu je bil rdeč in oči so se mu bliskale... Na klop je hotel stopiti, pa ga je Klara z obema rokama zadrževala.

»Lovriček, le govori in povej, da ti res nisi vzel denarja,« — je prigovarjala Klara.

»Vzel si ga! Kam si ga dal?« je kričal Ferdinand.

Klara tišči v Ferdinandu in mu deva dlan na usta. Ferdinand pa jo odrine od sebe.

Že stopa Ferdinand na klop. Že stoji na klopi, in blizu, prav blizu je njegov obraz...

Že ga drži Ferdinand za srajco, za ovratnik... O —! Sape —!

»N-nisem! Jaz nisem!« — je viknil Lovriček.

»Ti bom dal, pokveka! Zdaj še taj! Povej! Pokaži, kje je denar!«

»Nisem! Nisem!«

Lovriček ima ostre nohtove in tudi v rokah je močan. Sedaj bi odrinil in udaril... Sedaj bi ga — tega, ki je Ferdinand, in ki je prišel in Klara vzel in jo sedaj odriva s komolcem...

»Nisem!«

Lovriček praska in suje z nogami. Pa Ferdinand je močnejši. Poprijel je strašno trdo. Vleče k sebi — po peči — — na rob...

Lovriček pa se je oklenil Klare okrog vratu. Izrvala ga je Ferdinandu in zbežala ž njim ven v vežo, potem čez cesto na drugo stran, kjer je bil hlev. In v hlevu je bila Cika, ki je imela telička. V kotu je bila postelja — tista, ki je stari Boštjan ležal na njej, dokler je bil pri hiši za pastirja. In je Klara Lovrička položila v posteljo in ga v slamo zakopala:

»Le bodi, Lovriček! Zvečer ti pa prinesem rjuhe in odejo. In nič ne bodi žalosten, in Ferdinandu vseeno rad imej, ker je dober...«

»Ni dober! Ni dober!«

»Je, je! Samo jaz nisem dobra, ker sem šla oni dan, ko tebe ni bilo v hiši, in sem vzela iz deske... In sem mislila, da bom zopet dobila in položila nazaj... Sedaj pa, o Lovriček, si prišel ti v nesrečo zavoljo mene. O —!«

Klara je pala na kolena k postelji in obraz je skrila v dlani in je zajokala. Šele čez dolgo časa je vstala in šla.

Potem je Cika rožljala z verigo in teliček je poskakoval. Skozi okno nad vrati je svetilo. Včasih so se približali koraki in so šli naprej, ker je vodila mimo cesta. V slami je postalo gorko in Lovriček je zadremal.

Zvečer je prišla Klara. Tedaj je bilo že temno in dan ni nič več gledal skozi okno.

dolarjev je izginilo! Od tistih, ki jih je skrival!»

»Jaz jih nisem!«

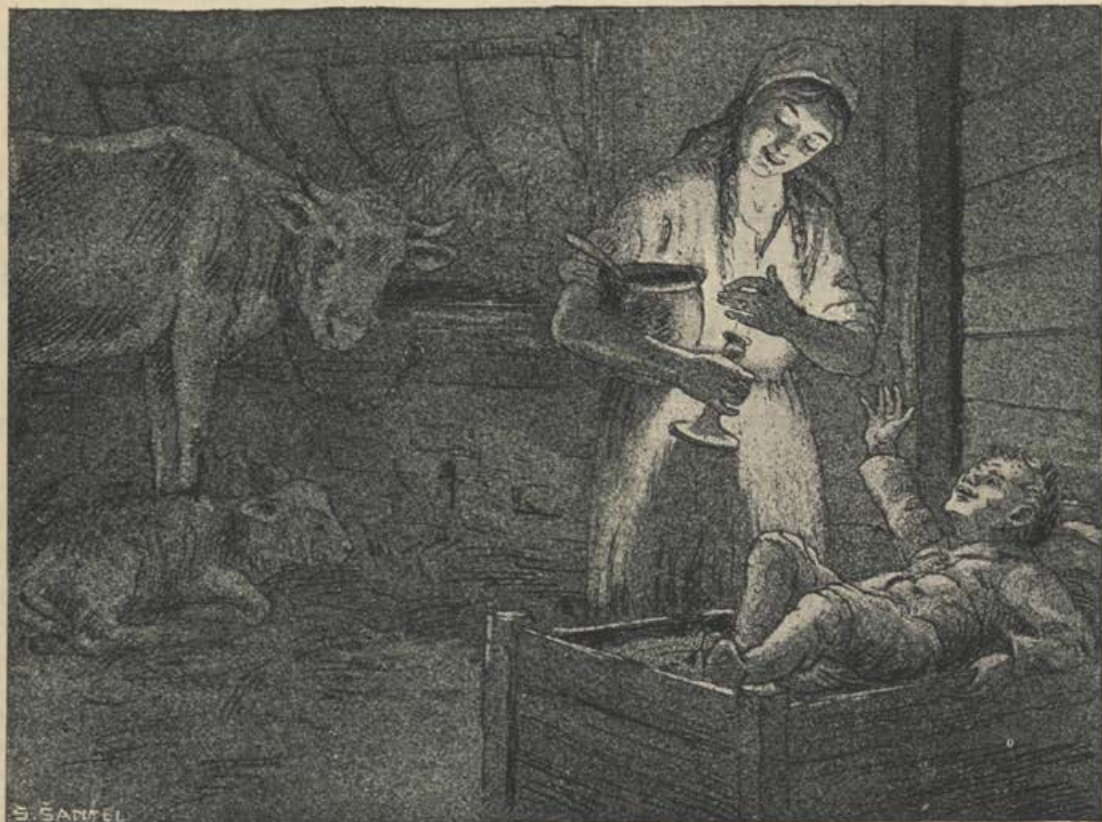
»Seveda jih ti nisi! Jaz dobro vem, da jih ti nisi.«

»Dalmatinec jih je.«

»Dalmatinec? Lovriček, zakaj praviš, da jih je Dalmatinec?«

»Zato, ker jih je pri Mihju —«

»Ne, Lovriček, tudi Dalmatinec jih ni. O Lovriček, ali si žalosten? Ali ti je hudo?«

»Večerjo sem ti prinesla...«

»Lovriček, ali te zebe?«

»Ne.«

»Večerjo sem ti prinesla. Le sedi in jej. In potem te bom odela s tole odejo; poglej! Na peči sem jo pogrela! In boš nocoj tukaj, kajne? Poglej, kako te Cika gleda. In teliček skače, ker je vesel... O Lovriček, kako je sedaj pri nas žalostno! Ferdinand nič ne govori. Gorj in doli po hiši hodi in v tla gleda. Jutri zjutraj ga bom spremila do Trnjave. Mu bom obljubila, da bom čez teden vse preiskala doma, morebiti se dobi denar... Veš: za pet tisoč

»Ferdinand ni dober! Zakaj nisi vzela Cirila?«

»Cirila? Lovriček, zakaj to praviš? Ciril je tako kmetiški... In Ciril ni imel denarja toliko ko Ferdinand... O Lovriček, saj je Ferdinand dober in te bo zopet rad imel, ko se dobi denar. In dobil se bo! Lovriček, jaz vem, da se bo dobil!«

»Nočem!«

»O Lovriček —!«

Potem je Klara slonel ob postelji. Ko se je Lovriček doteknil njenega lica, je čutil, da je bilo mokro in razgreto... In je

zajokala na glas in rekla: »Lovriček, odpusti!« Potem ga je tesno zavila v odejo in odšla. Tako žalostna ni bila še nikdar. In tako jokati je Lovriček še nikdar ni videl.

Čemu pač Klara tako joka? In ima Ferdinand tako rada, on jo pa odriava od sebe? Zakaj ni vzela Cirila? Pet tisoč... Koliko je to? In Dalmatinec je prišel in jih je raztresel po tleh. Potem jih je Cika z rogovi razmetala; teliček pa je skakal po njih in so sedaj vsi umazani... Zato je pa Ferdinand hud in hoče Lovrička tepsti... Cerkovnik Gašper gre mimo... Klara pa se drži Ferdinanda in mu pravi, da je dober, ko ni — — —

V.

Lovriček na peči sedi in kite plete. Klara pa sedi poleg njega in dela zimsko kapo za Ferdinanda. Ferdinand bo do sobote v Zagorju; zato Lovriček brez skrbi na peči sedi. Tudi Klara je zopet vesela.

»Poglej, Lovriček: kapo! Taka bo, da jo bo lahko Ferdinand čez ušesa potegnili, kadar bo zeblo. Obrobila sem jo z rjavim pasom, podložila jo bom pa z mezelanom. Zato bo pa Ferdinand vesel in bo zopet rad imel tebe in mene.«

»Zakaj je Ferdinand pri hiši? In zakaj pravi, da sem jaz vzela, ko nisem?«

»Seveda nisi, Lovriček, saj jaz vem, da nisi!«

»Dalmatinec je.«

»Tudi Dalmatinec ni. Izginili so! In sedaj, Lovriček, bom jaz šla k Urbanački in bom dobila tistih pet tisoč...«

»Saj jih ni Urbanačka!«

»Seveda jih ni Urbanačka vzela. Kako jih bo vzela, ko doma sedi in nikamor ne more. Ampak dala jih bo Urbanačka, zato ker je moja botra in teta. — Lovriček, ali boš sam doma, ko bom šla k Urbanački?«

»Ne. Ker bi me Ferdinand —«

»Kako te bo Ferdinand? Saj ga ne bo do sobote. Jaz bom pa šla še danes ali jutri... Ze vem, ko ga bom dobila, da bo pri tebi. Maruša! Maruša bo prišla in bo šivala pri mizi!«

Lovriček je prikimal.

In res je prišla Maruša. Tja k oknu je sedla in šivala. Ruto je imela zadaj zavezano, na nosu pa je imela naočnike: take, ki imajo črn rob. Na koncu nosa jih je imela, tako da je čeznje gledala, kadar je govorila s kom. Nos ji je bil tako dolg, da ji je segal preko ust. Je šivala in venomer govorila.

»Seveda pojdi! Urbanačka je stara, in skoro gotovo ji je duša že v grlu. Kaj ti veš, kako je s starimi ljudmi. Duša stopi v grlo, neko noč zakašlja in po njem je... Kako je bilo s Kosmom ono leto? Zvečer je še večerjal in govoril. Ves dobre volje je šel spat tja v svojo kamro — zjutraj so ga našli pa mrtvega. Dušo je imel v grlu!«

»Tako se težko odpravljam,« je rekla Klara. Sedela je pri peči na klopi popolnoma napravljena, a iti ji ni dalo.

»Zakaj ne bi šla?« se je čudila Maruša in gledala čez naočnike.

»Tako se mi zdi, kot da jo grem pri-govarjat, naj hitro dá, ker bo kmalu umrla.«

»Kaj ti na mar ne pride? Ona bo mislila: Denar potrebuje; zato je prišla. Kdo ga pa danes ne potrebuje? Vse prosi na posodo, še kmetje, ki bi človek mislil, da kaj imajo. Poglej Mihovko! Okradena je bila. Kje bo dobila denar, ako ne na posodo. Ti pa praviš: Sram me je. Krasti naj te bo sram, prositi ne.«

»Jaz nisem!« je zajokal Lovriček.

»Kaj si rekel, Lovriček?« je prašala Maruša in se ozrla na peč.

»Ej, o Mihovki sva se menila oni dan s Ferdinandom, pa je slišal in sedaj misli, da njega dolžimo... Kako besedo ujame in jo premleva v glavi,« — je pojasnila Klara.

»Reva!« je dodala Maruša. »Kako boš ti vzela in kaj? Dalmatinec je bil.«

»Cerkovnik Gašper je šel mimo,« je rekla Klara. Vstala je in stopila k oknu.

»No, pogledaj, ta se bo tudi zadolžil,« — je povzela Maruša. »Fanta bo odpravil v Ameriko; kje bo dobil denar, ako ne na posodo? Za doma bi bil imel vsega dosti, za v Ameriko ne. Mlakar, pravijo, mu je posodil dvanajst tisoč, Krovač pa osem. Pa bo dosti, ali pa ne bo.«

»Kaj pa zvonijo?« je jeknila Klara.

Pri cerkvi je zvonilo. Maruša je odprla okno in poslušnila.

»Dušam zvonijo. Nekdo je umrl.«

»Urbanačka!« je jeknila Klara. Oči so se ji zalile in silno blede je bila.

Sedaj je zazvonilo z vsemi tremi. Kar razlilo se je po zraku.

»Stopi, stopi in povprašaj, kdo je umrl,« je velela Maruša.

»Maruša, Vi pojdite.«

»Pojdem pa jaz. Kaj zato!«

Maruša je odložila naočnike in šla. Prišla je nazaj in povedala:

»Tako je kot sem rekla: duša ji je bila v grlu in potem — Greš spat, zakašljaš in — zjutraj te najdejo mrtvega.«

»Ali je Urbanačka?«

»Kakopak! Saj sem rekla.«

»O moj Bog, zdaj je vse zastoj!«

Klara se je sesedla na klop. Z rokami se je prijela za glavo in se naslonila na kolmoce.

»Kaj bi tisto!« je godrnjala Maruša. »Kdo bo rekel, da je prepoznal Kaj ti veš, kako je ta reč. Morebiti je pa napravila oporoko. Pa če je ni: ali naj beseda živega človeka nič ne velja? Ti povej Marijani in reci: Mati mi je obetala toliko in toliko, ko je bila še živa. Dati ti mora; saj bosta imela z Maticem vse po njej.«

»Ko pa nimam prič.«

»Prič —?« in Maruša je bila huda in gledala čez naočnike. »Ali je treba prič med poštenimi ljudmi? Če ti rečeš: Pet tisoč mi je mislila dati, je to med poštenimi ljudmi res. Za danes pusti na miru; jutri, ko boš šla kropit, pa Marijano potegni v kamro in ji povej: Tako in tako je. Ne manjka mi sicer ne — reci —, pa to je vseeno. Tako je! Jaz bom pa varovala in šivala tule pri Lovričku!«

VI.

Drugi dan se je Klara odpravila kropit. Težko je šla, a šla je le. Za mizo pri oknu je pa sedela Maruša in je šivala. Sama s seboj je govorila in le včasih se je z besedo obrnila do Lovrička.

»Duša ji je prišla do grla, pa je bilo. Pa pravijo, da ne. Kaj kdo ve? Ali niso rajni gospod Kepec na pridigi povedali, da je duša povsod v telesu? Celo konec mezinca je — so rekli — in so pokazali mezinca. S prižnice doli! No, in če je v mezinca, zakaj bi ne bila v grlu? Če je pa enkrat v grlu: potem pa zakašljaj — na! To vsak vé! — Lovriček, ti imaš tudi v grlu bolezen.«

Lovriček je poslušnil.

»Že tedaj, ko smo te h krstu nesli, si tako čudno vokal, da smo ti s silo zapirali usta. In potem si rastele tako počasi kakor zelenjad, če ji ne prilivaš. Samo glava se ti je debelila in vrat se ti je širil. Koliko si star sedaj?«

»Ne vem.«

»Jaz pa vem. Čakaj! Klara je dvajset. Ti si bil deset let pred Klaro, če ne enajst. Tako je: trideset let bo, prej več ko manj.

Kako se je oče jezil, da ne bo ostal priimek pri hiši. Skoro čez Boga je godrnjal — in to je greh. Bog ti ni dal, da bi bil rastele kot rastejo drugi ljudje. Če Bog ne dá, vsi zdravniki ne pomagajo. V Ljubljano te je peljal, v bolnišnico, kjer so zdravniki vsake vrste. Pa so mu povedali, da je bolezen v grlu, v vratu ali kaj jaz vem, kje. In da boš tako ostal vse življenje. In si tudi. Ali te kaj boli?«

»Ne.«

»Ali te je res Ferdinand zagrabil za vrat in te odnesel v hlev?«

»Ne.«

»No, pa ljudje več povedo kot je. Vajen te še ni; pa se te bo že še privadil. Vsega se ljudje privadijo. So imeli pri Matajcu bolnika — fant je bil —, ki mu je noge skrivilo. Osem let je bil na postelji. Pa so se nazadnje privadili vsi skupaj: on postelje, ljudje pa njega. Nazadnje, seve, je umrl od vsega hudega, ko ni bilo več ženske pri hiši, da bi mu bila stregla. Sestra se je omožila, mati je pa sama zbolela za jetiko. Potem sta umrla oba hkrati: mati in fant. Tako je. Kaj mi vemo? Ali imaš rad Ferdinanda?«

»Ne.«

»No, tudi njega se boš privadil, on pa tebe. Glej, tu gre cerkovnik Gašper. V vežo stopa. Noter bo prišel, Lovriček, le pletil!«

V sobo je stopil Gašper s kučmo na glavi in pihal v prste, ki so ga zebli.

»Sem prišel pogledat... Pa, saj je na peči —! So rekli, da ga je spodil v hlev in da mora sedaj biti na mrazu... Kje je pa Klara?«

»Kropit je šla,« — je odvrnila Maruša. — »O, ni mu sile, Lovričku. Ljudje naredijo iz komarja slona. Tako je.«

Gašper je stopil do peči.

»Mraz, mraz! Po drevesih se dela ivje. Sedaj je začelo mesti doli od Koritnika. Tako peče v roke kakor ogenj, od mrzlih vrvi.«

Gašper pripoveduje in razlaga, kako mora sedaj sam zvoniti z vsemi tremi, ker Ciril hodi okrog glavarstev po pravice za Ameriko. Prehuda je za enega človeka, pa še starega. Kadar bo pot drčna, takrat bo šele križ, ker Gašper ima od svoje hiše pa do cerkve skoro pol ure. Je umrla Urbanačka! Pa kako nanagroma! Sta tekla z gospodom gori v tisti breg, da je kar pršalo izpod nog. Prepozno je bilo.

»Duša ji je bila v grlu!« je pripomnila Maruša.

»A, tisto pa ni nič! Če bi bilo na tistem, koliko jih je, ki umrjejo čez noč, ko so zvečer še jedli in pili. Če bi bila duša v grlu, kako bo jedel in pil?!«

Gašper ve svojo, Maruša pa svojo. In tako se prepirata sem in tja. Maruša jezno gleda čez naočnike, Gašper pa stopa od peči

In kako mu je vedno zabičaval sodnik, da naj skrbi za Lovrička, ki je sirota nabogljena. In je skrbel že zato, ker sta bila z Lovričkovim očetom vsak svojega. Na, sedaj so ga pa odstavili, zato ker bo Ferdinand za varuha! Lepa je ta! Ferdinand, ki ga v taki zimi na mraz podi, siroto ubogo!

Gašper in Maruša.

do mize in kaže z rokami. Prst mu miga na roki, ko preti tja proti Maruši, Maruša pa pravi, da se je tega navadil od gospoda Kepca, ker so gospod Kepec takole pretili s prižnice, da so se jih vsi ljudje bali. Gašperja pa da se ne bo nihče bal, zato ker je cerkovnik.

In potem Gašper dopoveduje in se hvali, kako sta prijatelja s sodnikom na Brdu — s tistim, ki ima sirote na oskrbi.

Zato da je prišel, in bo še prišel, če bo treba.

»V nedeljo si bil v hlevu? Le povej, Lovriček.«

Lovriček je prikimal.

»Ali te je tepel?«

»Mislil me je! Nič me ni, ker me je Klara —«

»Kaj? Klara da te je?«

»Ne. Klara me je nesla —«

»Klara te je nesla! Saj pravim: po njem se je zvrгла. Le počakaj: tudi tebi bomo navili uro! Škoda, da je ni doma.«

»Saj me ni! Klara me ni!«

»Te je, te je! Samo bojiš se povedati. Le povej, Lovriček, nič se ne boj! Sodnik na Brdu — ali ga poznaš? S sivo brado in naočniki?«

Lovriček je prikimal.

»Ti meni povej, jaz bom pa sodniku. Bog varuj, da bi te pošiljal v hlev — zdaj v tem mrazu... Dolarje je prinesel k hiši; zdaj pa misli, da bo delal, kakor se mu bo zljubilo... Dolarji so papir, živ človek je pa živ človek. Le meni povej, Lovriček, in bova šla — za roke te bom peljal. Še je sodnija na Brdu.«

Potem je Lovriček prikimal in obljubil, da bo povedal. Samo hudo mu je bilo, ker je Gašper dolžil Klaro. Toda Lovriček ni mogel povedati kako in kaj, zato ker je Gašper tako hitro govoril, in ker je tudi Maruša govorila, kadar je Gašper prenehal.

Proti večeru je prišla Klara, pa je bila vsa žalostna. Črno ruto je imela in jokala je. Sedla je na čelešnik pri peči in dolgo časa ni hotela povedati, kako je bilo. Nazadnje je le povedala, da s tistim denarjem nič ne bo, zato ker se mlada Urbanačka dela nevedno, mladi Urbanač pa pravi, da Klara denarja ne potrebuje, ker je Ferdinand prinesel dolarje k hiši...

»Tako? Ta je lepa!« se je razjezila Maruša in snela naočnike in vrgla šivanje po mizi. »Ta je lepa, da bi beseda živega človeka nič več ne veljala! Ali imamo še sodnijo ali je nimamo? Klara, tako ti rečem: na Brdo pojdi!«

»Prepozno je. In prič nimam!«

»Prič —?! Ali je treba prič! Prisegla boš, in na prisego ti morajo verjeti.«

Klara se pa ni dala nič prepričati in je samo ihtela tam na čelešniku. Lovričku je bilo pa tako čudno hudo zavoljo Klare, ki joka na čelešniku. In zavoljo Urbanačke, ki je umrla tako hitro. In zavoljo Gašperja, ki sedaj ni več prijazen.

VII.

»Nočem!«

Lovriček je zategnil obraz in je hotel otepati okrog sebe. Ko bi bil pred njim Ferdinand, bi ga bil ugriznil ali z nogami osuval. Tako pa je bila Klara, ki je silila vanj in je skoro jokala, ker je ni hotel ubogati.

»Lovriček, res ni drugače: iti moraš. Poglej, sobota je, in kmalu bo večer. Ob Marijinem zvonjenju bo prišel Ferdinand, in jaz mu moram iti naproti. Ko bi prišel in bi te dobil na peči, bi mislil, da si bil ves teden na peči —«

»Saj sem bil.«

»Seveda si bil, Pa Ferdinand ne sme vedeti, da si bil; ker je rekel, da moraš biti v hlevu — vsaj ponoči.«

»Nočem! — Zakaj si pa tega Ferdinanda —?! Zakaj nisi Cirila —?«

Nazadnje se je Lovriček le dal pregovoriti in je šel. Klara mu je nateknila copatke in ga zavila v odejo in ga peljala čez cesto v hlev. Cika je debelo gledala, in teliček je skakal, ker se je bal Lovrička, v odejo zavitega. Postelja je bila mrzla, Lovriček se je ves tresel. Pa odeja je bila gorka in copatke je Lovriček obdržal kar na nogah. Tudi je Klara obljubila, da bo prinesla gorkega čaja, preden bo zaspal. Zdaj bo šla pa Ferdinandu naproti. In je odšla.

Potem je minilo dolgo časa, in je bil Lovriček že zaspal, ko so se odrple hlevne duri in je Klara prišla potihem.

»Lovriček!«

Lovriček je sedel na postelji in Klara ga je okrog in okrog zadelala z odejo. Luči ni imela nič, ker je bilo zunaj mesečno. Klara je rekla, da je že pozno zvečer in da je Ferdinand že v postelji. Bil je pa Ferdinand slabe volje nocoj — je rekla —, četudi mu je dala kapo, rjavo obrobljeno in z mezelanom podloženo. Truden je — je rekla —, a jutri bo vesel, ker ne bo več truden in ker bo nedelja...

Potem je Lovriček popil čaj in Klara ga je zopet zadelala v odejo.

Zdaj je bilo Lovričku toplo in prijetno; mislil je, da je na peči in da godci godejo. Le da bi Klara ne bila tako žalostna.

Seveda: dolarjev ni, ker jih je Dalmatincev —. Ne! Lovriček jih je —! Ferdinand hoče Lovrička zgrabiti za vrat... Lovriček pa —. O ne; ampak cerkovnik Gašper žuga s prstom in pravi, da bo prišel sodnik z Brda — tisti s sivo brado in z naočniki —

Zebe. Cerkovnik Gašper zvoni jutranjico, ker danes je nedelja. Skoz okno nad hlevnimi vrati se sveti. Cika je pravkar ropotala z verigo. Teliček se je premeknil.

Lovriček se trese od mraza. Pogleda. Vidi, da je v hlevu. Hudo mu je. Zakaj mora biti v hlevu, da ga zebe? Zato, ker je danes nedelja in je Ferdinand doma. Ampak Fer-

dinanda bo sodnik... Sedajle, ko odzvoni cerkovnik Gašper, bo Lovriček vstal in počakal Gašperja tam pred vrati. In bosta šla in sklicala Ferdinanda in mu zapretila...

Lovriček vstaja. Vidi se dobro, ker sije mesec skoz okno nad vrati. Lovriček se ogrne v odejo; copatke ima itak na-nogah.

Lovriček odpira vrata. Stopi ven — pomišlja, ali bi šel ali ne. Ivje je po drevesih. Gašper je odzvoni.

Lovriček gre preko ceste. Poskusi na vezna vrata — zaklenjeno je. Lovriček sede na prag. Odejo privije tesno k sebi; noge si podvije pod odejo... Zdaj bo bolje. Zdaj bo celo gorko in prijetno...

In potem? Potem bosta potrkala z Gašperjem... Ferdinand bo jezen, toda Gašper je prijatelj s sodnikom in sodnika se mora bati Ferdinand, čeprav ima dolarje...

Cerkovnik Gašper je odzvoni jutranjico. Potem mu pa ni bilo, da bi hodil domov, ker ob šestih bo že treba zvoniti k prvi maši. V cerkvi je dela dovolj. Prah je treba pobrisati po klopeh, uro je treba naviti v zvoniku in vse potrebno je treba pripraviti v zakristiji...

Ura je šest. Gašper odzvoni in se napravi do krčmarja v spodnjem delu vasi, da se pogreje. Kdo bi hodil domov za to pičlo uro, kar še manjka do maše.

Ko stopa Gašper proti Ferdinandovi hiši, vidi tam pred vrati nekaj v vrečo zavitega — ka-li? Kako to? Bog nas varuj, saj je —. Ali je res Lovriček? Res je! In reva je trd in mrzel...

»Ljudje božji, odprite!«

Gašper buta na duri. Jezno se oglasi Ferdinand z okna, kaj da je.

»Kaj da je —? Doli pridi in poglej! To je tvoje delo!«

Potem pa Klara:

»Moj Bog! Moj Bog! Lovriček!«

Spravili so ga v hišo, drgnili ga s snegom, dihali vanj in mu obetali vsega dobrega, ako pogleda in izpregovori. Pa Lovriček ni ne pogledal ne izpregovoril... Ljudje, ki so hodili k prvi maši, so vstopali. Nabralo se jih je polna soba. Ženske so jokale, moški so godrnjali. Maruša ga je držala v naročju in ga gladila po laseh.

»Tak je še, kakor da je živ. Poglejte, človek bi mislil: zdaj in zdaj bo izpregovoril. Bi — ampak duše ni v njem. Pravite: zmrznil! Nič zmrznil! Duša mu je bila v grlu — saj so zdravniki povedali, da mu je bila... In potem je bilo treba samo da zakašlja — in po njem je bilo. Tako je!«

Ko sem prišel...

Ko sem prišel na tožni svet,
usoda je dejala:

Naj to živi te v znoju, kmet,
kar bo ti zemlja dala!

In niso položili me
v posteljico leseno,
in niso ogrnili me
z odejico volneno...

Odnesli so me na polje
in v rž cvetočo deli,
so klasi zažgnili me,
uspavanko mi peli...

In vzrastel sem jaz trdi kmet
in ljubim te goreče,
ti rodni moj, prekrasni svet,
ves poln ljubezni, sreče...

France Bevk.

Mlekarstvo.

Franc Krištof, živinorejski instruktor.

Dve tožbi krožita sedaj redno med nami: Tisti, ki mleko kupujejo, trdijo, da je mleko predrago, oni pa, ki ga pridelujejo, pravijo, da je še pre poceni in da ga celo ne morejo vnovčiti, da ga je torej preveč. — Kdo ima prav? Nobeden: Zakaj mleko ni predrago in mleka nimamo preveč. To hočemo dokazati in s tem dokazom ovreči te zmotni sodbi in zaeno pokazati, da smo vsi skupaj sami krivi, če se nam zdi, da je mleko predrago ali da ga preveč pridelujemo.

Mleko je najpotrebnejša hrana.

Mleko je prva in najpotrebnejša hrana in je pravi čudež božje dobrotljivosti, je neprecenljiva dobrota, brez katere ne more zrasti nobeno človeško bitje. Služi mu kot prva in po svoji sestavi kot najpopolnejša prehrana.

Mleko vsebuje:

vode	87.50 %
suih redilnih snovi	12.50 %
skupaj	100.00 %

V suih redilnih snoveh je:

tolščice	3.60 %
sirnine	2.70 %
beljakovine	0.70 %
mlečnega sladkorja	4.70 %
raznih rudninskih soli	0.80 %
skupaj	12.50 %

Vse te redilne snovi so pa baš tiste, ki tvorijo poglavitno človeško prehrano.

Voda je potrebna predvsem za razredčevanje redilnih snovi, ki raztopljene plavajo v vodi. Zato je mleko lahko prebavljivo in hitro učinkujoče ter zaradi tega pripravno za vsak tudi še tako nežen želodček. Otrok kar kipi v rasti ob mlečnem prehranjevanju. Ob odtegotvanju mleka pa kmalu shira ali pa se sploh pravilno ne razvija. Istotako je mleko onemoglemu starčku, ko nima več zob za prebavo druge hrane, redilna, lahkoprebavna in izdatna hrana. Koliko starčkov in starih ženic se preživi skoro ob samem mleku leta in leta. Mleko je najbogatejšemu kakor najrevnejšemu gospodinjstvu vsestranska potreba, bodisi da se uživa naravno ali pa kot pridelek drugim živilom oziroma kot iz njega narejeni mlečni izdelki.

Mleko služi tudi izreji telet ter prašičev. Ob zadostnem prehranjevanju z mlekom se živali najbujneje razvijajo, hitro rastejo, se dobro

utrjujejo in usposablajo za poznejšo uporabo. Ves napredek živinoreje in prašičereje je odvisen od zadostnega prehranjevanja mladih živali z mlekom. Prikrajševanje mlečnega prehranjevanja pa se pri reji ne da nikdar več nadomestiti. Če je mladič zamorjen, ker je bil prehitro odstavljen ali ker kesneje ni dobival nič priboljška z mlekom, ne boš zlepa kaj prida odredil. Zato skrbimo, da dobe teleta in prasci čim dlje zadostno množino mleka. To bo tudi prvi korak k hitrejši in tudi cenejši reji. Navadno se ta nasvet ne upošteva, vkljub temu, da nas sedanje razmere k temu nagajajo. Mi jahamo svojega starega navajenca in nič ne upoštevamo sedanjih razmer, ki nas priganjajo, da čimprej dosežemo velike uspehe in z njimi tudi denar.

Mleko je najcenejša hrana.

Redilna vrednost 1 l mleka predstavlja vrednost 6 srednje debelih kokošjih jajc. En liter mleka stane v nadrobni prodaji 3 Din, šest jajčkov stane 6 Din. Torej je redilnost mleka glede na cene za polovico večja od jajc. Po Sehsletu vsebuje 1 l mleka 35 g beljakovin, ki zaležejo toliko kot 200 g telečjega mesa brez kosti, potem še 40 g mlečnega sladkorja, ki je enakovreden 200 g krompirja, in še 34 g maščobe.

1 l mleka stane 3 Din. Enakovredna hrana	
200 g telečjega mesa (1 kg 25 Din)	5.00 Din
200 g krompirja (1 kg 2 Din)	0.40 »
34 g masla (1 kg 50 Din)	1.70 »

skupaj 7.10 Din

Iz zgoraj navedenih števil je razvidno, da je mleko napram jajcem za 100 %, napram telečjemu mesu in krompirju pa precej nad 100 % cenejše. Primerov je še dosti, povsod pa se izkaže, da je mleko cenejše kot vse druge življenjske potreščine. Ako upoštevamo, da vsebuje vse potrebne redilne snovi, česar posamezna druga hranila nimajo, potem imamo razloga dovolj, da uživamo čim več mlečne hrane. Danes, ko nas tare vsakdanja skrb, kako se bomo v sedanjih težavnih razmerah najceneje prehranjevali, bo najbolje, da uporabljamo mleko in mlečne izdelke v čim večji meri. Razume se, da te vrstice niso mišljene tako, da se odslej odpovejmo vsaki drugi hrani in se prehranjujemo izključno z mlekom. Nikakor ne; pač pa imajo namen, opozoriti go-

spodinjstva, da se po možnosti čimbolj oklepajo mlečnega prehranjevanja. Mleko se vendar da uporabljati vsestransko. Prilivamo ga kavi. Vsi vemo, da brez dobrega mleka ni tečne kave. Dobrost in redilnost kave napravi le mleko. Mleko se dodaje raznim drugim jedilom, tudi kruhu. Kako osvežujoče vpliva v vročem poletju latvica svežega kislega mleka. Z uživanjem mlečne hrane pa bomo omejevali tudi pijačevanje. Zakaj? Kdor uživa mleko in mlečne jedi, ne čuti nobene sle in želje po alkoholnih pijačah. Temu se upira žganje in vino. Le tedaj, če si človek želodec z alkoholom pokvari, mu mleko ne diši več. Zato vsi alkoholiki mleko naravnost mrze, vsi naravni in nepokvarjeni želodci pa hrepene po njem (otroci in vsi trezni ljudje). Zato pospešujemo večjo porabo zdravega, vsestransko redilnega in lahkoprebavnega mleka!

Koliko mleka proizvaja Slovenija?

V Sloveniji se je naštelo po statističnih podatkih v januarju leta 1924 187.066 krav in nad-dveletnih telic, ki molzejo povprečno po 300 dni v letu in dajejo po 3 l dnevno; tako dobimo 56,118.000 l letne množine mleka v Sloveniji.

Vrednost mleka.

Letna množina v Sloveniji pridelanega mleka znaša 56,118.000 l. Če ga cenimo le po 2 Din, je vredno 112,236.000 Din. Množina mleka pa bi se dala v Sloveniji z umno živinorejo vsaj potrojiti. Tako lahko trikrat toliko pridelujemo in tako dvignemo narodno gospodarstvo.

Poraba mleka.

Od letne produkcije v Sloveniji, ki znaša krog 56,118.000 l, izvažamo mleka letno krog 7,500.000 l. Predela se v mlekarnah in doma porabi 48,618.000 l mleka.

Slovenija šteje nekaj nad milijon prebivavcev; tako pride na osebo prilično 48 l letno, kar je odločno premalo. Na osebo dnevno komaj osminko litra! Iz tega sledi, da moramo glede na ceneno in zdravo prehranjevanje z mlekom mlečno izdelavo dvigniti najmanj za polovico, tako da bomo imeli na osebo dnevno vsaj četrt litra mleka na razpolago.

Predelovanje mleka v mlečne izdelke.

Mleko se da tudi predelavati v razne jakookusne in redilne izdelke. Ako mleko dlje časa stoji, se nabira na površju smetana ali maščoba, ki je najlažji del mleka, in se tako-rekoč sama na naraven način izločuje. To na-

ravno izločevanje pa je prepočasno in nepopolno in tudi neokretno. Zato pa imamo posebne stroje posnemalnike, kjer se mleko lahko takoj po molži, ko je še gorko, popolnoma čisto posnema. V Sloveniji so najbolj razširjeni posnemalniki Alfa Laval separatorji, ki najbolj ustrezajo sedanjim zahtevam.

S posnemanjem mleka imamo takoj dva izdelka, iz kojih se dajo zopet proizvajati nadaljnji izdelki. Iz smetane delamo sirovo maslo, a iz posnetega mleka sir. Posneto mleko, ki ga pridobimo po posnemalnih strojih, ostane popolnoma sladko in ga tudi lahko uporabljamo v gospodinjstvu ali pa ga pokrmimo prascem in teletom. Posneto mleko nam predstavlja danes tudi najcenejše in najizdatnejše mlečno krmilo. Zato je priporočati, da si povsod tam, kjer ni mlekarskih zadrug za oddajo mleka v mlekarno, nabavijo posamezniki ali več posestnikov skupaj posnemalne stroje, ki so v gospodarstvu najbolj obrestonosni stroji, da mleko na ta način najvišje vnovčijo. Ne le, da se sladko posneto mleko uporablja za rejo živali, temveč se iz sladke smetane da izdelati najfinejšo čajno maslo, ki se prav lahko proda za drag denar. Mleku odtegnjena maščoba pa se po drugih živilih da ceneje nadomestiti. Maslo iz sladke smetane pa se ne da nadomestiti, ker se le iz mlečne maščobe more izdelovati sirovo maslo. Odtegnjena mlečna tolšča pa se v živalskem telesu da nadomestiti. Mlečna maščoba je kot krmilo tudi predraga, zato si pomagajmo z mlečnimi stroji, da več iztržimo iz mleka.

Iz polnega mleka se izdelujejo tudi vsakovrstni siri, ki pa se v domačem gospodinjstvu ne dajo tako lahko izdelovati, ker so za to potrebne posebne priprave, ki jih morejo nabaviti le mlekarske in sirarske zadruge. Poleg mlečnih izdelkov pridobivamo tudi mlečne odpadke, zlasti siratko za rejo prašičev in skuto za prehrano ljudi. Da bomo pridelovali dovolj mleka za domačo porabo, za izvoz in za predelovanje mlečnih izdelkov, moramo proizvodnjo mleka napram sedanji vsaj potrojiti, da tako povzdignemo naše blagostanje.

Mlekarske zadruge.

Iz statističnih podatkov Zadrugne zveze v Ljubljani je razvidno, da smo imeli v Sloveniji leta 1914 39 mlekarskih zadrug, leta 1923 pa

Posnemalnik.

24 mlekarskih zadrug, torej 15 manj nego pred vojno. V letu 1922, ko se je nekako pričelo povojno delovanje mlekarskih zadrug, je imelo 20 mlekarskih zadrug 9.432.481 Din prometa. Do danes se je ta letni promet najmanj potrojil. Imamo še vedno nekaj zadrug, ki niso pričele z obratovanjem in še vedno čakajo boljših časov, katerih pa po sedanjih vidikih ne bo kmalu. Zato je najbolje, da se takoj temeljito oprimejo obnovitvenega delovanja in naj več ne čakajo. Gospodarske potrebe silijo na to delovanje. Najmodernejša mlekarna v Sloveniji na Vrhniki, ki je pričela leta 1921 z majhnimi pričetki, je prejela meseca januarja letos dnevno že po 2200 l mleka, ki ga predeluje v sir in sirovo maslo. Kakšen blagoslov je ta mlekarna za vso kmečko okolico, si vsak lahko sam izračuna, ako pomnoži dnevno prejetjo mleko z dnevno ceno mleka. Našel bo ogromne številke, ki so dohodek kmetovavcev v okolici.

Omeniti je potrebno, da je zlasti v letošnjem letu pričelo več mlekarn ponovno z delovanjem, da, celo ustanovilo se je nekaj novih mlekarn. Tako je upanje, da prav kmalu dosežemo predvojno stanje v mlekarstvu.

Mlekarska izobrazba.

Največja ovira razvoju mlekarstva je pomanjkanje izvežbanega mlekarskega osebja. Pred vojno je bivši deželni odbor skrbel za vsakoletne petmesečne mlekarske tečaje na Vrhniki, da smo imeli vsaj za silo izvežbanih mlekarskih. Nekaj krajših mlekarskih tečajev se je sicer že vršilo po vojni v Vodica in v Dolskem, a letos so pa tudi ti tečaji zastali. Dolgo se že vleče brezplodno prerekanje radi ustanovitve mlekarske šole, v katerem kraju naj bi bila; sad takega postopanja pa je, da niti nimamo več zasilnih mlekarskih tečajev. Če se država kmalu ne odloči za tako šolo, bo izguba pri narodnem gospodarstvu prevelika.

Pogoji uspešne in cenene proizvodnje mleka.

1. Rediti je le krave, ki so izrazito dobre mlekariče, in od teh odrediti mlečni naraščaj.

2. S kontrolnim krmljenjem in preizkuševalno molžo ugotavljati, ali se in kako se najbolje izplača mleko.

3. Vse krave, ki se zajedajo, takoj prodati in jih nadomestiti s kravami najboljšega mlečnega potomstva.

4. S cenanim pridelovanjem in konserviranjem krme doseči pocenjevanje mleka.

5. Ne kupovati dragih malovrednih močnih krmil, ki nič ne zaležejo, a mleko znatno podražijo.

6. Poskušati z doma pridelanimi krmili izhajati in dokupovati samo zanesljive lanene ali orehove tropine, ako niso pretirane v ceni.

7. Gajiti pašništvo, ki je najboljši vir cenenega pridelovanja mleka.

Organizacija mlekarstva

je ključ do boljše bodočnosti.

Toda pomnite dobro: Nobene organizacije si ne boste ustanovili, dokler ne boste prepričani, da vam je koristna in potrebna. Če smo uvodoma rekli, da se pritožujejo eni, češ, mleko je predrago in ga zato res, kakor smo z računi dokazali, premalo uživajo; drugi pa trdijo, da ga je preveč in da ga celo vnovčiti ne morejo, sta te dve pritožbi kričeči zahtevi po boljši mlekarski organizaciji. Le ko bo do brega mleka dovolj in mu bodo cene primerne, ga bo užival v dovoljni množini meščan in tovarniški delavec, kmet pa bo tudi prišel do prepotrebne dohodka. Ko pa že govorimo o dohodku, ugotovimo še tole, tako pozabljeno resnico: Ljudje, pomnite, da smo v teku svetovne vojne, ko je na milijone ljudi samo uničevalo in zapravljalo, prav pošteno vsi skupaj obubožali. To smo začeli šele sedaj čutiti — ne samo mi, prav vsa Evropa. Obubožanje pa se ne da popraviti drugače kakor z delom in štedljivostjo. Kmet in delavec in gospod si vprav z mlekom lahko ogromno prištedijo. Kako? Ali je treba, da se popije pri kmetiškem delu toliko čaja in ruma in žganja in vina? Vse te reči so za delavca prazen bič, ki ga za par ur osveži in požene, da je potem tem bolj truden. Ali ne bi bil kos sira, latvica mleka s kruhom vse drugače tečna malica kakor vse te prazne brozge in še tako drage povrhu? Denar, ki ga izmečeš za take stvari, je vržen v vodo — ti zapravljaš, ne pa štediš. Pa porečeš: saj drugače ne dobim delavcev. Verjamem, toda baš organizacija vseh kmetov bo pripomogla, da boste gospodarji sami odvadili delavce take brezmislne hrane. Zapomnimo si, da je danes po mestih na stotisoče delavcev brez posla in brez zaslužka, vsepovsod, po vsej Evropi. Treba bo več ljubezni posvetiti spet kmetiškem stanu od vlade, da priskoči na pomoč zadrugam, pa od ljudi, da jih ne bo sram dela na polju in si ne bodo iskali nebes v mestih, dobili pa zanje stradež in edinščino. Če nas ne izučil pamet, nas bo pa sila. Pa tudi meščan in delavec bi si mnogo prihranila z mlekom. Ne bi bili

mestni otroci — premnogi — vsi blede in shujšani, ako bi jim starši dajali trikrat toliko mleka kot sedaj. Pa je 3 Din preveč za liter, 10 Din za slabo pijačo pa ni nič preveč! Pa tudi za druga živila, ki so otrokom kar škodljiva, trosijo preveč denarja.

Za vse to je treba organizacije; treba je pouka, treba je skupnega, vzajemnega dela.

Brez organizacijskega dela ne bomo uspeli. Posameznik nič ne pomeni. Naj se nihče ne izgovarja, da njegovo malenkostno delo nič ne pomaga. Vsako, tudi še tako malenkostno sodelovanje veliko pripomore k hitremu uspehu. Predhodne organizacije mlekarstva so živinorejske zadruge, ki imajo namen, iskati v svojem okolišju one molzne krave, ki pridelujejo najcenejše mleko. Od teh izbranih živali redimo

mlečni naraščaj. Ta naraščaj naj izrine iz naših hlevov vse one živali, ki žro kmetu krmo s poda in denar iz žepa. Zato so pa mlekarske zadruge dolžne, da živinorejske zadruge z rednimi letnimi prispevki krepko podpirajo, da bodo mogle uspevati in svoj namen doseči. Mlekarske zadruge pa naj se posvetijo predvsem najboljšemu vnovčevanju mleka, bodisi s prodajo svežega mleka ali pa s predelavanjem v najboljše mlečne izdelke.

Po tej poti je napredek v mlekarstvu moč in uspešen. Zato ne pričakujmo pomoči od drugod, temveč se krepko oprimumo organizacijskega dela v naših živinorejskih in mlekarskih zadrugah. Kadar bodo vsi živinorejci sodelujoči člani mlekarskih in živinorejskih zadrug, smemo šele upati na boljšo bodočnost.

Kelih - roža.

Kdo je bil na Krnu,
kdo v Botógnicah
in ni videl kelih-rože
in mu ni pastir povedal
zgodbe čudežne o nji?

Vsaka kelih-roža — duša,
ki v planinah naših planta,*
ker v življenju je hlepela
po bogastvu in po zlatu
in ga po besedi stari
svete kvatrne nedelje
je iskala tod.

To je bilo v davnih časih:
prav tako kot jaz zdaj pasem,
pasel dróbnico je srenjsko
tod še mlad pastir,
pa se mu je prigodilo,
da nevedoma je utrgal
kelih-rožo pod večer,
ko je senca iz doline
rastla v hrib in je igraje
ji sledil.

Prišel s senco je do skale,
rad za senco bi — ni mogel.
S kelih-rožo v roki skalo
oprijel je, da bi plezal,
pa se skala je odprla
in nič več ni bilo sence:
rumenó ko sama zarja
zasvetilo je iz skale
in pobiralo pastirju je oči.

* pokoro dela.

In še iz odprte skale
je zaslišal te besede:
»Vstopi in zlatá naloži,
kolikor ga moreš nesti;
ukleta duša ti ga daja,
da pomoreš ji do raja.
Če me rešiš, dobro tebi,
me ne rešiš, naj na vesti
ko žerjavica ti tli!«

Vstopil je pastir v votlino,
ni se ustrašil grde kače —
kače z zlatom pisane:
»Če zveličanja bi rada,
rad pomorem ti do raja,
le povedati mi moraš,
kaj naj z zlatom naredim!
Ali dam naj ga za maše,
da v tvoj mir se bodo brale,
naj li cerkvam ga darujem
ali revnim razdelim?«

Kača je odgovorila:
»Prvi del, pastirček, zate,
pusti pašo, pojdi v šole;
drugi del za novo cerkev
in za plašče in za štole
in za srebrne zvoné;
tretji del pa le razdeli
med sirote in revežel!«

Je pastir zlata prinesel
trikrat iz odprte skale,
ko je v njo četrtič hotel,

skala bila je zaprta
in iz nje je le še votel
glas pastir začul:
»Če me rešiš, dobro tebi,
me ne rešiš, naj na vesti
ko žerjavica ti tli!...«

Dróbnico pastir je pustil
in je šel na Laško v šole.
Z Laškega poslal zidarje
in so prišli na Libušnje
in zidali in zidali
cerkev svetemu Duhú.
In je še poslal iz Vidma
cerkvi tri zvoné srebrne,
in ko prvič so zapeli,
so pastirju peli —
novomašniku...

Takrat, ko je povzdigaval,
iznad skale v Krnu vzplaval
pod nebo je bel golob:
»Rešil si me, dobro tebi,
sicer to nedeljo sveto
našel bi v planini grobl!...«

To je bilo v davnih časih.
Še cvete tod kelih-roža,
a nihče poslej je utrgal
ni več nevedé,
da bi mu odprla v skalo
in bi si zlata naložil
in bi rešil ukleto dušo,
čakajoč zveličanja.

Joža Lovrenčič.

Mokra deteljica.

(Pijana povest, le konec je drugačen.)

Fr. Milčinski.

1. Kako je Vojteh Kljun izpremenil svoj položaj.

Krčmarski stan je težaven stan, odgovoren in nevaren. A je tudi ugleden in to je napotilo gospoda Vojteha Kljuna, da se mu je posvetil in da je v ta namen zapustil svoj dosedanji položaj.

Bil je pomožni sluga na okrajnem sodišču v Razorih. Taka služba ni brez časti. Če je imel kmečki očanec posla na sodišču in je iskal sodnika, mu je bilo vprašanje kratko in brez ceremonij: »Kje je Oblak?« ali »Kje je Košir?« — kakor se je baš pisal dotični sodnik. Kadar je pa vprašal po slugi, ni nikdar pozabil lepih šeg in je spoštljivo dejal: »Kje so gospod Kljun?«

Bil je gospod Kljun znan po vsem širnem okraju in je ni bilo hiše, kjer mu ne bi bili nalili čaše vina, kadar so ga vanjo prinesli uradni opravki, ali kjer mu ne bi bili postregli vsaj s požirkom one krepkeše pijače, ki jo njeni spoštovavci imenujejo tudi »špago«, kajti jim služi, kakor pravijo, da si z njo dušo privežejo k telesu.

Njegovi opravki so bili ti, da je ljudem izročal vabila, kadar so katerega klicali na sodišče. Manj učenim povabljenecem je vabila tudi prebiral in tolmačil, kar pa ni bila njegova dolžnost; in če so mu nalili še drugi kozarec, niti ni bil skop z dobrimi nasveti.

Priznati je treba, da so bili nasveti, ki jih je naklanjal ljudem, jako prepričevalni. Kajti pri takih prilikah si je na obraz nateknil naočnike, da so se mu zibali sredi junaškega nosa. In ko je gospod Kljun takole stal, v eni roki držal spis, v drugi čašo in je gledal preko naočnikov v človeka, je bil resnično podoben gospodu, kateri kaj ve. In je to, kar je vedel, znal tudi povedati in je povedal še več nego je znal, in je imel zraven kratke hlače in do kolen nogavice, kakršne nosi gospoda v gore. Kdo ne bi z zaupanjem poslušal nasvetov, ki prihajajo iz ust take osebnosti!

Ni bila majhna čast, ki jo je užival gospod Kljun, in niso bili pičli kozarci, ki jih je užival. Pa se je vendar odrekel tej časti in tem kozarcem, da postane deležen obo-

jega še v obilnejši meri: posvetil se je krčmarskemu poklicu. To se je zgodilo tako:

Cvetela je v Razorih bujna roža. Ta roža je bila gospa Marija Ruda, vdova in težka 92 kil. Bila je dobrega srca in nikdarlačna. Gospod Vojteh Kljun je preudaril stvar, iz krčmarice je sklepal na krčmo, sklep je bil za krčmo ugoden in jo je poročil. Namreč gospo Rudo, in se ni kesal. Tudi Marija Ruda, zopet omožena Kljun, se ni kesala, nego je z veliko vnemo pričela nositi klobuk. Niti se ni varala v svojih računih glede krčme.

Dična osebnost gospoda Vojteha Kljuna je privabila dokaj novih gostov. Može s kmetov, ki so imeli opravka na sodišču, so se radi najprej oglašali pri njem radi sveta in korajže. Nazaj grede pa so zopet prišli: če so se bili poravnali, so pili likof, in če so v pravdi zmagali, so pili od veselja. Toda so ga pili tudi, če so pravdo izgubili. Kdor rad pije, ima kmalu veljaven vzrok, zakaj, — in če nima boljšega, je tudi ta vzrok dober, da gre dež ali da ima gasilno društvo sejo.

Prihajati je pričela v večji meri tudi gospoda. Zanašala se je, da je Vojteh Kljun mož, ki se spozna in ima že radi sebe rajši dobro robo na pipi nego slabo.

Gospod Vojteh Kljun je bil vedno prijazen in je bil prijazen z vsakomer, s kmetom in z gospodo. Postrežljiv je bil in ni podil ljudi spat kakor nekateri sitneži med krčmarji. Vztrajal je do zadnjega in če so ga počastili, povabili k mizi in mu nalili, se ni nikoli branil, naj je bil žejen ali ne. Bil je izobražen človek; vedel je, kaj se spodobi; na obrt je pa tudi moral gledati, da uspeva — in je sploh treba tako živeti, kakor gostje žele, in ne, kakor bi šlo po volji krčmarjevi! Zato so ga tudi vsi radi imeli in je krčmarski stan res prav ugleden stan.

2. Triperesna deteljica.

Med stalne goste Kljunove krčme je spadal tudi gospod Lovro Picek, ravnatelj dr. Kramarjeve notarske pisarne, mož v najlepših letih. Obedoval je pri Kljunu, ve-

čerjal je pri Kljunu, pa je tudi dopoldne okoli desete ure rad stisnil v pisarni kak akt pod pazduho in dejal, da gre v zemljiško knjigo, pa je mimogrede smuknil v prijazno Kljunovo gostilno na majhen golaž. Toliko, da ni še spal v gostilni. Oziroma je v gostilni tudi spal, in to vsak večer od poli enajstih do enajstih. Ob poli enajstih mu je kar nenadoma zmanjkalo besed, zamižal je, pričel je kimati z glavo in je vmes tudi malo zasmrčal. Ob enajstih pa se je okrepcan zbudil, veselo se je zasmejal »Joh joh joh!« in zapel tisto:

»Lan' sem ji kupil kilo kofeta,
letos pa hoče cel'ga teleta;
kje bom jemal, kje bom jemal,
kje bom jemal, da bom babi dajall!«

Toda v resnici ni imel ravnatelj Picek prav nič skrbi zaradi babe in kako ji bo dal teleta, kajti bil je samec, in to iz tega razloga, ker ni imel časa za ženitev in ženo, ko je vse proste ure presedel v gostilni.

Tudi drugih skrbi ni imel kaj in nikomur ni tako iz srca prihajal smeh kakor njemu. Za smeh mu je bil dober vsak povod. Se preden je krčmar Kljun ali kak gost odprl usta, že se je gospod Lovro Picek grohotal: »Joh joh joh!« — Tak smeh pa je znamenit dar iz nebes, ki neprimerno pospešuje družabnost, in je zato jako čislán pri ljudeh.

Še drugega stalnega gosta, nič manj imenitnega, je štela Kljunova gostilna. Ta gost je bil trgovec Franjo Cvek. Bil je trgovec nad vsemi trgovci in njegova trgovina nad vsemi trgovinami, vse se je dobilo v njej in vse bolje kakor koderkoli drugod in tudi ceneje — tako je sam trdil in bil vsak hip pripravljen, vsakogar o tem prepričati z uničujočo zgovornostjo. Če mu je prišla v prodajalno kmečka gospodinja, da si nabavi pol kilograma sladkorja ali novo metlo, ji je govoril sladko o vremenu, o ljubem zdravju, kaj vse je novega po širnem svetu in kako ji je čestitati, da ima tako pridnega moža, in kako srčkana in razumna je njena deca — o, pozna se deci, kakšno ima mamico — in da bo, na uho povedano, bližnji teden vse dražje, cene da silijo kvišku! Pa nazadnje gospodinja ni vedela, kako se je zgodilo, da je poleg pol kilograma sladkorja in nove metle kupila še dva kilograma pralnega mila, najboljše robe, kar je pozna svet, in

tri škatlice kavne primesi iz nove tovarne in dva metra kotenine hčerki za spodnje krilo, saj ga je res že potrebna!

Takšen je bil gospod Cvek. Doma je bil z zelene Štajerske, kjer imajo ljudje dar jezika, a je bil takisto samec — dejal je, da ženski svet rajši kupuje, če je štacunar samec, in je bil potemtakem nekakšna žrtev svojega poklica. Pomagal mu je v štacuni šestnajstletni vajenec, ki je bil nemara brez imena, kajti vsi so ga klicali le za »poba«.

V gostilni sta sedela ravnatelj Picek in gospod Cvek za isto mizo. Sedela sta jako temeljito, vsak večer sta bila zadnja gosta. Pa če so bili drugi gostje odšli, je prisedel k njima še krčmar Kljun, potem je bila deteljica cela in so bile vsak večer enake litanije.

Te litanije so vredne, da se popišejo.

Ljudje so se naveličali še boljših stvari, pa se mi zdi, da se bodo naveličali tudi krčem. Potem ne bo krčem in zanamci ne bodo vedeli, kakšne so bile in kako urejena je bila v njih zabava, in bodo hvaležni za naš popis.

Po nizki sobi so plavali gosti oblaki dima, bodli so v oči in jemali sapo. Med ostrí duh po tobaku se je mešal duh po jedilih, po zlitem vinu, po vsem, česar si srce poželi dobrega — kar rezal bi človek ta duh in ga mazal na kruh! Takšne odlične kakovosti je bil zrak v Kljunovi krčmi, posebno takole okoli enajste ure zvečer, in prav takšen mora biti, da se pivci počutijo dobro.

Ali ni ta stvar pravzaprav čudna? Recimo, če bi država zapirala najbolj zavržene hudodelce v takšen zrak, kakšen hrup bi bil zoper državo, da neusmiljeno muči in mori ljudi, ko so, čeprav hudodelci, vendarle ustvarjeni po božji podobi! Ko pa država ni tako neusmiljena, da bi kogarkoli zapirala v zakajene in smrdljive prostore, sami silijo vanje in niso nikakšni zavrženi hudodelci, nego so pošteni in postavni ljudje, cvet naroda se jim pravi, ki se jim zdi v smradu in dimu, kakor da so v rajú, in se ne morejo odtod ločiti!

Tako je po krčmah in tako je bilo tudi v Kljunovi gostilni po enajsti uri, ko so vsi trije prijatelji skupaj sedeli okoli mize in so komaj videli drug drugega preko mize od samega dima.

Pa je dejal gospod Lovro Picek, ki je bil že opravil svoje običajno spanje: »Voj-

teh, ti si fin fant, ti si tič, joh joh joh!« in je prijazno potrepljal gospoda krčmarja po rami.

Gospod Kljun je pomenljivo pokimal prijateljema in jima zaupal, kako ugodno sodbo je izrekel sodnik o novem vinu in kako sijajno se je o črnini izrazil gospod notar. Ponos mu je sijal raz lice in je krčmarski obrt res ugleden obrt.

Tedaj se je oglašil prijatelj Cvek, ki je bil, kakor rečeno, doma s Štajerske in mu je bil dan dar jezika, in je dejal, da ga uspehi, ki jih žanje brat Vojteh s svojo kletjo, bolj veselé, nego bi ga veselili lastni uspehi, in da čuti potrebo, da na Kljunove uspehe trči.

Trčili so in so poklicali še milostno, ki je zevala okoli praznih miz in strkavala prte. Trčila je tudi ona in so pili in so pri pijači drug drugemu pazili na čašo, da jo je izpil — sleherna goljufija je bila strogo prepovedana! Le milostna je zgolj pokusila in potem izjavila, da je zaspana.

Gospod krčmar ji je svetoval, naj gre spat, nakar je z obojavljajočim se pogledom na soproga voščila »Lahko noč!« in odšla.

Ravnatelj Lovro je veselo zakrožil svojo ljubljeno himno: »Lan' sem ji kupil kilo kofeta...«

Pomagala sta mu v lepi slogi oba prijatelja in nista štedila ne pljuč ne grla, in če petje ni bilo baš ubrano, mogočno je bilo na vsak način!

Ko so dopeli in se pokrepčali, se je spomnil gospod Cvek, da to petje nikakor ni bilo umestno, ker da bi milostna lahko nase obrnila pesem, kar bi njega zelo bolelo, ko jo čisla neizmerno.

Ta čas je postavil gospod Kljun zopet polno steklenico na mizo. Ravnatelj Lovro je izjavil: joh joh joh! kakšen tič je Vojteh! — gospod trgovec Cvek pa je dal duška svojemu občutku napram spoštovani Vojtehovi hiši, ki da ji ni para v mili slovenski domovini.

Zopet so trčili in je gospod Cvek razodel, da je najlepša stvar na vesoljnem svetu prijateljstvo in da se čuti neizrečeno srečnega v krogu tako odličnih prijateljev, kakršna mu sedita na desni strani in na levi. Brez prijateljstva da mu življenje ne bi bilo vredno, da ga živi.

Gospod Cvek si je pri tej priliki obrisal solzo. Bil je jako rahločuten. Zlasti so ga rade genile lastne njegove besede. Še je

dejal, edino, kar mu greni življenje, da je zavest, da takih prijateljev ni vreden.

Gospod Vojteh mu je prekinil besedo: »Preljubi moj prijatelj, Bog te živi!« in je z njim trčil; in je trčil tudi gospod ravnatelj Picek: »Ti si tič!« Trčili so vsi trije in so izpili. Bili so možje in nobeden ni goljufal.

Gospod Cvek pa je nadaljeval, da mu je strašno hudo pri srcu, ko gleda, kako prizanesljivo ravnata z njim preljuba brata. Tega jima ne bo nikdar pozabil in če bi ga prehitela bridka smrt, naj si zapomnita: nikdo drugi ni za njim dedič kakor onadva! Nato je z eno roko objel prijatelja Kljuna, z drugo je objel prijatelja Picka in je oba ganjeno poljubil, da sta bila mokra od njegovih solz in rosnih brk.

Na tak dokaz prijateljstva seveda ni šlo drugače, kakor da so zopet trčili in pili.

Ni trajalo dolgo, že ni dala gospodu Cveku vest, da se ne bi bil vnovič očitno proglašil za nevrednega takih bratov, kakršna sta gospoda Picek in Kljun. V potokih so mu lile solze. Mili čuti so mu prevzeli vso notranjost, pričelo se mu je kolcati in le z izrednim naporom je v besede spravil svoj trdni sklep, da bo odslej naprej oba gospoda vikal, da jima vsaj na ta način izkaže ono čast in spoštovanje, ki jima gre.

Gospodu Kljunu niso bile nevséčne te besede. Vendar je skromno odklonil preobilno hvalo in pozval prijatelja, naj bo pameten, naj ne govori takih reči! Gospod Picek mu je pritrtil: »Joh joh joh!«

Zdaj je bil gospod Cvek v dno svoje duše užaljen, da ga najboljša dva prijatelja ne štejeta za moža in mu ne verjameta: kar je rekel, to je rekel in pri tem ostane! In če mu ne verjameta, bo pri tej priči zapustil prijazne te gostilniške prostore za vekomaj in prosil gospoda krčmarja, naj mu napravi račun in zlasti so vsi nocojšnji litri njegovi. Da dokaže, kako resen mu je objavljeni sklep, je vstal in s kljuka snel klobuk.

Nato je bil užaljen gospod Kljun, kako da more biti užaljen gospod Cvek, in je izjavil še gospod Picek, da je on takisto užaljen.

To početje obeh prijateljev je štel gospod Cvek za novo žalitev. Razburjal se je v morju solza, da tega ni zaslužil za svoje požrtvovalno, dolgotrajno in odkritosrčno prijateljstvo in da tega ni pričakoval od prijateljev, ki se imenujejo prijatelji, in je bil gospod Cvek tako razburjen, da je svoj klobuk vrgel ob tla in ga pohodil.

Bila sta pa razburjena tudi onadva in ni njuna razburjenost prav nič zaostajala za Cvekovo. To sta očitno pokazala in sta takisto vsak svoj klobuk počila ob pod in ga pohodila.

Stvar je taka, da razburjenemu človeku najbolj hitro odleže, če se znese nad klobukom — in to junaško sredstvo se toplo priporoča vsakomur, kateri pride v sličen položaj!

Pa je tudi trem prijateljem odleglo. Drug drugega so prosili odpuščenja in so svoje bratstvo potrdili z novo bratovščino.

Tako so jim v zglednem in modrem početju hitro minevale ure in okoli dveh, treh so jo pobrali težko naloženi domov v posteljo. In je nemara res, da ima vsak pijanec svojega posebnega angela varuha — sami res niso vedeli, kako so prišli pod odejo!

Pa kaj sem rekel — »pijanec«! Ta beseda bodi slovesno preklicana! Imenovani trije gospodje niso bili ne pijanci niti ne pijani. »Pijani« so samo povaljani žganjarji! Gospoda sploh ni nikoli pijana, le dobre volje, se pravi, da je, le segreta, ali če je bila stvar posebno huda, je bila jed vsemu vzrok, kaka riba ali kaj takega — pijača nikoli!

Tako in ne dosti drugače je šlo večer za večerom in jim ni pošla modra beseda. Resnično je vredno občudovanja, koliko modrosti se v krčmah izleže po desetih zvečer. Škoda je, jako je škoda, da nima ta modrost med svetom prave cene, ker bi bili sicer Slovenci že zdavnaj vsi milijonarji.

3. Krčmarski stan — nevaren stan.

Krčmarski obrt je torej dobro uspeval, zraven je užival gospod Kljun v svojih krogih silen ugled in srce mu je bilo ponosno in veselo.

Toda je krčmarski stan tudi nevaren stan, da ni kmalu tako nevarnega. Ta nevarnost tiči v škodljivih lastnostih blaga, ki se z njim ukvarja imenovani obrt v najobilnejši meri.

Od kraja je gospod Kljun modroval tako: Seveda vino škoduje zdravju, če je slabo. Dobro vino na dobro podlago pa je boljše od vsakega zdravila.

Joh joh joh, se je smejal Picek, radi vina da še ni bil bolan — maček ni bolezen, ampak domača žival! Od vode pa da je njegovo teto strahovito vilo po trebuhu, to je

bilo pred desetimi leti, od tistega časa da ni več pokusil vode in sta oba zdrava, teta in on.

In Cvek je dejal, da je vino prežlahtni dar, ki ga je dal sam dobitljivi Bog, da ga pijo dobri ljudje in se vesele v lepi prijateljski družbi.

Pa se je le zgodilo, da je prijatelj Kljunu odpovedalo zdravje. Ne tako, da bi moral leči v posteljo, nego baš narobe — izgubil je spanje. Sicer se mu je zdelo, da je neznansko truden in zaspan, kadar se je pozno v noč po napornih večernih sejah priguhal v spalnico. Včasih ga je premaгал spanec, še preden je sezul oba črevlja. Ali to spanje je bilo bolj podobno omotici. Trajalo je eno uro ali dve, že se je zopet zbudil in potem ni mogel več zaspiti. Prekladal se je po postelji, vstajal, prižigal luč, se sprehajal po sobi — nič ni pomagalo. Jako neprijetna je taka stvar, zlasti ako je človek spanja tako krvavo potreben, kakor ga je bil gospod Kljun, ki ga je naporna krčmarska služba držala pokonci do dveh ponoči. Kateri drugi obrt ima tako dolg delovni čas? Teга ljudje ne upoštevajo. Tudi lastna žena mu tega ne upošteva, drugače ne bi mogla biti tako trdosrčna in ga v mukepolnih nočnih urah grajati z očitkom, da je siten, kaj da rogovili okoli z lučjo in da še ponoči ne da miru!

Ne, te očitke je zameril ženi. Kdo pa dela pri hiši in ima vse obilne skrbi?

O, te skrbi! Strašansko ga je skrbelo pri srcu — nemara baš radi teh skrbi ni mogel spatí. Pa vendar ni mogel povedati, kaj ga pravzaprav skrbi, le splošni občutek ga je preganjal, da tiči v skrbeh čez glavo.

Take so mu bile noči in zjutraj, ko bi bilo treba zopet pričeti z delom, je bil ves zanič in roke so se mu tresle. Moral je požreti par kozarčkov brinjevca, ta mu je pomagal preko slabosti. O, brinjevec je najboljše zdravilo za vse: za želodec, za prehlad, za trganje, zoper zobe — nekateri še črevlje ž njim mažejo, da se jih ne prime moča. — In je res čudno, da ga ne prodajajo kar v lekarnah.

Potožil je prijateljema svoje klavrne noči. Resnično je našel pri njih ono prijateljsko sočutje in ono tolažbo, kakršne si je zastoj želel od svoje žene.

Prijatelj Cvek je izjavil v prepričevalnih besedah, da je spanje odpočitek telesa in duha, ki se ravna po človeški potrebi. Nekaterim da je spanje bolj potrebno kakor

nekaterim. Prijatelj Kljun da je hrust — malo takih moških! In če nima spanja, ga sploh ne potrebuje. — Tako je modroval vrli štajerski prijatelj in je svoje modrovanje zaključil z mnenjem, da hodi prijatelj Kljun očitno prezgodaj spat, ko še ni dovolj truden in zaspan.

Prijatelj Lovro je dejal: »Joh joh joh, kaj bi bilo, če bi jo enkrat usekali do štirih?«

To lepo misel je zgrabil prijatelj Cvek z obema rokama in v vznesenih besedah povedal: če ne more spati prijatelj Kljun, da tudi onadva nočeta spati; z njim vred bosta delila enako usodo!

Pa so tako storili še tisti večer in sta se prijatelja požrtvovalno trudila, da preženeta prijatelju Kljunu mrke skrbi.

Gospod Lovro je zapel ves bogati spored vinskih zdravic. Te vinske zdravice so se ločile druga od druge le po prvi vrstici, ki je bila vsaki drugačna; druge vrstice so bile vse enake; vse so šle na la la la. Tudi napevi so si bili vsi čudovito podobni, kar pa je drugovoma le lajšalo umetniško sodelovanje.

Prijatelj Cvek je genljivo nazdravljaval prijateljstvu, točil je grenke solze in bil trikrat užaljen in trikrat zopet dober.

Trkali so in pili in najbolj korajžno je pil gospod Kljun. Sredi vesele družbe so se mu oglašale mučne skrbi, pa jih je skušal utopiti v pijači. Komaj je bila polnoč, že mu je omahnila glava.

Prijatelj Cvek je dal prijatelju Lovru znamenje, naj preneha z bučnim petjem. Pokazal je na prijatelja Kljuna in govoril z rahlo besedo približno sledeče. Rekel je, da mu je srce grozovito ganjeno, ko vidi, da je prijatelj Kljun slednjič našel zaželeni počitek. Našel ga je v gorkem krilu zvestega prijateljstva. Zvesto prijateljstvo je najmehekša pernica. Pa kakor nocojšnji ta večer, tako je zvesto prijateljstvo pripravljeno se žrtvovati za spanje preljubega druga tudi vse sledeče večere na vseh vekov veke.

Tedaj je gospod Kljun s stola zdrknil pod mizo.

Prijatelj Lovro je odprl usta za svoj joh joh joh, a mu je sapo prestregel prijatelja Cveka odločni prst.

Rodna mati ne bi mogla bolj ljubeznivo ravnati z nebogljenim otrokom, kakor je ravnal Cvek s Kljunom. Ni pomišljal, ni odlašal, nego pobral je z vseh miz prte in pri-

pravil na klopi ob peči vzglavje. Potem je namignil Lovru, da sta izpod mize izvlekla prijatelja Kljuna in ga položila na klop.

In je dejal Cvek, kako lepo spi, in si je obrisal solzo.

Spomnil se je nečesa. Obrisal si je še eno solzo, potem si je slekel suknjo in z njo zadel prijatelja na klopi. Inako se mu je storilo, ni mogel govoriti, le z roko je kazal na spečega prijatelja. Pa ni mogel ne Lovro drugače, nego je tudi on slekel suknjo in z njo pokrtil Kljunu noge. Tako sta storila vse, kar je kazalo storiti po človeški previdnosti, da jima prijatelj Kljun ne zmrzne. In se je to zgodilo v pasjih dneh, ko je toplomer kazal petindvajset v senci.

Nato sta zopet sedla k mizi in se okrepčala. »Naj v miru počival« je svečano dejal Cvek. Lovru je prišla na misel pesem in jo je prav tiho pričel:

»Blagor mu, ki se spočije,
lala, lala, lala.«

Cvek je brenčal čudovito turobne basovske note in sta pela svečano nagrobnico po napevu: »Al' me boš kaj rada imela.«

Potem je vzdihnil gospod Cvek: »Tako je na tem svetul! Kaj je človeško življenje? Popotovanje, bratje, je naše življenje. Nad zvezdami je naš pravi dom!«

Prijatelj Kljun je bridko zajechal na svojem ležišču.

Cvek je zopet pomignil Lovru, naj miruje. Na prstih je stopil h Kljunu. Kljun je še spal, toda je ječal v spanju. Cvek mu je skrbno šel z roko preko čela. Potno je bilo. Z robcem mu je obrisal pot. Zraven je nežno šepetal: »Le spančkaj, naš revček!«

Stopil je k mizi, robec zmočil v vinu in mu ga položil na čelo. Pomagalo je. Kljun se je umiril.

Zadovoljen se je vrnil vzor požrtvovalnega prijateljstva k mizi in se jima je zdelo, kakor da stražita mrliča. Pijača jima je pohajala, pa sta oba za mizo zadremala.

Kar ju zbudi neznansko rjovenje. Planila sta kvišku.

Kljun je stal poleg klopi ob peči, suknje samaritanskih prijateljev je bil vrgel raz sebe. Groza mu je odsevala z lica, buljil je v okno in rjul: »Pomagajte, pomagajte, vrag je, vrag!«

Prestrašena sta prijatelja skočila h Kljunu. Cvek ga je prijel za roke: »Vojteh, sanja se ti, nikogar ni tam, le luč se vidi v oknu. Potolaži se!«

Kljun se je pričel tresti in vpiti: »Glejte, glejte!« Kazal je po stropu in se trgal prijateljema iz rok.

»Kam hočeš?« ga je miril Cvek.

»Ven, odtod!«

Obupno se je otepal Kljun in zbegano so mu gledale oči.

»Nikamor ne boš šel sedaj ponoči!« ga je pogovarjal Cvek in se ga oklepel z obema rokama. Pomagal mu je Lovro.

»Pustite me, hudiči!« je besno kričal Kljun in bil z rokami in suval z nogami, kamor je zadel.

Vsi trije so padli na tla. V ljuti borbi so se preobračali in je prijatelj gnjavil prijatelja. To ni šlo brez hrupa. Prišel je nočni čuvaj in ko je videl živo kopico na tleh, je najprvo uradoval s svojo gorjačo brez ozira na osebo. Misлил si je: preveč jim je bilo vina, pa so si zaželeli še »tolkovca«. Ko mu je položaj polagoma postal jasen, je pomagal Cveku in Lovru, da so zvezali pošteno zbitega Kljuna in ga spravili v stanovanje, kjer je imela potem z njim svoje križe uboga žena.

Tako težaven in nevaren je krčmarski stan.

4. Debele ženske so resnično reve.

Ni bilo dvoma, uglednega gospoda Vojteha Kljuna se je bila lotila pijana norost. Stvar se ni dala več olepševati in prikrivati in je bila jasna tudi prijateljema Cveku in Lovru. Od nočne borbe sta bila marogasta po vsem telesu. Vendar nista kaj zamerila staremu prijatelju-bratu, le pomilovala sta ga. Ugibala sta, kako ga je tako hitro zdelala pijača: seveda, krčmar je, ves dan tiči v vinu! Misllila sta pa tudi nase, da bi ju ne zadela enaka usoda, in sta zvečer že ob devetih odhajala iz krčme, kjer sta bila preživela tako strašen dogodek. Večer za večerom sta trdno sklepal, da od jutri naprej sploh opustita pijačo; le nocoj naj še bo za slovo, sta dejala, in sta šla v gostilno k sosedu. Tam pa je seja trajala takisto do dveh.

Jasna je bila sedaj stvar tudi rejeni gospe Kljunovi. Poprej se ji ne bi bilo niti sanjalo, da more človek sploh oboleti od vina, ko ga vse spoštuje in ceni, gospoda in kmet, ki o njem pišejo in pojejo pesmi in ga imajo za poboljšek in zdravilo. Pa je vendar njenemu možu tako strašno zadela ta nesrečna pijača, skoraj bi bila smrt lažja kakor njegova norost. Vsi se tresejo

pri hiši, vsi posli ji bodo ušli iz hiše, tako se boje, da bi gospodarja zopet prijelo in bi v nerazsodnosti zgrabil nož ali pa podteknil ogenj. Oh, v petih dneh je shujšala za pet kil!

Zgoraj v stanovanju ji je noč in dan stražil moža Jurčkov Jurij, konjederski delavec in vaški pohajač, ki ga je taka služba veselila.

Premišljevala je krčmarica, kako lepo bi lahko živela s svojim možem — vsega imata dosti, če ne bi bil tak! O, da bi spet ozdravel in ne bi več pil!

Konjederka, stara Klopajnarica, ji je dala dober svet: mrtvaške kosti je treba dobiti, ne prestare, in jih skuhati na vinu! Kdor tako vino pije, se mu tako zamrzi, da ga še videti ne more — prej bi pil juho iz samih zelenih pajkov!

Pa kje bi dobila kosti? Šla je v farovž, tu so jo ozmerjali in poslali k zdravniku.

Zdravnik je bil v bližnjem trgu. Nateknila si je klobuk na glavo in se peljala tja. Poznala sta se z zdravnikom, ni mu bilo treba dosti razlagati.

»Ho!« je dejal zdravnik, »sem že slišal o tisti mokri deteljici tam v Razorih in kakšne da zbija. O, slava Vašega dedca sega do semkaj! Pa je njegova bolezen tudi prav imenitna bolezen: dosti denarja ga je stalo, da si jo je nakopal. Vsak revež si je ne more privoščiti!«

Ponudil ji je tobakiro in je gospa Kljunova vzela ščep tobaka, da ne bi bilo zamere.

Zdravnik pa je nadaljeval: »Zdaj bo Vašega dedca zopet nekaj stalo, da se boleznj iznebi. Veste, Kljunovka, taka bolezen se ne da odpraviti kar z mazilom, enkrat namazanim na krpo, ampak bo moral Vaš on' iti v zavod. Nekaterim potem preneha bolezen v šestih mesecih, pri drugih traja leto dni, pri nekaterih pa še dlje. Pa bo nemara čisto dober postal v zavodu; veseli ga boste, če ga pridete obiskat.«

»Hvala Bogu!« je potolaženo vzkliknila krčmarica.

»Seveda, ko bo zavod zapustil, se bo pa stara pesem ponovila: zopet bo pil, zopet bo norel.«

»Križani Bog, ali ni pomoči?« je vprašala gospa Kljunova, »za pet kil sem že shujšala!«

»Nič ne de, ako še za pet kil! Veste, Kljunovka, če boste še naprej imeli krčmo,

skoraj da ne bo pomoči. Neverjetno se mi zdi, da krčmar ne bi pil. Če pa krčmo odpravite in če boste pazili na svojega dedca, da ne bo imel prilike za pijačo in ne skušnjav, se utegne držati in ostane zdrav. Sami imate v rokah njegovo usodo. Zavod je v mestu. Takoj pišem tjakaj ravnatelju, da bo vedel, kako imenitnega gosta dobi. Vi pa, Kljunovka, glejte, da tisto svojo vinsko brento, ki jo imenujete soprog, naložite in zapeljete v zavod, nikar nič ne odlašajte!

»Oh, kakšne reve smo ženske!«

»Vam je že všeč, da ste, ker ga same točite, ki vas dela reve. Pa srečno!«

»Nak, nak,« si je mislila gospa Kljun, »kako neprijazen je ta zdravnik, še milostna mi ni rekla!«

5. Kako je mokra deteljica potovala v mesto in tam bila sprejeta.

Ženske so res reve. Vsake vrste sitnosti in nadleže prihajajo čreznje in potem jim je seveda všeč, da kdo drugi namesto njih prevzame sitnosti in nadleže in da opravi, kar je opraviti. Le tarnanje prihrane sebi.

Tako se je tudi gospa Kljunova še isti večer obrnila na najboljša dva prijatelja svojega moža, Picka in Cveka, da ji moža spremita v zavod. »Oh, oh, mene bi ubil, če izve, kam ga nameravam spraviti! Vidva vesta, vidva znata, v vaju ima zaupanje, z vama bo šel in ne bo vedel, kam.«

Gospod Cvek je položil roko na srce: »Gospa, Vojteh je moj prijatelj. Za prijatelja dam tudi zadnjo kapljico krvi. In ti, Lovro?«

»Joh joh joh!« je pritrdil gospod Picek.

»Pa naj bo jutri ob osmih zapreženo!« je odločil gospod Cvek. »Za prijatelja storim vse. Onih par ur si bo poba že sam pomagal v štacuni.«

Gospa Kljunovi se je odvalil kamen od srca. »O, kako sem Vam hvaležna! Ali smem postreči gospodoma z litrčkom najboljšega?«

Resnično jima je postregla in ji ni prišlo na misel, da je njen mož bolen baš od takih litrčkov in da se s takimi litrčki pravzaprav slabo izkaže hvaležnost.

Drugi dan je bil lep dan, dosti prelep za žalostni posel, kakršnega sta se bila lotila vrla dva možakarja. Prišla sta, kakor sta bila obljubila.

Krčmarica ju je sprejela vsa zbegana. Za eno kilo jo je bilo očitno zopet manj. »Nocoj se je hotel obesiti, komaj smo mu ubranili. Zadnji čas je, da ga spravita na varno. Oh in oh, kakšna sem reval!«

Stopila sta k prijatelju Kljunu v gorrenjo sobo. »O,« ga je hrupno pozdravil Cvek; »predragi naš prijatelj, že sedem laških let se nismo videli! Kaj smo se ti zamerili? Midva se peljeva v mesto, imam neko kupčijo tam, pa sva dejala: Vzemiva še prijatelja Vojteha s seboj, dobro mu bo delo!«

»Ne grem,« je klavrno zašepetal Kljun in se umikal z očmi, »bolan sem.«

»Brez tebe ne greva — menda mi vendar ne boš pokvaril kupčije? Brž, brž, je že zapreženo!« je dejal Cvek in prijel Kljuna pod eno pazduho.

»Mi smo mi, mi smo mi, lalalalalalala,« je zapel gospod Lovro in prijel Kljuna pod drugo pazduho.

Ubogi Kljun se v svoji duševni zmedenosti in potrnosti ni dosti upiral in že sta ga imela v sredi med seboj na koleslju. Kočijaž je pognal »hijo!« — Gospa Kljun je vsa solzna zadnji hip še zagnala v voz klobuk gospoda soproga in že so oddrdrali tja v solnčni dan.

Do mesta je bilo pičli dve uri vožnje in zgovorni gospod Cvek je napel vse strune svoje štajerske zgovornosti, da bi razvedril žalostnega prijatelja. »Hej, prijatelj Vojteh, kaj si pa danes dobrega zajtrkoval?«

»Nič!« je tiho odkimal Vojteh.

»Buzaraca,« se je začudil Cvek, »pa kako da ne?«

»Mi niso nič dali,« je zašepetal klavrni Vojteh Kljun.

»Nak, nak, to pa že ne gre,« se je hudoval Cvek, »da bi se z nama vozil in da bi potem okrog pravil, da sva te pustila stradati. Ti tam spredaj, konjski minister, ko pridemo do mostu, ustavi malo pri Jerneju, imamo nujnih opravkov! — Veš, Vojteh,« je razkladal prijatelju, »ne bomo šli nič z voza, kar na vozu nam bodo postregli, da ne mudimo časa. Malo salam lahko kar tako snemo brez noža in vilic, zakaj nam je pa Bog dal prste! Pa je tudi bolj prijazno, v prijateljski družbi sedeti na vozu, vsak ima svoj kozarec v roki, krčmar zraven stoji in nataka, v vratih pa čaka krčmarica, kdaj bo steklenica prazna. Kaj?«

Kljun je prikimal in se rahlo odkašljaj. Zrak in solnce sta mu malo osvežila pusto glavo.

Pri Jerneju je šlo vse tako, kakor je napovedal Cvek. Jedli so salame, še Kljunu so dišale, in mu je dišalo vino.

Krčmar Jernej jih je poznal. Radovedno so se mu oči venomer obračale v Kljuna.

Pa je hitel Cvek: »Veste, oče Jernej, prijatelja Kljuna peljemo na sprehod. Kaj, slabo izgleda, kajne? Veste, bolan je bil. Hudo influenco je imel, skoraj bi ga bila stisnila.«

»Sem nekaj slišal,« je počasi dejal krčmar in se popraskal za ušesom.

»Moj najboljši prijatelj je, strahovito mi je bilo hudo — zdaj je zopet dober, hvala Bogu! Le okrepi se še mora. Še sapo je skoraj izgubil in besedo. Človek ne bi verjel, kako človeka vzame influenca!«

»Veseli me, veseli,« je dejal krčmar. »Starega dalmatinca imam — pravijo, da je posebno dober za tako bolezen!«

»Sem z njim!« je veselo zakričal gospod Cvek. Krčmar je sam stopil ponj, to je znamenje za posebno dobroto vina.

Natočil ga je v kozarce. Prvemu je natočil Kljunu. Ta ga je hitro nesel k ustom, kajti še se mu je tresla roka in se je bal, da ga bo polival. Pa ko ga je zvrnil vase, je dejal, da je dobro. Odkašljaj se je in se ni več odkašljaj tako boječe kakor poprej, kakor bi prosil zamere, nego pogumno, kakor se odkašlja človek, ki ve, kaj dela, in ki ne trpi ugovora. Pili so in potem so pili še šentjanževca in potem so dobre volje odrinili proti mestu.

Po poti je Cvek jako modro razlagal o boleznih influenci in je gospod Kljun že precej živahno pritrjeval, da je influenza res huda bolezen. Izrazil pa je hkratu svoje prepričanje, da jo je že prebolel in da je nima več.

»Če se ti le ne povrne,« je dejal Cvek. »Vražja je ta bolezen. Imel sem bratranca, ki se mu je povračala vsake kvatre. Če bi bil jaz tako kakor si ti, bi rajši stopil h kakemu zdravniku in ga vprašal za svet. Tukaj v mestu so pametni zdravniki. Eden je moj boter. Obiskat ga grem, greš lahko z menoj. Lovro, pojdi še ti!«

»Grem,« se je možato odzval Lovro.

»Eha!« je zaklical Cvek. »Kam pa pe-ljaš? Tjakaj kreni na dvorišče!«

Konjski minister je zavil na dvorišče predmestne krčme. Nedaleč od tod ob zelenem gričku je stal zavod, cilj veselega romanja.

V krčmi so kosili in bistro so jim zvene-le čaše. Gospodu Cveku pa je žalost prihajala v srce: Zdaj, zdaj bo treba prijatelja peljati v zavod in ga pustiti tam! Ž zvijačo ga spravljava tja — to zvesto, zaupljivo, prijateljsko dušo bova goljufala in potem ga samega prepustila kruti usodi! Bogve, ali se še kdaj vidimo na tem svetu?

Obrisal si je solzo, natočil kozarce in govoril: »Preljubi moj prijatelj Kljun, ali mi verjameš, da sem tvoj prijatelj?«

»Verjamem,« je dejal Kljun, ki se mu ni več tresla roka.

»Obljubi mi pri vsem, kar ti je najdražje na svetu, prisezi mi pri kosteh svoje rajneke stare matere, ki trohne pod prerano rušo, da ne boš nikdar dvomil o mojem prijateljstvu, pa naj se zgodi karkoli!«

Govorniku je beseda drhtela, pa se je tudi Kljunu storilo milo ob svečanem in pretresljivem govoru. Solze so mu zaprle grlo, nemo je stresel prijatelju roko in mu pogledal v oči in potem sta drug drugemu padla okrog vratu. O, kako lepo je zvesto prijateljstvo, ni lepše reči na svetu, in se je tudi gospod Lovro Picek smejal prav od srca: »Joh joh joh!«

V globoki ganjenosti so izpili vsak svoj kozarec in ko je gospod Cvek plačal račun, ni dalo gospodu Kljunu drugače, nego da je poklical še en liter. Toda niso izpili vsega, to se ne spodobi, nego so pustili v steklenici ostanek in v kozarcih ostanke — takšen je običaj pri ljudeh, ki kaj so in kaj imajo!

Krenili so, kamor so bili namenjeni. Lovro Picek je polglasno zapel: »Mi smo štirje, vsi pastirje...« Iz tega besedila se je dalo posneti, da je nekoga v družbi videl dvojno, kajti v resnici so bili le trije.

Gospod Kljun pa si je vteknil v usta mogočno smotko in skušal biti vesel in zadovoljen. Toda ni šlo in ni šlo; tako se mu je zdelo, kakor da je nekaj pozabil in da se ne more spomniti, kaj.

Cvek si je sedaj v zadnjih trenutkih pred usodno ločitvijo prizadeval prepričati bratca Kljuna, kako imeniten zdravnik zoper influenco da je boter, kamor gredo. Boter ve, kaj govori, boter ve, kaj dela, botra da je treba brezpogojno slušati! In če bo boter rekel, da kaže Kljunu radi

ljubega zdravja par dni ostati pri botru, pa naj brez skrbi ostane — zdravje je prva reč na svetu!

Čim bolj je pa prepričeval prijatelja, bolj mu je bilo težko pri srcu, kako grdo in neodkritosrčno da je njegovo početje.

Prišli so do cilja. Pred njimi se je razprostiral košat, ograjen vrt, notri so gledale izza zelenja bele stene in rdeče strehe.

Vrata v ograji so bila zaprta. Cvek je pozvonil, neznansko mu je v prsih bilo srce, mislil si je: Zdajle me bo zadelo božje, pa naj mel!

Lovra so zaklenjena vrata spomnila na pesem: »Odpiraj, odpiraj kamrico!« in jo je zapel z običajnim lalala. Pa je že pristopil strežaj, odklenil vrata in začudeno pogledal tri bratce, ki se jim niso skrivale zaužite dobrote.

Cvek je požrl slino in povedal: »Prihajamo iz Razorov...«

Strežaj se jim je umeknil s pota, da so vstopili. »Iz Razorov? Gospod doktor je dobil pismo, da... Kateri je gospod Kljun?«

Tedaj je premagalo Cveka. Prečudno se vrte koleščki v glavi, če jih goni vino; pa se je bil tisti trenutek odločil, da se bo žrtvoval za prijatelja Kljuna in nase vzel njegove težave. Pričel je ihteti: Jaz — jaz sem gospod Kljun!«

Ko je videl prijatelja in njegove solze, je prišlo še Kljuna, da se je na glas razjokal in mogočna smotka mu je omahnila iz ust. Toda Kljun se ni brigal za smotko. Grenki jok je bruhal iz sebe in z roko si je trkal na prsi: »Voj-teh Kljun, jaz — Voj-teh Kljun!«

Pa se je vsesplošna žalost polotila še veselega gospoda Lovra, da so mu drle solze iz oči in je dejal: »Če sta vidva oba Vojteh Kljun, sem pa jaz tudi.«

Strežaja je skrbela lepa smotka na tleh, da ne bi kdo stopil nanjo. Pa je k sreči prihajal po vrtu častitljiv gospod z lepo belo brado in zlatimi naočniki. Strežaj je pomignil pijani deteljici, naj stopijo za njim. Brez ugovora so ga sledili. Pred gospodom so se ustavili in strežaj je poročal, da so ti trije iz Razorov in da vsi trije pravijo, da so Vojteh Kljun.

Častitljivi gospod je bil ravnatelj zavoda. Ogledal si je trojico in zmajal z glavo. S trdim glasom je vprašal: »Ali ste trezni?«

One tri je dušil krčevit jok, skoraj niso bili kos, da odgovore. Le Cvek je položil roko na srce in zajecjal: »Nismo — častno besedo, da nismo!«

Stari gospod je zopet zmajal z glavo in ukazal strežaju, naj vse tri spravi v celice. Danes da tako niso več za med ljudi. Jutri da si jih bo natančneje ogledal. —

Takšna je torej bila reč, ko sta dva pijanca peljala tretjega v zavod za pijance in so potem vsi trije ostali notri. In je ta reč do pičice resnična, do vejice in do pomišljaja.

6. Pamet je zdravje.

Gospod ravnatelj je pisal še tisti dan zdravniku v trg takole: »Obljubil si mi iz Razorov enega pijanca, prišli so pa trije in vsi trije pravijo, da so Vojteh Kljun. Kaj je z njimi? Začasno sem obdržal vse tri, škodovalo ne bo nobenemu.« —

Gospa Kljunova je že popoldne pričakovala, da se vrneta moževa prijatelja in ji sporočita, kako sta opravila svoj posel. Ni ju pa bilo niti zvečer. Prežala je polna skrbi do polnoči in ko ni imela nikogar, ki bi ji skrbi odvezel, jih je obdržala in v skrbah zaspala.

Zastonj je čakala tudi drugi dan. Premišljala je in se pripravljala, da bo kaj ukrenila, toda ni vedela, kaj. Ali bi se peljala v mesto, pogledat za onimi tremi dedci? Ali bi brzojavila? Ne to ne drugo ji ni bilo všeč. Zastokala je, da so ženske resnično reve, in sklenila, da bo počakala še pol ure. Pa je čakala pol ure in še pol ure in še pol ure in vsa nesrečna ugibala, za koliko kil bo shujšala. Tako je potekel beli dan in je prišel mrki večer. Že se je do dobra zmračilo, ta čas je pridrdralo po cesti in je po drdranju spoznala domači koleselj.

Požurila se je pred hišo. Res sta bila Cvek in Lovro. Bila sta pa očitno trezna — takih ob devetih zvečer gospa Kljunova še ni bila doživela. Kaj se je zgodilo, kaj to pomeni?

Gospod Cvek jo je prav na kratko potolažil, da je vse v redu, le čez noč da sta morala ostati pri Kljunu v zavodu, da mu ni bil čas predolg; zdajle da sta oba trudna in da gresta spat. — In sta šla resnično spat. Niso ju premotile prisrčne zahvalne besede gospe Kljunove, niti ne prijazno povabilo na litrček. Kar šla sta in nista šla k sosedu, nego je gospa Kljunova nalašč

pogledala za njima in videla, da sta šla naravnost vsak v svoj brlog.

Gospod Cvek se je bil zlagal, da sta bila v zavodu ostala vso noč radi Kljuna. Kljuna nista več videla ne tisto noč ne sledeči dan. Prebila sta vso noč vsak v svoji celici, drugo jutro pa, ko so se jima bili izkadili vinski duhovi iz možgan, sta vso stvar razjasnila ravnatelju.

Stari gospod ju je lepo izpovedal — take izpovedi še nista nikdar opravila! Pa jima je tudi pokoro, ki ju čaka za pijane njune grehe, razložil in pokazal ne le v besedah, nego tudi v slikah, in nele v slikah, tudi na živih zgledih v zavodu.

Videla sta moža, pravkar so ga pripeljali na lojtrah, zvezanega kakor živino: v pijani besnosti je bil z nožem tekal okoli domače hiše in iskal, koga bi. — Pokazal jima je gospod ravnatelj drugega vinskega bratca: od pijače se mu je bilo zmešalo, videl je peklenske prikazni in se je zatekel na božjo pot, iskat pomoči. Toda se mu je zdelo, da mu je Majka božja v oltarju odkimala. Obupan je zbežal proti Savi, da se utopi. Prijeli so ga in sedaj je v zavodu. Ali se mu bo vrnilo lahkomišelnost zapravljeno zdravje? — Videla sta tretjega: brnil se je sleherne jedi, češ, zastrupljena je in da mu hočejo zavdati!

»Same vajine bratce imamo tukaj, vajine dobre prijatelje,« ju je zbadal ravnatelj. »Toda ne vseh. Nimamo prostora za vse. Vesta, kaj? — na onem koncu mesta stoji jetnišnica, tjakaj stopita! Več kot polovica, kar jih je notri, je od vajine zlahte. Jutri ali pojutrišnjem utegnejo enega obesiti. Svojemu zlahtniku bosta vendar prišla izkazat zadnjo čast, ne? Morebiti vama kaj zapusti, ako ne drugega, pa pot za sabo.«

Ugledna dva prijatelja sta bila po ravnateljevih besedah jako užaljena v svoji moški časti. Toda sta videla prisilne jopiče in se je zgodilo, da so v šali in za poskus deli tudi njiju v takšen jopič in ju povezali. Pa sta zatajila svojo moško čast in ponižno poslušala gospoda ravnatelja in mu še kimala, ko jima je pravil, koliko ljudi je potem še v bolnicah, kamor jih je spravila pijača, in še, da je reč takšna, da pijanec rodi pijanca in se tako pijana kuga neznanško širi. Rekel je: »Stekle pse po cestah pobira konjederec. Če bi pobirali še pijance, pa bi bilo pol manj gorja na svetu!«

Ne, takih še nista nikoli slišala! Če bi le ne bila tako strašno žejna po večerajšnji pijači!

Toda ju zdravnik ni izpustil, še pri kosilu ju je obdržal in sta lahko pila vode, kolikor sta hotela.

»Le dobro si vse oglejta pri nas, da Vama ne bo več tuje, ko tudi vaju kdo semkaj privleče, kakor sta vidva privlekla Kljuna, ali kakor so danes onega pripeljali v vrveh in na lojtrah. Tako vaju cenim, da se v enem letu ali dveh gotovo vidimo, morebiti pa že v pol. Že se ponašata s prav odličnimi in očitnimi znaki alkoholizma.«

A gospod Cvek je rahlo ugovarjal: »Oprostite, gospod ravnatelj, najina večerajšnja pijanost je bila golo naključje — sicer sva oba jako trezna, kadar ga ne pijeval!«

Tem besedam se je gospod ravnatelj pristrčno smejal in je ponovil: »Na veselo svidenje v enem letu ali dveh!«

Tedaj je gospod Cvek v imenu obeh svečano izjavil: »Gospod ravnatelj, ali res mislite, da nisva toliko moža, da se ne bi vzdržala pijače, če hočeva? Pa se bova, nalašč se bova!«

Proti večeru sta se smela posloviti.

Ne vem, ali bi bila svojo obljubo, ki sta jo dala gospodu ravnatelju, držala dlje kakor en dan ali dva; toda so prišle vmes še druge neprilike, nič manj tehtne od obljube.

Med tem časom, ko sta tako slovesno ustoličevala prijatelja Kljuna v zavodu, je Cvekovo štacuno vodil »poba« z nepričakovanim uspehom: skoraj pol štacune je razprodal! Prodajal je namreč blago v kronah, namesto da bi ga prodajal v dinarjih, pa se je hitro raznesla ugodna prilika in so ljudje privreli iz vsega okraja.

Da preboli izgubo, je moral gospod Cvek silno varčevati, pa je pričel varčevati pri pijači. Kdor je vaju pijači, se je težko odvadi: treba mu je prav hudega, neprizanesljivega kuratorja. Gospod Cvek se je oženil in ga je dobil, hvala Bogu!

Gospod Lovro je takisto imel sitnosti. Njegov notar mu je rekel, da ga ne mara več gledati v pisarni, prehude škandale da mu dela s svojo pijanostjo. Za božjo voljo je moral prositi gospod Lovro in kakor šolarček obetati poboljšanje, da ni izgubil službe. Ko se je prijatelj Cvek oženil, si je izprosil, da je pri njem dobival hrano, da se izogne zapeljivi krčmi.

Gospa Kljunova je gledala, kako sta se spreobrnila najboljša njena gosta. Pričela je stvar premišljevat, mar je res tako resna. Pa je opustila krčmo in pričela kmetovati.

Ko se je vrnil Kljun, ne vem, ali bi rekel: »ozdravljen« ali bi rekel: »poboljšan«, iz zavoda domov, ni več iznad vrat vabil vinski grozd na opojno pijačo.

Vendar prijateljstvo naše deteljice ni prenehalo. Posečali so se, se bodrili v treznosti in drug drugemu pomagali. Še so se

radi smejali, še so prepevali, ampak vse v veseli, zdravi radosti in ne v pijani norčavosti.

Seveda ni šlo od kraja brez zasmeha pri sosedih. Toda naši možje so jim kmalu z uspešno svojo vztrajnostjo zavezali jezike in je gospod Cvek nalašč napravil nad svojo štacuno nov napis. Ta napis se je bleščal v najlepših narodnih barvah in je bil jako všeč vsem dobrim gospodinjam in vsem pametnim možem. Glasil se je pa: »Pri suhi deteljici.«

Procesija.

Po polju procesija gre,
se križi v solncu bleste
in na banderih Marija:
na prvem v nebesih je kronana,
na drugem pod križem žalostna,
na tretjem se v koči tesarja
z božjim otrokom zgovarja —

Po polju procesija gre:
pisane cvetke dehte,
Marijo pozdravljajo
in jo šepetaje časte;
a žarki nebeško milost lijô,
procesijo blagoslavlja.

Po polju procesija gre:
žitni klasi šume,
proslavljajo Marijo,
ko nežno krog nje valové.
Kakor zlato morjé
procesijo v sebi topijo.

N—n.

Večer.

Večer se je nagnil, vrh smreke
večernico poje kos,
vrane družno se spreletavajo,
čez polje škriplje senen voz.

Po dolgem času spet enkrat iz dalje
povračam se v domačo vas.
»Dobro srečo Bog daj!« pozdravljam
na levo in desno in trepeta mi glas...

Prišel sem do ljubega rodnega polja,
orosile so se mi oči —
Še očetu rad srečo ko včasih bi voščil —
očeta — več ni...

Mrak se zgostil je, vrh smreke
umolknil je kos,
vrane so v gozd odletele,
v vas je odškripal seneni voz...

Joža Lovrenčič.

Dohodnina.

Dr. L. Orel.

Dohodnina je osebni davek, ki je bil vpeljan v deželah bivše Avstrije z zakonom o osebnih davkih z dne 25. oktobra 1896, pobirati pa se je pričel s 1. januarjem 1898. V Srbiji dohodnina še ni vpeljana, pač pa imajo davek na osebno delo, ki je približno isto kot naša dohodnina. Čeprav je ta davek razmeroma že precej star, so širše plasti našega ljudstva pravzaprav zaznale zanj šele v povojnih letih, ko se je radi nastalih valutnih izprememb davčna dolžnost raztegnila tudi na gospodarsko šibkejše sloje. — Pred vojno in deloma tudi med vojno je bilo dohodnini zavezanih kmečkih posestnikov prilično malo, delavci in uslužbenci nižje vrste pa sploh niso prihajali v poštev, ker njihov letni dohodek navadno niso presegali takrat veljavnega eksistenčnega minimuma 1600 K. (Eksistenčni minimum se imenuje ona najnižja vsota letnih dohodkov, s katerimi se je še mogoče preživljati.) Zato smatramo za potrebno, če tudi te sloje s tem davkom podrobneje seznanimo.

Davčna dolžnost.

Dolžnost, plačevati dohodnino, zadeva vse osebe, kojih letni dohodki presegajo eksistenčni minimum. Določba, da mora biti ta minimum davka prost, izhaja iz načela, da je ta davek umesten šele tedaj, če so dohodki toliki, da plačevanje davka ne gre na rovaš najnujnejših življenjskih potrebščin in da ne ograža eksistence (preživljanja) davčnega zavezanca.

Višina davka prostega dohodka — eksistenčni minimum — je bila tekom zadnjih let večkrat izpremenjena. Prvotni zakon je določil eksistenčni minimum na 1200 K, z novelo iz leta 1914 je bil zvišan na 1600 K in je ostal v tej višini do vstetega davčnega leta 1918. Pozneje je bil zvišan na 4800 K in na 10.000 K. Od l. 1923 dalje pa znaša 20.000 K ali 5000 Din.

(Omenjam pa, da v tej višini še nikakor ni v skladu z razmerami časa in duhom zakona; kajti dohodek v vrednosti 5000 Din mora imeti že vsak berač, sicer bi sploh živeti ne mogel. Eksistenčni minimum, ki bi odgovarjal predvojnemu v višini 1600 (zlatih) kron, bi moral sedaj znašati vsaj 18.000 Din.)

Marsikdo misli, da je treba davka prosti eksistenčni minimum v vsakem slučaju od dohodkov odšteti in šele presežek obdavčiti, da je n. pr. pri dohodku 7000 Din najprej odbiti 5000 Din in le od ostalih 2000 Din odmeriti dohodnino. To naziranje je zmotno, ker se obdavči celotni dohodek, torej vseh 7000 Din.

Davčni zavezanec je vedno le fizična oseba (na primer kmet Koren, krojač Miha, tesar, trgovec, tovarniški delavec, šivilja itd.). Pravne osebe (trgovske družbe, zadruge, cerkve, avtonomne korporacije [občine] itd.) se ne morejo z dohodnino obdavčiti. Neke vrste izjemo delajo takozvane mirujoče dediščine. Če n. pr. umrje posestnik, pa sodnija do konca leta zapuščine nikomur ne prisodi, se za dohodke, ki jih je posestvo vrglo v letu gospodarjeve smrti, obdavči zapuščina kot taka. To stanje lahko traja več let.

Davčna podlaga.

Davčno podlago tvorijo dohodki, ki jih je imel davčni zavezanec v dobi enega leta. Kot dohodek se smatra vsota vseh prejemkov, všteti najemno vrednost stanovanja v lastni hiši ali sicer prostega stanovanja, n. pr. učiteljev, duhovnikov, uradnikov, če imajo takozvano naturalno stanovanje, ki jim pritiče po službi: v šoli, v župnišču itd., ali če ima kdo dosmrtni »kot«, nadalje vrednost vseh pridelkov, četudi se rabijo v lastnem gospodarstvu. Odšteti pa je vse izdatke, ki so potrebni, da se dohodki dosežejo in ohranijo, n. pr. mezda, plača in hrana delavcem, hlapcem, deklam, pastirjem itd. Plača onih oseb, ki jih ima kdo za osebno strežbo, n. pr. kuharic, hišen, pa se ne odšteva.

Izredni prejemki, kot so na primer dediščine, prejemki iz življenjskega zavarovanja in darila — razen če se redno ponavljajo — niso davku podvrženi dohodki. Tudi izkupiček za prodane nepremičnine (če si prodal njivo, gozd, hišo) se ne šteje med te dohodke. Če pa kdo kupi hišo ali zemljišče z namenom, da ga bo z dobičkom naprej prodal, se morebitni dobiček pri prodaji prišteje dohodkom. Med obdavčljive dohodke je šteti tudi dobičke pri igrah in raznih loterijah. Kdor bi zadel n. pr. pri državni razredni loteriji dobiček, ga mora napovedati kot obdavčljiv dohodek, seveda, če z drugimi dohodki vred preseže eksistenčni minimum.

V glavnem pa je potrebno, da se dohodki z neko gotovo rednostjo ponavljajo, da je vir dohodkov stalen. Zato so tudi darila, nagrade, remuneracije, ki jih razni uslužbenci pri izvrševanju svoje službe prejemajo redno, obdavčljiv dohodek. Ni pa obdavčljiva nagrada, ki jo kdo prejme za slučajno enkrat izkazano uslugo ali pomoč.

Rekli smo že, da tvorijo odmernu podlago dohodki enega leta. Dohodnina se namreč odmerja vedno od celoletnega dohodka in za vsako leto posebej. Kadar dohodki še niso obstajali eno leto, je vzeti za odmernu podlago dohodek v oni višini, ki odgovarja celoletnemu iznosu. Čevljar n. pr., ki je začel izvrševati svojo obrt 1. julija 1925, hoče napraviti dohodninsko napoved za davčno leto 1926. Ker celoletni dohodki še niso znani, mora napovedati predvidne dohodke davčnega leta 1926. Za podlago izračunanju teh dohodkov mu služi njegov zaslužek v času od 1. julija do 31. decembra 1925. Če je v tem času, torej v dobi pol leta, zaslužil 6000 Din, bo napovedal kot predvidni dohodek 12.000 Din.

Razen v prvem letu obdavčbe, kjer se vzame, kakor smo na tem primeru videli, predvidni dohodek davčnega leta, tvorijo odmernu podlago dohodki v onem iznosu, ki so ga resnično dosegli v predidajočem koledarskem letu. Tako se torej obdavčijo dohodki leta 1924 za davčno leto 1925, dohodki leta 1925 za davčno leto 1926 itd. Leto dohodkov imenujemo gospodarsko leto, leto obdavčbe pa davčno leto. To dvoje je treba ločiti. Često se dogaja, da navaja davčni zavezanec v svojem prizivu proti odmeri dohodnine okolnosti, ki so nastopile v davčnem letu, namesto da bi navedel ono, kar je bilo merodajno v gospodarskem letu. Od takega priziva ne sme pričakovati uspeha, ker temelji na napačnih dejstvih.

Da se dohodki smejo obdavčiti, mora vir teh dohodkov v začetku davčnega leta še obstajati. Vzemimo zgled: Posestnik, ki je obenem gostilničar, je bil obdavčen za davčno leto 1924 od tehle dohodkov iz leta 1923:

zemljišče	6.000 Din
lastno stanovanje	200 »
gostilna	8.000 »
skupaj	14.200 Din

Če bi pa bil svojo gostilno koncem leta 1923 trajno opustil, bi se mu dohodek iz gostilne ne vračunal več v odmernu podlago, ker gostilna kot dohodninski vir v začetku davčnega leta 1924 ni več obstajala.

Isto načelo velja glede odbitkov. Če je kdo plačal leta 1923 od svojega dolga 2000 Din obresti, pa je v tem letu tudi ves dolg že poravnal, ne sme teh 2000 Din odšteti od dohodkov, ker 1. januarja 1924 ni bilo več dolga kot vira izdatkov. Pravtako se od dohodkov ne more odbiti izguba iz kakega podjetja, ki ob pričetku davčnega leta ni več obstajalo. Merodajno je vedno stanje 1. januarja vsakega davčnega leta.

Pri kom se dohodki obdavčijo?

Dohodki se obdavčijo pri oni osebi, ki je dohodke imela. Vendar pa se dohodkom družinskega poglavarja prištejejo tudi dohodki drugih članov družine. Recimo, da šteje družina tri člane, ki imajo vsak svoj dohodek: mož kot gospodar dobi iz zemljišča 7000 Din, žena zasluži kot šivilja 5000 Din, sin zasluži kot rokodelc 6000 Din. Ako živijo vsi trije skupno v enem gospodinjstvu, se ti dohodki seštejejo in možu kot poglavarju družine se odmeri dohodnina od vseh 18.000 Din. Izjema od te določbe pa nastopi, če se dokaže, da se ti dohodki ne stekajo v skupno gospodinjstvo ali če so po kaki pravni odredbi odtegnjeni prostemu razpolaganju. Vzemimo tale primer: Desetleten otrok podeduje po svojem stricu večje premoženje, ki ostane do otrokove polnoletnosti pod nadzorstvom sodišča. Od donosa tega premoženja sme oče porabiti le toliko, kolikor je potrebno za otrokovo vzgojo — presežek pa mora založiti pri sodišču. Razpoložljivi del teh dohodkov se obdavči pri očetu, ostali del pa posebej pod otrokovim imenom.

Nadaljnjo izjemo od tega pravila tvorijo službeni prejemki, ki se ne smejo prišteti dohodkom hišnega poglavarja. Če živi hči, ki je bančna ali državna uradnica, učiteljica, pri svojih roditeljih, se od službenih prejemkov obdavči ona samostojno.

Kot družinski člani, katerih prejemki se obdavčijo pri hišnem poglavarju, prihajajo v poštev: zakonska žena, otroci, vnuki, pastorki, rejenci in starši, če se nahajajo v oblasti in preskrbi družinskega poglavarja.

Če so polnoletni otroci na stanovanju in hrani pri svojih starših in plačujejo za to primerno odškodnino, se ne smatra, da so v očetovi oskrbi, in se torej obdavčijo samostojno.

Skupni dohodki, ki prihajajo iz enega in istega vira (n. pr. trije bratje imajo lesno trgovino ali skupno opekarno) več osebam, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu, se obdavčijo pri posameznih osebah v onem iznosu, ki odpade nanje.

Posamezni družinski udje jamčijo samo za oni del družinskemu poglavarju predpisanega davka, ki sorazmerno odpade na njih dohodke. To velja za slučaj, da se dohodnina pri poglavarju ne bi mogla izterjati.

Dohodninska napoved.

Zakon o osebnih davkih predpisuje, da mora vsaka oseba, ki ima davku zavezane dohodke, vložiti pri pristojnem davčnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji)

pismeno napoved. Če napovedi ne vložijo, jo zadenejo kontumačne posledice, to se pravi, da oceni dohodke cenilna komisija na podlagi uradnih poizvedb brez sodelovanja davčnega zavezanca. Dovoljen je priziv tudi proti taki odmeri in če davčni zavezanec navede v svojem prizivu tehtne razloge, jih bo prizivna komisija upoštevala. Če pa ta spozna, da priziv ni dovolj utemeljen, in ga zato zavrne, se taka oseba ne more z uspehom obrniti s tožbo na upravno sodišče.

Za sprejem napovedi je pristojno ono oblastvo, v čigar območju ima davčni zavezanec bivališče. Ni torej merodajen kraj, kjer je vir dohodkov (kjer ima kdo gozde, tovarno, trgovino, obrt), marveč kraj bivanja. Če ima ena oseba dohodke v območju dveh ali več davčnih oblastev, ne bo vlagala napovedi pri vseh oblastvih, marveč le pri onem, ki je za odmero dohodnine kompetentno (pristojno), in to je baš ono, v čigar območju prebiva. Če bi pa imel davčni zavezanec več bivališč, se mu dohodnina predpiše v tistem cenilnem okraju, v katerem plačuje največ neposrednega davka.

Napoved mora biti pismena ter opremljena s kolkom za 5 Din. Sme jo dati tudi ustno pri davčnem oblastvu na zapisnik.

Sestavljena mora biti napoved na zakonito predpisani tiskovini, ki se dobi brezplačno pri davčnem oblastvu ali ki si jo davčni zavezanec lahko tudi sam napravi. Mora pa imeti tudi v tem slučaju predpisano obliko. Če bi kdo kar na navadnem listu sporočil, da je imel toliko in toliko dohodkov, bi se to ne smatralo za napoved. Dohodki morajo biti navedeni po posameznih virih na prvi strani in skupno vsoto je prenesti v določeni stolpec na drugi strani. Od te vsote dohodkov je odšteti morebitne odbitke, ki jih je posamezno navesti na drugi strani zgoraj. Znesek, ki ostane, je čisti dohodek in tvori podlago odmeri dohodnine. Tako sestavljeno napoved mora davčni zavezanec lastnoročno podpisati.

Vendar pa je dolžnosti zadostil, kdor navede le na prvi strani dohodke po posameznih virih ter se na drugi strani podpiše.

Na zahtevo davčnega oblastva ali davčne komisije je davčni zavezanec dolžan, napovedani znesek tako glede prejemkov kakor glede izdatkov pojasniti. Če temu pozivu ne ugodijo, ga zadenejo iste posledice, kakor če bi napovedi sploh ne vložil.

Prej so davčna oblastva pošiljala davčnim zavezancem pozive za vložitev napovedi in tistim pozivom prilagala tudi tiskovino za napoved. Zakon o proračunskih dvanajstinah

z dne 27. junija l. 1921 pa je to določbo izpremenil in odredil, da se dan, do katerega morajo biti napovedi vložene, razglasi javno na običajen način. Kdor na ta javni razglas v določenem roku ne vložijo napovedi, temu se odmeri dohodnina brez nadaljnje poziva na podlagi uradnih poizvedb in pripomočkov. Samo one osebe, ki jih zadene davčna dolžnost nanovo, mora davčno oblastvo, preden uveljavi zamudne posledice, osebno pozvati, naj vložijo napoved.

Rok za vlaganje napovedi, ki ga vsebuje javni razglas, je določen navadno vsako leto od 1. do 31. januarja. Kdor pa bi v tem času iz utemeljenega vzroka napovedi ne mogel napraviti, lahko zaprosi pri davčnem oblastvu za podaljšanje roka. Prošnjo mora seveda vložiti pred 1. februarjem.

Marsikateri davčni zavezanec si ni na jasnem, kaj mora napovedati kot dohodek, in ne ve, kaj in v katerem obsegu sme uveljaviti kot odbitek, zato hočemo pojasniti obstoječe zakonske predpise. Najprej se hočemo baviti z dohodki in nato z odbitki, in sicer v istem vrstnem redu kakor jih obdeluje zakon.

A. Dohodki iz zemljišč.

Za dohodek iz zemljišča se smatra celotni čisti donos vseh panog kmetijstva, kakor so: poljedelstvo, vinogradništvo, gozdarstvo, živinoreja in mlekarstvo, zaslužek z vprežno živino itd. Vse te panoge tvorijo eno gospodarsko celoto in torej povsem zadostuje, če davčni zavezanec v napovedi navede vse dohodke iz teh virov skupno z eno samo številko v razpredelku A na prvi strani. Da pa se izogne naknadnim objašnjevanjem, naj v zato določenem prostoru na 3. in 4. strani napovedi ali na posebni prilogi napovedane dohodke pojasni in podrobno navede vse stroške, ki jih je pri ugotovitvi čistega donosa upošteval.

Pri posestvih razlikujemo navadno dvoje vrst dohodkov:

1. Izkupiček v gotovini za prodane pridelke vseh strok kmetijstva. Pri prodajah na kredit se izkupiček obdavi v onem znesku in v onem letu, v katerem je prodajavec kupnino dejansko prejel. Ni torej merodajno leto sklenjene kupčije, marveč leto prejetega izplačila. Če vodi davčni zavezanec po predpisih trgovskega zakona knjige, se smatra za donos čisti dobiček, ki ga izkazuje pravilno sestavljena bilanca.

2. Denarna vrednost vseh pridelkov, ki se porabijo v posestnikovem gospodarstvu za prehrano njegove rodbine. Pridelkov, ki se

porabijo v gospodarskem obratu, n. pr. krma za živino ali hrana za posle, ni potrebno navajati ne med prejemki in ne med izdatki. Kdor pa bi stavil take izdatke med odbitke, jih mora prišteti tudi dohodkom.

Dohodek iz zemljiške posesti obstoji torej v vrednosti vseh pridelkov brez razlike, če se vnovčijo ali doma porabijo. Zmotno je naziranje onih, ki mislijo, da je dohodek le denarni izkupiček za prodane pridelke, in še od tega mogoče le toliko, kolikor ostane na koncu leta razpoložljivega, da se lahko vloži v hranilnico. Ne. Vsak liter mleka, vsako jajce in vsak kilogram krompirja je obdavčljiv dohodek, čeprav se uporabi doma. Teža tudi nič ne izpremeni okolnost, če pridelki ne zadoščajo za lastno prehrano. Če so pičli, je pač dohodek majhen. Če pa je posestvo veliko in letina bogata, so temu primerno tudi dohodki večji.

Od teh dohodkov se pa smejo odšteti vsi stroški, ki so združeni s kmetijskim obratom. Sem gre:

1. Plača in hrana dninarjem in poslom. Kolikor obstoji hrana iz lastnih pridelkov, jo je treba — če se uveljavlja med stroški — upoštevati tudi med dohodki. Tudi prehrana in oskrba (obleka itd.) onih družinskih članov (sinov, hčera itd.), ki so stalno zaposleni v gospodarstvu, gre med odbitne stroške.

2. Vzdrževanje gospodarskih poslopij, kozolcev, plotov, potov, naprav za osuševanje ali namakanje travnikov itd.

3. Vzdrževanje živega in mrtvega inventarja.

4. Kurjava in razsvetljava hlevov in drugih gospodarskih poslopij.

5. Semena, gnojila in krma, ki je bila dokupljena.

6. Zemljiški davek z vsemi dokladami.

O drugih postavno dovoljenih odbitkih, ki pa niso v neposredni zvezi z gospodarskim obratom, govorimo pozneje.

Kako pa naj vse to ugotovim in napovem, da bo cenilna komisija mojo napoved priznala?

Najpopolnejša in najpravilnejša je vsakakor ona napoved, ki izkazuje do zadnjega vse pridelke v njih resnični denarni vrednosti in ki navaja na drugi strani podrobno vse dejanske stroške, navedene v gorenjih točkah. Gospodar, ki bi hotel tako sestaviti napoved, bi moral sproti zapisovati vsako jajce, ki mu ga kokoši znesejo, in moral bi stehtati vsako glavo zelja. Ker pa bi to zahtevalo preveč truda in časa, dovoljuje zakon, da napove le povprečno vrednost doma uporabljenih pridelkov.

Taki povprečni ali pavšalni oceni se vzame za podlago navadno obseg oratne zemlje, in sicer bodisi v oralih ali hektarih ali pa v mernikih (drevenkah) posetve, n. pr. če znaša posetev 30 mernikov in če cenimo čisti donos enega mernika 150 Din, bi bila vrednost vseh pridelkov 4500 Din. Na ta način ocenjujejo dohodek iz zemljišča cenilne komisije. Pri tem je treba seveda upoštevati lego in rodovitnost zemljišč ter splošno stanje gospodarstva.

Pri taki povprečni cenitvi je že všteta tudi vrednost prašičev, mleka, sadja itd., kolikor se ti pridelki porabijo za dom. Na drugi strani pa so v tej cenitvi že zapopadeni stroški obdelovanja, hrana in plača poslom in dninarjem, izdatki za popravo orodja, zemljiški davek in drugi tem podobni stroški. Kdor bi hotel te stroške izrečno še posebej odbiti, mora seveda vrednost vseh pridelkov napovedati v njihovi dejanski vrednosti, ki bo precej višja kot je zgoraj navedeni znesek.

Vrednost lastnega dela in truda se pa v nobenem slučaju ne sme šteti med obratne stroške.

K pavšalno (povprečno) ocenjenim pridelkom je prišteti še izkupiček za prodane pridelke, kakor so: les, živina, vino, sadje in sadni mošt, zaslužek z vožnjami i. dr. Če so pridobitvijo ali prodajo teh pridelkov združeni posebni izdatki, se ti izdatki od izkupička odštejejo. Kdor proda les, ki ga je moral z najetimi delavci posekati in s plačanimi vozniki zvoziti na določen kraj, bo od prejetega zneska odbil stroške za sečnjo in vožnjo in le preostanek napovedal kot čisti dohodek.

Poleg teh izdatkov za spravlanje lesa se smejo postaviti med stroške tudi izdatki za zopetno pogozditev posekane površine.

Pri vsakem kmečkem gospodarstvu je neobhodno potrebno tudi primerno število živine, takozvani živi inventar. Brez tega živega inventarja, ki je sestavni del vsega imetja, bi bilo obdelovanje zemljišča zelo otežkočeno, če ne naravnost nemogoče. In če od tega potrebne števila gospodar odproda kak rep, bodisi da nujno potrebuje denar, bodisi da mu zaradi suše primanjkuje krme, ne moremo govoriti o kakem dohodku, ker radi te prodaje lahko trpi redno obdelovanje. Zato se smatra za obdavčljiv dohodek le izkupiček za ono živino, ki jo proda iz nadštevilnega staleža, iz prireje. V slučaju, da eno žival proda in nato kupi drugo, tvori obdavčljiv dohodek oni znesek, ki ga je pri tej zameni profitiral. Če pa dražje kupi kot proda, pa ne sme doplačila šteti med odbitke. V tem primeru se je živi inventar

izboljšal. Izdatki za izboljšanje ali povečanje premoženja pa niso od dohodkov odbitni. Kdor proda prašiča, govedo ali konja, sme od izkupička odšteti dejanske stroške za vzrejo; ne sme pa odšteti vrednosti za to porabljenih lastnih pridelkov, razen če jih je izrečno navedel med dohodki.

Glede obdavčbe dohodkov iz gozda, vsebuje zakon nekatere olajšave. Če je sečnja izredna in se ne vrši po določenem gospodarskem načrtu — pri navadnih posestnikih o takem načrtu ni govora —, se izkupiček za les od drugih dohodkov izloči ter se razdeli na šest enakih delov. V plačilo pa se predpiše vsota davčnih zneskov, ki po lestvici odpadejo na posamezne šestine. Zaradi progresije (to se pravi, da čim večji je dohodek, tem višji je odstotek davka) je na ta način odmerjena dohodnina izdatno nižja kot če bi se izkupiček za les obdavčil z drugimi dohodki skupaj. Ta ugodnost pa je vezana še na dva pogoja:

1. davčni zavezanec mora v napovedi zanj zaprositi in

2. davčni zavezanec je moral gozd podegovati. Če ga je kupil, mora biti v njegovi posesti najmanj že pet let.

Pri oddaji zemljišč v zakup obstoji dohodek v prejeti zakupnini. Če je zakupnina dogovorjena v prirodninah (v pridelkih) ali v osebnih storitvah, tvori dohodek denarna vrednost teh davčatev ali storitev. Od tega kosmatega dohodka sme lastnik odšteti vse stroške, ki mu kljub oddaji v zakup še ostanejo, n. pr. zemljiški davek, poprava prostorov. Pri zakupniku pa prihaja poleg drugih stroškov v poštev tudi resnično plačana zakupnina.

B. Dohodki iz poslopij,

Pri dohodkih iz poslopij razlikujemo 1. prostore, ki jih uporablja lastnik in njegova rodina ali ki jih brezplačno prepušča drugim osebam — prijateljem in sorodnikom —, in 2. prostore, oddane v najem.

I. Pri poslopijih, ki jih uporablja hišni lastnik sam ali ki jih prepušča drugim v brezplačno uporabo, je smatrati kot dohodek njih užitno vrednost. Ta vrednost se presoja po velikosti in uporabnosti hiše, dalje po najemnih, prometnih in stanovanjskih razmerah kraja in okolice. Tako je užitna vrednost stanovanja v Ljubljani ali v Mariboru vsekakor precej večja kakor pa vrednost stanovanja kakega bajtarja v gorski vasi.

Pri ocenjevanju čiste užitne vrednosti se vzame za merilo resnična najemščina, ki se plačuje za enaka stanovanja v istem kraju ali

okolici in ki ostane lastniku po odbitku vseh stroškov. Za naše kmečke posestnike je torej važno, da napovedo med drugimi dohodki tudi užitno vrednost svojega stanovanja v lastni hiši. Čista užitna vrednost kmečkega stanovanja se po sedanji vrednosti ceni od 100 do 200 Din letno.

Gospodarska poslopja in oni deli hiš, ki jih lastnik uporablja izključno v kmetijske ali obrtne namene — kot delavnice, gostilniške prostore, shrambe, hleve ali pa tudi kot brezplačna stanovanja za svoje posle in delavce —, se pri ugotovitvi dohodka iz poslopij ne upoštevajo.

II. Pri poslopijih, ki so dana v najem, tvori davku podvrženi dohodek vsa prejeta najemnina z všteto odškodnino za morebitno uporabo pohištva, za dvorišča, skladišča, hišne vrtove. Najemnini je prišteti tudi denarno vrednost osebnih storitev in postranskih davčatev, ki jih je najemnik dolžan prispevati.

Najemnina, ki je hišni lastnik ni prejel in ki je ne more izterjati, ni nikak dohodek. Stvar davčnega zavezanca pa je, da neizterljivost dokaže.

Obdavčljiv dohodek je le oni del najemnine, ki lastniku ostane, čim je pokrila vse stroške, združene s tem poslopijem. Od kosmate najemnine sme odbiti:

1. Vse resnične izdatke za vzdrževanje in popraviljanje poslopja, za čiščenje greznic, za dimnikarja itd., všteti stroške za vzdrževanje v najem danega vrta, hišne opreme, vodovoda in druge podobne stroške. Odbitni pa niso izdatki za prezidave in dozidave. Tudi izdatki za napravo in vzdrževanje vrta, ki služi gospodarjevi udobnosti (lepotični vrti, senčnice, cvetlice), in izdatki za opremo stanovanja se ne štejejo med odbitne stroške.

2. Primeren odstotek hišne vrednosti za obrabo poslopja.

3. Zavarovalnina poslopja proti požaru.

4. Hišni davek z vsemi dokladami.

5. Plača hišnega oskrbnika.

Hiše, ki niso niti oddane v najem niti jih uporablja hišni lastnik in jih tudi ne prepušča drugim v uporabo, ne prihajajo v poštev kot vir dohodkov. Pri takih hišah pa tudi ni dovoljeno uveljavljati nikakih odbitkov.

C. Dohodki iz samostojnih podjetij in opravil.

Kot samostojna podjetja in opravila so mišljene vse obrti in vsi svobodni poklici, to so zdravniški, odvetniški, notarski, inženirski, od katerih se plačuje občja pridobnina.

Za prejemke iz takih opravil in podjetij se šteje celotna prejeta odškodnina za izvršene storitve, vse nagrade in ves izkupiček za prodano blago. Davku podvržen dohodek pa so ti prejemki v onem iznosu, ki ostane po odbitku vseh obratnih stroškov.

Kot postavno dovoljeni odbitki prihajajo v poštev predvsem izdatki za nakup blaga in v obratu porabljenega materiala, najemnina za obratne prostore, plača pomočnikom, stroški za izpopolnjevanje orodja ter zavarovanje blaga in inventarja, prispevki za bolniško blagajno, pridobnina z vsemi dokladami in razni drugi z obrtjo zvezani stroški.

Med odbitke pa ni dovoljeno računati obresti lastnega kapitala, vložene v podjetje, in tudi ne potroška za življenjske potrebe. Če ima davčni zavezanec urejeno knjigovodstvo, se vzame za dohodek čisti dobiček, ki ga izkaže pravilno sestavljena bilanca.

D. Službeni prejemki.

Dohodek tvorijo celokupni prejemki, ki jih ima davčni zavezanec iz svojega službenega razmerja in službenega položaja. Med te prejemke spadajo tudi razne provizije, nagrade in napitnine, ki jih dobiva uslužbenec pri izvrševanju poklica bodisi od službodajavca, bodisi od drugih oseb. Napitnine natakarjev in vratarjev so torej obdavčljiv dohodek.

Med dohodke je treba šteti poleg plače v gotovini tudi morebitne prejemke v prirodninah in pa vrednost prostega stanovanja ter hrane, kurjave in razsvetljave. Duhovnikom se štejejo med službene prejemke dohodki iz prebend, vendar pa veljajo glede preračunavanja dohodkov iz zemljišč in goslopij določila, ki smo jih razmotrivali zgoraj pod A in B. Dalje spadajo med službene prejemke ustanove in manualne maše, štolnina, bera in dopolnilo kongrue. Štolnina se obdavči v onem znesku, s katerim je priznana v fasiji za določitev kongrue.

Za plačevanje dohodnine od službenih prejemkov veljajo posebni predpisi. Predvsem je važno, če so ti prejemki stalni (mesečna ali letna plača) ali spremenljivi (dnine in mezde). Dohodnina od stalne plače se vedno predpiše v plačilo službodajavcu, da jo pobere z odbitkom ter plača davčnemu uradu. Od dnin in mezd se pa dohodnina predpiše uslužbencu osebno. Vendar pa jamči za njeno plačilo službodajavec, če bi se iz kateregakoli vzroka ne mogla izterjati od uslužbenca samega.

V svrhu odmere dohodnine je vsak službodajavec dolžan, čim sprejme koga v službo, tekom 14 dni prijaviti pristojnemu davčnemu

oblastvu (v Ljubljani davčni administraciji) ime in poklic uslužbenca, njegovo plačo in dan nastopa službe. V njegovem interesu je, da naznani tudi izstop v predpisanem 14 dnevnom roku. Nadalje je dolžan, ne da bi čakal na plačilni poziv, ob izplačevanju službenih prejemkov odtegovati in davčnemu uradu oddajati dohodnino, ki po lestvici odpade na izplačane prejemke.

(Pri tej priliki bodi omenjeno, da je zakon o proračunskih dvanajstihah za mesece april, maj, junij in julij 1. 1925 vpeljal glede obdavčenja ročnih (telesnih) delavcev važno izpremembo. Vsi oni uslužbenci, ki služijo z delom svojih rok, ne glede na starost in spol ter višino prejemkov, od 1. aprila 1925 ne bodo plačevali več dohodnine, marveč nov davek v višini 2% od službenih prejemkov in k temu še 30% izrednega pribitka, invalidski davek, komorsko doklado ter avtonomne doklade. Teža davka so oproščeni le oni ročni delavci, ki prejemajo službo od države. Jasno je, da bo ta davek zadel v prvi vrsti one osebe, ki dosedaj sploh niso plačevale nikakega davka, ker njih prejemki niso presežali eksistenčnega minimuma.)

E. Dohodki iz glavniske imovine.

Med dohodke iz glavniske imovine spadajo vsi prejemki iz imovinskih predmetov in pravic, ki niso obseženi v nobeni drugi vrsti dohodkov. Brez pomena je, če so ti prejemki rentnini zavezani ali ne. Glavne vrste takih dohodkov so:

1. Obresti od obligacij ter obresti in dividende od vsakovrstnih delnic.
2. Obresti od javnih ali zasebnih posojil in od hranilnih vlog.
3. Zakupnina obrtov, obrtnih pravic in drugih predmetov, ki ne podleže zemljiškemu ali hišnemu davku.
4. Izgovorjeni užitki in dohodki iz pridržanih pravic.
5. Vsakovrstne rente. Izvzete so pokojnine, preskrbnine in take rente, ki jih je smatrati kot plačilo za službene posle.
6. Dobički iz iger in loterij.

Če obstoje ti prejemki v naturalijah, kar je pri užitkih običajno, se vzamejo v odmerno podlago v njih denarni vrednosti po krajevnih cenah.

F. Dohodki iz drugih virov.

Poleg dosedaj obravnavanih dohodninskih virov so seveda mogoči še drugi, ki so več ali manj slučajni, n. pr. zaslužek pri spekulacijskem nakupu in prodaji nepremičnin.

Med dohodke iz drugih virov spadajo tudi plače županov, nagrade in tantijeme upravnih svetnikov ter udov načelstva in nadzorstva delniških družb in zadrug.

Odbitki.

Že pri obravnavanju dohodkov iz posameznih virov smo rekli, da se od kosmatih prejemkov odbijejo vsi stroški, ki so potrebni, da si te prejemke pridobimo, vzdržimo in ohranimo. To je važna in bistvena določba, ki jo moramo imeti vedno pred očmi in po kateri moramo v poedinih slučajih presojsati odbitnost posameznih izdatkov. Sem spadajo v prvi vrsti stroški obdelovanja, upravljanja in obratovanja vseh mogočih gospodarskih in pridobitnih panog.

Odbitni so le resnični stroški, ne pa taki, ki si jih davčni zavezanec z lastnim delom ali z brezplačno pomočjo drugih oseb prihrani.

Kot obratni stroški se smejo uveljavljati tudi izgube v posameznih podjetjih. Primanjkljaj v enem dohodninskem viru je dovoljeno odbiti od dohodkov iz drugega vira, n. pr. primanjkljaj iz zemljišča se more odbiti od dohodkov iz trgovine.

Med odbitne stroške ne spadajo izdatki za pridobitev, povečanje ali izboljšanje dohodninskega vira samega. Če si posestnik dokupi zemljišče, ne sme postaviti plačanega zneska med odbitke, ker ta izdatek je služil za povečanje posestva kot vira dohodkov.

Poleg obratnih stroškov se od prejemkov odbijejo še tile stroški:

1. Vsi neposredni davki razen dohodnine in vse doklade k tem davkom. Tudi vojaška taksa ali vojnica spada med te vrste odbitke. Plačilo davkov pa je navesti le tedaj med odbitki na drugi strani napovedi, če se ni upoštevalo že pri izračunanju dohodka na prvi strani.

2. Dejansko plačane obresti od dolgov. Davčni zavezanec mora plačilo obresti vedno dokazati. Zato naj si preskrbi potrdilo denarnega zavoda ali osebe, kateri je obresti plačal. Povračilo dolžne glavnice ni odbitna postavka.

3. Trajna bremena, ki jih mora davčni zavezanec na podlagi izročilnih in prevzemnih pogodb dajati v obliki preužitka ali izgovora sorodnikom, za katere ni že po zakonu dolžan skrbeti. Prostovoljni prispevki in podpore kakor tudi druge dajatve, ki se dajejo po splošni alimentacijski dolžnosti, ne spadajo med odbitke, čeprav slone na pogodbeni obvezi ali na sodnijski razsodbi.

Med odbitke se smejo postaviti redni prispevki, ki jih daje mož svoji zakonski ženi, če živita ločeno; dalje redni prispevki, ki jih dajejo starši svojim otrokom ali obratno otroci staršem, če ne živijo v skupnem gospodinjstvu. Toda te prispevke more dajavec odšteti od svojih dohodkov le pod pogojem, da so pri prejemniku obdavčeni kot dohodek.

4. Prispevki za bolniško blagajno in za zavarovanje zoper nezgode.

(Mnogi davčni zavezanci stavijo med odbitke tudi izdatke za delovno obleko in za delovno orodje. Odbitnost takih izdatkov se je prej priznala le delavcem in uslužbencem, če njih letni prejemki niso presegali 3000 K. Radi zvišanega eksistenčnega minimuma je postala ta določba brezpredmetna, zato se taki izdatki več ne upoštevajo.)

5. Zavarovalne premije za zavarovanje zoper požar, točo in druge nesreče.

6. Premije za zavarovanje življenja. Ta odbitek je za sedanje razmere skoro brezpomemben, ker sme davčni zavezanec za zavarovanje svoje osebe odbiti samo malenkosten znesek 75 Din. Če pa plačuje zavarovalnino tudi za ženo in otroke, sme odbiti skupno 150 Din.

Omeniti moramo še nekatere izdatke, ki jih mnogi napovedujejo, ki se pa od dohodkov ne smejo odšteti. Taki izdatki so:

a) Že zgoraj omenjeni izdatki za povečanje ali izboljšanje premoženja in vse investicije. Med investicije pa ne štejejo nujna popravila na hišah in gospodarskih poslopih. Tudi naprava novega hleva ni investicija, če je bil stari že neporablen in ga novi ne presega po velikosti.

b) Izgube, ki zadenejo premoženje. Če komu požar uniči hišo, ne sme njene vrednosti postaviti med odbitke. Istotako ni dovoljeno odšteti od dohodkov vrednosti ponesrečene ali poginule živine. Če pa je moral gospodar poginulo žival nadomestiti z drugo, sme postaviti plačani znesek kot izdatek za vzdrževanje živega inventarja med stroške.

c) Odbitni niso stroški za zasebno stanovanje, kurivo, prehrano, obleko in obutev davčnega zavezanca in njegove družine. To je treba posebno poudariti, ker je zelo razširjena zmotna, da se morajo izdatki za te potrebščine odšteti od dohodkov. Iz tega naziranja izvira največ napak pri sestavljanju napovedi. N. pr.: Posestnik napravi takole napoved:

Dohodki:	
A. Iz zemljiške posesti	16.000 Din
B. Iz hišne posesti	100 »
<hr/>	
Odbitki:	Skupaj . 16.100 Din
davki	900 Din
zavarovalnina	120 »
obleka	5.400 »
obutev	1.800 »
razne druge življ. potrebščine	2.500 »
plača dekli	3.000 »
<hr/>	
Skupaj	13.720 Din
Cisti dohodek	2.380 Din

Da taka napoved ne more veljati, je očitvidno, zakaj izdatki za obleko, obutev in druge življenjske potrebščine gospodarja, njegove žene in nedoletnih otrok niso odbitne postavke. Če je napoved v ostalem resnična, bo ta posestnik obdavčen od dohodka 12.080 Din.

(Dogajajo se tudi takile slučajji: Nekemu obrtniku je bila predpisana dohodnina od dohodka 6000 Din. Proti tej obdavčbi je vložil priziv z zahtevo, da naj se mu davek odpiše, ker je imel za družino velike izdatke. In res navede za drva, za moko, za sol, za krojača itd. 9000 Din stroškov. Mož seveda s prizivom ni dosegel uspeha. Če je 9000 Din lahko izdal, jih je moral tudi zaslužiti. S prizivom je kvečjemu dokazal, da so bili njegovi dohodki pre nizko ocenjeni.)

Tudi stroški za zdravnika in zdravila, ki jih rabi gospodar ali rodbinski člani, niso odbitni.

Upoštevanje rodbinskih razmer.

Jasno je, da je davčna zmožnost onega, ki nima za nikogar skrbeti, večja kot pa družinskega poglavarja, ki mora preživljati številno deco. Prvotni zakon je to upošteval in dovoljeval olajšave onim, ki so imeli večje število nepreskrbljenih otrok. Ker pa se z zvišanjem eksistenčnega minimuma niso istočasno zvišale v zakonu določbe, ki govore o teh olajšavah, sedaj ni več dovoljeno znižanje davka kot je bilo prej predvideno. Kljub temu pa naj davčni zavezanec v svoji napovedi vedno navede, če je poročen in pa število otrok. To pa zato, ker plačajo samci in vdovci brez otrok k redni dohodnini še 15% pribitka, poročenci brez otrok ali vdovci z enim otrokom pa 10% pribitka.

Prej je tudi bilo cenilni komisiji dovoljeno, da je upoštevala posebne razmere, ki so kratile plačilno zmožnost davčnega zavezanca, kot šolanje otrok, bolezen, razne nesreče pri družini in pri premoženju. V takih slučajjih je smela komisija, če dohodki niso presegle 12.000 K, znižati davčni postavke za eno do tri stopnje ali dohodnino tudi popolnoma odpustiti. Ta določba se pri zvišanju eksistenčnega minimuma na 20.000 K ni upoštevala in zdaj več ne velja, a kljub temu svetujemo, da naj davčni zavezanec take okolnosti v svoji napovedi navede.

Prizivi.

Vsak davčni zavezanec sme proti odmeri dohodnine vložiti priziv. Vložiti ga mora pri pristojnem davčnem oblastvu v 15 dnevem roku, ki se naznani z javnim razglasom in ki je označen tudi na obvestilih, s katerimi se davčnim zavezancem priobči odmerjeni davčni znesek. Kdor bi iz tehtnega razloga ne mogel vložiti priziva pravočasno, lahko zaprosi za podaljšanje roka ali, če je rok že potekel, za mi-

losten izpregled zamude. Prošnja za izpregled zamude se lahko napiše tudi na prizivu. Ker pa ni gotovo, da bo taka prošnja imela uspeh, naj vsakdo pazi, da prizivnega roka ne zamudi.

Kdor misli, da se mu je z odmero dohodnine zgodila krivica, in namerava vložiti priziv, naj najprej prosi za odmerno podlago, da bo videl, kateri dohodki in v kaki višini so se mu všteli. Če na ta način ugotovi, da je obdavčen od dohodkov, ki jih v resnici ni imel, ali da se mu niso od dohodkov odšteli napovedani in po zakonu dovoljeni odbitki, naj s točnimi podatki in dokazi odmerno podlago izpodbija. Od splošnega jadikovanja navadno ni pričakovati uspeha. — Davčni zavezanec naj vedno pazi, da bo v svojem prizivu navedel le podatke iz merodajnega časa in da ne bo zamenjal davčnega leta z gospodarskim.

Če je prizivna komisija priziv rešila, se zoper to rešitev po upravni poti ni mogoče več pritožiti. Dopustna pa je tožba na upravno sodišče v Celju, ki more radi nepravilne uporabe zakona ali radi pomanjkljivega postopka odmero dohodnine razveljaviti.

Davčna lestvica.

Dohodek v dinarjih	Dohodnina z vsemi pribitki		Dohodek v dinarjih	Dohodnina z vsemi pribitki	
	Din	p		Din	p
5000—5500	321	23	30.000—31.000	3982	25
5500—6000	360	80	31.000—32.000	4147	75
6000—6500	403	13	32.000—33.000	4313	24
6500—7000	460	88	33.000—34.000	4478	75
7000—7500	504	70	34.000—35.000	4644	20
7500—8000	550	89	35.000—36.000	5062	85
8000—8500	617	66	36.000—37.000	5237	05
8500—9000	665	44	37.000—38.000	5411	25
9000—9500	713	21	38.000—39.000	5585	45
9500—10.000	761	—	39.000—40.000	5759	65
10.000—11.000	858	89	40.000—41.000	5933	10
11.000—12.000	959	64	41.000—42.000	6108	05
12.000—13.000	1095	12	42.000—43.000	6282	25
13.000—14.000	1199	64	43.000—44.000	6456	45
14.000—15.000	1347	70	44.000—45.000	6630	65
15.000—16.000	1458	06	45.000—46.000	6804	85
16.000—17.000	1621	59	46.000—47.000	6979	05
17.000—18.000	1741	48	47.000—48.000	7153	25
18.000—19.000	1866	34	48.000—49.000	7327	45
19.000—20.000	2114	27	49.000—50.000	7501	65
20.000—21.000	2253	42	50.000—52.500	8601	45
21.000—22.000	2392	06	52.500—55.000	9080	50
22.000—23.000	2536	56	55.000—57.500	9559	55
23.000—24.000	2681	64	57.500—60.000	10.038	60
24.000—25.000	2831	98	60.000—62.500	10.517	65
25.000—26.000	3154	80	62.500—65.000	10.996	70
26.000—27.000	3320	30	65.000—67.500	11.475	75
27.000—28.000	3485	80	67.500—70.000	11.954	80
28.000—29.000	3651	28	70.000—72.500	12.433	85
29.000—30.000	3816	78	72.500—75.000	12.912	90

Samci in vdovci brez otrok plačajo k osnovni dohodnini še 15% pribitek, oženjeni brez otrok ali vdovci z enim otrokom pa 10% pribitek.

Ne cvili več.

Spisal Anton Komar.

1.

Zapiši dve ničli eno vrh druge tako, da se bosta dotikali. To pomeni Troho, Jožka Troho, koliko je star in koliko je vreden. Premlad je še, da bi bil kaj prida, a prestar, da bi bil priden. Zato nagaja ljudem.

Neko jutro je peljal mimo kočje Ižanec dolge trame na železnico. Troha je bil na pragu, da gre v šolo, pa je hotel prej še voznika podražiti.

»Oče! Ali slišite, oče?« je klical za Ižancem.

Mož se je ozrl: »Kaj pa je?«

zgori ne samo kolo z vozom in tramovi, ampak tudi voli bodo pečenka. Si že priden, dečko, da si mi povedal. Pazi nekoliko na voli, bom takoj nazaj, da namažem kolo na pravem kraju.«

Troha je že marsikomu povedal kakšno ušivo, a to se mu še ni primerilo, da bi ga bil kdo zato pohvalil. Vračali so mu z manj pobožnimi besedami in željami. On pa je takšne dogodbice nosil še gorke med otroke.

Na, pride Ižanec, ki je hvaležen. Najbrž ima v glavi kolešček premalo, da se tako boji, če bi kolo cvililo. Ta bo dobra, da nima dosti boljših Pavliha.

»Kolo cvili!« je pokazal paglavec na zadnje kolo, šinil v vežo in izza priprtih vrat užival svojo hudomušnost.

Ižanca ni kar nič razpuranilo. Z jako vidno skrbjo je posluhnil proti kolesu in se popraskal za ušesom.

»Oha sivec, oha plavec!« je ustavil voli. Nato je stopil h kolesu, ga ogledoval in govoril: »Saj pravim, človek ni nikoli dovolj previden! Sreča, da se ni kolo vnelo, a lahko se vname tamle na ovinku in mi

2.

Ižanec se je napatil streljaj daleč v trgovino h Križmanu. Medtem je postal Jožek domač ob ižanskem vozu, ko je bil važna oseba. Počehljal je voli med rogmí, kar se jim je menda dobro zdelo, ker so tako debelo gledali, dasi nič povedali. Šel je na drugi konec, se zavihtel na najdaljši tram in tekal po njem od konca do konca. Pazil je, da ni stopil čez rob na špranjo. Jožek je znal hoditi!

Kmalu se je na cesti pojavil Ižanec. V roki je nesel črepinjo, kakor bi bila v njej polivka.

Troha je skočil z voza in čakal, kaj bo: »Oče, ali nesete kolomaz?«

»Ne vem, če je pravi, bomo takoj videli.« Denil je črepinjo na tram, stopil pred kočo, vrgel pogled skozi okno in pobral trščico. »Ali ni nikogar doma?« je vprašal Jožka.

»Nikogar! Mati so na njivi, očeta pa nimamo, ker so ostali v vojski.«

»Ali si očeta poznal?«

»Morda sem jih videl, ko sem bil dve leti star.«

»Ubožec; torej nimaš očeta, da bi te učil živeti. Škoda zate, če boš podivjal in se izpridil.«

Potem se je mož vrnil k vozu in mešal kolomaz. Privzdigoval je trsko, da se je grda stvar vlekla kakor med in se na solncu črno lesketala.

»Mislím, da bo,« je dejal in se obrnil k Jožku. Kakor osupel, je vzkliknil: »Kaj pa je tam zadaj?« in Jožka, ki se je dal ukaniti, da je pogledal, hipoma ujel. Z eno roko ga je prijel za vrat, da je komaj dihal, z drugo je pomakal trsko v kolomaz in počasi kakor mož, ki ve, kaj dela, slikal po Jožkovem obrazu, pa dodajal neslane pregovore: »Le potrpi, saj bo minilo; bodi moder po škodí; glej nase; kar te ne peče, ne pihaj; tako boš lep, da te bo zamorka vzela, če je ne bo peklenšček prehitel.«

Troha se ni branil, ker se je bal, da bi mož ne stisnil še bolj in ga zadušil.

Mož je opravil delo: »Kolo je nama-zano, upam, da ne bo več cvililo. Pojdi, ljubček, in moli zame, ker se mi zdi, da preveč kolnemo Ižanci.« Z mirno vestjo je pognal voli.

Jožek je glasno zajokal od srda in sramu, tembolj ker je s trgovčevega okna izgubil obraz kakor Nandetov. Vendar je storil, kar je bilo za prvo potrebo naj-pametneje: skril je obraz v dlani in tekel k potoku, kjer se je s peskom izmival. Delal je tako temeljito, da bi lahko za mesec ali dva zadostovalo v mirnih časih.

3.

Jožek Troha je skrit za vrbovim mlad-jem in bujnim habatom popravljaj svoj iz-prijeni obraz in z grenkim občutkom po-slušal žive klice dečkov in veselo čebljanje

deklic, ki so mimo hodili v šolo. Solnčen dan povsod, samo pri Jožku slabo vreme. Ne, danes ne more v šolo! Gospod učitelj Podlunšek bo zastonj klical Troho, zakaj Troha gre danes rajši v Afriko nego v šolo, kjer bi se mu škodoželjna mladež smejala in potem po vsej vasi gnala hajko, kaj je s Troho naredil Ižanec.

Troha bo molčal o zadevi kot zid, morebiti se bo dala skriti, če ni preveč videl preklicani Nande... Po drva pojde Jožek Troha in bo imel pred učiteljem dovolj tehten izgovor, ne da bi moral lagati... Srd na Ižanca je hitro pojemal in ugasnil, saj če pravično premisli, je skupil, kar je iskal; pred mačko naj miška ne postavlja možička.

Nabral je v hosti veliko butaro suh-ljadi, da je komaj privlekel domov. Vendar mu je bilo pri srcu kakor rimskem cesarju Titu, ki je rekel na večer, ko ni čez dan nikomur dobrega storil: Dan sem izgubil.

Mati je bila doma.

»Kaj nisi šel v šolo?« je ostrmela. »Nesrečni otrok, kaj bo s teboj, če boš delal po svoji glavi in trmi. Prav nič ne boš podoben svojemu očetu, ki je še na bojnem polju smrtno zadet mislil nate. In jaz, reva, bom vsega krival Kar vem, da bo še danes pritekel gospod učitelj in se repenčil nad mano, da ti dajem potuho. Jaz ne morem povsod biti, da bi te na vrvi kakor tele vodila v šolo. Danes ne dobiš nič kosila, ker si takšen falot, Bog mi greh odpusti, da ti moram tako reči.«

Jožku je bilo žal matere, zato je pohlevno rekel: »Mati, mogel nisem.«

»Kako da ne? Lahko si šel z doma. Saj sem ti rekla, da ključ obrni in pojdi.«

»Res, mati, mogel nisem.«

»Ne laži! Mar te je kdo držal doma ali vlekel v gozd?«

»Ižanec mi je počrnil obraz.«

Mati je vnovič ostrmela. Res je bilo videti ob ušesih sledove kolomaza.

»Kaj si mu storil? Zastonj te ni! Ali si ga zmerjal?«

»Ne, samo rekel sem nekaj, pa nič hudega.«

»O že vem; zasmehoval si ga; tam si pihal, kjer te ni peklo; zato ti je naredil takšen obraz, kakršno imaš srce.«

Tako je mati rekla, a na tihem se je nad Ižancem jezila in mu bo že katero povedala, ko ga vidi. Jožku pa je toliko odleglo, da ni ostal brez kosila.

4.

Drugi dan je prišel Troha v šolo zadnji, da bi ga ne mogli otroci vpraševati.

Komaj odmolijo, že hoče vedeti Podlunšek: »Troha, kje si bil včeraj?«

»Drva sem nabiral.«

»Ali ti je mati ukazala?«

»Ne, sam sem šel.«

»Ali ne veš, da je šola prva? Danes ostaneš tu eno uro.«

Tu se oglasi Križmanova Julka, ki je hotela Trohi pomagati: »Neki voznik ga je namazal, da je bil ves črn.«

»Ali si ti videla?« vpraša učitelj.

»Naš Nande je videl.«

5.

Na Troho so prišli dnevi, ki mu niso bili všeč. Prismojena novica, kako je Ižanec mazal kolo, je šla v vsako hišo.

»Zakaj pa te je?« se obrne učitelj k Trohi.

Troha molči, a Julka pove: »Troha je rekel, da kolo cvili.«

»A tako,« reče učitelj, »lepo delaš, Troha, da se z ljudmi norčuješ, svojih napak pa ne vidiš; tam pihaj, kjer tebe peče.«

Troha se je čudil, da imajo Ižanec, mati in gospod učitelj enake pogovore.

Učitelj je nekoliko pomislil in nato rekel otrokom: »Troha nemara tudi vam šolarjem nagaja.«

»Tudi, tudi,« je hitela Julka, ki je pozabila na svojo dobrosrčnost, ko jo je srbel jezik, »meni je rekel: Julka klepetljka.«

Kajpak se je vse Trohi smejalo in ga dražilo. Otroci so bili kakor ose; pa tudi odrasli niso bili dosti boljši; celo kovač Šimen, tih in krotek mož, je dejal, ko je okoval kolo in pogledal Jožka: »Mislim, da ne bo cvililo.« Edino stari ljudje so bili pametni, ker so molčali. Drugo je bilo vse hudobno. Vaški drobiž niti govoril ni, kadar je zagledal Troho, ampak samo čivkal, kar je Troho najbolj jezilo. Vendar je tiho goltal svoj srd, sicer bi moral postati Herod. Vedi ciganka, kdo je še voznikom povedal, da so mu vsi namigavali s kolomazom. Niti v sanjah ni bilo miru; v temi so se nad Troho motala in bližala nekakšna kolesa, ki so ga kakor mora napolnjevala z grozo, da mu je sapo zapiralo.

Še v pesmico je spravil dolgi Jurče
Suhorebrnik Trohovo kolo!

Troha iz veže na cesto poškili:

»Oče Ižanec, kolo Vam cvilil!«

Reče Ižanec: »Oh, takale skazal!

Dajte mi brž kolomaza.«

Troha je črn, namazan je voz,

Troha je hud kot purmanov nos.

Ob veljavo je Troha za vselej! Postal je smešna oseba. Sicer je ljubil smešnice in si tudi prizadeval, da bi katero naredil, ampak sedaj so se mu vse sprevrgle v pelin. Ponavljajo mu jih otroci, nobene niso pozabili, in Troha vidi, da niso bile brez hudobije. So lepa reč, smešnice, dokler gredo na tuj račun, toda kadar mene zadevajo, se mi začne smiliti celo Pavliha!

Troho je sram, nikamor si ne upa. Tudi mati menda na tihem drži z ljudmi. Oh, ko bi sirota imel očeta, ki bi mu naredil gaz in pokazal pot! Ne samo njemu, ampak tudi materi.

6.

Iz vsake stiske drži stezka.

V petek je šel Troha kisel v šolo. Isti namen je imela Julka, ki je stala na pragu z gosposko torbico. Ko je zagledala Troho, kako gleda izpod čela, ga je podražila: »Troha je hud kot purmanov nos!«

Razjarjen je skočil Troha k skladanici drv in zakričal: »Julka, samo enkrat črhni, pa te bom s polenom.«

Užaljena se je Julka skrila v vežo. Že je hotela z glasnim jokom hišo sklicati, ko se je hipoma premislila. Počakala je, da je Troha odšel, in tihotapila za njim.

Prvo uro je prišel novi gospod kaplan. Že v torek je bil v šoli, da se je seznanil z učenci, zapisal njihova imena in poskusil, koliko znajo. Ko jih je na vprašanje, ali so že bili pri svetem obhajilu, samo nekaj vstalo, se je začudil, da tako veliki otroci še ne hodijo k svetim zakramentom. Saj so sveti oče v Rimu naročili, da morajo prejeti vsi otroci Jezusa, brž ko se pameti zavedo, pa naj bodo šele sedem let ali manj stari. Torej se bodo v petek začeli učiti.

Komaj so danes odmolili, že je Julka vzdignila roko.

»Kaj boš povedala, deklica?« je vprašal gospod kaplan.

»Troha je rekel, da me bo ubil.«

Vsa šola je postala napeto pozorna, kaj bo sedaj. Gospod pa je rekel s popolnoma mirnim glasom: »Troha, ali je to res?«

»Ni res!« je rekel Troha skoro jezen. »Samo strašil sem jo, da jo bom s polenom.«

»Ubil?«

»Ne!«

»Vidiš, deklica, da Troha ni tako hudoben kakor si ti misliš,« je končal gospod in začel s poukom, kakor bi se ne bilo nič zgodilo.

Otroci so pričakovali grmečega Boga, na, pa se jim je pokazal v takšni sapici.

Julko je bilo sram, da se je začela kisati.

Troha pa je imel to uro še srečo, da je na dve drobni vprašanji katehetovi prav odgovoril.

Konec ure sta se gospoda kaplan in učitelj precej časa menila na hodniku. In ko je stopil gospod učitelj v šolo, je rekel Julki samo to: »Veš ti, Julka, ti bodi bolj skopa s svojim jezikom.« Nato je Julka spustila jok.

7.

Odslej je Jožek Troha v šoli rastel. Zadnje dni se je bil privadil samoti in se ni okoli potepal. Zlati čas, ki mu je sedaj kar ostajal, mu je potisnil v roke knjigo in pero. Prej ni nikoli utegnil baviti se z njima. Sedaj se je hitro poznalo v šoli.

Gospod učitelj je dal dolgo računsko nalogo in pokazal nov svinčnik: »Kdor jo prvi prav naredi, dobi tale svinčnik.«

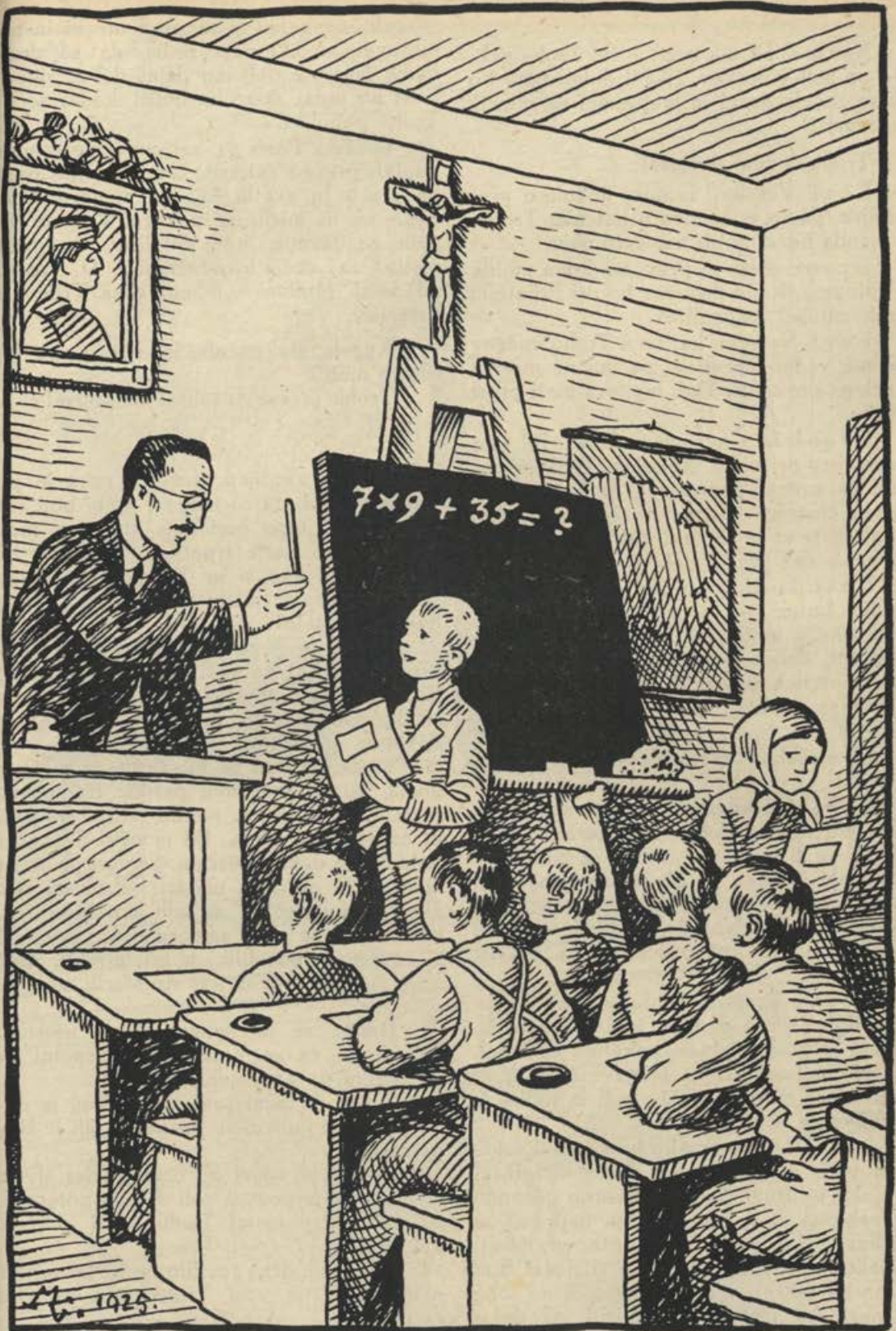
Prvi je prinesel zvezek na mizo Suhorebrnik, ki je zložil pesem na Troho. Račun je bil gotov, toda z napako.

Za njim je prišla Julka in se takisto vrnila z dolgim nosom.

Tretji je bil Troha: dobil je svinčnik!

Tako je Troha rastel v šoli, da ga je še Julka spoštljivo gledala in so šolarji želeli biti z njim prijatelji. Njegova veljava v šoli pa ni ostala dolgo neznana drugim ljudem.

Kar je res, je res. Najbolje je znal krščanski nauk med vsemi. Zlasti se mu je odprla glava in srce za Jezusa. Skoro nič novega ni povedal gospod kaplan, vendar se je zdelo Jožku vse čudovito novo, vse božje in vendar tako človeško. Bilo mu je, kakor da se je prebudil. Ves drug je bil v šoli, a cerkev mu je kar oživela, kakor bomo takoj videli.

8.

Ker je dobil tak svèt, je šel Troha neki dan po šoli v cerkev. Ni bil dolgo tam, ko sta se začela desni in levi angel na oltarju pogovarjati.

Troha je tiho poslušal:

Levi, Veš kaj, bratec, nekoliko prenehajva, pa se pomeniva o tistemle Trohu, ki menda hoče moliti namesto naju.

Desni. Meni je prav, saj bova molila še celo noč. Najin pogovor bo pri Prijatelju otrok zalegel za molitev.

Levi. Ne vem, kaj bo s Troho; njegov oče me vedno vprašuje, pa mu ne morem veselega povedati. Tudi njegova mati prosi Marijo.

Desni. Oče je vedno skrbel. Bil sem zadnjo uro pri njem. Rekel je: Umreti moram, pa zadosti sem živel, če bo moj sin pošten človek. Menda bo izprosil, zakaj zadnje čase se je začel deček učiti, krščanski nauk zna precej dobro.

Levi. Znati, to ni nič! Znal ga je tudi Martin Luter — saj je bil celo doktor krščanskega nauka —, pa ga je začel zametavati, dobra dela mu niso bila všeč; stara pesmica pravi: ni se vere ahtal, je na klobase trahtal.

Desni. Seve, molil ni ponižno, ker se je zanašal le na lastno nemoč. Jožek pa moli!

Levi. Od kdaj pa? Ali ga nisi videl, kako mu je bilo dolg čas v cerkvi? Med pridigo se je pogajal z otroki za podobice. Dve slabi je imel, pa jih je zamenjaval za boljše, in ko je katero lepo primešetil, je zahteval zanjo dve, da je imel v nekaj nedeljah polno knjigo lepih. Pa praviš, da moli.

Desni. To je bilo, bratec, kar ti grajaš, bilo! Zadnjo nedeljo je bil drugačen, pridigo je poslušal in jo nekoliko razumel, kar ni majhna reč za njegova leta. Med sveto mašo pa je ves čas bral iz knjižice. Pri njem še ni zamujeno!

Levi. Ne rečem, ako bo spoznal sebe. Vem tudi, da ga zajema Jezus. Poslušal je, kako je drugi Herod z dvorno gospodo zasmehoval in ljubeğa Jezusa napravil za maškaro. Kar videl sem Jožkovo misel: O neverna gospoda, kako si ti nora! Rad bi mu bil takrat rekel: »Troha, primi sebe za nos! Ali nisi tudi ti mislil, da delaš dobre šale, pa so te bolele, ko so ti jih

vračali. Še bahal si se pred otroki in pohujševal malčke. Pa sodiš, da so drugi ljudje hudobni. Ali jim daješ dober zgled? Svet bo tedaj za troho boljši, kadar se bo Troha poboljšal.«

Desni. Pusti ga, saj mu je že gospod kaplan preveč zakuril. Žerjavica mu pada na glavo in svetla luč na njegova dela. Kesa se in misli na pokoro. Čuj, ali ne moli za Ižanca, ker je slišal, da mora moliti za svoje sovražnike. O srečna mladost! Moliva tudi midva za Troho in tovariše.

Angela sta začela izmenoma po latinsko moliti.

Troha je vse to slišal in potrdil.

9.

Bog je usmiljen. Jožek Troha je pri spovedi slišal, da so njegovi grehi bolj sad nevednosti nego hudobije, so torej mali grehi, ki bo zanje trpeti ali na svetu ali pa v vicah, ako si ne bo pomagal z odpustki. Troha je mislil na to: dobro, da je letos sveto leto!

Potem je govoril starodavno resnico, ko se je trkal na prsi pri obhajilni mizi: Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho. Oba angela, tudi levi, sta bila zadovoljna z Jožkom.

Naslednji dan je bil Troha z materjo doma, ko se je ustavil parizar tramov na cesti. Kmalu nato je nekdo brkljal po veži in odprl hišna vrata. Bil je očka Ižanec s polno ruto debelih češenj. Stresel jih je na mizo in se obrnil k materi: »Prinesel sem jih Vašemu dečku, da mu posladim tisti kolomaz in se neha zamera.«

»Smo že pozabili,« je hitela mati. »Bog Vam stokrat povrni, kar ste storili mojemu otroku.«

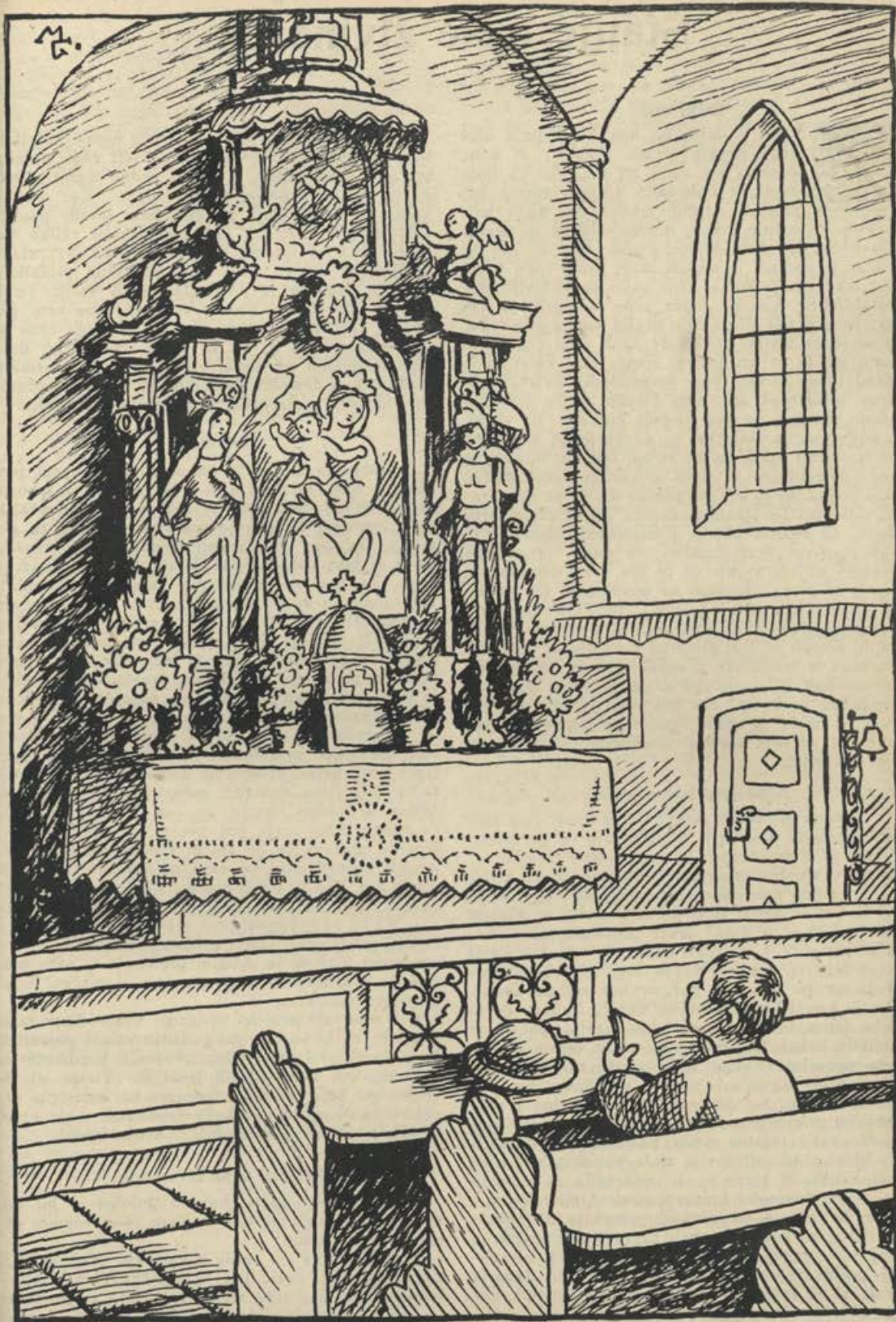
Ižanec se je popraskal za ušesom: »Mojdunaj, če se Vaša beseda izpolni, še za Afriko ne bom dober.«

Jožek je dejal sam sebi: »Bog je dober, pa tudi ljudem se pozna, da jih je Bog ustvaril.«

Ižanec je odšel na cesto. »Hej sivec, hi plavec,« je pognal voli. Ko so potegnili, je muhasto pokimal Trohi: »Ali kolo še kaj cvili?«

»Nič več, očka; cvililo bi, ko bi ne bilo namazano,« je vzel Troha šalo na svoj račun.

Res ni cvililo.

Stanje naše živinoreje.

Inž. Rado Lah.

Težki časi.

ivimo v dobi, ko ima kmet poln hlev lepe goveje živine, prašičev in konj, denarja pa malo ali nič. Če pa hoče svojo, z ljubeznijo zrejeno živino odprodati, da dobi sredstev za plačevanje davkov, za nakup hrane, orodja, obleke in drugih potrebščin, ne dobi kupca zanjo. Ako se mu pa vendar le posreči jo oddati, dobi zanjo tako malo, da z izkupičkom komaj krije najnujnejše življenjske potrebščine. Kar pa mora sam dokupiti, je vse prav tako drago ali pa celo dražje kot je bilo tedaj, ko se je za živino dobila dvakrat višja cena. Naravno je, da se pri takem stanju čuti kmet hudo prizadetega. V tej svoji gospodarski nejevolji se začne pritoževati in valiti krivdo za te zanj neznosne razmere na vse mogoče činitelje: na vlado, na poslance, na oblastva, na davkarjo in na druge. Vsi ti so mu krivi, da so stroji, obleka, obutev in druge potrebščine še prav tako drage kakor poprej, samo živina, ki jo ima na prodaj on, se ne da spraviti v denar. To stanje povzroča danes obilo skrbi kmetu, ki bridko občuti pomanjkanje denarja, ki vzlic umnemu gospodarstvu ne more iz svojega posestva izveliči toliko, da bi kril svoje obveznosti, ampak se mora obračati na posojilnice ter vedno bolj obremenjevati svoje gospodarstvo. Glavne krivde za ta pojav pa ni iskati v točasnih vladi ali celo v osebnostih, ampak ta leži globoko v vojnih in povojnih razmerah, v političnih, gospodarskih in življenjskih spremembah, ki so mnogo močnejše nego vlade ali posamezne osebnosti. Da bomo ta pojav lažje razumeli, si malo oglejmo zgodovino gospodarskega stanja in razvoja našega kmetijstva v vojni, po vojni in sedaj.

»Denarja kot smeti.«

V vojnem času je moral kakor drugi sloji tudi kmet na vojno. Vojška je potrebovala veliko hrane, in ker je uvoz hranil iz inozemstva izostal, je najprej v mestih nastopilo pomanjkanje hrane in s tem v zvezi draginja. Izmed vseh slojev je kmet imel še največ živil, ki si jih je pridelal na svojem posestvu, in te je začel dražje prodajati ali — kakor so govorili — »navijati cene«. Že s tem je dobil precej denarja v roke. Razen tega je prihajalo na deželo mnogo državnih podpor kot vzdrževalnina. Tako je kmetiško ljudstvo na deželi, kolikor ga je ostalo doma, imelo denarja »kot smeti«, kot se je marsikdo bahal. Žal, da ga ni znalo vedno plodonosno uporabiti. Večina si je osvojila nove potrebe, bolje rečeno razvade iz mesta, ki nikakor ne spadajo na deželo, ter mnogokje lahkomišelno tratila z lahkoto pridobljeni denar. Tako je med kmetiško ljudstvo zašla mestna moda, žametasti jopiči, svilnate obleke, lakasti čevlji, zlate verižice in ure in drugi nakiti. K temu se je pridružila še v večji meri stara slovenska bolezen, namreč pijančevanje. Novih, do vojne še nepoznanih potreb je bilo vedno več, denar se je pa na debelo zapravljal, ljudstvo na deželi se je razvadilo in prenehala je bivša skromnost prebivavstva. Ljudstvo, ki je imelo denarja dovolj, si je lažje privoščilo razne udobnosti, ker cene obleki, obutvi, strojem in drugim potrebščinam niso enako rastle s cenami za živila.

Po vojni.

Po dokončani vojni so cene vsem pridelkom in potrebščinam začele stalno rasti radi stalnega padanja naše valute, t. j. radi vedno manjše vrednosti našega denarja v inozemstvu. Ker je naša valuta v prvih letih po prevratu zaradi pasivne trgovske bilance, t. j. ker smo morali veliko več blaga uvažati nego smo ga izvažali, stalno padala, so morale tudi cene domačim pridelkom rasti in draginja je postajala vedno večja. To je trajalo tako dolgo, dokler se naše cene niso približale svetovnim cenam. Ko smo dosegli cene na svetovnem trgu in se je dinar vsaj neko dobo držal približno na enaki višini, je ostalo razmerje med cenami domačih pridelkov in cenami uvoženih gospodarskih potrebščin približno v ravnotežju.

Preobrat.

Januarja 1925. leta pa je nastopil nagel preobrat v naši valuti. Letina 1924 za žito je izborna uspela, izvoz vseh naših pridelkov se je povečal in naša trgovska bilanca je postajala aktivna, to pomenja, da smo začeli več izvažati nego uvažati, torej ni bilo potreba več delati dolgov v inozemstvu. To dejstvo je okrepilo položaj naše valute v inozemstvu in vrednost dinarja v Curihu v Švici je poskočila od 7-50 na 8-50 centimov. Posledica tega dviga je bila, da je začel izvoz naših domačih pridelkov nazadovati, ker so bile naše cene v inozemstvu glede na stanje dinarja previsoke. Posledica je bila padec cen večini tistih domačih pridelkov, ki jih izvažamo, predvsem pa živine in mleka. Pravilo bi bilo, da bi vzporedno s padcem cen izvoznim pridelkom šle navzdol tudi cene tistih potrebščin, ki smo jih doma pridelali ali uvažali. Toda cene domačih industrijskih izdelkov so ostale še vedno visoke, ker so delovne sile bile še vedno tako drage kot poprej, in sirovine za te izdelke plačane še po starih visokih cenah. Glede uvoženih predmetov pa cene niso mogle tako hitro pasti, ker smo še imeli zaloge, kupljene po visokih cenah. Tako se izgovarjajo industrijalci in trgovci.

Če so te predpostavke pravilne, potem morajo najprej pasti cene doma pridelanim živilom, potem uvoženim živilom in drugim predmetom, nato plačam in mezdam in šele nazadnje domačim industrijskim izdelkom.

To bi bilo pravilno dviganje valute in padanje draginje, če bi se bila pri padanju valute pojavljala draginja najprej pri živilih, uvoženih predmetih in nazadnje pri industrijskih izdelkih. To pa ni šlo vedno po tem pravilu; trgovina in industrija sta namreč položaj veliko bolje izkoristili nego kmet in visoko stanje cen izrabili v svojo korist.

Položaj naše živinoreje.

Oglejmo si sedaj, kakšen položaj je bil odmerjen živinoreji pri tem vojnem in povojnem gospodarskem stanju.

Med vojno je naša živinoreja propadala iz dveh razlogov. Prvič ker je vojaška oblast rekvirirala skoraj najboljšo živino za zakolj za prehrano vojaštva in civilnega prebivavstva in drugič ker se popolnoma nič ni skrbelo za zboljšanje vzrejevanja

z nabavo dobrih plemenjakov. V zadnjih letih vojne se je skušalo nadomestiti izgubo v živinoreji s tem, da se je prepovedalo klanje telet. S tem smo sicer dosegli, da smo prišli v povojno dobo z dovolj številčnim stanjem goveje živine, toda kakovost te živine je bila tako glede teže kakor tudi glede svoje donosnosti daleč za ono iz predvojnega stanja. To pomenja, da smo imeli sicer skoraj prav toliko glav živine kakor pred vojno, toda nikakor ne tiste teže in kakovosti, radi česar nam ni donášala niti polovico tistih koristi kot prej. Naša živinoreja je bila torej v začetku 1919. leta skrajno zanemarjena.

Da se to stanje zboljša, je bilo treba naporega dela, posebno še zato, ker kmetiško ljudstvo radi vojne in prevratne dobe ni bilo več tako do vzetno za kako zboljšanje na kmetijskem polju. Drugi, še merodajnejši vzrok je bil, ker se je kmet v vojni rešil dolgov ter je bil ob prevratu v dobrem gmotnem položaju, dalje ker je svoje pridelke lahko in po primerno visokih cenah odprodal in je zato laže izhajal kot prej. Naš in vsak kmet je pač tak, da se za zboljšanje svojega gospodarstva ne da pridobiti dotlej, dokler se mu dobro godi. Šele tedaj, ko mu trda prede in mora iskati podpore po posojilnicah, se začne zanimati za napredno kmetovanje.

Tako je bilo po vojni tudi glede živinoreje. Prvi dve leti ni bilo dobiti živinorejcev za vzrejo dobrih bikov, pa tudi ne takih, ki bi biki držali za plembe. Dobrih molznih krav ni bilo, ker jih je vojna pobrala. Šele 1921, ko so začeli usihati gmotni viri iz vojne in povojne dobe ter je živinoreja vedno bolj propadala, je v tem oziru nastal preokret. Začelo se je z jakim zboljšanjem živinoreje in uspehi so bili zelo povoljni, kajti naša živinoreja je stopila v letu 1925 v izredno dobro stanje, kar je pripisovati smotrenemu delu na tem polju.

Res je sicer, da ta štiriletna doba za živinorejo ni bila v vsem obsegu ugodna, kajti leti 1921 in 1922 sta prinesli izredno sušo, ki je znižalo naše živine znižalo za nad 30%. Toda to znižanje naši živinoreji ni bilo v kvar, kajti pri tem se je poprodalo vse najslabše, kar je pustila vojna za seboj, obdržala pa samo najboljša živina. Ko je potem leto 1923, posebno pa 1924, dalo obilo dobre krme, se je stanje živinoreje ne samo številčno, ampak tudi kakovostno takoj zboljšalo. Tako smo v letu 1924 izvažali na dan do 40.000 litrov mleka, ki je šlo večinoma v Nemško Avstrijo; tudi sira in masla se je precej izdelalo, toda ne v taki kakovosti in količini, da bi ga bilo mogoče jemati v poštev za izvoz.

Izvoz živine.

V letih 1923 in 1924 smo izvažali obilo goveje živine, mesa in mesnih izdelkov v Italijo, Avstrijo in celo v Švico. Ta izvoz se je tako razvil zato, ker so bile cene živini na svetovnem trgu radi nizkega stanja našega dinarja (okrog 6-50 do 7-50 centimov) za nas zelo ugodne. Pripomniti treba, da je n. pr. 1923 obvladala dunajski trg naša živina. Še začetkom 1924. leta je tja prihajalo tedensko po 100 in celo do 200 vagonov jugoslovanske živine. Pravtako je bilo z izvozom v Italijo, kamor je posebno v Trst šlo zelo veliko živine iz Slovenije.

Toda prišel je januar 1925, ki je radi ugodnega stanja našega izvoza oziroma naše trgovske bilance naš dinar dvignil na 8-50 do 9 centimov. Ob takem valutnem stanju so postale cene za naše blago na inozemskem trgu previsoke (zaradi porastka dinarja ni doma cena nič padla!) in zato so

se tuje države obrnile po živino tja, odkoder so jo ceneje dobile; Avstrija na Madžarsko in Poljsko, Italija pa v Argentinijo. Madžarska zalaga Avstrijo z govejo živino, Poljska s prašiči, Argentinija pa Italijo z zmrzlim govejim mesom. Posledica je bila, da je naš izvoz skoraj popolnoma izostal, s čimer je bil posebno slovenski živinoreji zadan najhujši udarec.

Še drugi vzrok je, zakaj potrebuje inozemstvo manj naše živine. Stanje živinoreje se je namreč v zadnjih dveh letih radi dobre krmske letine po vsem svetu izredno zboljšalo, tako da je povsod precej prvovrstnega pitanelega blaga. Zato so tudi kupci glede kakovosti živine postali bolj izbirčni. Tako zahtevajo odjemavci iz tujih držav predvsem dobro pitano blago, torej debele vole in kvečjemu še dobro pitane krave in telice. Blago slabše kakovosti, kakor se žal pri naših razmerah večinoma dobi, ima zelo nizko ceno. Kot primeroma naj navedem tukaj cene, ki so se plačevale v aprilu 1925 na živinskem sejmu v Mariboru za kilogram žive teže: voli dobro opitani, prvovrstni po Din 9-50 do 10—, voli tretje vrste po Din 7— do 8-50, kravk klobasarice po Din 3— do 5—. Iz tega se razvidi, da ima dobro pitano blago še dokaj primerne cene; živina slabše kakovosti pa zelo slabo plačujejo.

Naš kmet v Sloveniji ima pa živine dovolj, toda le malo take, da bi bila za izvoz, ker je pre-slabo spitana. Za domačo potrebo je je pa preveč, ker je naša mesta in industrijski kraji ne porabijo toliko. Zato je bilo na živinskih sejmih spomladi 1925 mnogo živine, kupcev pa malo: večina prignanih živali je morala zopet nazaj v hlev. Manjkalo je pač izvoznicarjev. Kmetje so bili pa obupani, ker niso imeli s čim plačati davkov, nabaviti si živil, obleke, umetnih gnojil in drugih potrebščin.

Glavno krivdo izostalega izvoza pripisujejo kmetje naši visoki izvozni carini in nerazmernim prevoznim stroškom po železnici. Ne eno ne drugo ni pravilno. Izvozna tarifa za carino je tako nizka, da na izvoz ne more vplivati. N. pr. za vole se plača 80 Din od glave. Če dobimo za enega vola 6—7000 Din, potem carina 80 Din ne pomenja ničesar. Tudi drugi stroški pri izvozu so malenkostni. Prevozni tarifi po železnici so primeroma tako majhni, da niti najmanj ne vplivajo na ceno živine. Kdor kaj takega našteva kmetom, ta jih hoče samo prevariti in pritisikati na cene, da bo od njih ceneje kupil. Pravi vzrok izostalega izvoza je iskati le v dvigu našega dinarja in s tem v zvezi v nastopivši konkurenci iz tujih držav, ki je naše blago v inozemstvu popolnoma izpodrinila.

Padanje cene.

Oglejmo si sedaj razvoj cen za živino od 1923. leta do prve polovice 1925. leta. Kot merilo vzamemo ceno za kilogram žive teže pri prvovrstnih volih, kakor se je plačevalo na ljubljanskih in mariborskih sejmih. Začetkom 1923. leta je bila cena živini 12 Din. Cena je rastla do konca leta ter dosegla v decembru 14 Din. Na tej višini se je držala precej enakomerno do septembra 1924. Tedaj je začela polagoma padati ter dosegla koncem decembra 13-50 Din. S temi cenami je naš živinorejec računal v letih 1923 in 1924, da se mu je živinoreja še dobro izplačala.

Toda januarja 1925 se je naš dinar v Curihu dvignil na 9 centimov, radi česar cene našega blaga inozemstvu niso več ugajale. Posledica je bila, da je izvoz prenehal in da so cene živini takoj izredno

padle. Dobilo se je n. pr. za prvovrstne vole decembra 1924 13-50 Din, aprila 1925 10 Din in maja samo še 9 Din. Ta izreden padec cen od 14 Din na 9 Din, t. j. za 34 odstotkov, pomenja za našo živinorejo naravnost uničujoč udarec.

Še hujši je bil padec cen pri prašičjereji. Vzemimo za podlago 6—8 tednov stare pujske. Ti so začetkom 1924 stali okrog 500 Din eden, do maja 1925 so pa padli na 100 Din. To pomenja, da se je 1925 dobila za prašiče komaj petina od tega, kar eno leto prej. Toda pri tej panogi so še razni drugi razlogi pritiskali na cene. V letih 1923 in še začetkom 1924 je bila namreč naša prašičjereja primeroma še slabo razvita; zato je vladalo splošno pomanjkanje plemenskih živali in to je bil vzrok visokim cenam. Ko so kmetje uvideli, da se glede na tedanje visoke cene, da iz prašičjereje izvele precej dohodkov, so se z veliko vnemo oprijeli te panoge. Uspeh je bil izreden: koncem leta 1924 in začetkom 1925 je nastala prevelika prireja prašičev, kar je znatno vplivalo na padec cene prašičev.

Nadaljnji povod za padanje cen dela zabrana izvoza mladih prašičev do osem mesecev starosti. Ta zabrana je bila morda umestna v prvih letih po vojni, ko še sami nismo imeli dovolj plemenskih živali, toda pozneje nikakor ne. Ta prepoved izvoza je imela tudi to slabo posledico, da se je Italija, ki sedaj ni mogla kriti svoje potrebe po plemenskih pujskih pri nas, v tem oziru osamosvojila in prireja danes dovolj prašičev doma; in to baš v dobi, ko imamo mi največ tega blaga na razpolaganje.

Ovčjereja.

Tudi z ovčjerejo smo stopili v novo državo slabo pripravljeni, kajti imeli smo le malo dobrih plemenskih ovac in ovnov in smo se morali najprej oprijeti zboljšanja domače pasme. Ker so ovčjerejci kmalu po vojni za svoje plemenske živali dosegli ugodne cene, so se z vnemo oprijeli zboljšanja reje ter pri tem dosegli prav lepe uspehe. Toda kaj jim je to pomagalo. Ko so imeli dovolj plemenskega blaga za oddajo, so oblasti z visoko carino in raznimi sitnarijami odgnale kupce iz inozemstva.

Za izvoz plemenskih živali se jemlje v poštev samo solčavsko-jezerska ovca, ki je v Avstriji posebno čislana. Avstrijci so jo takoj po vojni nujno potrebovali, da si z njo zboljšajo svojo domačo pasmo. Zaprošili so našo vlado za izvoz 1000 repov, kar so po dolgem moledovanju slednjič dosegli. Toda niti toliko jih niso mogli nakupiti, ker nam je po vojni ostal bolj slab material. Izvozili so samo okrog 600 živali. Toda tudi ta kupčija je bila zadnja, ker so morali za nakupljene plemenske živali plačati za carino in druge stroške skoraj toliko, kolikor je stala kupnina za živali. Naravno, da so se premislili, še nadalje hoditi k nam po plemenske ovce. Tako smo izgubili edine kupce za slovensko ovco. Ni jih več k nam. Dandanes naša ovčjereja samo hira, kajti veselje za njeno pospeševanje je izginilo.

Mesarji.

Še ena točka je, ki našega kmeta hudo žuli. Prenehanje izvoza za živino je imelo tudi za posledico brezprimerno izkoriščanje živinorejcev po domačih mesarjih. Ko je cena živini za kilogram žive teže znašala po 14 Din, je mesar prodajal meso po 25 Din. Ko je pa cena padla na 9 Din, ga prodaja po 20 Din; živina je torej padla za 30%, meso pa

samo za 20%. To velja samo za najboljšo opitano živino. Ker pa mesarji ne koljejo samo najboljšega blaga, ampak pri nas večinoma živino II. in III. vrste ali celo krave klobasarice, čijih meso prodajajo skoraj prav tako drago kot najboljšo govedino, je razlika še veliko večja, kar prinaša mesarjem previsoke dobičke. Cena za slabše krave je znašala lani 8 Din, letos pa samo 4 Din za kilogram. Torej je padla za 50%. Saj so znani slučajji, da posebno mesarji na deželi kupujejo živino od kmeta po 4 do 5 Din za kilogram žive teže, vzlic temu prodajajo meso po 18—20 Din. To je naravnost brezobzirno izkoriščanje na eni strani kmetovavcev-zivinorejcev, na drugi strani pa konzumentov, ki morajo to važno hranilo še vedno tako drago kupovati. To izkoriščanje je v korist samo majhnemu številu mesarjev, ki pri tem bogatijo, medtem ko kmet siromaši in leze v dolgove, konzument pa nima ničesar od nizkih cen živine.

Kmet, pomagaj si sam!

Kako naj si kmet pomaga proti temu izkoriščanju po mesarjih? To zmore edino na ta način, da svojo živino, ki jo hoče odprodati za meso, sam doma zakolje in proda meso po primernih cenah okoliškim kmetom, delavcem in meščanskim slojem. Je li to po zakonu dovoljeno? Je! Po zakonu in ministrskih odredbah je namreč vsakemu kmetovavcu dovoljeno svojo živino doma zaklati ter prodati meso in kožo komursbodi, vendar ne sme tako klanje dobiti obrtnega značaja. Posebnega dovoljenja za tako klanje ni treba; pač pa se mora občini plačati užitninski davek za meso, ki ga proda; razen tega mora mesogledec ogledati zaklano žival, če ni morda meso neporabno kot človeška hrana. Po navodilih, izdanih od oblasti, je klanje in prodajo mesa po kmetovavcih tako dolgo smatrati za postransko kmetijsko obrt, ki zanjo ne veljajo določila obrtnega reda, dokler se vrši v mejah, ki so primerne dotični kmetiji. Ta posel se mora izvajati po posestnikih samih oziroma po njihovih kmetijskih delavcih ali drugih pomožnih osebah, in sicer na preprost način, primeren kmetijskim odnošajem. Iz tega sledi, da si kmetje-zivinorejci lahko tozadevno sami pomagajo, da doma zakoljejo svojo živino, ki je ne morejo odprodati, ter razprodajo meso na drobno, ko so zadostili zgoraj navedenim predpisom. Na ta način bodo več utržili za živino kot bi dobili od mesarjev, ljudje pa bodo dobivali meso tudi bolj poceni.

Tako je stanje naše živinoreje. Na prvi pogled je za slovenskega kmeta skoro obupno; kajti glavni vir dohodkov mu je vendarle živinoreja. Če imaš polne hleve dobre živine in dnevno veliko mleka za prodaj, pa ne moreš tega spraviti v denar, ki ga nujno potrebuješ, res ni prijetno. Toda vzlic temu mu ni treba obupavati; kajti živina bo imela vedno svojo vrednost. Četudi se trenutno da težko spraviti v denar, vendar njena dejanska vrednost ostane neokrnjena; in pozneje bo na vsak način dobiti zanjo večjo protivrednost v blagu nego sedaj, kajti naravna posledica našega gospodarskega razvoja bo, da bodo morale sporedno pasti cene tudi vsem drugim potrebščinam.

Toda še nekaj je, kar mora naš kmet upoštevati, če premišluje gospodarsko stanje, ki ga čaka v bodočnosti. Lahko je bilo gospodariti, dokler je vrednost denarja padala, vrednost blaga pa rastla, torej tedaj, ko je naš denar v inozemstvu vedno

manj veljal. Nasprotno pa se mora zelo previdno postopati sedaj, ko naša valuta raste, ko postaja denar vedno dražji in blago vedno cenejše. Kdor se v teh razmerah ne znajde, ta kmalu zagazi v dolgove, iz katerih se mu bode zelo težko izmotati. Slovenski kmet mora torej začeti čisto drugače gospodariti, če hoče srečno, brez škode prestatl to prehodno dobo, ki bo trajala najmanj še par let.

Kako gospodari v težkih časih?

Najprej se mora vsak utesniti v svojih potrebah in začeti živeti skromno, kakor je živel pred vojno. Glede obleke in obutve naj se omeji na najnujnejše, naj kupuje trežno blago, ki nekaj zaleže, ne pa lahke in modne obleke, ki je v par mesecih že raztrgane. Nazaj k irhastim hlačam in domačemu platnu!

Vračevati mora na vseh koncih in krajih in omejiti vse nepotrebne izdatke, ki obremenjujejo njegovo zasebno gospodarstvo. Dolgov naj se varuje kot vraga, kajti če enkrat vanje zabrede, mu bodo kmalu zrastle čez glavo. Lahko je bilo nekaj delati dolgove v dobrem denarju, plačevati jih pa med vojno in po vojni v slabem. Toda najhujše je, če se zadolžiš v slabem, vračuješ pa v dobrem denarju!

Slovenija in Slovenci v številkah.

Fran Erjavec.

Najtočnejšo sliko o kakršnikoli stvari dobimo, če moremo izraziti vse potrebne podatke z zanesljivimi številkami. Po vsem svetu posvečajo zato vedno večjo pažnjo številčnim pregledom ali statistikam, ki jih smotreno zbirajo in urejajo v posebnih javnih statističnih uradih za vse panoge javnega življenja in udejstvovanja. Dočim imajo drugi narodi že davno natančne statistične podatke o vseh svojih podrobnostih, pa nimamo Slovenci še danes o sebi niti najpreprostejših statističnih pregledov, radi česar je pri nas tudi tako zelo težko razpravljati o premnogih najbolj perečih političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih. To nam bo razumljivo, če pomislimo, da slovensko ozemlje ni tvorilo nikdar enotnega upravnega ozemlja. Statistiko more zbirati in voditi le država, ki ima vsa za to potrebna sredstva, in ta jo vodi vedno le po svojih upravnih edinicah (deželah, okrožjih, okrajih). Ker smo bili Slovenci že pred vojno razdeljeni na več držav (Avstrijo, Italijo in Ogrsko) in v okviru teh držav zopet na več narodno mešanih dežel (v Avstriji n. pr. na Kranjsko, Štajersko, Koroško, Goriško, Trst in Istro), imamo zato pač najrazličnejše podatke o teh upravnih edinicah, ne pa tudi o slovenskem narodu in o ozemlju, na katerem prebiva.

Nadalje mora svoje gospodarstvo urediti kolikor mogoče umno, da se bo manj mučil, več pa pridela. Posebno naj skrbi, da se mu ne izgubi niti kaplja gnojnice, da ohrani gnoj v dobrem stanju, da obdeluje svojo zemljo z modernimi plugi itd.

Za zvišanje pridelkov svojega zemljiškega posestva je nujno treba, da uporabljaj v čim večji meri umetna gnojila, ki mu vržejo veliko več nego zanje izda. — Prvi pogoj za zboljšanje živinoreje je pridelovanje obilo tečne krme. Tečno krmo dobi pa samo na umno obdelanih in krepko gnojjenih travnikih in njivah. Zato mora posvečati posebno skrb travništvu, pašništvu in njivskemu pridelovanju krme. (Ne vrzi strokovne knjige »Travništvo«, ki ti jo je dala Družba sv. Mohorja, v kot. Beri in se uči!)

V hlevu imej samo toliko živine, kolikor je moreš obilno prehraniti z doma pridelano krmo, bolj je, da ti krme preostaja, nego da ti je zmanjka. Tudi boš imel več koristi od petih dobro prehranjenih glav živine nego od desetih stradajočih! Za pleme in za donos odbiraj samo najboljšo živino, kajti samo od take smeš pričakovati največje koristi!

Če bo slovenski kmet te smernice primerno upošteval, bo veliko laže prebil sedanjo prehodno težko dobo, dokler se naša valuta ne ustali in naše gospodarske razmere ne uredijo. Kmet delaj dandanes bolj z umom nego z rokami!

Se slabše je postalo v tem pogledu po vojni, ki nas je še bolj razkosala in povzročila zato še večjo nejasnost. V Jugoslaviji statistiko neverjetno zanemarjajo, tako da n. pr. še do danes niso objavili niti najpotrebnejših zaključkov zadnjega ljudskega štetja, ki se je vršilo pred štirimi leti in pol, v Avstriji in Italiji pa iz narodnostnih razlogov nalašč zabisujejo vse, kar bi nam moglo nuditi jasno sliko o tamošnjih naših rojakih. Tako je torej danes sploh nemogoče sestaviti res točen in izčrpen statističen pregled za vse slovensko ozemlje ter za ves slovenski narod in tudi naši podatki, ki jih navajamo v naslednjem, so zato v premnogih ozirih nepopolni in celo mnoge številke, ki jih sicer navajamo, so le približne. Upamo pa, da se v doglednem času te nevzdržne razmere vendarle izboljšajo.

Naši okrožji (ljubljsko in mariborsko), imata v svojem delokrogu odrejeno tudi statistiko in upati je, da bodeta vodila ta tako potrebni posel bolje nego ga je vodila doslej država. Upravičeno tudi lahko zahtevamo, da se pri statistiki ne ozirata zgolj na svoje področje, temveč da upoštevata tudi naše prekomerne brate, tako da bi v dogledni bodočnosti prišli vendarle lahko vsaj do kolikortoliko popolnega statističnega pregleda celokupnega

slovenskega ozemlja in vsega slovenskega naroda. Ljubljansko okrožje naj bi vodilo morda celokupno statistiko za svoje področje ter za naše Primorce in Američane, mariborsko pa zase, za koroške in ogrske Slovence ter za vse druge naše izseljence, ki so raztreseni po vsem svetu; saj vidimo, da drugi narodi, kakor n. pr. Čehi, vodijo točne račune skoro o slednjem svojem človeku, pa naj prebiva v kateremkoli delu sveta. Zlasti točna statistika o vseh izseljencih in stalna tesna zveza s temi izseljenci je silno velikega pomena, kajti oni so že sedaj in lahko postanejo še neprimerno večjega gospodarskega pomena za naš narod, če bi jih znal držati v stalnih stikih z domovino.

Upamo torej, da dobimo v dogledni bodočnosti vendarle tako potrebne in točne ter vsestranske podatke o našem narodu in naši zemlji, saj bi morali biti oni podlaga veliki večini našega smotrenega političnega, prosvetnega, gospodarskega in socialnega dela, dotlej naj pa služijo ti, vsaj približni podatki, ki mi jih je bilo kljub vsem navedenim oviram mogoče zbrati.*

1. Splošni podatki.

Vseh Slovencev živi danes na svetu skoro 1,800.000 duš, vsega slovenskega ozemlja** je pa skoro 25.000 km². Od tega ozemlja, ki ga približno omejujejo na zapadu Jadransko morje, reka Soča do Gorice, odtod črta do Humina (blizu Tilmenta) in preko Pontebe do Šmohorja na Zili, na severu črta Beljak—Celovec—Velikovec ter sedanja državna meja, na vzhodu sedanja državna meja, na jugu pa sedanja meja med Slovenijo in Hrvaško do Snežnika ter odtod preko Buzeta v Istri na Piran, pripadata danes Sloveniji komaj dve tretjini z dobro polovico vsega slovenskega naroda, dočim je ostalo ozemlje razdeljeno še na tri države, naši rojaki so pa raztepeni po vsem širnem svetu. Podrobno se nam kaže razkosanost slovenskega ozemlja in slovenskega naroda v teje luči:

Slovenskega ozemlja ima:

1. Jugoslavija	16.200 km ² z	985.000 Slovenci
2. Italija	5.600 km ² s	385.000 »
3. Avstrija	2.800 km ² »	100.000 »
4. Madžarska	100 km ² »	4.000 »

Skupno je torej . 24.700 km² z 1,474.000 Slovenci

* V veliko korist slovenske statistike bi bilo, če bi poznavalci številke, ki so tu morda netočne ali jih pa sploh ni, popravili oziroma dopolnili v »Mladiki«, za kar bo uredništvo rado žrtvovalo potreben prostorček.

** Z besedo »slovensko ozemlje« označujem vse one pokrajine ne glede na državne meje, kjer so Slovenci strnjeno naseljeni, torej bivšo Kranjsko in slovenske dele bivše Štajerske, Koroške in Primorske ter Prekmurje in Beneško Slovenijo, z besedo »Slovenija« pa označujem le oni del slovenskega ozemlja, ki pripada danes Jugoslaviji.

Toliko Slovencev prebiva torej na strnjem slovenskem ozemlju; če pa hočemo dobiti celokupno število vseh Slovencev, moramo pristeti k njim še vse slovenske izseljence, ki žive bolj ali manj raztreseni po drugih državah in delih sveta, zlasti v Ameriki. Končno število vseh Slovencev bi torej znašalo:

1. na slovenskem ozemlju	1,474.000 duš
2. po ostalih pokrajinah Jugoslavije (zlasti na Hrvaškem, v Bosni in v Belgradu)	40.000 »
3. v Avstriji in v Italiji (izven strnjene slovenskega ozemlja)	10.000 »
4. v Nemčiji (zlasti na Westfalskem)	35.000 »
5. v Združenih državah Amerike	210.000 »
6. po ostalih ameriških državah	10.000 »
7. drugod po svetu (zlasti v Franciji in v Egiptu)	15.000 »

Skupno število Slovencev znaša torej okroglo 1,794.000 duš

Pa ne samo po državah, temveč tudi v okviru posameznih držav smo upravnno Slovenci prav tako, če ne še bolj, razbiti nego smo bili pred vojno, kar seveda jako slabi našo politično, kulturno in gospodarsko moč. Niti naše male Slovenije nam niso mogli pustiti združene, temveč so nam jo proti naši volji razdelili na dve okrožji, na Koroškem smo bili že poprej v manjšini nasproti svojim sodeželanom, na Primorskem so nas pa razkosali tako umetno, da tvorimo v vseh treh provincah ali prefekturah vsaj na zunaj manjšino. Politično-upravnno in cerkveno-upravnno je razdeljeno danes slovensko ozemlje v posameznih državah na sledeče upravne edinice:

Država	Politično-upravnna razdelitev		Cerkveno-upravnna razdelitev		
	Okrožje (v Jugosl. provinca (v Italiji) dežela (v Avstriji) komitat (Madžarska)	okrajev občin	Škofija	dekani župnij, čebuvn.	
v katerih so Slovenci strnjeno naseljeni					
Jugoslavija	ljubljsko	13 357	ljubljska	18 271	
	mariborsko	15 717	lavantinska	28 255	
Italija	videmska	okoli 150	goriška	20 192	
	tržaška		videmska	2 12	
	puljska		tržaško-koprška	10 49	
Avstrija	koroška	7 84	krška	10 133	
	štajerska	4 13	sekavska	3 4	
Madžarska	železni	1 12	sobotiška	1 4	
		Skupaj	1333	Skupaj	92 920

Po veri je nad 98% vseh Slovencev katoličanov (od drugovercev je največ protestantov, namreč kakih 30.000), po spolu pride na vsakih 1000 moških približno 1098 žensk, po starosti jih pa odpade do 20 let okroglo 46% (kakih 930.000), od 20 do 50 let 35% (kakih 630.000) in nad 50 let 19% (kakih 340.000).

2. Prosveta.

Ce se Slovenci radi svoje maloštevilnosti ne moremo ponašati s politično močjo, se pa lahko pred vsem svetom pokažemo s svojo visoko razvito prosveto, kljub temu, da smo imeli vedno velike težave z našim šolstvom. Prve začetke slovenskih šol imamo že v protestantovski dobi. Tedaj in še dolgo pozneje je bilo šolstvo po večini izrazito cerkvena ustanova in šele za vlade cesarice Marije Terezije se je začela zanj brigati tudi država. Toda do sredi preteklega stoletja so bile vse državne šole skoro izključno nemške, le duhovščina je poučevala veronauk ter osnovne pojme v branju, pisanju in računanju tudi v slovenščini, zlasti v nedeljskih šolah. Pravi razmah je pa doseglo slovensko šolstvo (razen na Koroškem) v drugi polovici preteklega stoletja, ko so dobile nižje šole v svojo upravo dežele, dočim smo morali voditi za srednje in višje šolstvo, ki je ostalo v državnih rokah, povsod trde boje. Po prevratu so vsaj v Sloveniji te ovire odpadle, šolstvo se je precej izpopolnilo ter kronalo s slovenskim vseučiliščem v Ljubljani, dočim se ima v Avstriji in Italiji boriti še z največjimi ovirami. Dočim nismo imeli pred vojno nobene slovenske visoke šole in le tri popolne slovenske srednje šole (a samih slovenskih realcev in gimnazijcev v Avstriji je bilo 4500) in 805 slovenskih ljudskih šol, nam pa slovensko šolstvo za leto 1923 daje približno sledečo sliko:

Vrsta šol	Jugoslavija			Italija			Avstrija			Skupaj		
	šol	razredov	učencev	šol	razredov	učencev	šol	razredov	učencev	šol	razredov	učencev
osnovnih meščanskih	824	2934	157.694				3					
srednjih višjih	34	153	6.681							34	153	6.681
strokovnih	22	211	6.822									
raznih	4	21	1.657							4	21	1.657
Skupaj	1032	3745	181.850									

Kakor je razvidno iz te razpredelnice, je šolstvo zadovoljivo le v Sloveniji, čeprav se nam tudi tu obeta kakovostno nazadovanje, dočim nam je Italija zatrla še ono šolstvo, ki smo ga že imeli, ter je posegla tudi že na poitalijančenje osnovnih šol, na Koroškem so pa slovensko šolstvo že od nekdanj z vsilo zatirali. In vendar je samo slovenskega srednješolskega in višješolskega dijaštva v Italiji nad 1500. Omeniti bi bilo končno, da imajo nekaj zasebnih slovenskih župnijskih šol tudi ameriški

Slovenci in ustanovitev lastne slovenske šole pripravljajo Slovenci v Sarajevu.

Glede na visoko razvito šolstvo na slovenskem ozemlju (kjer na Koroškem in v Italiji ni slovenskih šol, morajo posecati otroci seveda nemške oziroma italijanske šole) je tudi nepismenstvo med slovenskim ljudstvom jako majhno. Že leta 1910 smo imeli komaj 14% analfabetov, danes jih je pa morda komaj še kakih 5—6% in stoje v tem pogledu vsi narodi južne in vzhodne Evrope še mnogo za nami, čeprav so imeli v lastnih državah dovolj prilike dvigniti ljudsko izobrazbo.

Kjer je pismenost tako zelo razširjena, ljudstvo navadno tudi mnogo bere. In res se more meriti v tem pogledu z nami le malo narodov. To se vidi zlasti po razširjenosti knjig in časopisov. Leta 1914 je izhajalo v bivši Avstriji skupno 97 slovenskih časnikov in časopisov, l. 1922 jih je pa izhajalo:

v Sloveniji	108
v Italiji	17
v Avstriji	1
v Ameriki	15
skupaj torej	141

in tudi danes jih ni manj, rajši več. Največ naročnikov ima gotovo tednik »Domoljub«, namreč 35—40.000, jako razširjeni so pa tudi listi »Bogoljub«, »Kmetovalec«, »Slovenec«, »Jutro« itd. Vsak teden pride med naše ljudstvo gotovo nad 600.000 izvodov posameznih časnikov in časopisov, kar znese letno nad 30 milijonov izvodov. Po številu listov smo sicer še precej za drugimi visoko kulturnimi narodi, kakor n. pr. za Čehi, kjer pride 1 časopis na 7000 duš (pri nas na 12.000), a skupno število naklade naših listov je pa vsekakor jako častno za nas, saj že kmalu ne bo več slovenske hiše brez časnika.

Podobno je tudi s knjigami. Zadnja leta izide približno po 250 slovenskih knjig letno. Med temi imajo največjo naklado knjige »Družbe sv. Mohorja« na Prevaljah (namreč vsaka nad 40.000 izvodov), »Goriške Mohorjeve družbe« (vsaka nad 13.000 izvodov) in »Goriške Matice« (vsaka do 10.000 izvodov), dočim se tiskajo ostale v po 2—3000 izvodih. Lahko računamo, da pride vsako leto po kakih 700.000 izvodov raznih knjig med naš narod, kar je za naše razmere vsekakor častno. Glede zaslug na knjižnem polju za preprosto ljudstvo gre prvenstvo vsekakor »Družbi sv. Mohorja«, ki naj bi zopet čimprej dosegla ono število udov, ki ga je imela med vojno in s katerim smo se lahko upravičeno ponašali pred vsem svetom.

Velikanskega narodnega in prosvetnega pomena za slovensko ljudstvo so tudi različna društva, ki so med Slovenci na splošno že prav lepo razširjena, vendar bi bilo v mnogih pokrajinah želeli v tem pogledu še več zanimanja. Ta društva so po večini združena v večje zveze po panogah svojih ciljev in namenov. Najvažnejša za ljudsko prosveto so vse-kakor prosvetna društva. Na tem polju si je pridobila največjih zaslug nekdanja »Slovenska krščanska socialna zveza«, ki se je pa po vojni razdelila v več različnih zvez. Njih kakor tudi ostalih prosvetnih društev delo za l. 1923 nam približno kaže naslednja razpredelnica:

Ime zveze	Sedež	Včlanjenih društev	Število članov	Pevskih zborov	Glasbenih odsekov	Knjižnice	Knjig	Predavanj	Tetajev	Gledaliških predstav	Telovad. in sport. ods.
Prosvetna zveza	Ljubljana	230	15.000	90	60	200	63.000	850	4	800	28
Prosvetna zveza	Maribor	142	11.500								
Zveza kulturnih društev	Ljubljana			20		49		50	150	15	
Svoboda	Ljubljana	30									80
Jugoslovanska nar. socialna mladina .	Ljubljana	123		Gorica							
Prosvetna zveza	Gorica										Trst
Zveza prosvetnih društev	Gorica			Celovec				67			
Prosveta	Trst	48									
Slov. kršč. socialna zveza za Koroško	Celovec	38									

Poleg tu navedenih in v teh zvezah včlanjenih društev jih imamo pa še precej (zlasti pevskih, glasbenih itd.), ki niso včlanjena nikjer ali pa v posebnih strokovnih prosvetnih zvezah (n. pr. pevci), tako da bi smeli ceniti število vseh ljudskoprosvetnih društev na slovenskem ozemlju na okroglo 750 s približno 45.000 člani. Tu pa seveda še ni všteta lepa prosvetna organizacija ameriških Slovencev in tudi drugi naši izseljenci (n. pr. na Westfalskem, na Francoskem, v Sarajevu, »Kres« v Gradcu, »Prosvetna zveza« v Zagrebu, dijaki v Pragi itd.) imajo skoro povsod že kako prosvetno društvo. Končno je pa še dolga vrsta dijaških, učiteljskih, ženskih in drugih društev, ki imajo vsa bolj ali manj tudi prosvetni značaj ter cela vrsta znanstvenih društev in pa velika narodno-obrambna organizacija (Jugoslovanska matica, ki ima sama 75 krajevnih odborov in 75.000 članov, dalje Družba sv. Cirila in Metoda, Slovenska straža in Gosposvetski zvon).

Silno razširjena so med našim narodom tudi telovadna društva, ki se ne bavijo zgolj s telesno, temveč v veliki meri tudi z duševno vzgojo. To so predvsem orlovski odseki in sokolska društva. Prvih je okroglo 330 s 16.000 člani, drugih pa 140 s 25.000 člani. V zadnjem času so se začela jako širiti tudi sportna društva. Poleg »Sloven-

skega planinskega društva«, ki ima 20 podružnic s 7690 člani (njegove planinske kočje je posetilo leta 1924 celih 43.338 obiskovavcev, od teh 2845 inozemcev), obstoji še »Sportna zveza« s 40 sportnimi klubi in 7000 člani. Najbolj razviti sporti so v Sloveniji telovadba, hribolazstvo, kolesarstvo, nogomet in smučarstvo.

Končno bi bilo omeniti še dobrodelna in nabožna društva. Izmed dobrodelnih društev zavzema prvo mesto gasilstvo, ki je združeno v »Jugoslovanski gasilski zvezi« ter ima v Sloveniji 487 društev z okroglo 20.000 člani, od ostalih dobrodelnih društev je pa najstarejša (ust. l. 1876) »Družba sv. Vincencija

Pavlanskega«, ki je imela l. 1924 skupno 1100 članov, je podpirala 1141 oseb in je izdala v ta namen 322.486 Din, razen te je pa še cela vrsta drugih dobrodelnih društev in društev. Med nabožnimi društvi so pri nas najbolj razširjene Marijine družbe, katerih je na slovenskem ozemlju 806 s 76.141 člani, ter tretji red sv. Frančiška, ki ima 179 skupščin z 48.403 člani. V slovenskem delu goriške škofije je bilo leta 1922 skupno 257 nabožnih organizacij s 25.000 člani.

Visoko razvita prosveta in trdno narodno gospodarstvo, ki ga bomo opisali v številkah prihodnje leto, sta glavna stebra, na katerih stoji kak narod. Šola, tisk in društvo so zato oni trije činitelji, katerim bi moral posvečati vsak narod, zlasti pa tak, ki živi v tako težkih okoliščinah kot naš, največjo skrb in pažnjo. Naša najvišja skrb bi zato morala biti na prosvetnem polju, da ustvarimo v vsaki fari eno ali več šol, v vsaki vasi eno ali več društev in zanesemo v vsako hišo enega ali več časnikov. Lepe, da celo prekrasne uspehe imamo pokazati že doslej na tem polju, toda mi smo od vseh strani tako ogroženi, da se še davno ne moremo zadovoljiti z dosedanjim delom, temveč moramo napeti vse moči, da vse prosvetne činitelje še čim najbolj razširimo in poglobimo. Le v tem bo naša moč in le to nam bo jamstvo za lepšo in boljšo bodočnost.

Sveto leto katoliške cerkve.

Dr. Lambert Ehrlich.

Leta 1911 je napovedal na prostozidarskem kongresu v Rimu član prostozidarske lože »Veliki orient«, da bo napočil kmalu čas, ko ne bodo ljudje več prihajali v Rim radi papeža, ampak radi judovskega župana Nathana.

Sveto leto nam kaže, da to vendar ni tako: če romajo neštete množice vernih katoličanov v Rim, in sicer na poziv svetega očeta; če se taka veličastna družba, kot je katoliška cerkev, ki šteje 320.000.000 članov, loti za eno celo leto naloge, da hoče na poseben način vplivati na življenje narodov, je to tako važen pojav, da vzbuja pozornost vsega sveta.

Kaj je namen svetega leta? Sveto leto je v stoletju nekako to, kar je nedelja v tednu. Judje so praznovali vsakih 50 let sveto leto posebne vrste, v katerem so se odpuščali dolgov, odprodano polje se spet vračalo prvotnemu posestniku, osvobojali se sužnji, tako da je zavladal splošen mir in da se je vsa družba nekako na novo prerodila. Prav tako bodi tudi sveto leto za katoliško cerkev obnovitev človeške družbe na boljšem in plemenitejšem temelju, je torej leto obnovitve in pomladitve!

Prvo sveto leto je proglasil papež Bonifacij VIII. l. 1300 in določil, naj se sveto leto obhaja vsakih 100 let. Pavel II. pa je določil sveto leto za vsakih 25 let. Tako je ostalo do danes. To je redno sveto leto. Sprva se je mogel udeležiti odpustkov svetega leta le tisti, kdor je prišel v Rim. Aleksander VI. pa je dovolil, da se more ta odpustek pod določenimi pogoji dobiti tudi drugod.

Redno sveto leto se včasih zaradi neugodnih razmer ni moglo obhajati; tako l. 1800, ker je Pij VI. umrl avgusta l. 1799 v ujetništvu na Francoskem in je bil njegov naslednik Pij VII. izvoljen šele marca 1800 v Benetkah. Pij IX. je imel l. 1850 in 1875 priliko za redno sveto leto, vendar se mu zaradi političnih razmer v Italiji ni zdelo primerno. Zato pa je dvakrat proglasil izredno sveto leto.

Sveto leto se proglasi v Rimu na praznik Kristusovega vnebohoda, prične se pa na dan pred božičem. Ta dan zapoje sv. oče pred večernicami v sikstinski kapeli: »Pridi, Stvarnik sveti Duh!« Nato gredo kardinali, škofje, prelati, zastopniki redov in drugi duhovniki z gorečimi svečami v sprevedu skozi cerkev sv. Petra v veliko vežo ob vhodu. Iz te veže

drže petera vrata v cerkev. Zadnja vrata na desni se imenujejo sveta vrata. Odpro se le vsakih 25 let, ko je sveto leto, potem se spet zazidajo. Pri teh vratih odda sv. oče svečo, vzame v roko zlato kladivo, udari z njim trikrat sveta vrata in zapoje psalm: »Oprite mi vrata pravice!« Pevci mu odgovarjajo. Po tretjem udarcu podero zidarji steno in jo odpeljejo na valjarjih. Ta obred pomeni oblast, ki jo ima sv. oče na zemlji, da namreč odpira in zapira nebeške zaklade; le sam more nakloniti vernikom milosti svetega leta. Nato pevci zapojejo psalm: »Vrskajte Bogu vse dežele.«

Ob istem času opravijo trije kardinali enak obred v drugih treh glavnih rimskih cerkvah, namreč v cerkvi sv. Pavla, sv. Janeza v Lateranu in Marije Snežne. Te štiri cerkve mora obiskati v določenem številu, kdor hoče dobiti odpustke svetega leta. Ko se vrata odpro, zapoje zvonovi v vseh 400 rimskih cerkvah ter naznanijo večnemu mestu pričetek svetega leta. Vrata ostanejo odprta vse sveto leto.

Naslednje leto na isti dan in ob isti uri zapoje sv. oče po slovesnih večernicah: »Z radostjo izidite!« Nato gredo vsi navzoči skozi sveta vrata; papež blagoslovi kamen in omet, s katerim se bodo vrata zazidala, in vzida s srebrno zidarsko ometačo sam prvi kamen. Zidarji delo dovrše in vzdajajo sredi vrat bakren križ. V zid vdelaajo tudi dvanajst posodic s srebrnimi in zlatimi novci, da se tako ohrani zgodovinski spomin na to slovesnost.

V današnjem svetu vladajo namesto krščanskih čednosti miru in medsebojne ljubezni sebične strasti pretiranega nacionalizma in materializma. Zoper te grehote je proglasil sveti oče kot namen svetega leta v prvi vrsti edinost krščanskega sveta in svetovni mir. Sveto leto ima radi tega velik, čeprav le posreden pomen za politiko in za mednarodne odnošaje. Sv. oče je odprl bogate zaklade milosti in odpustkov ter vabi svoje verne sinove iz vseh delov sveta, naj molijo na svetih mestih za mir med kristjani in svetovni mir sploh; in v Rimu ima molitev nešteti krščanskih množic svoj poseben pomen. Tu vidiš romati od cerkve do cerkve ljudi najrazličnejših dežel, ki govorijo najrazličnejše tuje jezike, ki so prišli od daljnih delov sveta in ki tukaj klečijo drug poleg drugega in v tihi, goreči molitvi molijo po namenih sv. očeta. Od ranega jutra do poznega večera vidiš cerkve napolnjene in

neprestano se dviga molitev k božjemu prestolu v vseh jezikih za isti cilj: za mir sveta!

V Rim so romali v svetem letu tudi Jugoslovani pod vodstvom svojih škofov. Hrvatje so se udeležili v častnem številu, bilo jih je okrog 6000, ter so podarili sv. očetu v spomin na tisočletnico kronanja prvega hrvatskega kralja zlat kelih. Slovencev je bilo 600 in so imeli pod vodstvom lavantinskega in ljubljanskega škofa posebno avdijenco pri papežu na binkoštno soboto.

Rimske slavnosti v čast novih svetnikov.

Katoliška cerkev se prav posebno odlikuje pred vsemi drugimi verskimi družbami po svoji svetosti in čudoviti plodovitosti na vseh poljih človeškega udejstvovanja. Popolnoma primerno je, da radi tega posebno v svetem letu cerkev praznuje godove svojih junakov in prvakov in poveljuje svoje svetnike.

Za sveto leto je katoliška cerkev določila dolgo vrsto sijajnih praznikov, na katerih je proglasila na stotine svojih sinov za blažene in za svetnike.

Koprnenje teh svetnikov je nekdaj v življenju šlo za tem, da ostanejo svetu prikriti in nepoznani. Tiho so živeli, tiho so trpeli in tiho so umirali. A po tajnih sklepih božje previdnosti jih katoliška cerkev stavi zdaj na altar, in sicer najprej v največji cerkvi sveta, v cerkvi sv. Petra v Rimu. Ta dan je cerkev premajhna za množice, ki se tukaj zberejo, da prvič javno počastijo novega svetnika. Vse je praznično napravljeno, stebri, altariji te velikanske cerkve so vsi ozaljšani. Ko je cerkev do zadnjega kotička napolnjena ljudstva, prihaja v veličastnem sprevodu duhovnikov, škofov, kardinalov papež sam. Kardinal zaprosi papeža pred altarjem sv. Petra, da naj zapiše ime novega svetnika v seznam drugih svetnikov. Papež odgovori, da je treba najprej prositi Boga za razsvetljenje, in molijo litanije vseh svetnikov; kardinal ponovi svojo prošnjo; a papež začne moliti: Miserere in Pridi, sveti Duh. Šele na tretjo prošnjo se papež dvigne in z mitro na glavi slovesno izjavi, da je v katoliški cerkvi nov svetnik, in nato zadonijo srebrne trombe in pevci zapoje slovesni Te Deum.

V letošnjem svetem letu so bili proglašeni za blažene: 19. aprila: Anton Marija Gianelli, italijanski škof, umrl l. 1846; 26. aprila: Vincenc Strambi, pasionist; 10. maja: dva in trideset nun iz Francije, ki so bile l. 1794 v francoski revoluciji obglavljene radi vere; 14. junija: Bernadeta Soubirous, umrla 1879, kateri se

je prikazala Brezmadežna v Lurdu; 28. junija: osem misijonarjev mučencev, ki so 1640—1650 kot mučenci umrli v Kanadi med Indijanci; 5. julija: devetinsedemdeset mučencev iz Koreje, umrlih l. 1839 in 1846, med njimi šestinsedemdeset domačinov; 12. julija: Peter Julien Eymard, apostol Najsvetejšega.

Za svetnike in svetnice so bili proglašeni: 17. maja: Terezija od deteta Jezusa, umrla 1897; 21. maja: Peter Kanizij, umrl 1597, apostol Nemčije; 24. maja: Sofija Barat, umrla 1865, ki je ustanovila ženski red Dames du Sacré-coeur; 24. maja: Marija Magdalena Postel, umrla 1846, ustanoviteljica drugega ženskega reda; 31. maja: Janez Vianney, župnik v Arsu na Francoskem, umrl 1859.

Zanimivo je, da so skoro vsi svetniki in blaženi iz 19. stoletja in da je velikim slavnostim v Rimu prisostvovalo mnogo sorodnikov in znancev, ki so jih še poznali.

Izmed teh smo izbrali tri, da narišemo v kratkih potezah njihovo življenje, in sicer: Janeza Vianneya, vzornega župnika; Malo Terezijo, kot vzor za nas vse, in korejske mučence, da nas navdušijo za misijone.

Župnik z dežele — svetnik.

Kar je verno ljudstvo širom sveta že dolgo pričakovalo, se je zgodilo: dne 31. maja 1925 je bil proglašen Janez Vianney, župnik v vasi Ars na Francoskem, za svetnika.

Pij X. ga je proglasil 1905 blaženim in izjavil: Nič ne more biti bolj prijetno in bolj koristno, tako nam, ki smo toliko let z veseljem v pastirstvu delovali, kakor vsem dušnim pastirjem širom sveta. S tem je hotela cerkev postaviti na altar dušnega pastirja na kmetih in nam predočiti vzor-župnika za naše čase. Obenem ga je cerkev tudi imenovala za patrona vseh župnikov in dušnih pastirjev.

Vianney je bil star okrog 20 let, ko se je šele lotil šolanja. Talentov ni imel. V bogoslovju ni žel nikakih uspehov in škof se je pomišljal, ali bi ga »zaradi prepričlega znanja« posvetil v duhovnika ali ne. Že ker je tako sveto molil rožni venec, se je škof vdal. — Časti, večje službe, odločilna mesta ga niso čakala. Najmanjša župnija se je zdela škofu prevelika zanj. Poslal ga je l. 1818 v Ars, ki je imel 300 ljudi. Vianney ni hotel biti nič več in nič manj kot pravi župnik, kot dober pastir svoje majhne čredice. Ni zidal cerkva, ni ustanovil novega reda, sploh ni prinesel nič novega v svet; on je bil navaden preprost župnik majhne fare. Dober pastir da vse za svojo čredo; to je hotel Vianney dan za dnem točno vršiti.

Mlačnost in verska brezbriznost je bila tisti čas doma v Arsu kakor povsod v Franciji. Ljudje niso marali za cerkev. Vianney je začel najprej v cerkvi: vpeljal je večerno pobožnost do Najsvetejšega. Potem pa hajdi med ljudi. Obiskal je hišo za hišo, tam prosil, tam slišal, tu poslušal,

tam vpraševal, nevedne je učil, bolnike neprenehoma obiskaval in tolažil. Kmalu je spreobrnil v se v svoji župniji, in še danes so ljudje tam zelo goreči. — Prižnica in spovednica sta mu bili najbolj

nehote morali bušniti v smeh. Dva stavka naprej vse je ganjeno do globin srca. Prišli so poslušati njegove preproste besede prvi pridigarji Francije, kakor Lacordaire. Še bolj čudovita je bila spoved-

Papež Pij XI. piše razglas o svetem letu.

pri srcu. Njegova beseda na prižnici je bila zelo skromna, toda segala je do srcal. Neki poslušavec, ki je prišel od daleč, je rekel: Po prvih besedah je bilo vse občinstvo pokonci; vsem je bilo, kot bi

nica v Arsu. Tako ni znal nikdo tolažiti, svetovati, pa tudi ne pretresti kot on.

Zdelo se je, kot bi bral v dušah ljudi. Poleg brevirja je pač bila ljudska duša edina knjiga, na

katero se je razumel. Kmalu se je raznesel glas o njem po okolici. Poti in ceste, ki so vodile v Ars, so mrgolele ljudi.

Vsi žalostni, potrti, obupani, bedni so začeli romati v Ars. Petkrat na dan je morala voziti pošta v Ars, poštni uradniki niso mogli razumeti, kaj ljudje iščejo pri takem nepomembnem župniku! »Ali naj grem v samostan? Ali naj se ženim? Ali naj izvolim drug poklic?« Na tisoče takih vprašanj so stavili župniku Vianneyu ljudje, ki so zvrstoma prihajali iz vse Francije, Anglije, Amerike. Njegovo molitev so ljudje zahtevali v vseh mogočih zadevah. Nihče ni molil kakor on. Vse bolezni, nadloge, duševne in telesne zadeve so ljudje razbdevali temu neznamnemu duhovniku ter prosili za nasvet in molitev. Sosedni duhovniki so ga zavidali in ljudem celo prepovedovali hoditi v Ars, ker so mislili, da Vianney ni pri zdravi pameti; a ljudstvo se za to ni brigalo in je drevelo trumoma v Ars. 20.000 je bilo romarjev na leto, tako so nejevoljno poročali uradniki francoski vladi. En hip govoriti ž njim je zadostovalo. Njegovi odgovori so bili jasni, kratki in so zadeli v črno! Vsak ga je razumel in ni bilo treba vprašati vdrugič. Saj tudi ni bilo časa! Čakalo je pri spovednici in v cerkvi vedno na stotine ljudi; vsaka minuta je bila zlata. Neki škof, ki je bil oslepel, ga je vprašal, če naj prosí Boga za vid. Vianney: Bolje da ne! In škof je zadovoljno odšel.

Kaj je bila tista čarobna sila, ki je delovala v Arsu? Talentov Vianney ni imel, o tem so bili vsi prepričani; vsi so bili edini v tem, da je on najzadnji med svojimi tovariši, in on se je tega najbolj zavedal. Nevrednega, tako nevrednega se je vedno čutil.

A imel je največji talent, ki ga more imeti duhovnik, posebno duhovnik-apostol, in to je: svetost; ono svetost, ki je istovetna z brezmejno ljubeznijo do Boga. Iz ljubezni do Boga je hotel biti pastir, ki ne išče sebe in ki se popolnoma daruje za svoje ovčice.

Vse je živel v Arsu od romarjev, vsi so se okoristili, samo on je ostal revež. On ni sprejel nobenega daru, tako reven je bil, da je hodil zase z lončkom po juho v samostan!

Revežem pa je odprl na stežaj svoja vrata in jim je razdelil sploh vse. Revežem se je zdelo to zelo lepo, prijateljem Vianneyevim pa blazno! Njegova gospodinja je morala vse skriti in zapreti pred njim, kajti razdelil je kratko malo vse, kar mu je prišlo pod roko. Knjigovodstva pri takem gospodarstvu ni bilo treba. — »Nikdar še nisem izgubil površnika,« tako se je pošalil; seveda, ker ga nikdar ni imel. Talar je imel samo eden in še od tega so rezali ljudje krpe, ko so šli mimo njega, da bi imeli spomin nanj. Rdečo mozeto (korarski plašček), ki jo je na škofovo povelje o priliki cerkvenega odlikovanja nosil, je pol ure po škofovem odhodu prodal v svojo veliko zadovoljnost.

Iz ljubezni do Boga in svojih ovčic je postal dobesedno žrtev za grešnike. Do 15 ur na dan je presedal zadnja leta v spovednici; ljudje so čakali dneve in dneve, a se niso genili od spovednice, da je bil nekako njih ujetnik.

Štirikrat je hotel v temni noči pobegniti v samoto samostana, da »bi delal pokoro za svoje grehe«, kakor je rekel; a ljudstvo ga je stražilo ter ga pripeljalo s silo nazaj ali pa so udarili na zvon za obhajilo, in ljubezen do duš ga je privedla nazaj med ljudi, med grešnike, med reveže!

»Ne morem več,« tako je vzkliknil l. 1859 par dni pred smrtjo. Ni bila bolezen, ki ga je položila na posteljo, ampak vse njegove sile so bile izčrpane do zadnjega. Pred smrtjo in po smrti ga je ljudstvo imelo za svetnika in ljudstvo se ni varalo.

Sv. Terezija od deteta Jezusa.

»Kaj uganjajo s to malo Terezijo? Saj je vendar tako preprosta, da ni nič posebnega na njej,« tako je rekel neki duhovnik papežu Piju X. ter ga je hotel pregovoriti, da naj nastopi proti njenim častivcem. Pij X. pa ga je zavrnil, rekoč: »Baš njena preprostost in skromnost je občudovanja vredna; pojdi in bolje se uči katekizma!«

»Mala« sv. Terezija ni šla v misijone kakor sv. Frančišek Ksaverij, ni postala mučenica kakor korejski mučenci, ni reformirala sveta kakor sv. Frančišek srafaški, ni pridigovala kakor sv. Bernard, ni žvela v puščavi kakor sv. Anton puščavnik; ne! Izbrala si je drugo pot, tiho, vsakdanjo pot otroške, skromne svetosti. Rojena 1873, vstopi 1888 v Lisieuxu (v severni Franciji) v red karmeličank, tam molči, moli, dela in svet nič ne ve in nič ne sliši o njej.

Po večmesečni bolezni umre l. 1897 in danes, po 28 letih, ko živijo še štiri njene sestre, ji je cerkev podelila največjo čast, ki jo more sploh podeliti; dvignila jo je kot svetnico na altar. — 17. majnika je prisostvovalo v cerkvi sv. Petra najmanj 50.000 ljudi, med njimi 15.000 Francozov. Toliko je bilo zanimanje in navdušenje med navzočimi verniki, da so morali vse molitve, pesmi in besede kanonizacije veliki aparati razglašati vsem navzočim; zvečer pa, ko je bila bazilika sv. Petra njej na čast sijajno razsvetljena, so se po izjavi nekega angleškega poročevalca zbrale tako ogromne množice na trgu sv. Petra, da je število prekašalo vsa pričakovanja. Iz vseh delov sveta in iz vseh stanov se poroča o čudežih in milostih, ki jih je Bog storil in podelil na njeno priprošnjo. Zvesto izpolnjuje »mala cvetka« svojo obljubo, češ, da hoče »porabiti svoja nebesa za to, da bo delila dobrote in sipala rože na zemljo! Več kot 7000 takih rožic je že padlo na zemljo. Tekom kratkih let se je polastil ves svet male Terezije, postala je prava ljudska svetnica. Kako to? Ta svetnica nas ne straši, nas ne oplaši! Njeno življenje je tako vsakdanje kakor naše, pri njej se učimo, da lahko tudi mi, ki smo brezpomembni, ki smo neznamni, postanemo svetniki. —

V čem je svetost male Terezije? »Od svojega tretjega leta nisem nikdar Bogu ničesar odrekla,« tako je zaupno povedala svojim sestram! In zares.

Bog jo tajno kliče v samostan. V petnajstem letu že sledi temu klicu z vso pogumnostjo. Očeta, ki jo imenuje svojo kraljično, in družino, ki jo ona tako ljubi, da ne more razumeti onih svetnikov, ki ne ljubijo svojcev, zapusti: da sledi svojemu nebeškemu ženinu. Kako resno in ljubko je umela svoj poklic, dokazuje, ker je napisala sledeče poročno obvestilo: »Nebeški Oče v nebesih javlja vsemu svetu, da se je njegov sin Jezus Kristus zaročil in poročil s Terezijo od deteta Jezusa!«

Za sestre v samostanu je Terezija solnce, ki vse ogreva z ljubeznivostjo, postrežljivostjo in s prekipevajočo radostjo.

Njeno tiho, skrito življenje v samostanu se je sestavljalo iz majhnih vsakdanjih biserv in mo-

zaikov, ki jih je potem Bog združil v krasno nakitje nebeške krone! Odkrhnimo samo dva taka biserčka!

Nekega dne pade v samostanu lepa posoda na tla. Slučaj hoče, da leti krivda po nedolžnem na Terezijo! »Seveda, ta mlada okorna Terezija!« Se hoče li braniti in imenovati pravo grešnico? Ne! Kristus molči pred sodniki! Prekrasna priložnost se ji nudi, da ga vsaj malo posnema. — Terezija junaško molči!

Drugikrat ji pravijo, naj hodi po vrtu, ker je bila bolna. Tako je utrujena, da se komaj giblje. Toda pogumno hodi in daruje Bogu to žrtev takole: »Hodim radevolje, da darujem ta svoj trud in to pot namesto dolgih potov, ki bi jih morali prehoditi misijonarji!« — Neštete take žrtve je darovala tudi za duhovnike.

Ko je ležala že na smrtni postelji, je slučajno slišala, kako je neka preprosta sestra v kuhinji rekla drugi sestri: »Sestra Terezija je sicer čisto dobra sestra, a ne vem, kaj bi nam mogla naša prednica posebnega o njej povedati po njeni smrti.« Mala Terezija je to čula in mirno rekla drugi sestri poleg sebe: »Hvala Bogu, odvadila sem se že davno, vznemirjati se radi ljudskih sodeb!« —

Svetost je v tem, da se človek popolnoma združi z Bogom in da stori vse iz ljubezni do Boga. Od prvega hipa je »mala cvetka« nekako naravnost, brez ovinkov, brez odmora, brez pridržka koprnela, stremila, šla proti Bogu in njen zadnji vzdih pred smrtjo, ki ji je privrel iz globin srca, je bil najlepši izraz vsega njenega življenja:

»O Bog, jaz Te ljubim...«

Mučenci iz Koreje.

V zlato knjigo blaženih je vpisala katoliška cerkev letos dne 5. julija 79 mučencev, ki so darovali l. 1839 in 1846 na daljnem vzhodu v Koreji »svoja telesa za božjo postavo in oprali svojo obleko v krvi Jagnjeta«. Med njimi je 76 Korejcev, mož, ženā in mladeničev, ki so bili še pred kratkim pogani! Spomnijo nas na 22 zamorcev iz Ugande, ki jih je Benedikt XV. proglasil l. 1920 za blažene; sv. Janez je videl v nebeškem Jeruzalemu stati pred božjim prestolom »veliko množico iz vseh narodov, plemen, jezikov, v belih oblačilih in s palmami v rokah; ta prerokba se polagoma izpolnjuje. Ti sveti mučenci bodo neprestano dvigali glas pred božjim prestolom za daljni vzhod, kjer biva 800 milijonov ljudi, polovica človeškega rodu! Vedeli so, da je najprej treba daritve, krvave daritve, da se orosi in omeħča trda poganška ledina, ki je ječala tisočletja pod prekletstvom greha in ni znala za božjega Zveličarja! —

Nekdaj je bila Koreja, ki leži v sredini med Kitajsko in Japonsko, močeno carstvo, v 18. stoletju pa je prišla pod pokroviteljstvo kitajskih cesarjev. Vsako leto so nesli izbrani zastopniki Koreje svoje darove v Peking ter se poklonili kitajskemu cesarju. Leta 1783 je eden izmed poslancev, Neu-soung-houn, kupil slučajno nekaj kitajskih knjig, ki so jih bili spisali misijonarji za Kitajce. Iz radovednosti je prebral te knjige in spoznal pot življenja. Razlagal je te knjige svojim znancem in naslednje leto, ko je prišel spet v Peking, se je dal krstiti od misijonarjev. Vrnivši se domov v Seul, glavno mesto Koreje, je postal misijonar in apostol za druge. Zbral je prijatelje k skupni »nedeljski molitvi«, razlagal krščanski nauk in krstil

mного poganov. Brez duhovnikov, brez zakramentov (razen krsta), brez altarja je narastlo število kristjanov na 4000, ko je končno dospel l. 1794 prvi duhovnik, Kitajec Tjyou mednje. — Prihod na Korejo je bil vsem tujcem pod smrtno kaznijo zabranjen; zato se je morala vera poroditi po tajnih božjih sklepih med Korejci samimi.

Edinega duhovnika na korejskih tleh so Korejci končno izsledili in ga l. 1801 obglavili! Strožja je postala prepoved »tuje vere«, meje so še bolj skrbno zastražili. Toda duh božji veje, kjer hoče! Korejski kristjani so se množili kljub »ognju, meču in ječi« in so tajno prosili papeža Pija VII. in l. 1827 Leona XII. za duhovnike.

Takoj določi papež Leon XII. misijonarja Brugièrea iz Pariške misijonske družbe za prvega apostolskega vikarja Koreje; peš prepotuje Kitajsko in Manžurijo, blizu korejske meje obnemore in umre od napora (1835).

Prvi evropski misijonarji, ki so stopili na korejska tla, so bili apostolski vikar Imbert, Maubant in Chastan (1836—1838). — Toda že l. 1839 so morali v smrt. Za katoličane je bila to doba sladke tolažbe, za misijonarje doba trpljenja; skrivali so se po gorovjih, preoblečeni, vedno v nevarnosti pred zasledovalci. Našel se je izdajavec, ki je izdal škofa Imberta 10. avgusta 1839. Njega in druge kristjane so neusmiljeno mučili, da bi izdali skrivališče ostalih dveh misijonarjev. Da bi rešil kristjane muk, je pisal škof Imbert iz ječe misijonarjema one slovite besede, ki se bodo blestale v zgodovini korejske cerkve v večno slavo in ki jih more narekovati samo sv. Duh: »Dobri pastir dar življenje za svoje ovčice; javite se in pridite.« Vredna svojega nadpastirja, sta se takoj prostovoljno podala v ječo! 21. septembra 1839 so bili vsi trije obglavljeni pred velikansko množico v Seulu.

Koreja je bila spet osirotela, brez pastirja. Spet poseže božja previdnost vmes. Korejec Andrej Kim, ki so ga bili poslali omenjeni misijonarji v Macao, da se pripravi na duhovniški stan, se vtihtapi kot diakon l. 1845 v Korejo, da spozna položaj, in se potem vrne v majhni barki po tritedenski vožnji samo s kompasom opremljen v Shanghai. Tam je bil posvečen v duhovnika in je spravil še isto leto dva misijonarja, Ferrèola in Daveluya, v Korejo. Ko je l. 1846 šel po nove misijonarje čez mejo, so ga biriči zasačili; izpovedal je takoj neustrašeno krščansko vero in priznal, da je duhovnik, 16. septembra 1846 je bil obglavljen, star 25 let.

Te štiri mučenike s 75 Korejci, ki so bili od l. 1836 do 1846 mučeni, je dvignila cerkev zdaj na oltarje, —

Do leta 1866 je narastla cerkev v Koreji na 25.000 kristjanov. V tem letu in naslednjih letih je šlo v mučniško smrt 7 duhovnikov, 2 škofa in okrog 8000 kristjanov. Šele l. 1884 je zavladal mir v Koreji in danes znaša število kristjanov okrog 100.000. V Seulu pa, v »mestu mučencev«, je danes najlepša stavba katoliška katedrala! — to je božje maščevanje. Koreja je dobila za svojo krutost kazen; Japonska je zagospodarila nad njo in jo neusmiljeno drži v svojih kleščah.

Omenimo naj še, da so se zdaj, ko je zavladala verska svoboda, pojavili v Koreji pastirji iz tujih hlevov, protestantske ločine; preli-vanje krvi so prepustili vedešno celo stoletje katoliškim misijonarjem, oni pa skušajo zdaj kupovati duše z denarjem. Pa tudi Korejci razumejo, katera cena je višja: kri ali denar!

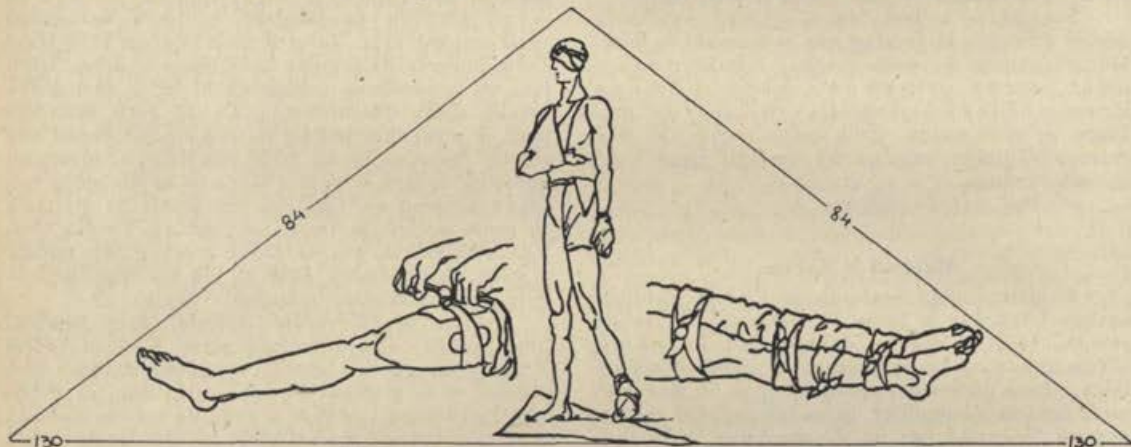
Kaj moraš vedno znati?

Navodila za prvo pomoč v nezgodah.

Sestavil dr. Anton Brecelj, zdravnik v Ljubljani.

Nikdar ne veš, kdaj in kje te dohiti zdravstvena stiska ali nezgoda: nesreča ne počiva. Ker pa ne moreš biti vsak sam zdravnik in tudi ne moreš imeti zdravnika vedno za petami, ti je vsekakor potrebno neko trdno in zanesljivo znanje, kako pomagaš sebi ali drugim v prvi sili. Le nikar ne misli, češ, v potrebi že zadenem pravo, ampak vedi, da neprimerna ali neveščča pomoč navadno več škoduje kakor nezgoda sama in da se z ugibanjem ali poskušanjem zamudi pravi čas za uspešno pomoč. Izkrvavelemu telesu ne more niti najbolj spreten zdravnik vdihniti novega življenja.

gaza, kakršno dobiš v zavojčkih po lekarnah ali mirodilnicah; v sili je dobra tudi kaka čista tkanina iz bombaževine ali platna ali nerabljen žepna ruta. Rano, ki zeva, stisni pred obvezanjem tako, da se njena robova stikata. Tako pokrito rano obloži še s čisto pavolo ali kako čisto tkanino in poveži s povojem ali ruto tako, da se obveza ne premika. Ne stisni obvezanega mesta preveč, a obveza ne sme biti prelahla. Dobro, to je nepretesne in trdno držeče obveze napravljati je umetnost, ki se je je treba učiti; kot glavno vodilo ti bodi, da razpelješ povoj in ga pritrdiš nad bližnjim višjim sklepom.

Podoba 1.

Ni ti treba kdo ve koliko znanja za prvo pomoč; ta kratki sestavek pa predeluj in ponavljaj, da preide njegova vsebina popolnoma v tvojo duševno last, da boš brž vedel, kaj početi, tudi če bi te kdo zdramil iz trdnega spanja!

A. Poškodbe.

Poškodbe so najbolj pogoste in nevarne nezgode. Hitra in pravilna prva pomoč je odločilnega pomena za nadaljnji potek poškodbe.

1. **Rane** so kaj različne po svojem obsegu, legi in načinu svojega postanka. Glavna nevarnost pri ranah je prisad, tudi najmanjša ranica je usodna, ako se okuži. Zato moraš okuženje preprečiti oziroma zabraniti! Rane, nastale na čistem delu telesa s kakim čistim, neokuženim orodjem, ne čisti in ne moči z nobeno tekočino, marveč pokrij jo brž s kakim čistim predmetom; še najboljša je tenčica ali

Za navadne obveze je prav priročna trikotna ruta (glej podobo 1; na njej so označene mere robov v centimetrih; na sredi kaže podoba nekaj načinov uporabljanja).

Umazano rano izčisti, najbolje kar suho, s čisto tenčico ali drugo čisto tkanino. Ako je ne moreš suhe izčistiti, izperi jo s čisto (iz studenca ali vodovoda ali pa prekuhano) vodo. Razkužil ne rabi za rano, ker ne razkužujejo zanesljivo, pač pa razjedajo rano, da se ne celi prav. Razkužilne tekočine so za razkuževanje cele kože, torej tvojih rok pred oskrbovanjem rane in njenega obližja, za rano pa, ki je zamazana ali sumiš, da je okužena, je edino razkužilo — jodova tinktura. Namoci na paličico pritrjen kosmič čiste pavole v jodovi tinkturi (ki jo dobiš na recept v lekarni) in namaži vso rano ž njo. Nekaj minut pač skeli, a rana se brž zasuši in zaceli.

Ako pa je rana obsežnejša in globočja, da so poškodovane žile, kite ali živci ali če ima raztrgane ali zmečkane robove, pokrij jo čisto, poveži in spravi čimprej v zdravniško oskrbo. Z ranjenim udom treba mirovati, sicer se rana ne zaceli brž in prav.

2. Krvavenje se pojavlja skoraj pri vsaki rani in je časih najvažnejši njen znak. Kako ustaviš krvavenje?

Ako prihaja iz rane kri v večjih ali manjših kapljicah, vedi, da so poškodovane samo manjše in najmanjše žilice. Ako rano stisneš in s tenčico pokrito nekoliko tesneje povežeš, pa se ti tako krvavenje ustavi.

Ako curlja iz rane temnordeča kri enakomerno, je poškodovana kaka žila privodnica ali vena, ki vodi kri v srce. Tako krvavenje se ti ustavi, ako pritisneš blizu rane na tisto mesto, ki je glede srca na nasprotni strani rane. Najprej pritisneš na privodnico s prstom, potem pa daš oмотati kak trd predmet, kamenček ali kaj podobnega, s čisto pavolo ali tenčico in ga pritrdiš s povojem na mestu, kjer treba tiščati žilo privodnico. (Glej podobo 1 v levem kotu.)

Ako pa brizga iz rane živordeča kri v presledkih, vedi, da je poškodovana žila odvodnica ali arterija, ki vodi kri od srca. Te vrste krvavenja so najbolj nevarna. Če je odprta kaka večja odvodnica, je izkrvavitev kaj nagla. Zato brž pritisni tik rane na mesto, ki je na strani proti srcu ali srcu bliže. Da se žila odvodnica res pritisne in krvavenje ustavi, treba žilo pritisniti proti kaki trši podlagi, kakor je kost, sicer pretiskanje ne izda mnogo.

Dobro je, ako si zapomniš nekatera mesta, (glej podobo 2), kjer se dajo žile odvodnice uspešno pritisniti.

Ako brizga katera odvodnica na temenu, sencu ali čelu, pritisni na mesto tik pred uhljem, kjer lahko zatiplješ utrip skupne odvodnice (1).

Ako brizga kri iz obližja ustnic, lica ali nosa, poišči na čeljusti ono mesto, kjer prehaja odvodnica z vratu čez spodnjo čeljust na obraz. To mesto je tik pred začetkom žvečne mišice (2).

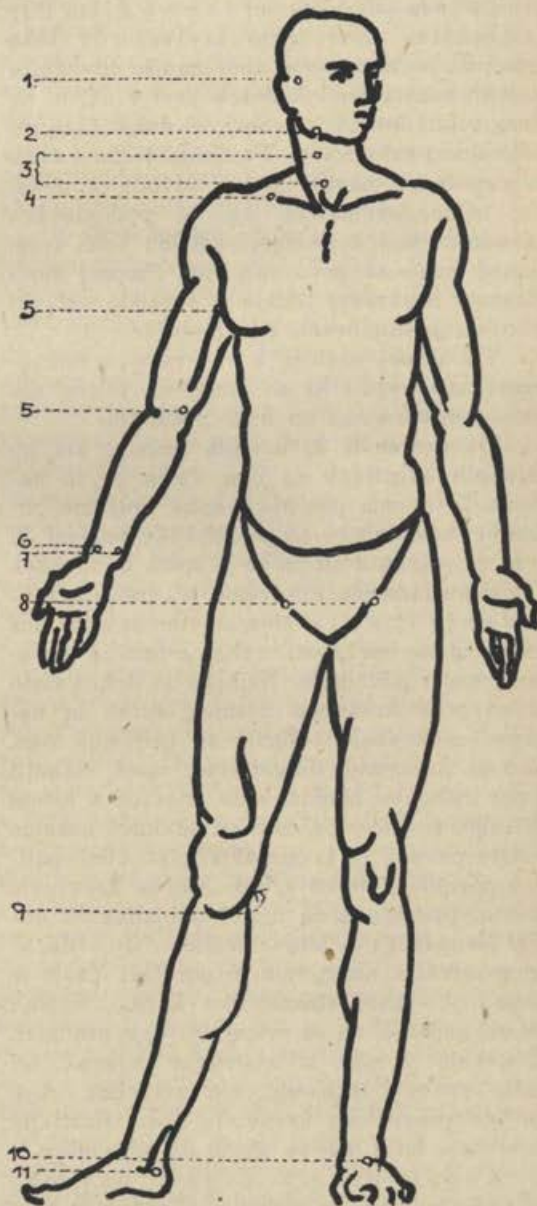
Ako pa je poškodovanih več odvodnic na glavi ali v notranjosti glave, treba pritisniti skupno odvodnico na vratu, in sicer tik za kotom in pod kotom čeljusti v smeri proti hrbtenici (3).

Krvavenje na rami ustaviš, ako pritisneš odvodnico tik nad sredino kosti ključnice proti prvemu rebri, kjer prehaja odvodnica proti pazduhi (4).

Ako krvavé nadlahti, pritisni odvodnico pod pazduho ali pa na notranji strani nadlahti, proti kosti (nadlahtnici) (5 zgoraj).

Krvavenje na podlahteh ustaviš, ako pritisneš odvodnico na notranji - prednji strani nadlahti tik nad komolcem (5 spodaj).

Krvavenje na zapestju in na roki sploh ustaviš, ako pritisneš obe podlahtni odvodnici za dlanjo na zapestju, in sicer vsako posebej na palčevi in mezinčevi strani (6 in 7).

Podoba 2.

Ako krvavi stegno — in tako krvavenje je mnogokdaj zelo nevarno, ker je stegenska odvodnica zelo obilna —, pretisni odvodnico, kjer prehaja iz trupla na stegno, približno v sredini dimeljskega pregiba (8).

Krvavenje na goleni (pod kolenom) ustaviš, ako pretisneš odvodnico v sredi kolenske dupline (zadaj za kolenom) (9).

Če krvavi plesno (gorenja stran noge), pretisni odvodnico sredi nožnega pregiba, to je spredaj med obema gležnjema v sredi (10).

Krvavenje na stopalu preneha, ako pretisneš odvodnico, ki teče za notranjim gležnjem (ali členkom) in pod njim (11).

Nekateri prevezujejo krvaveči ud tako tesno, da pretisnejo vse, tudi manjše odvodnice in tako zaustavijo ves dotok krvi v ud, ki ne more ostati brez hranivne krvi dolgo časa pri življenju in zato odmre. Pretisniti treba s amono označenih mestih glavne odvodnice s kakim trdim predmetom. Ako je poškodovana odvodnica količkaj večja, vedi, da velja tvoja pomoč samo za prvo silo, ker čimprej mora zdravnik krvavenje trajno in pravilno ustaviti tako, da poškodovano žilo podveže.

Vsa doslej naštetá krvavenja imenujemo zunanja, ki so zunaj na telesu navadno provzročena po kaki poškodbi.

Pri **notranjih krvavenjih** prihaja kri po naravnih odprtinah na dan, časih so ta notranja krvavenja posledice kake bolezni, ki jo je človek čutil ali pa se je sploh ni zavedel.

Najnavadnejše krvavenje te vrste je krvavenje iz nosa. Nespametno je skoz nos prhati in se usekavati, zakaj s tem se krvavenje samo podaljšuje. Najbolje je držati čisto rutico pred krvavečo nosnico mirno in navadno usekavanje odložiti na prihodnji dan. Ako je krvavenje dolgotrajno, smeš vsrkiniti v nos nekoliko hladne vode, mešane s kisom ali soljo, še bolje pa, ako si zatakneš nosnico s čisto pavolo, ki jo moraš s kako čisto paličico poriniti globoko v nos. Ako je krvavenje močno, pomaga časih mrzel obkladek na tilnik. Nenadnega obliva z mrzlo vodo, »da se kri prestraši«, ne morem priporočati. Časih je treba roko tiste strani, kjer krvavi, kvišku držati, najbolje, da se primeš za kak predmet. Krvavenja iz nosa so malokdaj nevarna, pri hudih vnetnih boleznih celo zdravilna. Ako pa kdo prevečkrat krvavi iz nosa, zlasti pa če je že v letih, naj se obrne do zdravnika.

Krvavenje iz dihal, največkrat iz pljuč, se pojavlja nenadno in provzročá velik strah. S kašljanjem prihaja na

dan živordeča, tekoča in penasta kri. Takega človeka treba pomiriti z resnim zagotovitvilo, da se radi takega krvavenja po navadi ne umira. Tudi ljudje, ki so izkašljali krvi »na škafe«, so okrevali in učakali lepo starost. Bolnik naj leže tako, da na pol sedi, naj mirno diha in ne govori na glas. Spodnji život in noge mu toplo odeni, na prsi pa mu loži mrzle obkladke ali, če moreš, led (v koščkih, zaviti v ruto ali spravljen v mehur). Daj mu zaužiti žlico suhe soli ali čašo močno slane vode, piti sme nepretoplo mleko, juho, sadne sokove, škodljive so opojnine in druge razburljive pijače. Ako imaš pri roki ali hitro moreš pripraviti, daj bolniku žolice ali juhe iz telečjih nog. Kurja juha slovi že od pamtiveka kot izboren pripomoček ob krvavih dogodkih.

Krvavo kašljanje se ne ustavi zlepa; če izkašljana kri ni več tekoča in živordeča, je znamenje, da se je krvavenje ustavilo in da prihaja iz pljuč kri, ki je že pred časom iztekla iz žil. Ako pa se krvavenje ne poleže, pošlji po zdravnika, sam pa podveži bolniku lahti nad komolcem tako tesno, da mu roke in podlahti zabreknejo. Če je krvavenje hudo, podveži mu istotako bedro nad kolenom. Tako podvezan sme ostati ud kvečjemu eno uro, ako treba še tega pomočka, podveži mu uda na drugi strani in polagoma oprosti podvezana.

Pljučno krvavenje je redkokdaj smrtno, zlasti ne prvič, pomeni pa vsekako resno bolezen, navadno pljučno jetiko. Ljudje, ki so radi jetike že močno krvaveli, rajši ozdravljajo ko oni, ki jim bolezen poteka brez krvavenja, zakaj radi prestalega strahu se taki bolniki zares skrbno trudijo za ozdravljenje. Vsekako spada tak bolnik v zdravniško oskrbo.

Krvavenje iz želodca se pojavlja z bruhanjem temnordeče, po navadi strjene krvi, ki diši po kislem. Želodec krvavi radi kake poškodbe ali zastrupljenja, največkrat pa radi neke zelo razširjene bolezni, ki ji pravimo želodčni čir ali želodčna samorazjedlina. Takega bolnika treba pomiriti, ker tudi želodčna krvavenja niso ponavadi smrtna. Položi ga v posteljo, devaj mu mrzle obkladke ali led na želodec, zaužiti sme samo malo soli ali slane vode ter led po majhnih koščkih. Ako je bolnik hudo oslabel, mu napravi hranilne vlive z juho, juho iz telečjih kosti ali kokoši ali kamilčnim čajem. Pred hranivnim vlivom moraš vselej napraviti čistivni vliv, da se danká izprazni. Pokliči zdravnika, ako je želodčno krvavenje količkaj znatno, do njegovega prihoda smeš podvezati ude. Tudi ta bolezen spada v zdravniško oskrbo.

Krvavenja iz drugih odprtih, kakor iz mehurja ali danke, so trenutno manj nevarna, pomenjajo pa časih resne bolezni, ki jih more uspešno zdraviti samo poklicni zdravnik. Ženska krvavenja, ki presegajo meje pravšnosti glede obilnosti ali reda, naj se ne zanemarjajo, pravočasna zdravniška pomoč otme mnogokdaj ogroženo življenje. Nevarna so krvavenja med nosečnostjo, pred porodom, med njim in zlasti po njem. Tu treba resne pažnje, da se prepreči včasih usodna izguba krvi, toda te sicer važne podrobnosti ne spadajo v področje tega spisa, zadoščajo naj splošna navodila, kako se ustavlja notranje krvavenje.

3. Prelomi kosti spadajo med hušje in zato važnejše poškodbe. Znaki kostnega preloma so poleg hude bolečine na poškodovanem mestu čezdalje naraščajoča zabreklost radi krvne podplutbe, gibljivost na nenavadnem mestu in pa škrtanje pri gibanju, ker se hrapavi deli zlomljene kosti drgnejo drug ob drugega.

Kajpada spada zdravljenje zlomljenih kosti samo k zdravniku. Za prvo pomoč pa razodeni poškodovani ud brez premikanja, če treba, prereži pokrivajočo obleko. Dobro je, ako je koža nad zlomljeno kostjo ostala cela, hušje, ako je zmečkana morda do kosti ali ako so deli zlomljene kosti od znotraj predrli kožo. Ako je koža poškodovana, skrbno pokrij poškodovani del s kako čisto tenčico ali ruto, ako moreš, namaži poprej rano z jodovo tinkturo in oprezno poveži. Spravi zlomljeni ud v naravno lego in ga tako poveži, da se zlomljeno mesto ne more več gibati, zakaj s premikanjem ostrih zlomljenih kostnih treščic se poškodujejo žile, živci, mišice; poškodba se tako shujša. Zato dobi dve deščici ali palici ali veji, podloži jih s kakim mehkim predmetom, kakor je pavola, volna, mah, listje, in priveži prav trdno ob straneh zlomljenega uda, in sicer nad poškodovanim mestom in pod njim. Tako je zlomljeni ud pritrjen, poškodovanec je sposoben, da se brez škode in posebnega trpljenja prenese na njegov dom ali pa v bolnico na nosilnici ali pa prepelje z vozom na vzmeteh. V sili je dobro, ako se poveže zlomljeno bedro ob zdravo kot oporo (glej podobo 1 v desnem kotu).

Pri prelomu kosti na lahteh ali v rami zadošča za prvo silo pravilno narejena obravnica iz trikotne rute.

Posebne opreznosti treba pri ponesrečencu, ki si je zlomil hrbtenico ali se mu je strlo dno lobanje (pri padcu na noge ali život — znaki: krvavenje iz nosa in ušes, nezavest) ali so se mu pretresli možgani. Tak človek se ne sme

prav nič vzdigovati, marveč vodoravno ležec prenesti na nosilnici. Ako ima strto lobanje, mu treba blazine pod tilnik (ne pod glavo), da ima stegnenj gorenji del hrbtenice, sicer mu strto dno lobanje še bolj mečka možgane. Zdravniška pomoč je nujna!

Izpahi sklepov so dozdevno podobni kostnim prelomom, poškodovano mesto je silno boleče in že izprva zateklo, toda oblika uda je izpremenjena, kjer se ud navadno giblje, je zaradi izpaha negiben. Nespametni ljudje pomažajo pri izpahu brž, meneč, da se da z nategovanjem poškodba popraviti, mučijo ponesrečenca in mu sklep še bolj pohabijo, ker z nezmisljnim vlečenjem potržejo še nepoškodovane vezi v sklepu. Uravnavanje izpahnjanih sklepov je težka zadeva, ker skoraj vsak sklep je treba drugače uravnavati, zato prepusti to odgovorno delo zdravniku, ki je bo opravil z najmanjšimi bolečinami in najmanjšo škodo za bodočo uporabnost sklepa.

4. Opeklina ali oparnina so zlasti v otroški dobi pogostne poškodbe. Majhna opekline ali oparnina se ti najhitreje zaceli, ako vtakneš poškodovani del za trenutek v vročo vodo ali ga držiš v plamenu. Dobro je tudi opečeni ali oparjeni del namazati z galunom, ki napravi trdo skorjo, in pokriti s tenčico ali drugo čisto tkanino ter kakor rano obvezati. Večje opeklina ali oparnina namažemo s kako čisto mastjo, oljem, smetano, sladkim sirovim maslom ali vazelino. Zelo priporočljivo mazilo za opeklina ali oparnina je zmes lanenega olja z enakim delom apnene vode. Napoji s tako zmesjo tenčico ali drugo čisto tkanino in pokrij opeklino z njo, položi čez še plast pavole ali staničnine ter poveži z ovojem ali ruto. Nastale mehurje moraš izprazniti, da jih od več strani tik ob celi koži prebodeš z zlato ali srebrno iglo, ki si jo poprej držal nekaj trenutkov v plamenu, ali z navadno iglo, ki si jo držal nekaj časa v vreli vodi, da vsa sirotka izteče, kožica pa naj ostane nepoškodovana, potem šele obložiš poškodovani del z mazilom in povežeš.

Vedi pa, da so tudi lahke opeklina, ako presegajo tretjino telesnega površja, smrtno nevarne. Človeka, ki ima nad tretjino svoje kože tudi prava na lahko opečene ali oparjene (opeklina 1. stopnje, ko je koža zabrekla in močno zardela), treba položiti v trajno kopel, ki je tako topla kakor zdravo človekovo telo, to je okoli 37° C ali 29° R. Opeklina 2. stopnje, ko se delajo mehurji, ali opeklina 3. stopnje, ko so oškodovani tudi podkožni deli, če so količkaj bolj obsežni, spadajo v zdravniško oskrbo.

Pomni, ako se ti je vnela obleka, da ne begaš ali mahaš okoli sebe, marveč vrzi se na tla in valjaj po tleh, tako si najhitreje pogasiš ogenj. Gorečega otroka zavij hitro v katerokoli rjuho, odejo, sukno ali drugo podobno stvar, položi na tla in valjaj, dokler ne pogasiš plamena.

Človeka z **zmrzlimi udi** ne nosi v tople, kurjene prostore. V kaki lopii ali hladni veži mu drgni ude, ko si mu prerezal ali varno brez sile slekel obleko ali sezul čevlje, s snegom ali s krpami, namočenimi v mrzli vodi, in sicer toliko časa, da se otrpli udi zmehčajo in koža na njih pordeči.

5. Ko dobiš **tuje telo** v oko (smet, mušico, premočov ogelec na železnici), ne menčaj si očesa, marveč poglej navzdol in potegni si za vejice gorenjo trepalnico naprej; solze ti kmalu izperejo nadležno tuje telo ven, z mencanjem si je samo globlje zariješ.

B. Zadušenja.

Iz raznih vzrokov prestane pri človeku dihanje, to je sprejemanje zračnega kisika in oddajanje ogljenčeve kisline v pljučih. Dihanje se vrši tako, da se oprsje (ali grodi, »prsni koš«) dviga in spušča, s tem se pljuča kakor meh širijo in s svežim zrakom napolnjujejo ter stisnejo in oddajajo uporabljeni zrak.

Pri vseh vrstah zadušenja je treba, ker je naravno dihanje jenjalo, izvajati **umetno dihanje**. Umetno dihanje se vrši, ako se pljuča širijo in krčijo, to pa dosežamo, ako oprsje dvigamo in spuščamo.

Ponesrečenca položi vodoravno na tla, sleci mu gornje telo, razpni pas, podloži mu blazino ali njegovo obleko pod tilnik, da ima vrat stegnjen, odpri mu usta ter mu z dvema prstoma pretiplji vsa usta in golt do grla. Tudi če nisi še nikomur tipal po teh delih, razločiš brž v te kraje zašla »t u j a t e l e s a«, rečno blato ali rastline, kos mesa ali umetno zobovje. Tuje telo brž izvleci, morebitno nesnažo v ustih in goltu hitro izbriši z žepnim robcem ter potegni jezik naprej, da pride konec jezika do zob, zakaj pri nezavestnem človeku pade jezik globoko nazaj v golt in zakrije dohod v grlo, kar onespneši umetno dihanje. Ako jezik ne stoji na pravnem mestu, poveži mu hitro konec s trakom ali žepnim robcem. Med temi pripravami, ki jih izvrši hitreje kakor sem jih utegnii jaz popisati, priklji še koga na pomoč, ki naj pogleda, ali ponesrečenca še bije srce ali ne. S tipanjem in poslušanjem na levi strani oprsja, nekoliko pod levo sisno bradavico, to najlaže ugotoviš. Ako srce zastaja

ali sploh ne bije več, ne obupuj še, marveč krepko potolči s plosko roko na srčno mesto in ga čvrsto pretresi in zmikasti in se potem urno loti umetnega dihanja.

Ako si sam, poklekni ponesrečenca za glavo, zažrabi ga za oba komolca ter krepko potegni navzgor in nazaj proti sebi, za trenutek postoj, potem pa, držeč oba komolca, zamahni naprej ter pritisni z lahtmi ob obe prsni strani ponesrečenca. (Glej podobi 3 in 4.) Oba giba napravi bolj počasi, a krepko; ako si dobro napravil, si slišal rahel vdih in glasnejši izdih pri ponesrečenca. To nadaljuj, a ne prenašlo, zadošča 15 do 20 krat na minuto, to je: vdih in izdih naj trajata 3 do 4 sekunde.

Ako imaš pomočnika pri tem utrudljivem reševalnem delu, naj ta medtem drgne ponesrečenca srčno mesto in je mikasti, tudi ude, zlasti bedra, je dobro drgniti, da se ugrejejo. Ko se ti utrušiš z delom, pa premenita svoje posle.

Opisani način umetnega dihanja je laže in uspešneje izvajati v dveh. Poklekni ponesrečenca ob straneh, primita vsak po ene lahti nad komolcem in pod njim in mu jih dvigajta enakomerno (štejta: 1, 2!) in spuščajta ter jih pritiskajta k prsim (3, 4!).

Drugi način umetnega dihanja, nekoliko manj uspešen, a dosti manj utrudljiv je pa ta: Poklekni ponesrečenca čez stegna in upri svoje razprte dlani in palca na rebrni obok, ki je lahko tipen koncem prsi in meji na trebušno mehčino, ter krepko dvigni oprsje navzgor proti glavi. Potem izpusti in pritisni z obema ploskima rokama oprsje od obeh strani, ne da bi odstranil roke od ponesrečenčevih grodi. Tudi te gibe izvršuj v rednih presledkih kakih 15 do 20 krat na minuto.

Umetno dihanje treba izvajati vztrajno, tudi celo uro in čez! Opazuj ponesrečenca obraz, tudi rahlo zardevanje je dobro znamenje, teri in mikasti večkrat srčno mesto, drgni ga po udih. Nadaljuj svoje reševalne poskuse, dokler ne začne ponesrečenec sam globoko dihati. Ako je zdravniška pomoč dosegljiva v doglednem času, pošlji nemudoma po zdravnika, sam pa ostani pri ponesrečenca!

Ponesrečenca ne vlivaj ničesar v usta, dokler se ne zave. V nezavesti namreč človek ne požira, tekočina mu lahko teče namesto v želodec naravnost v pljuča, kjer povzroči vnetje. Ti si morda začasno rešil življenje ponesrečenca z umetnim dihanjem, čez nekaj dni ga pobere pljučnica, ki si jo ti zakrivil!

Umetnega dihanja in drugih zato potrebnih spretnosti se vadi večkrat in ne čakaj sile, da boš moral šele nerodno poskušati. Zapoved

ljubezni do bližnjega ti nalaga to dolžnost; marsikatero življenje bo oteto, ako se to prepotrebno znanje posploši med narodom!

Najbolj navadni načini zadušenja so:

1. **Zadušenje s strupenimi ali za dihanje nesposobnimi plini.** V kleti, kjer vre mošt, ali v vodnjaku se nabere ogljikova kislina, plin brez duha in barve, ki je težji od zraka, in leži na tleh. Ako zaide človek v ta plin, brž zgubi zavest in pade na tla, kjer se zaduši, ako ga ne rešijo. V sumljive prostore hodi oprezno z gorečo svečo; kjer ne more goreti sveča, se zadušiš. Ko greš reševati ponesrečenca, nosi nizko pred seboj gorečo luč, ako ti luč ugaša, odpri na široko vrata in okna, mahaj na vhodu s plaščem ali kako odejo, da napraviš prepih in tako odstraniš strupeni plin in ga po večini nadomestiš z dobrim zrakom. Potem zgrabi ponesrečenca, spravi ga na prosti zrak in se urno loti umetnega dihanja.

Večkrat se zaduši kdo v spanju, ko se nabere v prostoru zelo strupen plin, prihajajoč od tlečega oglja, ki mu pravimo ogljikov oksid. (Likarice, ki rabijo v likalnikih oglje, se zastrupljajo s tem plinom polagoma — njih bledost in glavobol značita zastrupljenje.) Tudi svetilni plin, ki vsebuje poleg ogljikovega oksida še druge strupene pline, provzroča mnogokdaj zastrupljenja. V takih primerih treba prostor s plinom dobro prezračiti — nikar z gorečo lučjo v tak prostor, da ne nastane grozovit razpok in požar! — kvečjemu z električno svetiljko, ako se je nesreča dogodila ponoči. Zadušenca spravi brž na čist zrak in napravi mu umetno dihanje.

Časih se kdo zaduši s plini, ki nastajajo v greznicah in po straniščnih kanalih ali kloakah. Postopaj previdno, da se sam ne zadušiš!

2. **Zadušenje v vodi ali utonjenje** je, žal, kaj pogosto. Ni pa vsaka smrt v vodi utonjenje. Pripeti se neredkoma, da koga zgrabi krč pri srcu; zavoljo mrzle vode, še večkrat radi izrednega strahu otrpne srce; takega človeka je težko spraviti k življenju, tudi ako se takoj potegne iz vode, in umre, ne da bi se zadušil. Prave utopljenca pa so oživili, ko so bili že uro in več časa pod vodo. Ker ne moreš vedeti, ali je kdo, ki si ga rešil iz vode, umrl ali je samo dozdevno mrtev, poskusi pri vsakem takem primeru, da ga oživiš.

Potaplajoče se ljudi, ki so še pri zavesti, je kaj nevarno reševati, ker se v obupni grozi oklepajo reševavca in mu onemogočajo plavanje in tako utoneta oba. Le kdor je izurjen plavač, se sme lotiti v globoki in vrtinčasti vodi reševanja, in če toneči človek ne uboga

navodil reševavca, ga je varneje prepustiti usodi, da izgubi zavest in potem nezavestnega spraviti na suho, ko ne more več ogražati reševavca.

Utopljenca primi od zadaj okoli trebuha in ga polagoma privzdigni. Tako mu izteče voda iz sopil in ust. Vendar mu še preišči s prstom golt in usta ter izčisti, ako treba, z robcem, potem pa začni z umetnim dihanjem. Pomni, da tli iskra življenja pri utopljenih zelo dolgo, zato se ne naveličaj utrudljivega oživljanja!

Približno enako ravnaj z ljudmi, ki jih je zasul snežni plaz ali gramoz ali zemlja. Videl sem zadušenega moža, ki ga je zasula in stisnila zemlja, ko je kopal globok jarek, dasi je imel vso glavo izven zemlje. Pravili so mi o

Podoba 3.

Podoba 4.

znajem pijancu, ki je utonil v ped globokem potočku, kamor je šel pit, a ni mogel več ust in nosa dvigniti iz vode, dasi je bilo vse telo razen obraza na suhem. Pri majhnih otrocih so take nezdode ne preredke.

3. **Zadušenje radi zamašenja dihal.** Potnik, jedoč golaž, zasliši znamenje odhajajočega vlaka, skoči naglo za njim, toda nakrat začne brez glasu mahati okoli sebe; višnjevega obraza se zgrudi na tla in vpricho mnogih ljudi umre. Vsi so bili mnenja, da ga je zadela kap, zato mu ni nikdo segel v golt, kjer je siromaku obtičal trd neprežvečen kos golaža in ga zadušil, dasi bi bila rešitev tako lahka. Krčmar je vpricho svojih gostov južinal solato in se jedoč ž njimi zabaval. Sredi prešernega smeha plane pokonci in se zgrudi temnovišnjevega obraza in izbuljenih oči. Prestrašeni gostje so

ostrmeli in ga močili s kisom, a nikomur ni šinila v glavo rešilna misel, da bi mu iz grla izvlekel list solate, ki je zamašil vhod v sapnik.

Iz teh dveh zgodeb sledijo trije samoposebi umevni, a vendar pozabljeni, zato zlati nauki: Jej počasi in vse dobro prežveči, kar ne moreš prav drobno zdrobiti in zmleti in s slino premešati, pljuni ven in nikar ne požiraj! Ko ješ ali piješ, ne govori! Ko kdo pade nepričakovano, brez glasu na tla, preišči mu usta in golt, potem pa se loti umetnega dihanja, ako si našel in izvlekel kako tuje telo.

Otroci, ki si vtikajo razne stvari v usta in tudi trdo hrano hlastno goltajo, umirajo večkrat kakor se navadno misli, ker se zaduše s kakim takim predmetom.

4. Zadušenje radi zadavljenja, zadržnjenja in obešenja je bolj redko. Ko se kdo name-noma ali po nesreči obesi, se mu pretisnejo žile privodnice in odvodnice, nezavest in smrt nastopi bolj radi motenja krvnega obtoka v možganih, ne toliko zavoljo zadušenja. Obešenca treba najprej prijeti, potem šele vrv prerezati, sicer telebne na tla in si, ko je morda še živ, zlomi tilnik. Zadržnjenje vratu se dogaja pri otrocih, ki se igrajo konje. Oživljanje zadavljenec in obešencev je iz omenjenega razloga manj uspešno ko oživljanje utopljenec.

5. Od strele ali električnega toka zadete ljudi oživiš, kakor zatrjujejo izkušeni veščaki, ako jim napraviš umetno dihanje. Naravna strela ali umetni električni tok vplivata tako močno na možgane, da se ustavita dihanje in utripanje srca. Ako torej spraviš to dvojico življenjskega delovanja v tek z umetnim dihanjem, oživi ti vsak ponesrečenec te vrste.

Velike opreznosti treba pri reševanju ponesrečenec, ki jih je zadel električni tok. Ne hiti naravnost k ponesrečencu, da še tebe ne zaloti nesreča. Z lesenim drogom ali leseno palico odstrani od njega potrpane žice ali pa ga zvleci iz električnega območja na varno mesto.

C. Zastrupljenja.

Zastrupljenja so kaj različna. Kot splošno vodilo za prvo pomoč velja načelo, da treba strup čimprej odstraniti. Zastrupljenec navadno že sam bruha zaužiti strup. To bruhanje je zelo mučno, posebno če je v želodcu malo vsebine. Zato daj zastrupljencu obilo piti, da laže bruha. Ako bruhanje zastaja, sčegetaj mu golt s kurjim peresom ali vtakni mu prst globoko v golt in pritiski ga rahlo na želodec.

Bruhanja ne smeš izsiljevati pri zastrupljenih z razjednimi strupovi, ker morda s tem pospešiš, da mu razjedeni želodec počí, kar bi bilo usodno. Tudi ne smeš povzročevati bruhanja pri nezavestnih zastrupljenih, ker jim lahko zaide strup iz želodca preko grla v pljuča, kar pomenja izredno poslabšanje stanja.

Strup treba, v kolikor ga je ostalo v človeku, oneuspešiti. Zoper vsak strup imamo kako sredstvo, ki učinek strupa ublažuje ali sploh onemogoča. Tem sredstvom pravimo protistrupi, dasi časih sami na sebi niso strupovi; zdravnik sme rabiti v nekih primerih prave protistrupe. S protistrupi je dobro zastrupljencu olajševati bruhanje; ako mu dajemo piti protistrupe tekočine, mu že strup sam omilimo in obenem pomagamo, da laže bruha.

Pri količkaj resnejšem zastrupljenju odvali veliko odgovornost od sebe in pozovi zdravnika na pomoč, ki ima še druge pripomočke zoper zastrupljenja, kakor pripravo za izpiranje želodca in razne leke, ti sam pa ne drži križem rok in ravnaj po tehle vodilih:

1. Jedki strupovi so oni strupovi, ki razjedajo ali razdevajo, kjer pridejo s telesom v stik, telesne sestavine, nekateri izmed njih povzročajo izpremembe tudi na oddaljenih mestih telesa, kamor jih je zanesla kri.

Med jedke strupove štejemo močne kisline, močne luge, soli težjih kovin in nekaj rudnin.

Ko se kdo zastrupi s kako močno kislino, kakor je solna, žveplena, solitna ali kisova esenca, mu daj piti redkega luga (raztopljene sode), zdrobljene krede ali apnena beleža ali jajčjih lupin (apnene vode). Kesneje naj pije mleko in raztepen beljak, tudi olje je primerno.

Zastrupljenje s karbolovo kislino ali lizolom (ali domačim sanitolom) početkoma najbolje zdraviš kar s kako naravno grenčico (grenko odvajalno vodo), grenko soljo, karlovarsko soljo.

Jedki lugi, kakor amonijak, lužni kamen, lužna esenca, apno, zahtevajo za oneuspešenje strupenosti lahke neškodljive kisline. Kdor se je zastrupil z jedkim lugom, naj pije vinski ali sadni kis, limonov sok, kesneje mleko, raztepen beljak in olje.

Soli težkih kovin, kakor je zeleni volk (klotlovinasta zelenica), modra in zelena galica, svinčene soli, živosrebrne soli, posebno sublimat, povzročajo hude poškodbe želodca in črevesa, pa tudi oddaljenih organov. Najboljše

sredstvo so beljakovinate tekočine, ki se spajajo s solmi v neraztopne in zato neškodljive spojine. Zato pij v takih primerih in daj piti obilno mleka, raztepane beljakovine, žolice.

Zastrupljenje s fosforjem se spozna, da diši izbruhana želodčna vsebina značilno kakor po česniku in da se sveti v temi. Najboljše sredstvo je raztopina kalijevega permanganata (»rdečega kalija«, temnovijoličaste soli) ali pa zmes starega terpentinovnega olja. Škodujejo pa vse mastne stvari, kakor mleko, olje ali maslo, ker raztapljajo fosfor. Navidezno izboljšanje prve dni po fosforjem zastrupljenju je varljivo — največja nevarnost nastopi šele kasneje, peti dan.

Zastrupljenje z arzenikom znači bruhanje in driska s krčevitimi bolečinami v trebuhu. Ako le možno, hiti v lekarno proti strup zoper arzenik, v prvi sili nastrgaj in raztopi železno rjo z grenko soljo in daj zastrupljencu to zmes pogostoma po požirkih piti.

2. Skupina **mrtvilnih strupov** je zelo obsežna. Te vrste strupovi ne delajo posebnih škod tam, kjer stopajo v telo, tem hujše pa na oddaljenih mestih, kjer razkrajajo kri ali povzročajo ohromljenja mišic, zastoj dihanja ali srčnega utripanja, drugi silovite krče, besnost, zmedenost in nezavest.

Semkaj spadajo različni rastlinski alkaloidi, lužom podobne spojine, kakor je morfij v makovem soku, atropin v norici ali volčji črešnji in kristavcu, digitoksin v rdečem naprstniku, heleborein v telogu, akonitin v preobjedi, kofein v kavi in nešteto drugih. Semkaj spadajo razne strupene gobe, strupovi, ki se delajo v pokvarjenih ribah, v pokvarjenem mesu, siru in drugih živilih.

Navzlic nepreglednemu številu te vrste zelo nevarnih strupov je, hvala Bogu, prva pomoč zoper nje kaj enostavna in pri vseh enaka. Brž po zaužitem strupu pospešuj bruhanje; ako je že več časa poteklo po užitju, daj kako naglo učinkujoče čistilo, kakor je ricinovo olje, grenčica, grenka sol, da se črevo čimprej izprazni od strupenih snovi.

Kot glavni protistrup rabi čreslovino ali tanin, kakršnega dobiš v lekarni ali mirodilnici (10 g na 1 l vode) ali kakršnega si napraviš sam, ako prekuhaš hrastovo ali vrbovo skorjo ali zdrobljene šiške in daš piti zavrelico po pogostnih požirkih. Čreslovino vsebuje tudi črna kava, dolgo kuhan ruski čaj in črna vina. Ker so te pijače tudi poživljajoče, so pri tovrstnih zastrupljenjih dvojno priporočljive.

3. **Strupeni piki** zahtevajo vsako leto nekaj žrtev tudi v naših krajih, kjer je strupenih kač, gadov in modrasov, malo. Tudi mušji pik je časih nevaren, ne toliko kot strup, kolikor kot prisad, ako žuželka zanese s pikom kako kužilo. Nekaterim ljudem postane sčasoma celo čebelji pik nevaren.

Proti kačjemu pikju je edini pametni pripomoček, da pičeno mesto, ki je zelo majhno in plitvo, nemudoma izrežeš ali izžgeš. S škarjami ali kleščami lahko hitro odščipneš pičeno krpico ali pa z ostrim nožem odrežeš, ko si naslonil pičeni del proti trdi podlagi. Ako nimaš pripravnega rezila, razbeli žebelj in razbeljeno glavico potisni v pičeno mesto. Ne daj se po otročjem cmerjenju oplahiti od takega ravnarja; kratkotrajna bolečina ti bogato odtehta velike nevarnosti kačjega strupa. Ko si pik odstranil, namaži rano z jodovo tinkturo ali še bolje z močno raztopino kalijevega permanganata ali vsaj z močnim vinskim cvetom ali žganjem in jo obveži. Ako bi začel pičeni ud otekati, ga tesno preveži in hiti k zdravniku ali pošlji ponj! — Ako je pravilna pomoč iz kateregakoli vzroka zakesnela, skušaj naglo odstraniti pičeni del, pičeni ud tesno podveži in daj ponesrečencu krepil, kave, čaja, juhe. Videl sem, da pičenci dobro prenašajo celo velike množine opojnin; v tem primeru menda močno vino niti otrokom ne škodi.

Č. Nagla obolenja.

O krvavenjih zavoljo boleznij je bilo že povedano najpotrebnejše.

1. **Omedlevica** je pač najčešča nezgoda, ko treba izkazati bližnjiku delo ljubezni in usmiljenja. Človek omedli in se onesvesti iz raznih vzrokov, radi napora, bolečin, strahu ali kakega drugega vznemirjenja, radi izgube krvi (ko krvavenja ni niti opaziti), radi predolgega stradanja, največkrat pa radi slabega zraka. Nekateri omedlevajo kaj pogostoma, drugi zelo poredkoma; v zaprtih prostorih, kjer je gneča in slab zrak, se občutljivi in slabotni ljudje največkrat onesveščajo. Zato bi se morali ljudje, ki so podvrženi omedlevici, izogibati takih prilik, ki povzročajo drugim nadlego in samim sebi škodo!

Omedlevica je posledica malokrvnosti v možganih in nastopa časih zelo naglo, časih se javlja s predznaki, kakor so: tesnoba, slabost, mrzel pot, zvenenje v ušesih, svetle šare ali tema pred očmi, vzdigovanje želodca, vrtenje v glavi. Tiho ali s krikom se zgrudi človek brez zavesti, obraz mu je mrliško bled, ustnice sive, dihanje je komaj vidno, žilni utrip je

komaj tipen. Vsi ti znaki kažejo, da je nastopilo v možganih malokrvje.

Omedlelega človeka spravi čimprej na sveži zrak in ga položi vodoravno na tla ali na posteljo ali klop, še bolje pa tako, da leži po ševno z glavo navzdol. Odpni ga tako, da ga obleka ne ovira pri dihanju. Ako je život mrzel, drgni ga po telesu in udih s krtačo ali suho krpo ali pa z robcem, namočenim v vodo, kis ali žganje. Daj mu pod nos njuhati kis, žganje, kolinsko vodo, salmijak, hren. Ako zastaja dihanje, napravi mu umetno. Šele ko se omedleli človek zave, mu ponudi krepila, kakor juhe, kave, čaja; odraslim tudi kake opojnine, ako nimaš primernejšega krepila pri rokah.

2. Možganska kap zadeva bolj moške v zrelejši dobi, po 40. letu, dasi niso izvzete ženske in mlajši ljudje. Navadno so h kapi naklonjeni ljudje bolj debelušasti, polnokrvni, na videz zelo krepki ljudje. Po kakem naporu, telesnem ali duševnem, obilnem obedu ali pitju opojnin se zgrudi prizadeti človek, časih opomnjen po močnem glavobolu in omotici, časih brez znakov. Obraz mu je temnordeč, dihanje močno-hropeče, žile na glavi in vratu so napete, žilni utrip je kar viden.

Kaj se je pripetilo ponesrečencu? Ljudem, ki imajo žilje pokvarjeno po kakih boleznih ali zastrupljenjih, rada počí kaka žilica v možganih ali v možganskih mrenah. Kri, ki se vlije po možganih, razdene dele možganov in spravi nepoškodovane dele pod večji pritisk.

Da se naval krvi v glavo poleže in krvavenje zaustavlja, treba ponesrečenca položiti na ležišče tako, da ima prsi in glavo vzvišeno, razpeti mu obleko, da ga ne tišči na vratu ali okoli života. Na glavo mu polagaj mrzle ali ledene obkladke, spodnji život in noge mu toplo odeni. Ako bruha in ako se mu nabira v ustih in posebno v goltu sluz, mu ga izčisti z robcem, ki si si ga ovil okoli prstov in segel z njimi globoko v golt. Ne prenašaj bolnika, dokler ni prispel zdravnik, ki si ga nemudoma poklical. Ako bi se bolnik zavedel in želel kaj užiti, daj mu vode, mleka, juhe, nikar pa ne razburljivih pijač. Ako ni pričakovati zdravnika v najkrajšem času, napravi bolniku vliv z milnico ali močno slano vodo ali pa s kisom in vodo, da se danka izprazni in kri usmeri v trebušno duplino. Tudi podvezovanje udov, omenjeno pri krvavenjih, je umestno.

Časih se pojavlja možganska kap drugače. Pri ljudeh, ki imajo bolno srce in žilje, se zamaši kaka žilica v možganih in nastopi neza-

vest kakor pri krvavenju. Takemu človeku je obraz bled, glava hladna, kakor pri omedlevici. Ravnaj z njim, kakor je zapisano o omedlevici, sevě, zdravniška pomoč je nujna!

3. Vročinska kap zadeva zdrave krepke ljudi, ki so pri napornem delu izpostavljeni vročini in ne uživajo dovolj vode. Vročinska kap se dogaja o soparici pri delavcih in vojakih na napornih pohodih. Ako se človek radi soparice ne more dovolj potiti ali pa od žeje ne dobiva dovolj tekočine za potenje, se potenje in s tem potrebno shlajevanje telesa zaustavlja, tudi se radi vročine nastale strupene razpadline ne izločajo zadostno s potom in sečjo, zato nastopa samozastrupljanje in toplota se v telesu kopiči in ko doseže v možganih 42° C, izgubi človek zavest in kakor pri kapi se zgrudi in časih kmalu izdihne med krči.

Vročinska kap se napoveduje z glavobolom, omotico in zmedenostjo, obraz je višnjevi in zaripel, oči krvave, zenici široki, dihanje je pospešeno, žilni utrip nagel in šibek.

Bolnika z vročinsko kapjo položi kam v senco, razpni mu obleko in daj mu obilno piti, ako je še količkaj pri zavesti. Dobra je voda in druge pijače, boljši je vroč ruski ali drugi čaj, topla kava. Na glavo mu devaj mrzle obkladke, tudi telo mu oblivaj s hladno vodo. Ako ni pri zavesti, dajaj mu po vlivih kako tekočino, najbolj primeren je ruski čaj, z vodo mešano vino. Ako bi mu zastajalo dihanje, nadomesti mu je z umetnim. Vedi pa, da je vročinska kap zelo nevarna, in ne zanašaj se zgolj na svojo pomoč!

4. Božjastni napad je sam na sebi malokdaj smrten, vendar je bolnik v božjastnem napadu potreben pomoči in varstva, da se za brani kako hujske zlo.

Prvi napad spravi bolnikovo obližje v strahovito zmedenost, da je njihovo ravnanje pogostoma neprimerno in škodljivo. Bolnik občuti časih kake vidne ali slišne predznake ali tresenje ali krč v kakem udu, časih pa se pojavi napad brez napovedi: kakor bi treščilo, se zvrne bolnik s krikom ali tiho na tla brez zavesti. Časih si pri tem zlomi ali spahne kak ud ali pade v ogenj ali vodo, kakor pač nanese nesrečna prilika. Vse njegovo telo izprva odreveni in strči kakor deblo z obsekanimi vejami, čez nekaj trenutkov se ga lotijo siloviti krči v obrazu in glavi, oči se mu divje vrte, život se mu zvija, z udi maha okoli sebe, škrtca z zobmi, iz ust mu prihajajo pene, časih krvave, časih mu uideta seč in govno, njegovo hropenje je že za obližje mučno. Krči se polagoma redčijo in miré, vse telo ostaja še več

ali manj krčevito napeto, sčasoma se poležeta tudi krčevita napetost in težko dihanje in nastopi večurno spanje. Utrujen se zbudi bolnik iz njega in ne ve prav nič o vsem dogodku.

Ako bi se božjastni napad zelo zavlekel ali pa zaporedoma ponavljal, pokliči zdravnika, za navaden napad nudiš pa lahko sam zadostno pomoč. Bolnika treba tako položiti in toliko držati, da se ne poškoduje. Vtakni mu med zobe kak lesen predmet ali pa tesno zvit žepni robec, da si ne odgrizne jezika. Pridrži mu glavo in ude, da se ž njimi ne obtoleče. Ne kliči in ne tresi ga, ne nateguj mu skrčenih udov, ker mu s tem nič ne koristiš; kvečjemu samo napad podaljšaš, torej škodiš! Ko napad jenja, mu očedi obraz, če treba tudi druge dele telesa, položi ga v mirno sobo z zastrtimi okni na primerno ležišče z nekoliko zvišanim zglovljem, noge in dolenji život mu dobro odeni. Vsekakor treba bolnika varovati, dokler se sam ne zdrami in zave, ker se časih napad ponovi.

Božjastni napadi so hujši in dolgotrajni, pa tudi zelo lahki in kratkotrajni, časih nastopi namesto telesnih krčev neka duševna zmedenost. Bolnik, ki je imel božjasten napad, spada v zdravniško oskrbo; z resnim in vztrajnim prizadevanjem od obeh strani, zdravnikove in še bolj bolnikove, se da božjast, ki je zelo trdovratna bolezen, polagoma odpraviti ali vsaj znatno omiliti.

Božjastnim napadom je podobnih mnogo drugih živčnih napadov, ki pa se razlikujejo od božjastnih, da bolnik ohrani zavest, krče in drhtljaje spremlja jok in ihtenje, časih krohoh, časih izbruhi togote in besnosti. Telesnih poškodb pri teh napadih ni, pač pa si bolniki te vrste tržejo s sebe obleko in poškodujejo dosegljive predmete.

Človeka s takim napadom treba spraviti čimprej v miren prostor, odtegniti ga pogledom radovednih zijavcev in pomilovavcev ter ga z dobrotnim in resnim opominjanjem miriti in tolažiti. Zdravljenje takih živčnih bolezni je kajpada samo zdravniška zadeva.

5. **Ujed ali kolika** je krčevita bol v truplu, ki se časih stopnjuje do neznosnosti in omedlevice. Ujed nastaja v želodcu in črevesu, v žolčnem in sečnem mehurju, v žolčevodu in sečevodu, v jetrih, obistih in maternici ter je izraz izrednega skrčenja mišičja v omenjenem drobju. Kaj povzroča to bolešno in zelo boleče skrčenje, je zelo različno, časih kako vnetje ali rana, časih kaka neprimerna vsebina (neprebavne jedi, v drobju nastali ka-

menčki ali bolešni izrastki), časih zamotanje ali pretisnjenje drobja, kakor pri zunanjih ali notranjih kilah, ki so se zateknile.

Presojanje tega kočljivega in mnogokdaj zelo nevarnega stanja prepusti zdravniku in nikar si ne nakopaj velike odgovornosti z neveščim ravnanjem. Tvoja neprimerna pomoč utegne zakriviti smrt! Zato je zdravniška pomoč nujna!

Ako ni znan vzrok ujadi iz prejšnjih napadov, položi bolnika v postelj in napravi mu na boleče mesto trupla prav vroče obkladke z oparjenim kamiličnim cvetjem ali senenim drobom ali vročim pepelom ali vročim peskom, ki si ga segrel v ponvi in stresel v vrečico. Tudi vlivis toplim čajem iz kamiličnega cvetja ali metnega ali melisnega listja bodo zelo olajšali hudo trpljenje in ne bodo napravili škode.

Na svojo pest ne daj uživati bolniku z ujedjo prav ničesar, ako ne poznaš vzroka ujadi že od poprej. Tudi z najbolj nedolžno pijačo povzročiš, da mu želodec ali črevo počí ali da se zamotano in pretisnjeno črevo še bolj zadrgne, da se malo vnetje razširi po trebuhu. Ako bolnika muči huda žeja, daj mu hladne vode ali košček ledu v usta, a požreti ne sme niti kapljice!

Ako je vzrok ujadi znan že od poprej in ako je prehod skozi črevo prost, da odhaja govno ali črevesni plini, daj bolniku kako čistilo (ricinovo olje, grenčico ali grenko ali karlovarsko sol), za tem naj pije tople čaje iz kamilic ali mete ali melise.

Tudi po prestali ujadi, ako ni baš nastala po zaužitju kake neprebavne jedi, potrebuje človek zdravniške pomoči.

* * *

Najbolj pogostne in važne primere ne-zgod in naglih obolenj, ki zahtevajo nujne pomoči, si v glavnih obrisih spoznal in dobil navodila, kako ti je ravnati v njih. Smatraj za svojo vestno dolžnost, da se v tem znanju, ki je nujno potrebno za vršenje usmiljenja in ljubezni do bližnjika, čim bolje izpopolniš in izvežbaš. Na podlagi mojega sestavka in drugih spisov (kakor je dr. Homanova »Postrežba bolnikom«, ki je izšla pri Mohorjevi družbi) prirejajte po izobraževalnih in prosvetnih društvih, telovadnih in dekliskih krožkih tečaje, na njih predelujte najprej vso snov miselno, potem pa se vežbajte v obvezovanju in prenašanju poškodovancev, v umetnem dihanju in drugih ročnostih, potrebnih za pomoč ponesrečencem in bolnikom.

Po svetu okoli.

Dr. V. Šarabon.

V Mehiki kažejo 5000 let staro drevo. Ko so zidali faraoni v Egiptu veličastne piramide, je drevo že krepko rastlo; ko se je napolnil Abraham iz Mezo-potamije v Palestino, je imel ta orjak že nad 1000 let; ko je peljal Mozes Izraelce čez Rdeče morje, je zrló drevo v prošlost 1800 let. In stara kakor to drevo je zgodovina

Kitajske.

Davno že, preden sta skakala ustanovitelja Rima Romulus in Remus po travnikih okoli Tibere, je cvetela omika ob bregovih rek Hvang in Jang-tze; Anglosasi vladajo danes svetu, in nihče še ni poznal tega imena, ko je imela Kitajska že več zgodovinskih dob za seboj. Kar je pri nas, mlajših narodih, zgodovine, je pri Kitajcih samo odmor v zgodovinskem dogajanju. Tak odmor v zgodovini se bliža sedaj menda koncu, ko so se Kitajci uprli nadzorstvu Evrope in Amerike in hočejo živeti spet svoje lastno življenje. V nekaterih mestih so gospodarji tujci in ne Kitajci; v velikem pristaniškem mestu Šang-haj je lep park, pri vhodu vanj sta dve tabli, na eni je zapisano: Pse v park voditi je prepovedano, na drugi pa: Kitajcem je vstop v park prepovedan. Ali ni to dosti? Kitajci zahtevajo v 13 točkah enakopravnost z belimi na svojih tleh! Ali ni to lep napredek moderne omike! Japonci izjemajo svoje rumene kitajske brate prav tako kakor Evropci. Saj še Kitajci sami niso edini; beremo imena Vu, Čang, Feng itd., vsak vleče na svojo stran, vsak je na svoje podkupljen in vsak ima naložen denar in kakšni izvenkitajski banki. Torej o kakšni kitajski ali celo rumeni nevarnosti še ne moremo govoriti. Sedaj so potihnilí tudi glasovi

o indijski nevarnosti.

Dva preroka sta pridigovala v Indiji proti Angležem, Das in Gandi. Prvi je bil za oster nastop, za upor, Gandi pa za zakonito izvojevanje pravic. Das je letos umrl in vsa Indija posluša spet Gandija. Je pač težko upreti se Angležem, ko je dežela tako mnogolika. Na stotine je jezikov, na stotine stanov, ki ne smejo občevati med seboj, med 300 milijoni Hindujev je 70 milijonov mohamedancev itd. Potem pa tudi, kaj se bom Angležem upiral, če skrbijo zame. Pomislimo samo, da bodo izpeljali ob reki Satledž kanalizacijo, ki bo dovajala vodo v pokrajine, doslej popolnoma puste, v obsegu vse naše Slovenije! Kdaj bi bil kakšen domač vladar kaj takega naredil! Angležem upreti se, se pravi, sam v svojo skledo pljuvati. Prej zapuščene dežele spreminjajo Angleži v rodovitnen svet, namesto uboštva se poraja blagostanje, železnice prihajajo in avtomobilne ceste in aeroplanske in druge zračne zveze. Od leta 1927 naprej bo imela Indija stalno zrakoplovno zvezo z Londonom, prometovali bodo velikanski Zeppeliní.

Turčija.

Čisto novo življenje jo preveva. Turčija ne mara nobenih tujcev, hoče biti sama, ustvarja si novo prestolico Angoro, obrt in industrija in promet naj pridejo sčasoma popolnoma v turške roke. Veliko skrbi dela Turkom mosulsko vprašanje. Med Turčijo in Irákom se razprostira ozemlje okoli mesta Mosula. Irák je »samostojna« država v Mezo-

potamiji, njeni gospodarji so pa Angleži. V okolici Mosula je vse polno petrolejskih vrelcev, še prav nič izčrpanih; pravijo, da so najbogatejši na svetu. Važni so tem bolj, ker bodo ameriški vrelci, ki dajejo sedaj največ petroleja, kmalu usahnilí. Sicer se je za izkoriščanje vrelcev že osnovala družba, s kapitalom, ki ga imajo eno četrtnino Angleži, eno Američani, eno Francozi, eno Holandci oziroma za njih hrbotom tudi Angleži. Turki nič. Ni pa vseeno, čigavo je ozemlje, na katerem so viri; dobivam davka od družbe, odkrivam nove vire itd. Mosulski svet si lastita Irák in Turčija. Zveza narodov je poslala posebno komisijo tja, da to vprašanje prouči. Komisija se je že vrnila, a Zveza narodov doslej še ni odločila, komu naj pripade oni svet. Oba nasprotnika, Irák in Turčija, sta izjavila, da se bosta pokorila odločitvi Zveze. Petrolej je pa danes gospodar sveta; avtomobili, aeroplani, Zeppeliní, vse kuri z njim. Sedaj so začele kuriti z njim tudi ladje, pravimo jim motorne; polovica tistih, ki jih na novo gradijo, bo motorna. Zato tako razburjenje. Turki se pa ne bi tako postavljali, če bi ne bila za njimi

Rusija.

Povsod po svetu ima Rusija svoje prste vmes, ves svet hoče napraviti boljševiški, posvetovanje se vrši za posvetovanjem, najboljši talenti — Ríkov, Kalenin, Trocki in drugi — se trudijo za boljševiški ustroj sveta. Pa ne bo vse nič pomagalo, prav nič. To bi bila Rusom morala povedati že zgodovina. Kitajska si je dala nekoč, v 12. stoletju, komunistično ustavo; pa so sodelovali vsi, cesar, ljudstvo, učenjaki, uradniki; in vendar ni šlo. Ne pa tako kakor na Ruskem, ko je pravih boljševikov v primeri z narodom le nezatno število. Sicer boljševiki doma že odnehujejo, samo priznati tega nočejo in dobijo zmeraj kakšen nov izraz. Čimdalje bolj spreminjajo državne obrate spet v zasebna podjetja, dajejo tujim družbam razne koncesije, kličejo tuj kapital na pomoč, torej tako kakor povsod drugod na svetu. Nekaj je pa menda vsem Rusom ukoreninjeno: zanimanje za vedo in znanstvo. Tudi boljševiki ne delajo v tem oziru nobene izjeme in podpirajo znanost, kjer le morejo. — Nočejo se odreči Besarabiji, komaj čakajo na četrto delitev Poljske, obrobne države Litva, Latvija, Estonska in Finska so jim trn v peti oziroma kľofuta v obraz. Saj tam skozi gledajo v Evropo. Enkrat se bo medved zgenil in bo na vse strani spet prosto zadihal. Teга zadiha pričakujejo s strahom vsi ruski sosedi, celo

Skandinavci,

ki jim Rusija pravzaprav nič noče. Švede je zadel letos bridek udarec, umrl jim je veliki njih voditelj, socialist Branting. Bil pa ni ozkega strankarskega naziranja, temveč velepotezen mož svetovnega obzorja. Zelo so Švedí veselí, da je med njimi in Rusijo nova republika, Finska. Dve leti že govori ves svet o izbornem fínskem tekaču Nurmiju, ki so mu Finci v glavnem mestu Helsingforsu že sedaj postavili spomenik. Šele 28 let je star, pa je vendar že največji dobitnik svoje domovine. Finska nima kapitala, hoče dvigniti industrijo, pa je brez sredstev. Prosilá je Ameriko, naj ji posodi, toda Amerika je bila gluha. Tedaj so pa

videli Američani, največji gojitelji sporta, tekača Nurmija, pa so pisali Fincem, da jim posodijo denarja, kolikor ga hočejo; češ, dežela, ki je vzgojila take ljudi, zasluži vsako pomoč, ki jo hoče. Omenjamo, da preteče Nurmi 5 kilometrov v dobrih 14 minutah, 10 kilometrov pa v pol ure. Morda se vam bo čudno zdelo, da to v svetovnem pregledu omenjamo, a kakor vidite, posega sport danes že v politiko in gospodarstvo. S sportom je v zvezi tudi tehnika. Navedemo naj še par slučajev o tesni zvezi med

sportom, tehniko in politiko.

Pred par leti so avtomobili francoske tvrdke Citroën prvič predirjali afriško puščavo Saharo od severa proti jugu, letos so jo predirjali od zahoda proti vzhodu, torej dosti dalje. Z roko v roki z vožnjo po Sahari je šla vedno tesnejša spojitve afriških francoskih pokrajin, velikanska politična pridobitev Francije. — Ko je plaval lani Francoz Pelletier d'Oisy v aeroplanu iz Pariza na Japonsko, je videl svet v tem poletu uspeh Francije na sportnem, tehniškem in tudi političnem polju; saj posega danes močno zračno brodogojstvo v politiko in vse države mu posvečajo največjo pozornost. Prav tako so Američani v poletu ameriških letavcev okoli sveta videli uspeh ameriške tehnike in — poleg francoskega — ameriško gospostvo v zraku. Neuspeh angleškega letavca Larena je bil pa Angliji resen opomin, naj zračno brodogojstvo bolj izpopolni. Vsa Nemčija je drhtela, ko je plavala v lanskem oktobru zračna ladja ZR III. v Ameriko. Rastel je ugled nemške tehnike, rastel je nemški ponos, Nemci so dobili spet zaupanje sami vase, v svoje delo in s tem vred tudi v lepšo bodočnost. — Naskok Angležev na Mt. Everest je bilo izključno angleško podjetje in ne pustijo nikogar zraven, dokler ne bodo sami prispeli na vrh.

Tako ponosen na svojega sina in tako navdušen ob njegovem povratku pa zlepa ni bil še kakšen narod, kakor so bili letos (1925) Norvežani. V Norvežanih se pretaka kri starih Vikingov, onih drznih mož, ki so že v devetem stoletju odkrili Islandijo, v desetem Grenlandijo, ki so okoli 1.000 stopili že na ameriško celino. Največja predstavnika modernih Vikingov sta Nansen in

Amundsen.

Dočim se Nansen ekspedicij ne udeležuje več, se tem bolj udejstvuje Amundsen. 53 let je star, energičen, neupogljiv. Prvič beremo o njem, ko je v letih 1903—1906 plul na majhni ladjici »Gjøa« okoli Severne Amerike iz Atlantskega oceana v Tihi ocean; tedaj je prišel tudi na severni magnetni tečaj. Nato se pripravlja na odkritje severnega tečaja, a naenkrat spremeni načrt in gre na jug ter odkrije južni tečaj, v decembru 1911. Po vojski hoče spet na sever; najprvo z ladjo, nima sreče, nato z aeroplanom. Načrti v letih 1922, 1923 in 1924 se mu ne posrečijo. Tehnika še ni bila dosti izpopolnjena in tudi denarja ni bilo. Letos mu je priskočil na pomoč Američan Ellsworth in je podjetje denarno podprl. Po načrtih Nemca Dornier so zgradili dva aeroplana. Vsak aeroplan je 3300 kg težek, preračunjena obteženost bi smela biti 2500 kg; obtežen je bil pa eden s 3050 kg, drugi s 3100 kg; torej skoraj z lastno težo; takega razmerja doslej še ni bilo. Peljali so aeroplana na otočje Spitsberge, severno od Evrope, in so odleteli iz Kraljevega zaliva (Kingsbay) 21. maja ob četrtna šest popoldne. Kmalu so prišli v meglo; zato so krenili

preveč proti severozahodu. Ob desetih zvečer so se obrnili v smer proti tečaju. Kmalu pa je bila polovica bencina izčrpana, treba je bilo pristati. Kje? Med ledom, nakupičenim in gibajočim se. Srečno so pristali 22. maja ob eni ponoči. Aeroplan, na katerem je bil Ellsworth, je zavozil v kanal vode na ledu in je takoj zamrznil. Kmalu je v ledu zamrznil tudi Amundsenov aeroplan in so se trudili do 15. junija, da so ga oprostili ledu in mu pripravili 500 metrov dolgo pot za zalet. Vse, kar so le mogli pogrešati, so znosili v zamrzli aeroplan, nasprotno so pa znosili ves bencin iz tega letala v oproščeni aeroplan. Neizrečeni so bili napori in smrt jim je gledala v oči. 15. junija ob tri četrt na enajst se je usledlo vseh šest v Amundsenov aeroplan. »To je bil naš največji trenutek.« Če se aeroplan ne bo dvignil ali pa se bo led pod njim udril, potem bo pripravil tečajni led ekspediciji grob. Aparat je ubogal, 100 metrov, 200, 300, v zraku so! Rešeni so. Nihče ne more popisati, kaj je tedaj čutil. Dne 15. junija ob četrtna osem zvečer so zagledali neki parnik, pritrtili so aeroplan na led in so se peljali s parnikom v Kingsbay. Pozneje je pripeljal parnik še letalo nazaj. Ekspedicija je potrdila to, kar so dognali že prejšnji raziskovavci: 1. severno od Spitsbergov do tečaja ni suhe zemlje; 2. morje je globoko. Še nekaj! V kratkem se bo razvil preko tečaja promet

iz severne Evrope v vzhodno Azijo in zahodno Ameriko.

Globus vzemi v roko, pa boš videl. Iz Londona v Tokio na Japonskem prideš dosti prej preko tečaja kakor pa preko Evrope in Sibirije. Prav tako v San Francisco v Ameriki itd. Že se je ustanovila mednarodna studijska družba za raziskovanje tečajnih pokrajin z zračno ladjo in za preko tečajni promet. Iz Londona v Tokio se boš vozil 5 do 6 dni, danes se voziš skoz Sibirijo na Japonsko tri tedne, če gre dobro; voznina bo znašala samo četrtino voznine prvega razreda na parniku. S parnikom se voziš danes iz Londona na Japonsko 30 do 50 dni, po zračni ladji boš dobil pa v 14 dneh že odgovor nazaj! Kakšna bodočnost!

Napredek modernega časa glede tehnike si imel najlepšo priliko opazovati pri letošnjih slavnostih v Stocktonu na Angleškem. Med Stocktonom in Darlingtonom je leta 1825 stekla

prva železnica.

Majhen je bil stroj, ki je vlekel prvi vlak, pravi pritlikavec v primeri s sedanjimi velikani. Da je bilo nasprotje tem bolj očitno, so postavili v Stocktonu zraven lokomotive iz leta 1825 najmodernejšo in največjo sedanjo lokomotivo, ki je 180.000 kg težka ter ima dvajset koles, in sta obe za stavo vozili. Ko je Stephenson gradil prvo lokomotivo, so nasprotniki rekli, da se nova iznajdba že zato ne bo splačala, ker človek ne prenese večje hitrosti kakor 20 km na uro. Danes pa nekateri 20 km skoraj pretečejo.

Sicer imajo pa

Angleži

velike skrbi. Lani je odstopil prejšnji ministrski predsednik Mac Donald (izgov.: Mèk Dòndld); vršile so se nove volitve, ki so prinesle zmago stranki konservativcev. Angleški volivni red je zelo zastarel; konservativci niso dobili polovice glasov, pa imajo dvetretjinsko večino. Šli so v boj z dvema obljubama: Če bomo vladali mi, ne bo no-

bene vojske več; odpravili bomo brezposelnost. Zato so volile konservativce tudi ženske iz delavskih vrst. Na Angleškem imajo namreč ženske prav tako volilno pravico kakor moški. A konservativci brezposelnosti niso mogli omejiti; danes, ko to pišemo (avgust 1925), je na Angleškem skoraj poldrugi milijon ljudi brez dela. Da pa vojske ni, tudi ni zasluža konservativcev; je pač mednarodni položaj tak.

Z Nemci

so si Angleži sedaj dobri, v kolikor ne gre za trgovsko tekmovanje. Saj se je celo pripetilo, da so angleške tvrdke naročile v Nemčiji ladje! To mora vsakogar presenetiti. Amerikanec Dawes (izg. Dòz) je napravil načrt za ozdravljenje Nemčije, in bo sedaj menda šlo. Nemci zelo pridno delajo, denar se je ustalil, s Francozi in drugimi sklepajo gospodarske pogodbe, zgradili so si novo trgovsko brodogojstvo. Pred vojsko je vsebovalo nemško trgovsko brodogojstvo pet milijonov ton (tona je malo manj kot trije kubični metri), po vojski je padlo na 400.000 ton, sedaj šteje spet tri milijone ton, in sicer večinoma prvovrstnih ladij.

Nenadoma je umrl predsednik nemške republike, socialist Ebert. Vršile so se nove volitve. Sedem je bilo kandidatov pri prvih volitvah, nobeden ni imel večine; volili so še enkrat, sedaj so bili samo še trije kandidati. Komunist ni prišel v poštev, borila sta se za zmago katoličan dr. Marx in stari nemški maršal Hindenburg. Zmagal je Hindenburg z ne veliko večino. Ker je v ozkih stikih z nekdanjim cesarjem Viljemom, govorijo o zmagi monarhistične misli. Doslej se ni pokazalo še nič, kar bi modrim evropskim državnikom moglo povzročati posebne skrbi.

Jugoslavija.

V kraljevini SHS so bile 8. februarja volitve v narodno skupščino. Zmagal je »narodni blok«, ki pa je imel manj glasov kakor nasprotna skupina, skupina sporazuma. Najprvo je vladalo ministrstvo PP (Pašić in Pribičević), nato so se pa sporazumeli radikalni in Radičević in je namesto vlade PP stopila vlada RR. Radičevići so svoj program zatajili, že zato, da so rešili svojega zaprtega voditelja Štefana Radića. Mi bi radi, da bi se črke PP in RR prelevile v pravico, poštenost, resnost in razumevanje narodovih potreb. Leta 1924 je imela Jugoslavija prvič aktivno trgovsko bilanco, to se pravi, več je prodala kakor kupila. Zato je dinar tako poskočil.

Francija

koje matematiki in fiziki so bili v 18. stoletju mero-dajni, je vpeljala metrski sistem že 10. decembra 1799 in je rabila stare in nove mere skupaj do leta 1840; od tedaj naprej pa samo nove. Francozi včasih kaj prav dobrega pógodijo, včasih pa tudi zabredejo. Tako na primer letos, ko je začela vlada boj proti katoliški šoli v Alzaciji. Katoličani so krepko odgovorili, voditelj jim je brihtni in za Francijo zelo zaslužni general Castelnau; vlada je morala odnehati. Ker je imel ministrski predsednik Herriot smolo tudi v finančni politiki, je moral odstopiti; na njegovo mesto je prišel Painlevé. Francoze zelo skrbi, ker je prebivavstvo Francije zmeraj enako, dočim bo prebivavstvo sedanje Nemčije kmalu tako številno, kakor je bilo prebivavstvo predvojnne Nemčije. Zato Francozi nočejo več delati razlike med svojimi in kolonialnimi vojaki, oboji so jim enaki. Zato govorijo tudi o

Veliki Franciji, torej z vsemi kolonijami vred. Ta pa šteje pač 100 milijonov ljudi — Francija sama jih nima niti 40. Lani je bil Pariz pozorišče tekmovanja narodov na sportnem polju, priredili so

olimpijske igre.

Prvi, ki so jih obhajali, so bili stari Grki. Prirejali so jih bogovom na čast v prvi vrsti najvišjemu bogu Zenu. Rekli so, da je bogovom najbolj všeč harmonija duše in telesa in da jih počastimo najbolj s tem, da hočemo doseči kar največjo popolnost duha in telesa. Dušo človekovo in plemenitost njegovega raziranja so hoteli izraziti primerno tudi v telesu, niso razlikovali več duha in telesa, oboje skupaj jim je bila harmonična celota. Zato so dali tudi svojim vzorom, bogovom, najlepše in najpopolnejše oblike. Svoje telesne vrline pa pokaže pač najbolje pri velikih svečanostih; in ker veš, da bodo prišli tudi drugi, se tem temeljiteje pripraviš. Prirejali so igre v Olimpiji, in se zato imenujejo olimpijske. Umetniki so hodili tja, da so studirali lepa telesa; zdrav je bil narod, ki se je shajal pri igrah in je občudoval tam združeno lepoto duše in telesa.

Kdaj so začeli z igrami, ne vemo. Prva zanesljiva letnica je 776 pred Kristusovim rojstvom; prirejali so jih potem vsako četrto leto, do 394. leta po Kristusu. Dobo starih let so imenovali olimpijado; danes pa označimo s to besedo tudi igre same oziroma podobne sportne prireditve. Od 293. do 294. olimpijade je preteklo 1500 let. Kajti srednji in novi vek sta olimpijsko misel prespala, zbudila se je šele v najnovjšem času. Francoski baron Coubertin je sprožil leta 1888 misel, naj bi moderni narodi ponovili to, kar so v toliki popolnosti gojili stari Grki. Misel je šla naprej, in leta 1896 so priredili prvo moderno olimpijado v Atenah. Leta 1900 je sledil Pariz, 1904 St. Louis v Ameriki, leta 1906 izven načrta spet Atene — igre se vršijo namreč po starem zgledu samo vsako četrto leto —, 1908 London, 1912 Stockholm, 1916 jih ni bilo (vojska), 1920 Antwerp, 1924 Pariz. Sicer so moderne igre nekoliko razširili, a idealni njihov cilj je še vedno isti: pravna in zdravstvena vzgoja telesa, izpodbujanje sportne častihlepnosti pri posamezniku, tekmovanje narodov med seboj, gojitev discipline, resnosti in vztrajnosti, gojitev krepkega naroda in z njim vred dviganje ljudskega zdravja. Sport v hišo, zdravnik iz hiše!

Tekmovavci so nam pokazali prava čuda telesne popolnosti. Kaj vse zmore človek, če redno vadi in vežba svoje telo! 100 metrov so preleteli nekateri v 10-6 sekunde, Američan Le Gendre je skočil v daljavo 7-765 metra, Američan Osborne v višino 1-98 metra, sicer skoči tudi čez dva metra visoko; znani nam Nurmi je zbudil občudovanje vseh gledavcev itd. itd. V Parizu je bilo tedaj zbrano vse, kar je bilo najpopolnejše v telesni vzgoji. Francozi tedaj pač niso mislili, da se bo čez leto dni obrnilo njih zanimanje v čisto drugo smer, zanimanje, ki je prepleteno deloma tudi s skrbjo. Moderni narodi si razdeljujejo svet, ne da bi vprašali dotične domačine, če so s tem tudi zadovoljni. Tako so si razdelili tudi severoafriško deželo

Maroko.

Francozi imajo v Severni Afriki že Tunezijo in Algerijo, nadalje Saharo in južno odtod Sudán. Naravni zaključek je priklopitev Maroka. Najbližja prekomorska soseda Maroka je pa

Španska.

Zato so morali Francozi pri ugrabitvi plena prepustiti majhen kos tudi Špancem, in sicer tisti, ki se pred špansko obalo razprostira pod Gibraltarsko cesto od Atlantskega oceana do Sredozemskega morja. Španski del ni velik, pokriva 26.000 km² (Slovenija 16.000). Dočim so pa zanesli Francozi v svojo novo kolonijo mir, red in blagostanje, zares, Španci tega niso znali. Domačini, Kabili imenovani, so se uprli, vodi jih Abdel-Kerim, ki se proglašča za Mohamedovega naslednika. Upor se je preko špansko-francoske meje polagoma razširil tudi v francoski Maroko; saj vsem nikdar ne moremo ustreči. Sedaj so morali poprijeti tudi Francozi. Brez dvoma bodo Francozi zmagali, a vojska je žalost, ker bo spet toliko nepotrebnih žrtev.

Egipet

je sedaj samostojen, zelo na njegovo škodo. Tam, kjer je bil prej red, je sedaj najbujnejši orientalski nered, in vse, kar je z neredom v zvezi. Južno od Egipta je Egiptski Sudán. Te ga pa Angleži niso izpustili. Z železnico in namakalnimi napravami so Sudance dvignili iz največje revščine do premoženja in ponosa. Sudanci so jim prav hvaležni. Sedaj so zgradili Angleži spet velikansko namakalno napravo; nad mestom Kartúm so za jezilo Nil in prinesli s tem denar v doslej najbolj siromašne pokrajine. Sadili bodo tamkaj bombaž. Egipčani pa bombaž sami prodajajo in jim zato ta jez ni prav nič všeč. Pravijo tudi, da bo Nil imel potem premalo vode za Egipet. Zato se je začela v Egiptu velika agitacija proti Angležem; in neki fanatik je šel v Kartum in je umoril tam angleškega namestnika generala Lee Stacka. Tedaj so se vsi Sudanci izrekli za Angleže in so z njimi vred zahtevali zadoščenje. Angleži so si primerno in za Egipčane prav poniževalno zadoščenje tudi poiskali. Sudance lahko razumemo; kakor hitro bi namesto Angležev prišli Egipčani dol, bi uničili konkurenčne bombaževе nasade itd. in Sudán bi bil tam, kjer je bil prej. — Angleži so se prikupili tudi židom, ker so jim dovolili naseljevanje

v Palestini.

Sicer z vso židovsko kolonijo tam doli ne bo bogve kaj, a židovsko časopisje vsega sveta trobi v angleški rog, in to je več kot dosti. Angleži so dovolili židom tudi ustanoviti popolno židovsko univerzo v Jeruzalemu in jo je otvoril v imenu angleškega kralja veliki angleški politik lord Balfour. Angleži so pač najboljši kolonizatorji. Letos so poslali prestolonaslednika na svetovno potovanje; povsod so mu prirejali prav prirsčne sprejeme. Prisiliti se taka stvar ne da, to pride samo od sebe. Tudi Buri v Južni Afriki so z angleško vlado prav zadovoljni in so pokazali to tudi pri sprejemu prestolonaslednika. Stari burski generali, ki jim gotovo ne moremo očitati hinavščine, so v nagovorih slavili angleško vlado kot najboljšo. Nekaj drugega pa

Južno Afriko

sedaj zelo razburja; dobili so velikanska skladišča platine, najdragocenejše kovine. Prav tako romajo tja kakor so romali leta 1848 v Kalifornijo, kjer so odkrili zlate žile, ali pa po l. 1896 v Alasko, tudi po zlato. V Južni Afriki novo življenje, drugod pa smrt in izumiranje narodov.

Južna Amerika

se izredno razvija, tako namreč, kakor si mi razvoj predstavljamo: bogastvo, aeroplani, železnice, razsipanje denarja itd. Republike Chile, Bolivio in Perú razburja ime Tacna. To je pokrajina na meji imenovanih treh držav, vsaka bi jo rada. Najbolj potrebna bi bila Bolivii, ki nima dohoda do morja in bi ga tu skozi lahko dobila. Priredili bodo plebiscit, in na podlagi tega bo odločil predsednik Zedinjenih držav. Tako so se dogovorili.

Mehika

je dežela petroleja. Ta petrolej je pa za vlado v Mehiki večkrat bolj predmet skrbi kakor pa predmet veselja. Sicer so z njim poplačali vse državne dolgove, dvignili so blagostanje, širili so omiko; a kaj, ko je petrolej obnem povod, da se vtikajo v notranje mehikanske razmere tudi drugi. Ameriški petrolej bo kmalu izčrpan, Mehika ga ima dosti, Američani ga hočejo, družbe dobijo koncesije, petrolej hočejo tudi Angleži itd. Pa smo notri v mednarodnem tekmovalnem boju! Sicer imajo pa tudi

Američani

skrbi. Japonci bi se radi v Ameriki naseljevali, pa jim ne dovolijo in nastajajo zato spori; denarja imajo v Ameriki preveč in ne vedo, kam z njim. — Zedinjene države imajo danes nad polovico vsega zlata na svetu. Družba Ku-kluks zanaša s preganjanjem katolicánov, Ircev, Nemcev, črncev i. dr. nemir in zdražbo v notranjo politiko. Hud je boj med pristaši alkohola in njegovimi neprijatelji. — Ženske dvigajo čimdalje bolj glas po popolni politični enakopravnosti z moškimi in so jo v nekaterih državah že dosegle, v drugih jo pa še bodo (velika država Teksas ima žensko za guvernerja). — Zrakoplov ZR III, ki so ga zgradili Nemci za Američane, je rabil okoli 70 ur, da je priplul iz Evrope v Ameriko, in da bi premagali to razdaljo tudi aeroplani, je napravil ameriški inženir Armstrong drzen načrt za zgradbo

umetnih otokov

med Evropo in Ameriko v razdalji osemsto kilometrov drug od drugega. Osem jih bo, vsak bo 15.000 ton težak, napravljen bo iz železa in betona. Ker je v globini 50 metrov morje tudi pri najhujšem viharju popolnoma mirno, bo večina gradbe globoko v morju, in samo 50 odstotkov je bo štrlelo ven. Vrhu tega bo vsak otok z velikanskimi žičnimi vrvmi zasidran. Plaval bo lahko okoli dveh kilometrov naokoli, več pa ne. Širok bo 125 metrov, dolg okoli 400 metrov, nad morje se bo dvigal 20 do 25 metrov. Na otoku bodo popravljavnice, obednice in hoteli. Lahko boš opoldan tam kosil in če boš hotel prestopiti, boš lahko tudi prenočil. Vožnja iz Anglije v New York bo trajala 30 ur; z ekspresnimi letali, ki bodo pristala samo na štirih otokih, pa 15 ur! Pomisli! Vse skupaj, gradba, svetilniki, hoteli itd., bo stalo 48 milijonov dolarjev. In ni nobene dvoma, da se ne bi načrt tudi uresničil. Vožnja ZR III je načrt spet poživila. Predsednik Coolidge (izg. Kúlidž) je ZR III prekrstil v Los Angeles (španska izgovorjava: los ángeles, angleška: los éjndžiliz). Los Angeles pomeni angele, ki so oznanjali ljudem mir na zemlji. In predsednik je hotel s tem imenom povedati, naj bo vožnja zrakoplova ZR III začetek sprave med narodi, začetek

miru na zemlji!

Naši življenjepisi.

† Dr. Anton Gregorčič.

(L.)

Pod sivim Krnom na Goriškem je vas, Vrsno po imenu. Majhna je, a je dala slovenskemu narodu dva velika moža — pesnika Simona in politika Antona Gregorčiča.

Dr. Anton Gregorčič se je rodil 2. januarja 1852 in bil krščen v župni cerkvi Sv. Duha na Libušnjem, kamor spada Vrsno. Deška leta je preživel doma, hodil v zasilno šolo na Libušnje, kakor prej starejši rojak pesnik, in ker je bil bistre glave, so ga poslali v goriške šole, da bi postal — »gospod«. Desetleten deček je prvi dve leti stradal, a kot drugošolec je bil sprejet v deško semenišče in

Dr. Anton Gregorčič.

gmotna skrb je odpadla. V gimnaziji je vseskozi odlično uspeval in po maturi l. 1871 se je odločil za bogoslovje in je bil 10. januarja 1875 posvečen v mašnika.

Prva Gregorčičeva služba je bila v starodavni romarski cerkvi na otoku Barbani pri Ogleju, a ni trajala dolgo. Goriški nadškof ga je poslal na Dunaj v Avguštinaj, da bi se izpopolnil v bogoslovnih studijah in postal profesor bogoslovja. Na svoj godovni dan — 17. januarja — 1879 je na dunajskem vseučilišču promoviral za doktorja in vrnivši se v Gorico, je opravljal pri Sv. Ignaciju na Travniku kaplansko službo ter obenem predaval v bogoslovju metafiziko. Oktobra istega leta mu je dunajsko vseučilišče dalo stipendij in odpotoval je v Nemčijo, da poglobi svoje znanje. Eno leto skoraj se je mudil v svetu in se avgusta 1880 vrnil v Gorico, kjer je postal namestni in kmalu potem stalni profesor dogmatike in fundamentalke.

Na Goriškem so tedaj v narodnem in političnem življenju potrebovali svežih, krepkih delavcev in vpregli so v delo tudi dr. Antona Gregor-

čiča, ki je že dotedaj pazno zasledoval vse naše prilike. V zglede njegove zavednosti naj navedem, da je bil že kot drugošolec in potem vseskozi ud Mohorjeve družbe. Mohorjeve knjige so tedaj gotovo odločilno vplivale na njegovo narodno zavest in mu dajale izpodbudo k odločnemu narodnemu udejstvovanju.

V Gorici so imeli ona leta politično društvo »Sloga« in glasilo »Soča«. Gregorčič je postal odbornik »Sloga« in 1882 urednik »Soče«. Od l. 1885, ko je bil prvič izvoljen v veleposestniškem razredu v deželni zbor, pa vse do vojne 1915 je ostal deželni poslanec, od l. 1891 dalje pa tudi državni poslanec. V »Slogi« (1889) in tudi pozneje (okoli 1897 in 1908) je doživel hude boje, a je na svoji poti in pri svojem programu vztrajal, prepričan, da mora zmagati. Po razcepu 1897 je ustanovil novo »Narodno tiskarno«, nov denarni zavod »Centralno posojilnico«, iz njegove tiskarne sta izhajala »Primorski list« in »Gorica« in pozneje še »Novi čas«, ki je bil glasilo mladih, ter »Goriški list«, zadnje Gregorčičevo glasilo, ko je bilo prišlo do razpora v vrstah SLS, kateri je bil Gregorčič načelnik od l. 1906, ko se je osnovala na Goriškem. Med vojno je živel na Dunaju, skrbeč za svoje rojake, l. 1918 se je vrnil v Celje, odkoder se je preselil v Gorico, kjer je še kot deželni odbornik posloval, dokler so deželi pustili avtonomijo. Dne 11. januarja 1925 je praznoval zlatomašniški jubilej v Gorici, a že 7. marca 1925 je umrl in so ga ob udeležbi vseh goriških Slovencev pokopali na pokopališču v štandrežu blizu Gorice.

Pol stoletja skoraj je dr. Anton Gregorčič vodil goriške Slovence, in reči moramo, previdno in uspešno. Koj ob svojem vstopu v politično življenje je mislil na slovensko šolstvo v Gorici. Priklical je v življenje otroške vrtce in ljudsko šolo, ki se je čudovito razvijala in se razrastla v mogočno drevo šol društva »Šolskega doma«, ki je postavilo štiri mogočna poslopja (»Šolski dom«, »Novi dom«, »Mali dom«, »Gregorčičev dom«). Zavedal se je tudi važnosti CM družbe in bil prva leta tudi njen predsednik, ustanovil je »Slov. bralno in podporno društvo«, ki je zbiralo obrtnike in delavce in skrbelo zanje duševno in gmotno, bil je med ustanovitelji »Ljudske posojilnice« in »Goriške tiskarne«, goriške »Gospodarske zveze« in »Kmetijskih zvez«.

V deželnem in državnem zboru je delal in se trudil za gospodarsko in kulturno povzdigo rodne zemlje. Šole, ceste, melioracije, vipavska železnica, slovenska gimnazija (od 1910 dalje), slovensko žensko učiteljsišče in moško, ki je prišlo iz Kopra 1909 — vse to priča o njegovem delu, ki je pustilo trajne sledove.

Dalekovidni mož, ki je videl, ko se je vrnil, kako strežejo novi gospodarji po življenju naši šoli in ž njo jeziku, je osnoval po zgledu Mohorjeve družbe »Goriško Matico« (1920), da bi s knjigo nadomestil šolo.

Med goriškimi kulturnimi delavci si je pokojni dr. Anton Gregorčič zagotovil eno izmed prvih mest in njegov spomin bo med hvaležnim ljudstvom živel in bodril k delu in vztrajnosti.

† Profesor dr. Anton Medved.

Univ. prof. dr. Fr. Ks av. Luk man.

Kolikorkrat pridem v Maribor, vedno nekaj pogrešam: prijaznega profesorja Medveda, ki je po mariborskih ulicah na vse strani pozdravljaj in odzdravljaj z dobrodušnim smehljajem in zvonkim glasom, ne srečam več. V soboto 28. februarja 1925 so ga iz hiše njegovega prijatelja stolnega župnika Moravca prepeljali na pokopališče magdalenske župnije. Pravijo, da takega žalnega spreveda Maribor še ni videl; videl je morda večji sijaj, tolikih množic in toliko odkrite žalosti in hvaležnega čuvstvovanja pa še ne. Prenovljeni veliki zvon mariborske stolnice, ki se je prvič oglasil, da je oznanil sveto noč 1924, ki je potem pozvanjal svetemu dnevju, se poslovil od starega leta in pozdravil novo ter razglasil Razglasenje Gospodovo, je svojo prvo žalostinko zapel dr. Medvedu, kateri mu je v svoji zadnji pesmi opisal več ko dvestoletno zgodovino.

Anton Medved se je rodil na Miklavževo 1862 na Gorici pri Rajhenburgu. Večkrat smo ga podražili, da ga je »parkelj« prinesel. Večji del otroških let je preživel v Dobovi pri Brežicah. Pozneje je hodil vsako leto pridigat na binkoštni ponedeljek na Gorico, na praznik Marijinega imena — »blatno nedeljo«, je rekel — pa v Dobovo. Nadarjenega in živahnega dečka so poslali v mariborsko gimnazijo, ki jo je kot gojenec škofijskega semenišča dovršil z odliko. Že na gimnaziji je pisal in zlagal pesmice. Po maturi je vstopil v bogoslovje. Tu je z veliko vztrajnostjo studiral in zraven urejeval domači list »Lipico«. Rajni Boštjan Polančič, ki je bil dolga leta hišnik v bogoslovnici, mi je večkrat pravil, kako je bogoslovec Medved, mladenič ve-sele narave, večji del prostega časa presedel pri knjigah. »Vedel sem, da bo iz tega gospoda nekaj,« se je mož rad pohvalil. Novo mašo je pel 1. 1888 po tretjem letu bogoslovnih studij. Naslednje leto je šel v dušno pastirstvo v Šoštanj kot drugi kaplan. Z vnemo je vršil svoje dolžnosti, zraven pa se je marljivo pripravljaj za stroge izpite iz bogoslovja, ki jih je začel delati na dunajskem vseučilišču. Leta 1890 ga je poslal rajni škof dr. Napotnik v Rim studirat modroslovje. Bival je v zavodu dell' Anima in bil tovariš sedanjemu lavantinskemu škofu dr. Karlinu. Po dveh letih je dosegel v Rimu doktorsko čast iz modroslovja in istega leta je napravil na Dunaju zadnji bogoslovni rigoroz ali strogi izpit ter bil promoviran za doktorja bogoslovja. Mladega doktorja so poslali za kaplana v Trbovlje, kjer pa je ostal samo nekaj mesecev. Nato so ga pozvali v Maribor za kornega vikarja in kateheta. Čez leto dni je prišel za veroučitelja na mariborsko gimnazijo kot naslednik dr. Joža Pajka, ki je bil postal stolni kanonik. Na gimnaziji je dr. Medved deloval nad 31 let, deloval z vnemo in ljubeznijo. Ako bi mu bilo usojeno daljše življenje in bi bil moral stopiti v pokoj, ne vem, kako bi bil prebolel ločitev od ljubljenega zavoda. Dijakom je bil očetovski prijatelj. Obsežno znanje, zlasti poznavanje zgodovine, in ves njegov nastop sta mu pridobila spoštovanje dijakov, pravičnost, omiljena z dobrotljivostjo, — recept sv. Ambrozija — in odkrita dobrohotnost sta mu osvojili mlada srca. Profesorja Medveda se hvaležno spominjajo vsi njegovi bivši učenci, naj so se pozneje še tako oddaljili od mišljenja svojega kateheta; to trdim brez

strahu. Koliko siromašnih dijakov je na tihem podpiral, tega ni zvedel nihče. Znano pa je bilo njegovo delo za Dijško kuhinjo, ki ji je bil 25 let tajnik in dve leti predsednik. »Ti, kaj pa Dijška kuhinja?« je takole mimogrede vprašal. In ko si segel po denarnico, je on potegnul listič iz spodnjega žepa na telovniku, zapisal darovani znesek in denar spravil v gornji desni žep — v levem je imel svoj denar, kajti denarnice in beležnice ni imel nikdar —; čez teden dni ali že prej si čital v časniku, koliko si mu bil dal.

Ko so prirejaj slovenske knjige za verouk na višjih razredih srednjih šol, so določili dr. Medveda, naj sestavi cerkveno zgodovino. Vneti prijatelj zgodovine je nalogo častno rešil. Zgodovina katoliške cerkve je izšla v Ljubljani 1912 in potem predelana v Mariboru 1922.

Dr. Medved je bil na glasu kot govornik. Močan in prijeten glas, izbran jezik, govorniška teh-

Profesor dr. Anton Medved.

nika in lepo predavanje — vse to je poslušavce prijelo. Ni čudno, da so ga vabili na vse strani kot govornika pri cerkvenih in narodnih slovesnostih. In on ni zlepa prošnje zavrnil. Mnogo let je redno pridigal na Silvestrov večer, na pustni torek, po večkrat v postu in v majniku v mariborski stolnici, na božični popoldan v cerkvi Matere milosti, na Jernejevo nedeljo v Ribnici na Pohorju pri svojem bivšem tovarišu iz Šoštanja A. Fišerju, na veliko noč v Breznem, na Arehovo nedeljo pri Sv. Arehu na Pohorju, ob obletnici posvečenja cerkvice pri Sv. Urbanu nad Mariborom. Njegovega slavnostnega govora na katoliškem shodu v Ljubljani 1. 1923 se bodo mnogi čitatelji teh vrstic še z veseljem spominjali. Pred leti je večkrat vodil slovenske romarje v Marijino Celje. Govore, ki jih je imel v tamošnjem svetišču, je izdal v posebni knjižici. Zelo se je veselil, da bo letos spremljal Slovence v večno mesto Rim, pa Bog ga je prej poklical v svoj večni dom.

Rajni dr. Medved je posebno častil škofa Slomška. Ob stoletnici Slomškovega rojstva je spi-

sal za Družbo sv. Mohorja obsežen in lep življenjepis velikega verskega in narodnega buditelja in vzgojitelja. Ob stoletnici njegovega rojstva l. 1900 ter ob petdeset- in šestdesetletnici smrti l. 1912 in 1922 ga je v premnogih slavnostnih govorih proslavljala.

Njegovih spisov, ki jih je objavil v Domu in svetu, v Voditelju v bogoslovnih vedah in po časnikih, ter njegovih priložnostnih pesmic ne bom našteval. Samo to naj omenim, da je priredil znano posvetitev presv. Srcu Jezusovemu »Kvišku zdaj dežela vsa« in da je zložil za preliti veliki zvon mariborske stolnice napis, ki v 24 verzih pripoveduje zvonovo zgodovino.

Leta 1924 vprav na god njegovega patrona, sv. puščavnika Antona, ga je papež Pij XI. imenoval za svojega častnega komornika. To odlikovanje je rajnega posebno veselilo.

Zadnjo zimo ga je zasledovala influenza, toda on se ni mnogo menil zanjo. Kljuboval ji je in se zanašal na svojo krepko naravo. Toda zahrbtna bolezen se ni dala ugnati. Vrgla ga je na bolniško posteljo in v štirih dneh položila na mrtvaški oder. Umril je v četrtek 26. februarja 1925 ob dveh jutraj.

Monsignor dr. Anton Medved je bil vnet in vesten duhovnik, navdušen narodnjak, iskren prijatelj mladine, izredno blag mož. Bil je prijazen z vsakomer, v družbi vesel, vedno pripravljen pomagati. Iz njegovih ust nisi slišal trde besede o bližnjem. Bil je zares »pravi Izraelec, v katerem ni zvijače«.

Bodi mu pri Bogu večni mir, med nami pa časten spomin!

† Dr. Ivan Žolger.

Dr. L. E.

Dne 16. majnika 1925 je izdihnil svojo plemenito dušo v Lassnitzhöhe pri Gradcu univerzitetni profesor dr. Ivan Žolger, eden največjih sinov slovenskega naroda.

Ivan Žolger se je rodil dne 22. oktobra 1867 v Deviní, občina Šentovec pri Slovenski Bistrici na Štajerskem, ter je dovršil leta 1888 gimnazijo v Mariboru in promoviral leta 1895 v Gradcu s takim uspehom, da je dobil dijamantni prstan od cesarja kot odlikovanje. Vsa leta svojih studij se je preživljal sam s poučevanjem drugih dijakov. Služboval je do leta 1898 v Gradcu in Ptuj, od 1898 do 1918 na Dunaju, in sicer štiri leta v ministrstvu za uk in bogočastje, 15 let v ministrskem predsedstvu na Dunaju, kjer je napredoval do sekcijskega načelnika. Zadnje leto je bil slovenski minister in se je kot tak v ministrskem svetu opetovano zavzel za Čeha in Jugoslovane. Ob prevratu je prevzel v Ljubljani predsedništvo upravne komisije in izdelal prvo uredbo narodne vlade v Ljubljani, ki predstavlja takorekoč prvo ustavo Slovenije. Meseca januarja 1919 je odšel kot polnomočni delegat kraljevine SHS na mirovno konferenco v Pariz, odkoder se je vrnil leta 1920 v Ljubljano, kjer je ostal kot redni univerzitetni profesor na pravni fakulteti.

Žolger se je dvignil od domačega pastirja do najvišjih služb in je dosegel vsa odlikovanja, ki so bila za uradnika v Avstriji mogoča. Dobil je leta 1917 celo viteško plemstvo in leta 1918 je postal ekselenca.

Pomislimo pa še, da je Žolger vse te časti dosegel kot naroden in zaveden Slovenec, ki je vedno odločno in močato zastopal pravice svojega naroda. Kot minister je nastopil v ministrskem svetu proti velenemškim nakanam glede Čehov in Jugoslovanov, glede preganjanih Slovencev je izposloval od cesarja imenovanje posebne preiskovalne komisije, ki naj na Koroškem in na Štajerskem sama zaslišuje vse pritožbe Slovencev. Vse svoje sile je zastavil za to, da je širil politični in kulturni ugled Slovencev ter jim pripravljala lepšo bodočnost. Svojemu teptanemu narodu je posvetil svoj čas in svoj trud ter skušal v odločilnih krogih odstranjevati predsodke proti Jugoslovanom.

Bival je sicer skoro neprestano daleč od svoje slovenske domovine v visokih dunajskih uradniških krogih, a je kljub temu ohranil svoje otroke svojemu narodu ter jih je poslal z Dunaja v slovenske šole v Maribor.

Dr. Ivan Žolger.

V Parizu je delal s toliko ljubeznijo in s tolikim navdušenjem za našo novo domovino SHS, da je pozabil na družino, na prijatelje, na okolico, na družbo, na vse. Delo, posebno pa delo za domovino, je postalo pri njem naravna strast, ki ga je noč in dan zasledovala. Delal je po deset ur neprestano. Delal je večkrat cele noči in ta njegov zgled je tudi nas druge bodril, ki smo bili v njegovi bližini.

Tisti Žolger pa, ki je bil tako izredno priden in vesten uradnik, je bil obenem tudi velik učejnjak. Že leta 1898 je začel pisati znanstvena dela in jih je spisal več kot deset. Bilo je treba videti Žolgerja pri delu! Njegova nenavadna energija duha, izredna pridnost, neumornost, žilavost in vztrajnost ga je usposobila, da je napisal debele znanstvene knjige, ki štejejo kar po sto in sto strani in ki so večinoma sad ponočnega dela. Pomagala mu je pri tem njegova naravnost železna vztrajnost in njegov močat pogum, s katerim se je tem bolj zagrebel v kako vprašanje, čim težavnejše je bilo.

Njegovo ime je bilo znano pri Francozih, Nemcih, Madžarih in drugih narodih. O njegovih znanstvenih knjigah so pisali znanstveniki drugih narodov mnogo razprav.

Zolger je veliko molčal, pazljivo poslušal, vedno resno govoril, se umikal družbi in zabavi, on je kar nekako hlastal po času kakor rudarji po dragoceni rudi.

Bil je plemenitega značaja in vsako nizkotno zahrbtno mišljenje mu je bilo popolnoma tuje. Čast in visoka dostojanstva ga niso premotila. V Jugoslaviji se mu je ponujala diplomatska služba, tudi mesto velikega župana, a vse to je odklonil: hotel je biti profesor in samo profesor na naši domači univerzi.

Nepričakovano ga je Bog poklical k sebi. Naložil mu je veliko trpljenje, ki je trajalo več mesecev, in on, ki je tako strastno koprnel po delu in življenju, je spoznal, da bo treba umreti. Neizrekljivo ga je bolelo, da ni mogel več dokončati svoje velike znanstvene knjige o mednarodnem pravu, še bolj ga je bolelo, da je moral zapustiti svojo blago ženo in svoje nedorasle otroke. A vdal se je v voljo božjo, izpovedal je vero v Boga, sprejel z veliko pazljivostjo in pobožnostjo svete zakramente in vzkliknil: »Zdaj sem šele vreden, da me Bog usliši.« Vsi oni, ki so ga poznali od blizu, so občudovali bistrost njegovega talenta, orjaško energijo njegove volje, pošteno nesebičnost njegovega značaja. Bog postavi večkrat take izredne može med nas, da imamo vzore, ki nam kažejo, kako naj izrabljamo čas, kako naj izvršujemo svoje dolžnosti in kako naj svoje življenje sklenemo z Bogom.

Zlatomašnik profesor Ivan Hutter.

Dne 26. julija 1925 je imel zlato mašo v št. Jakobu v Rožu na Koroškem čil na duhu in telesu neumorni delavec na verskem in prosvetnem polju naš koroški rojak prof. v p. Ivan Hutter, duh. svetnik. Ker je ta kakor skromni pa prav tako odlični mož v tesni zvezi z Družbo sv. Mohorja, se zaveda odbor in smo prepričani, da žele tudi naši člani, da se ga častno spominjamo ob tej priliki in mu od srca čestitamo.

Ivan Hutter se je rodil 4. majnika 1852 pri Hutarju v Globasnici v Podjunski dolini. Njegov priimek je prišel prav tako kot vinska trta, ki jo je dal zasaditi Podjunčan škof sv. Albuin po brdih Podjunske doline, s Tirolskega. Oče, pameten kmet, ni dal sina v šolo pred osmim letom, češ, da je prej še glava premehka. Šolal se je tri leta v Grebinju, bivajoč pri stricu-župniku tamkaj; šola je bila enorazredna s tremi oddelki in je baš takrat iz prejšnje samo nemške postala nemško-slovenska. Nemščine se je šel učiti l. 1863 v št. Pavel v četrti razred tedanje normalke (osnovne šole), s katere je prestopil na latinsko šolo tamošnje spodnje gimnazije od leta 1864 do 1868. Višjo gimnazijo je zvršil v Celovcu 1872 z maturo in bogogoslavlje istotam, kjer ga je posvetil v mašnika škof Val. Wiery 20. julija 1875. Pastirsko službo kot kaplan je nastopil 1876 v Tinjah o veliki Gospojnici, v adventu 1879 prišel pastirovat v Slovenji Šmihel ob Krki. Začetkom šolskega leta 1882 je prevzel za Andrejem Einspielerjem mesto učitelja

za veronauk in slovenščino na realki v Celovcu, in sicer samo v spodnjih štirih razredih, ker je tedanji liberalizem verouk na zgornji realnici odpravil. Na realki je služboval 37 let. Šele po prevratu ga je odslovila nova avstrijska vlada (1918), češ, da nemška Avstrija zahteva v odloku le nemških uslužbencev po rodu in mišljenju. Brez toli zaslužene pokojnine je bival po plebiscitu nekaj časa v Celovcu, potem pa v Gornji Kungoti kot mašnik na gradu grofa Pachte. Ker sirotišnica šolskih sester v št. Jakobu v Rožu ni imela duhovnika, je l. 1924 prevzel profesor Hutter to službo, kjer mu je tudi avstrijska vlada vendarle priznala umirovnino.

Ko je zaradi preobilnega dela Lambert Einspieler moral odložiti tajništvo Mohorjeve družbe, je prevzel to mesto profesor Hutter l. 1887. Za njegovega tajnikovanja je dosegla Družba še enkrat toliko članov (od 35.000 do 70.000). Leta 1897 je iz-

Prof. v p. Iv. Hutter, duh. svetnik.

ročil tajništvo J. Rozmanu, pa ga sredi novembra 1919 še enkrat prevzel in urejeval družbene knjige do leta 1923.

Hutter je bil od prvih dni do danes vreden sin slovenske matere. Ljubil je svoj jezik, žrtvoval se za ljudsko izobrazbo v toliki meri, da je leta 1903 živčno smrtnonevarno obolel. Pa Hutter ni bil kak površen poznavavec slovenščine. Še danes je mož, pri katerem se res pristne puljijo besedi korenine.

Ob vsem tem velikem delu pa si je ohranil jasno veselost in čudovito skromnost. Še danes je odbornik Družbe sv. Mohorja in če zadržan, pogreša seja njegove bistre šegavosti. Poudariti moramo njegovo globoko vernost in ob tej čudovito spravljenost in prizanesljivost. Vse dijaštvo ga je ob najhujših narodnostnih bojih ljubilo in spoštovalo. Najbolj svobodomiselnih dijakov so često iskali baš pri njem zavetja, tolažbe in pouka. — Zlatomašnik profesor Hutter je duša, v kateri ni zla.

Uganke za deco.

Zbral na Koroškem Vinko Möderndorfer.

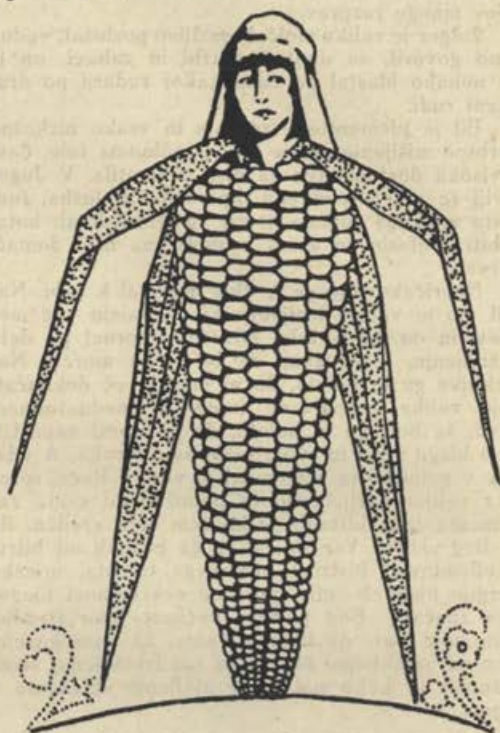
Polna štalca rdečih svinj,
pa ena črna not prileti,
vse rdeče ven zapodi.

Hribček ima dve nogi,
na hribčku je travnik,
na njem se pasejo bele ovce.

Ima osem nog, šest ušes
in en rep vmes.

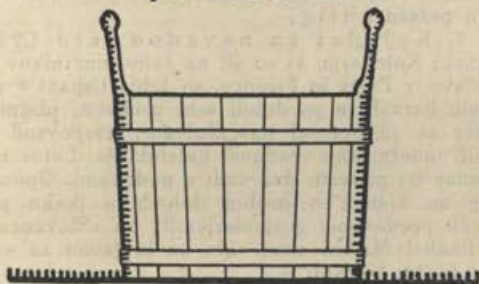
Katera nevesta pravi:
Če hočeš me lepo imet',
me moraš osnažit',
pri nogah opucat',
pri glavi oštucat',
do golega sleč'
in na gavge vreč'.

Zakaj je Bog krompir ustvaril?
Da tudi ubogo ljudstvo nekaj lupil

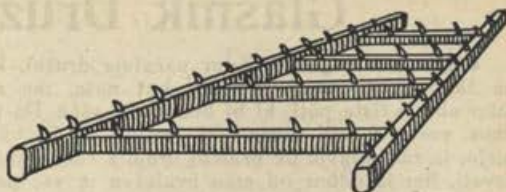
Na Peci beli,
pod Peco sneži.

Naša krava noče k vodi,
če je ne potegnejo za roge.

Punkljati, punkljati, k svetem' Urbano,
coklje v roki, pa punkelj na ramo!

Koklja je lesena,
piščeta pa železna.

Zelena kapa —
do ušes klapa.

Matija Mataja
hruške prodaja
v strganem košu,
jih daje po grošu.

Glasnik Družbe sv. Mohorja.

Pogovor v zagovor. Kdor načeluje družbi, ki ima tako raznovrstno članstvo kot naša, mu ni lahko obrati tiste poti, ki bi bila vsem všeč. Da je odbor vesel raznih pisem, ki hvalijo to in ono knjigo, je razumljivo. Če pridejo drugi z razsodnimi nasveti, jim je odbor od srca hvaležen in vse pametne želje vselej po možnosti uvažuje. Neprijetno pa je seveda tedaj, ko kdo kar tja v en dan zaničuje knjige, ki so stale pisatelje mnogo truda, ki jih razsodni moške hvalijo in je odbor mislil, da je storil narodu uslugo, ko mu je pripravil tako knjigo. Med sedanjimi omenjamo dve, ki sta želi mnogo pohvale in mnogo graje: **Travnništvo** in **Apostoli Gospodovi**. Prve knjige I. snopič je res nekoliko težji, koristen in uporabljiv bolj za velika posestva, dočim je letošnji II. (sklepni) snopič prav za vsakega najmanjšega kmeta prepotraben. Toda pomni naj vsak: Taka strokovna knjiga ni povest, ni pravljica, ni roman; to je znanstveno delo, ki ni spisano za zabavo, ampak za pouk. »Brez muje se ne obuje« velja tudi za vsako strokovno knjigo. Prav gotovo ga ni posestnika, ki ima en sam travnik, da ne bi kdaj potreboval nasveta, ki mu ga daje **Travnništvo**. Knjiga ni zato spisana, da bi jo kdo prebral v duško. To je učna knjiga, posamezna poglavja so zelo prikladna za gospodarska predavanja, za skupno čitanje in razlaganja. Vse-splošna sodba strokovnjakov je ta: Dajte ljudstvu kar največ strokovnih knjig! Slovenska zemlja ni Banat ne Mačva ne Šumadija, kjer ti po sili zraste trikrat toliko kot pri nas ob trdem delu. Zato naj nadomesti pri nas razumno, umetno kmetovanje to, česar nam zemlja ne nudi sama od sebe. To je vodilo odbor, da je sklenil izdati tako temeljito, od strokovnjaka spisano knjigo. In še nekaj: vsi vemo, da je danes pomanjkanje denarja vsepovsod. Če bi take strokovne in podobne poljudnoznanstvene knjige izhajale pri zasebnih založbah, bi jih komaj par sto prišlo med narod. Družbeni člani pa jih dobijo takorekoč za nameček, po sili, in jih izmed mnogo tisoč vsaj nekaj tisoč rabi s pridom, ki bo kot zgled učil tudi druge. Verjube, da bi bilo odboru mnogo laže dobiti knjig plehke in lehkotne vsebine kakor pa zares od strokovnjakov temeljito proučena dela. Zato bo odbor po temeljitem posvetovanju z najboljšimi znanstveniki pač vztrajal pri načrtu, ki si ga je zasnoval glede poljudnoznanstvenih del (nadaljevanje Grudnove Zgodovine slovenskega naroda, Občna zgodovina, Zemljepis slovenske zemlje itd.). — Še o **Apostoli Gospodovi**: Mnogo, zlasti še akademično izobraženih, nam je izrazilo zahvalo za to knjigo, ki ni pisana legendarično, čuvstveno, kot je navadno opisano življenje svetnikov. Drugi pa so ugovarjali, češ, saj bomo to brali v življenju svetnikov. Res je, toda tako izčrpano apostolov, ki so pač stebri cerkve, ne bi mogel nihče obravnavati med opisi svetnikov. Pomislimo pa tudi, da je bolezen zaustavila pero dr. J. Zoretu in odbor ni mogel v naglici dobiti nadomestila, zato je s hvaležnostjo prevzel ponujeno delo profesorja dr. Lesarja.

Odborovo delovanje. Preteklo poslovno leto je imel odbor petero sej, in sicer dve v Mariboru, po eno v Celju, na Prevaljah in v Celovcu. Temeljito je razpravljalo o preselitvi tiskarne, ogledal si mnogo ponujenih stavb, ki so jih pa povabljeni strokovnjaki kot neprikladne za tiskarno odklonili.

Zato je odbor preselitev iz Prevalj odložil tako dolgo, da dobi pripraven prostor ali stavbo tam, kjer bi bilo za Družbo najbolj ugodno. Odbor je prevzel v tisk in založbo »Obrtni slovar« prof. Podkrajška. Ta knjiga bo gotovo vsem rokodelcem, obrtnikom, trgovcem in tudi zasebnikom zelo povšeči, ker nam še zelo manjka izrazov za orodje, izdelke itd. Za tem slovarjem pride v tisk slovensko-nemški slovar, ki ga prireja dr. Glonar. — Mohorjeve knjižnice je izšlo že deset zvezkov, deloma leposlovne, deloma poljudnoznanstvene vsebine. Vse gospode poverjenike prosimo, naj to knjižnico priporočajo. — Najbolj pa bo naše člane veselilo dejstvo, da se je odboru posrečilo pridobiti zgodovinarja prof. dr. F. Kovačiča, ki je prevzel nadaljevanje Življenja svetnikov. Pomagali mu bodo mnogi drugi znanstveniki (dr. Fr. Ušeničnik, Al. Stroj, dr. Fr. Perne, dr. Alf. Levčnik, dr. Al. Snoj, dr. Jaklič in drugi; podobe pa priskrbi dr. Fr. Stelč). Z delom so že pričeli in čim izide dr. L. Ehrlichova »Katališka cerkev«, bo začelo izhajati »Življenje svetnikov« neprekinjeno do konca, če bo le mogoče, v obširnejših šestihkih.

Knjige za leto 1925.

Namesto napovedanih štirih knjig, dobijo letos vsi člani kot redno darilo **petero knjig**:

1. **Koledar** za navadno leto 1926. Okraski Koledarja, ki so šli na željo umetnikov na razstavo v Pariz in Firence, so letos tiskani v narodnih barvah in so dobili sebi primerne platnice. Koder se je ocenjal naš Koledar, vsepovsod so hvalili umetnostno vrednost kalendarija. Letos ima Koledar tri povesti, dve tudi s podobami. Opozarjamo na članek o osebni dohodnini (kako pripravno predavanje gospodarjem!), na »Slovence v številkah«! Majhni smo, zato se brigamo za vsakega brata, kjerkoli je.

2. **Slovenske Večernice** 78. zvezek: V graščinskem jarmu, spisal Fr. Jaklič. Ziva in žalostna slika iz dobe tlačanstva je ta povest.

3. **Travnništva** drugi (zadnji) snopič, ki bo gotovo zelo zanimal vsakega kmetovavca.

4. **Apostoli Gospodovi** (II. del) obravnavajo razen Petra in Pavla vse ostale apostole in evangeliste. Risbe je izvršila Helena Vurnik.

5. **Božji mejniki**, istrska povest, spisal Ivan Pregelj, Mohorjeve knjižnice 10. zvezek. S to prelepo povestjo želi odbor člane veselo iznadeniti, ker ni bila napovedana. (Posrečilo se nam jo je šele kesneje dobiti.) Ne bomo govorili o njej. Samo to trdimo: pravi biser je.

6. Za doplačilo dobijo člani še **Poljudno kemijo**, spisala Fr. Pengov in dr. A. Ratajec, in **Sonce in senca**, zagovori svete vere, spisal dr. p. Angelik Tominec.

Katere knjige dobe Mohorjani za leto 1926?

1. **Koledar** za leto 1927. Zanj že imamo lepo povest iz turških časov, spis o živinoreji (pregled po vsej naši državi), zanimivosti (s slikami) s potovanja profesorja dr. Jeharta po Arabiji in Perziji in še več drugih spisov. — Kdor želi Koledar vezan, doplača 8 Din.

2. **Večernic** 79. zvezek bo prinesel zgodovinsko sliko revolucije leta 1848, kakor se je iz-

vršila v Ljubljani in okolici ob proglasitvi ustave. V tej povesti srečate svoje stare znance iz letošnjih Večernic, gledate, kako razbija ljudstvo okna, kako razdira mitnice kot zavore svobode, kako beži župan, kako gori izanska graščina, kako drevo nad Turjak: živa slika svobode, ki se je razdivjala v »Pekleno svobodo«, kot je naslovil povest pisatelj Fr. Jaklič. — Tudi Večernice se lahko dobijo vezane, za kar se doplača 6 Din.

3. »Čuda in tajne življenja« je naslov knjigi, ki jo je spisal priznani poljudnoznanstveni pisatelj zdravnik dr. A. Breclj. Kaj bi nas na svetu bolj zanimalo kot naše lastno telo, vse njegovo skrivnostno življenje — in življenje na svetu sploh? V tej knjigi razberemo o začetku življenja, o razvoju najmanjšega živega delca, iz katerih je sestavljeno naše telo, o neizmerno umetnem sestavu in delovanju organov v našem telesu. Najnovejša veđa je odkrila toliko tajnosti in čudesov, ki se vrše v nas, da mora prav vsakdo danes o njih biti poučen, kar mu bo tudi ob čuvanju zdravja velike koristi. Knjigo krasi mnogo podob, zadaj ima tolmača, ki vsako manj umljivo besedo razlaga. To je knjiga, kakor je v našem slovstvu doslej še nismo imeli. Kdor želi vezano, doplača 7 Din.

4. »Katoliška cerkev«, kraljestvo božje na zemlji, II. del: Vesoljnost katoliške cerkve, spisal univ. prof. dr. L. Ehrlich, je knjiga, ki obravnava, kako se je širila katoliška cerkev po Afriki in Ameriki. Prezanimiva je, sama zgodovinska dejstva so v njej opisana in možje, premnogi naši rojaki, ki so šli oznanjat vero in omiko med daljne narode.

Za doplačilo dobe udje Družbe:

5. »Sveti Frančišek Asiški«, življenje velikega dobrotnika človeštva v obliki — povesti, spisala Marija Kmetova. Pisateljica je potovala v Assisi in si tam ogledala vse kraje življenja in delovanja tega svetnika. Ob 700 letnici Frančiškovi pač ne bo nikogar, ki ne bi te lepe knjige z veseljem pričakoval. Vsi evropski narodi imajo o tem svetniku debele knjige napisane, tudi protestantje so izdali celo vrsto znanstvenih del o Frančišku. Slovenci doslej take knjige še nismo imeli. Pričujoče delo, spisano na podlagi najboljših virov, a ne v suhoparni, učenjaški obliki, marveč v prijetni povesti, je za sedemstoletnico gotovo

tako prikladna knjiga, da si je boljše ne moremo želeli. Na knjigo, ki bo obsegala 300 strani in bo opremljena z lepimi slikami, opozarjamo zlasti še tretjerednike. Knjiga stane broš. 22 Din, vez. 29 Din.

6. Za božične dni pa ni nič lepšega čtiva kot je Dickensova »Božična pesem v prozi«. To knjigo je prevlel po angleškem izvirniku J. Vidmar. Ta knjiga nam na čudoviti način opisuje sveto noč skopuha, ko se mu prikažejo duhovi in ga vodijo med revne, stiskane, preproste ter mu na ta način dokažejo, kaj je prava sreča in kako nesmiselno je njegovo skopuško življenje. Kdor bo začel brati, ne bo knjige odložil, dokler ne bo prišel do konca. Obsegala bo šest pol. Cena broš. 8 Din, vez. 13 Din.

Poverjenikom. Srčna hvala za trud, ki ga imate za Družbo. Hvaležni vam bomo, če javljate želje in nasvete svojih članov. Odbor bo po možnosti vse uvaževal. Priporočamo vam »Mohorjevo knjižnico«, da nanjo opozarjate, posebno pa še družinski list »Mladiko«, ki naj bi bil v vsaki hiši. Ljudstvo hoče danes brati. Preskrbimo mu dobroga čtiva!

Letnina za leto 1926 je — kakor lani — 20 Din, in sicer za vsako posamezno osebo ali ustanovo. — **Dosmrtnina** zhaša 300 Din za vsako osebo, za župniške ali šolske knjižnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dosmrtno ude). Dosmrtniki z izplačano dosmrtnino do 50 kron (do št. 3220) naj doplačajo 12 Din, z dosmrtnino 80 kron (št. 3221—3275) naj doplačajo 11 Din, z dosmrtnino 200 kron (št. 3276—3317) 10 Din, z dosmrtnino 400 kron (št. 3318—3331) 7 Din, z dosmrtnino 900 kron (št. 3332—3340) 3 Din. — **Udje v inozemstvu** plačajo za knjige s poštnino in odpravnino vred 34 Din. — Ker se je denarna vrednost spremenila in so se stroški, ki jih ima Družba za izdajo in odpravo knjig, zvišali, zato smo primorani zvišati udnino in cene knjig tudi za Ameriko, in sicer letnino na dol. 1.25, dosmrtnino na dol. 25.—; dosmrtni udje doplačajo dol. 1.— ali pa naj zvišajo dosmrtnino do sedanjih dol. 25.—; veznina za Kolarar znaša 50 centov, za Večernice 40 centov, za »Čuda in tajne življenja« 45 centov; doplačilo za knjigo »Sv. Frančišek Asiški« broš. dol. 1.50, vez. dol. 2.—, za knjigo »Božična pesem v prozi« broš. 60 centov, vez. 90 centov.

Račun za leto 1924.

Dohodki:	Din	Stroški:	Din
1. Letnina	769.760—	1. Dosmrtnina v Matico	400—
2. Doplačilo dosmrtnine	16.954—	2. Nagrade pisateljem	24.800—
3. Dosmrtnina	400—	3. Kličej in slike	9.000—
4. Oglasi	67.783—	4. Papir za družbene knjige	373.662—
5. Molitvenik	64.658—	5. Stavek in tisk družbenih knjig	373.743—
6. Saldo	90.520—	6. Knjigoveško delo družbenih knjig	193.495—
		7. Tiskarna in uradni prostori	3.735—
		8. Tiskovine	6.780—
		9. Uprava	24.460—
	1,010.075—		1,010.075—

Primanjkljaj (saldo) Din 90.520.— se bode pokrtil z dohodki zaloge in tiskarne. Matica je znašala 31. decembra 1923 Din 36.246.80
Leta 1924 je prirastlo po dosmrtnini » 400.—
Skupno matično premoženje je znašalo dne 31. decembra 1924 Din 36.646.80
ter je naloženo v družbenih hišah v Celovcu, ki se pa v sedanjih razmerah obrestujejo komaj za vzdrževanje poslopij.

Družbe sv. Mohorja postave in vodila.

(Izvlaček.)

§ 1. Namen Družbe sv. Mohorja je; Vzgajati slovensko ljudstvo v smislu katoliških prosvetnih načel, podpirati pobožno, lepo obnašanje in ohranjati katoliško vero. V ta namen se bodo izdajale in razširjale med Slovenci dobre katoliške knjige.

§ 2. Kako kdo vstopi in se sprejme v to družbo? V to bratovščino sme vstopiti vsak katoliški kristjan, moški in ženske, vsakega stanu in vsake starosti, da le more in hoče spolnovati družbene dolžnosti.

§ 3. Dolžnosti družnikov; a) Družnik naj vsak dan moli en »Oče naš«, eno »Češčeno Marijo« in zraven naj pristavi besede: »Sveti Mohor, prosí Boža za nas!« To naj odmoli v namen, da se katoliška vera ohrani in razširja, posebno med slovenskim ljudstvom. Udje duhovniki naj poleg tega še, ako je mogoče, dne 12. julija, na praznik sv. Mohorja, mašujejo za vse žive in umrle družnike. — b) Vsak družnik plača od odbora določeno udnino.

§ 4. Koristi družnikov; 1. Vsak družnik, ako vestno spolnuje pogoje, prejme odpustke, ki so jih sv. Oče Pij IX. podelili s pismom dne 18. maja 1860 in so ti-le: a) Popolni odpustek na dan vstopa in bratovščino pod navadnimi pogoji. — b) Popolni odpustek na smrtno uro članu, ki prejme sv. zakramente ali, če jih ne more, vsaj skesano izreče ali v srcu vzdihne ime »Jezuse«. — c) Popolni odpustek članu, ki prejme sv. zakramente na dan sv. Mohorja, če ta dan ali vsaj v osmini obišče bratovsko ali vsaj župno cerkev in tam pobožno moli za slogo med krščanskimi vladarji, za pokončanje krivih ver in za povišanje sv. katoliške cerkve. — č) Odpustek sedem let in dve sto osemdeset dni (sedemkrat štirideset dni) štirikrat vsako leto, ako družnik kak delavnik ali kako nedeljo obišče bratovsko cerkev, če te ni, kako drugo od škofa potrjeno cerkev, in pobožno moli v zgoraj navedeni namen. — d) Odpustek šestdeset dni, kolikorkrat je družnik pri sv. maši ali pri drugem cerkvenem opravilu v bratovski cerkvi ali kapeli pričujoč, ali pa kolikorkrat pobožno spremlja od škofa potrjeno procesijo ali presv. Rešnje Telo, naj se že okoli nosi v procesiji ali nese bolniku na dom, ali pa, če tega storiti ne

more, vsaj ko zasliši zvon, odmoli en »Oče naš« in »Češčeno Marijo« za rajne družnike, ali pa slednjč opravi katero si bodi dobro delo krščanske ljubezni. Vsi ti odpustki se morejo po priprošnji darovati tudi za verne duše v vicah.

2. Vsak dan se daruje ena sv. maša za družbene ude, in sicer za žive in mrtve družbenike. Vsak družnik je posebno deležen vseh molitev in daritev sv. maš, ki se opravljajo v namen družbe.

3. Od vseh knjig, ki jih izda družba za družbenike, dobi vsak družnik za svoje plačilo po en izvod. Kdor pa plača dvojno ali trojno udnino, dobi po dvoje ali troje izvodov itd.

4. Vsak družnik ima pravico priporočevati družbenemu odboru spise, ki se mu za slovensko ljudstvo zdijo potrebni ali koristni.

§ 5. Vodstvo družbe. a) Kot cerkvena družba krške škofije stoji ta družba pod pokroviteljstvom knezoškofa krškega in pod vodstvom od ravno tega knezoškofa potrjenega odbora. Odpadle ali umrle odbornike voli družbeni odbor po kooptaciji. — b) Po župnijah so poverjeniki Družbe sv. Mohorja v prvi vrsti župniki, oziroma njihovi namestniki. Le-ti nabirajo ude, prejemajo udnino in delijo družnikom družbene knjige. V slučaju potrebe naprosi odbor drugega poverjenika.

§ 6. Družbena opravila bodo oskrbovali odborniki, ki pa morajo biti dosmrtni ali pa vsaj letni udje. Sklepali bodo z navadno večino glasov. Eden izmed njih je družbeni vodja, eden namestnik vodje in družbeni blagajnik, eden nadzornik matičnega premoženja in pregledovalec družbenih računov, eden pa urednik družbenih spisov in družbeni tajnik.

§ 7. Ako bi se Družba iz kakega posebnega vzroka razdružila — vendar morata v to dovoliti vsaj dve tretjini živih dosmrtnih družnikov —, ima vsak živi dosmrtni ud pravico do vloženega plačila; kaj se pa ima z ostalim družbenim imetjem zgoditi, razsodi po glasovih dveh tretjin vseh živih dosmrtnih družnikov z visokim zavetnikom družbeni odbor.

Ta vodila se smejo prenarediti le po dogovoru in dovoljenju dveh tretjin vseh živih dosmrtnih družnikov.

Odbor Družbe sv. Mohorja:

Dr. Fran Cukala, duh. svetnik, dekan v Guštanju, predsednik.

Andrej Truppe, duh. svetnik, kn. šk. tajnik v Celovcu, njega namestnik.

Josip Zeichen, duh. svetnik, ravnatelj tiskarne in družbeni blagajnik.

Dr. Janko Brejc, odvetnik v Ljubljani.

Dr. Lambert Ehrlich, univ. prof. v Ljubljani.

Janez Hutter, duh. svetnik, profesor v p.

Dr. Franc Kotnik, gimn. profesor v Ptujju.

Msgr. Val. Podgorc, profesor pri uršulinkah v Celovcu.

Janez Vidovic, stolni školastik v Celovcu.

Urednik družbenih knjig:

F. S. Finžgar v Ljubljani, Trnovo.

Imenik

župnij, krajev in poverjenikov ter poštne postaje* in število udov
Družbe sv. Mohorja.

Pokrovitelj: Gospod dr. Adam Hefter, knez in škof krški itd.

1. Krška škofija.

1. Dekanija Beljak.

	1924	1925
Brnca. Golob Janez	38	13
D. M. na Zili. Lamprecht Iv., župnik. (P. Beljak)	21	15
Loče. Ogris Jožef, župnik	26	25
Podkloster. Oraš Tomaž, župnik	10	—
Šteben. Ožgan Ivan, župnik. (P. Malošče)	—	31
Št. Lenart. Sadjak A., žpk. (P. Rekarjava)	56	51

2. Dekanija Borovlje.

Borovlje. Trabesinger Lenart, kaplan	22	21
Bilčovs. Stih J., žpk. (P. Bistrica v R.)	134	94
Glinje-Bajtišče. Primožič Val., žpk. (P. Borovlje)	27	11
Št. Janž v Rožu. Fugger Josip, žpk. (P. Svetna vas)	67	52
Kapla. Singer St., žpk. (P. Svetna vas)	38	27
Kotmara vas. Mente K., žpk. (P. Vetrinj)	50	35
Podljubelj. Trabesinger Lenart, prov. (P. Podgora)	8	10
Sele. Vavti Alojzij, žpk. (P. Borovlje) .	82	77
Slov. Plajberk in Ljubelj. Markt Niko, župnik. (P. Podgora v Rožu) . . .	61	68
Sveče. Ruprecht Vikt., žpk. (P. Bistrica)	75	76
Šmarjeta v Rožu. Božič Lovro, žpk.	45	39
Žihpolje. Benetek Anton, dekan	25	30

3. Dekanija Celovec.

Celovec. Limpl Valentin, prošt	50	33
— Sv. Duh. Mgr. Podgorc Valentin . . .	7	11
— Sv. Lovrenc. Kolarič Franc, župnik	9	9
Hodiše. Staro Ivan, župnik	79	78
Otok. Malgaj Friderik, župnik	7	12
Škofiče. Zebedin Kristof, prov. (P. Vrba)	35	28
Vetrinj. Klatter Stefan	15	14

4. Dekanija Dobrla ves.

Dobrla ves. Mošič Josip, kaplan	111	103
Apače. Petrič Iv., ž. uprav. (P. Galicija)	18	25
Galicija. Rudl Jos. I., soprovizor . . .	49	34
Globasnica. Pšeničnik Jernej, župnik	35	32
Kamen. Šturm Anton, žpk. (P. Tinje) .	28	26
Korte. Grubelnik Mihael. (P. Zel. Kapla)	—	20
Št. Kancijan v Podjuni. Poljanec V., župnik	100	80
Št. Lipš. Zulechner F., žpk. (P. Dobrla ves)	70	57
Mohliče. Rudl Jos. J., žpk. (P. Galicija)	14	15
Obirsko. Zupan Ign., žpk. (P. Ž. Kapla)	31	19
Reberca. Sporn Ivan, žpk. (P. Miklavc)	35	20
Šteben v Podjuni. Mihal Fr., župnik. (P. Smihel nad Pliberku)	27	18
Št. Vid v Podjuni. Kindlman Jak., žpk.	90	77
Železna Kapla. Ebner Janez, župnik	136	140
Žitara ves. Weiß Val., žpk. (P. Miklavc)	57	45

5. Dekanija Pliberk.

Pliberk. Dr. Zeichen Franc, m. kaplan	150	139
Kazaze. Hutter Alojzij. (P. Sinča ves) .	28	51
Suha. Katz Franc. (P. Labud)	—	15
Smihel pri Pliberku. Vintar Jos., žpk.	140	125
Vogrče. Sekol Jan., župnik. (P. Pliberk)	54	56
Žvabek. Uranšek Fr., žpk. (P. Pliberk)	48	44

Odnos 2206 2001

* Pri krajih, kjer je poštni urad, ni pošta posebej navedena.

Koledar 1926.

1924 1925
Prenos 2206 2001

6. Dekanija Rožek.

Dvor. Fric Josip, dekan. (P. Vrba) . . .	31	32
Domačale. Serajnik J. (P. Podravlje) .	7	—
Na Dravi. Katnik Jan. (P. Podravlje) .	20	17
Št. Ilj ob Dravi. Nagel Iv., žpk. (P. Vrba)	46	40
Sv. Jakob v Rožu. Senk Franc, žpk. . .	125	125
Kostanje. Kuchler Dav., žpk. (P. Vrba)	35	22
Logavas. Bayer Stefan, žpk. (P. Vrba)	22	25
Pečnica. Kuchling Iv., žpk. (P. Ledenice)	35	16
Podgorje. Vuk Franc, župnik	51	55
Rožek. Dobernik Josip, župnik	65	45
Strmec. Marašek Karel, žpk. (P. Vrba) .	6	—
Skočidol. Ulbing T., žpk. (P. Podravlje)	30	26

7. Dekanija Šmohor.

Blače. Grafenauer Lud. (P. Blače ob Zili)	10	—
Borlje. Dr. Lučovnik Iv., žpk. (P. Goriče)	18	16
Brdo. Flašberger Janez	28	40
Gorje. Svenar Anton. (P. Zilj. Bistrica) .	16	13
Melviše. Mikula Franc, župnik. (P. Brdo pri Šmohorju)	24	14
Ziljska Bistrica. Skrinar Al., župnik	—	22

8. Dekanija Tinje.

Tinje. Prelat dr. Ehrlich Martin, prošt	50	40
Grabštanj. Kulterer Margareta	—	6
Št. Jakob ob cesti. Eichholzer J., žpk. (P. Celovec)	—	—
Medgorje-Podgrad. Wöfl Blaž, žpk. (P. Žrelc)	18	9
Podkrnos. Sirmik Ivan, prošt. (P. Žrelc)	4	12
Št. Peter pri Grabštanju. Župniurad. (P. Grabštanj)	3	—
Radiše. Holec Franc, župnik. (P. Žrelc)	66	54
Št. Tomaž. Brabanec Ivan, župnik. (P. Škofji dvor)	—	12
Žrelc. Tomažič Anica	12	11

9. Dekanija Velikovec.

Djekše. Benetek Anton, župnik	31	—
Gorenče. Muri Ignac, žpk. (P. Ruda) .	41	36
Grebinj. Menny Jožef	17	10
Št. Jurij na Vinogradih. Kovač Fr., župnik. (P. Zgoranje Trušnje)	8	6
Klošter. Kukačka Jos., žpk. (P. Grebinj)	33	25
Št. Peter na Vašinjah. Rosman Fr., župnik. (P. Velikovec)	39	31
Ruda. Hacin Franjo	22	20
Šmarjeta. Wornik M., žpk. (P. Velikovec)	23	28
Vovbre. Zebedin K., župni upravitelj	27	—

Število udov 3169 2829

2. Lavantinska škofija.

1. Dekanija Slov. Bistrica.

Slov. Bistrica. Cerjak Jožef, dekan . . .	171	173
Črešnjevce. Zámuda Al., župnik. (P. Slov. Bistrica)	77	70
Gornja Polskava. Sebat Anton, žpk. (P. Gornja Polskava)	26	32

Odnos 274 276

	1924	1925		1924	1925	
	Prenos	274	276	Prenos	3098	2887
Laporje. Ozimič Josip, župnik	69	65	Črna gora. Zagoršak Fr., župnik. (P. Ptujška gora)	42	45	
Majšberg. Bratanič Rajmund, župnik. (P. Ptujška gora)	50	39	Fram. Kragl Viktor, župnik	62	62	
Makole. Segula Franc, župnik	70	77	Št. Janž Polak Franc, župnik. (P. Ptuj)	—	95	
Sv. Martin na Pohorju. Sinko Franc, župnik. (P. Slov. Bistrica)	80	60	Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Spindler Fr. Sal., župnik	66	65	
Poljčane. Cilenšek V., župnik	86	82	Slivnica. Mihalič Josip, župnik	135	117	
Pragersko. Segula F. S., župnik	2	2	7. Dekanija Gornji grad.			
Spodnja Poljskava. Zorko Melh., žpk. (P. Pragersko)	37	32	Gornji grad. Novak Anton, dekan	67	67	
Studenice. Cede J., žpk. (P. Studenice pri Poljčanah)	40	43	Bočna. Pirš Al., kaplan. (P. Gornji grad)	35	36	
Tinje. Podpečan J., žpk. (P. Sl. Bistrica)	57	25	Sv. Frančišek. Vogrinec Ivan, župnik. (P. Ksaverij v Sav. dol.)	93	97	
Sv. Venčesl. Zakošek Ivan, žpk. (P. Slov. Bistrica)	23	23	Ljubno. Krančič Josip, župnik	107	79	
2. Dekanija Braslovče.			Luče. Lekše Franc, župnik	92	47	
Braslovče. Grobler Fr. Ks., kaplan	134	122	Marija Nazaret. Tušek o. Kerubim. (P. Mozirje)	59	60	
Sv. Andraž. Ocvirk M., žpk. (P. Velenje)	26	29	Mozirje. Krošelj Fran, župnik	80	55	
Gomilsko. Grobelšek Ivan, župnik	122	128	Nova Stifta. Fermé Gothard, žpk. (P. Gornji grad)	40	37	
Št. Jurij ob Taboru. Zdolšek Fr., žpk.	88	104	Rečica. Požar Alfonz, župnik	150	170	
Marija Reka. Agrež Davorin, župnik. (P. Št. Pavel pri Preboldu)	36	37	Šmartno ob Dreti. Kitak Jak., župnik	77	74	
Št. Pavel pri Preboldu. Končan Fr., župnik	102	107	Šmihel. Gunčer Jožef, žpk. (P. Mozirje)	32	31	
Sv. Martin na Paki. Presker Karel, župnik. (P. Rečica na Paki)	144	146	Solčava. Šmid Mihael, župnik	65	59	
Vransko. Brvar Ignacij, provizor	106	90	8. Dekanija Jarenina.			
3. Dekanija Celje.			Jarenina. Čížek Josip, dekan	107	102	
Celje. Jurak Peter, opat, dekan	306	305	Št. Ilj v Slov. goricah. Vračko Ewald, župnik	102	113	
— Posamezniki	2	—	Sv. Jakob v Slov. goricah. Erhatič Matej, župnik	134	141	
Gotovlje. Václavik Rob., žpk. (P. Žalec)	56	65	Sv. Jurij ob Pesnici. Terstenjak Ernest, župni upravitelj. (P. Zgor. Sv. Kungota)	54	18	
Sv. Jakob v Galiciji. Kramaršič Alojzij, župnik. (P. Žalec)	40	36	Spodnja Sv. Kungota. Kraner Vinc., župnik. (P. Pesnica)	59	60	
Griže. Krančič Ivan, župnik	78	87	Svečina. Časl Franc, žpk. (P. Zgornja Sv. Kungota)	40	41	
Sv. Peter v Sav. dolini. Dr. Jančič Iv., župnik	160	148	9. Dekanija Konjice.			
Polzela. Jodl Ivan, župnik	67	71	Konjice. Hrastelj Fr., arhid., nadžupnik	162	159	
Teharje. Čemažar Iv., župnik. (P. Store)	95	84	Čadram. Hohnjec Fr., žpk. (P. Oplotnica)	102	117	
Žalec. Veternik Anton, župnik	200	211	Sv. Jernej. Pavlič Peter, žpk. (P. Loče)	24	11	
4. Dolnja Lendava (Prekmurje).			Kebelj. Razbornik Iv., žpk. (P. Oplotnica)	52	51	
Dolnja Lendava. Škafar M., sod. sluga — Jelen Jožefa	—	4	Sv. Kunigunda. Žgank Ferdo, župnik (P. Zgornje Zreče)	23	41	
Benice. Marušič Mat. (P. Dol. Lendava)	10	11	Loče in Sv. Duh. Žičkar Marko, žpk. (P. Loče pri Poljčanah)	50	41	
Beltinci. Varga Štefan, kaplan	53	84	Prihova. Kumer Karel, žpk. (P. Konjice)	72	60	
Bogojina. Baša Ivan, žpk. (P. Dobrovnik)	70	55	Skomer. Skvarč Jožef, žpk. (P. Vitanje)	4	—	
Brezovica. Špilak Jožef. (P. Turnišče)	3	—	Stranice. Atelšek Iv., žpk. (P. Konjice)	23	18	
Črenšovci. Čačič J., župnik	34	32	Špitalič. Goričan Iv., žpk. (P. Konjice)	23	25	
Nedelica. Bakan Štefan. (P. Turnišče)	6	6	Zreče. Karba Mat., žpk. (P. Zgornje Zreče)	34	28	
Perlez. Petrovič Jožef	2	—	Žiče. Šašelj Milko, provizor. (P. Loče pri Poljčanah)	27	27	
Strehovci. Bojnec Franc. (P. Dobrovnik)	4	4	10. Dekanija Kozje.			
Turnišče. Horvath Ivan, krojač	10	5	Kozje. Tomazič Marko, dekan	36	35	
Turnišče-Lipa. Matjašec Štefan. (P. Beltinci)	5	—	Buče. Turk Miloš, vikar	69	73	
Turnišče. Ostrž Franc, kaplan	1	—	Dobje. Dr. Žagar Iv., žpk. (P. Planina)	29	27	
Velike Poljane. Rantaša Ant., kaplan. (P. Črenšovci)	—	12	Olimje. Lorbec Iv., žpk. (P. Podčetrtek)	13	7	
5. Dekanija Dravograd.			Sv. Peter pod Sv. gorami. Lah Iv., žpk.	52	32	
Dravograd. Serajnik Volbenk, inf. prošt	15	12	Pilštanj. Rauter Janez, župnik	62	62	
Črneče. Kogelnik Franc. (P. Meža)	5	7	Planina. Gartner Franc, župnik	58	54	
Libeliče. Vogrinec Anton, župnik	25	20	Podčetrtek. Bosina Ivan, župnik	37	32	
Ojstrica. Hafner U., žpk. (P. Dravograd)	18	16	Podsreda. Krohne Jožef, župnik	31	27	
6. Dekanija Dravsko polje.			Polje. Drogenik A., žpk. (P. Podčetrtek)	19	15	
Hoče. Polak Franc, provizor	136	—	Prevorje. Škerbs R., žpk. (P. Pilštanj)	21	21	
Čirkovce. Ravšl Anton, župnik	151	121	Sv. Vid. Vurkelc J., žpk. (P. Planina)	39	26	
	Odnos	3098	2887	Zagorje. Mlakar Iv., ž. upr. (P. Pilštanj)	11	12
				Odnos	5869	5559

	1924	1925
Prenos	5869	5559
11. Dekanija Laško.		
Laško. Dr. Kruljc Franc, nadžpk., dekan	218	188
Dol. Gorjup Peter, župnik	127	137
Sv. Jedert. Lončarič J., žpk. (P. Laško)	75	75
Jurklošter. Kocjančič Anton, župnik	15	11
Sv. Lenart. Kosi Jak., žpk. (P. Laško)	43	56
Loka pri Zid. mostu. Šket M., žpk.	48	49
Marija Sirje. Razgoršek Vinko, žpk. (P. Zidani most)	13	17
Sv. Marjeta. Trop Franc, žpk. (P. Rim. Toplice)	36	31
Sv. Miklavž. Čebašek J., žpk. (P. Laško)	39	42
Razbor. Kalan Jan., žpk. (P. Lokap. Z. m.)	16	20
Sv. Rupert. Jager Avgust, župnik. (P. Sv. Jurij ob Južni zel.)	50	34
Trbovlje. Gorogranc Mart., kaplan	237	243
12. Dekanija Sv. Lenart v Sl. gor.		
Sv. Lenart v Sl. goricah. Janžekovič Josip, dekan	66	66
Sv. Ana na Krembergu. Letonja Fr., župnik	64	52
Sv. Anton v Slov. gor. Škof Fr., žpk.	102	65
Sv. Benedikt v Slov. gor. Gomilšek Franc, župnik	165	162
Sv. Bolfenk v Slov. gor. Pšunder Ferdo, župnik	58	40
Sv. Jurij v Slov. gor. Einspieler Gr., župnik	133	115
Marija Snežna. Vozišč Leopold, župnik	40	25
Negova. Bratkovič Fr., žpk. (P. Ivanjci)	98	81
Sv. Rupert. Pajtler Ivan, župnik. (P. Sv. Lenart v Slov. goricah)	65	—
Sv. Trojica v Slov. goricah. Bračko o. Ciril, župni upravitelj	93	68
13. Dekanija Ljutomer.		
Ljutomer. Lovréc Anton, župnik	257	223
Apaše pri Gor. Radgoni. Messner Iv., kaplan	25	34
Sv. Jurij ob Ščavnici. Štahec Franc, župnik	131	134
Kapela. Meško Martin, žpk. (P. Slatina Radenci)	137	95
Sv. Križ pri Ljutomeru. Weixl Josip, žpk. (P. Križovci)	276	230
Mala Nedelja. Ostrž Franc, župnik	102	110
Sv. Peter v Gornji Radgoni. Kocbek Ant., župnik. (P. Zg. Radgona)	213	198
Veržej. Perovšek Ivan Kap., žup. uprav. (P. Križovci pri Ljutomeru)	60	68
14. Dekanija Marenberk.		
Marenberk. Dr. Mörzl Valentin, dekan	44	50
Brezno. Sagaj Marko, župnik	25	25
Muta. Hurt Franc, župnik	30	41
Kapla. Lovrenčič Vin., prov. (P. Brezno)	19	36
Sv. Ožbalt. Lovrenčič V., žpk. (P. Brezno)	13	—
Pernice. Vrzclak Mart., ž. upr. (P. Muta)	1	—
Remšnik. Pavlič V., žpk. (P. Marenberk)	20	20
15. Dekanija Maribor levi dr. breg.		
Maribor: Stolna župnija. Moravec Frančišek, stolni župnik	168	172
— Mestna župnija. Franč. samostan	214	257
— Bogoslovje. Janežič Rud., stol. kan.	60	53
— Zablacan V.	40	—
— Posamezniki	3	3

Odnos 9506 8885

	1924	1925
Prenos	9506	8885
Sv. Barbara. Potočnik Jožef, župnik	52	47
Sv. Duh na Ostrem vrhu. Rožman J., župnik. (P. Selnica ob Dravi)	96	27
Gornja Sv. Kungota. Magdič Fr., žpk.	38	18
Kamnica. Božiček Fr., žpk. (P. Maribor)	91	100
Sv. Križ pri Mariboru. Gaberc Mart., župnik. (P. Gor. Sv. Kungota)	97	70
Sv. Marjeta ob Pesnici. Frangež J., župnik	76	69
Sv. Martin pri Vurbergu. Lajnsič A., župnik. (P. Vurberg pri Ptuj)	53	70
Sv. Peter pri Mariboru. Štrakl Mat., župnik. (P. Maribor)	97	93
Selnica. Ciuha Ferdinand, župnik	60	41
16. Dekanija Maribor desni dr. breg.		
Sv. Magdalena v Mariboru. Stergar Ant., dekan. (P. Maribor)	190	191
Dev. Marija v Puščavi. Hüttner Dr., žpk. (P. Sv. Lovrenc nad Mariborom)	43	47
Limbuš. Bračič Andrej, župnik	63	47
Sv. Lovrenc v Puščavi. Preglej Vikt., župnik. (P. Sv. Lovrenc nad Mariborom)	44	43
Ruše. Ilc Janko, župnik	89	90
17. Dekanija Mežiška dolina.		
Guštanj. Dr. Cukala Franc, dekan	64	71
Črna. Dobrovc Jožef, župnik	157	136
Dev. Marija na Jezeru. Riepl Matej, župnik. (P. Prevalje)	150	156
Št. Danijel. Božič Fr., žpk. (P. Prevalje)	33	53
Javorje. Viternik Lud., žpk. (P. Črna)	13	10
Koprivna. Hojnik Iv., žpk. (P. Črna)	25	—
Kotlje. Serajnik Ivan, žpk. (P. Kotlje)	45	46
Mežica. Hornbök Ivan, žpk. (P. Mežica)	117	121
Strojna. Božič Fr., žup. upr. (P. Prevalje)	12	8
18. Dekanija Murska Sobota.		
Murska Sobota. Horvat Stefan, katehet	43	62
— Dr. Sušnik Fran, profesor	14	—
Cankova. Keresztury Vinko, župnik	4	6
— Posamezniki	6	5
Dolenci Veliki. Cverlin Joško	—	4
— Klekl Jožef, župnik	3	1
Gornja Lendava. Bednarik Rud., žpk.	12	21
Sv. Jurij. Berden Andrej, kaplan. (P. Rogaševci)	17	9
Krog. Titan Franc. (P. Murska Sobota)	14	6
Martjanci. Horvath Jožef, župnik	34	34
Sv. Sebestjan. Kerec Št. (P. Mačkovec)	15	—
Skakovci. Kočar Matija. (P. Cankova)	—	2
Tišina. Krantz Jož., žpk. (P. Rankovci)	68	64
Trnje. Vuk Marija. (P. Crenovci)	1	—
19. Dekanija Nova cerkev.		
Nova cerkev. Žagar Pavel, provizor. (P. Vojnik)	122	102
Črešnjice. Peternel Henrik, župnik. (P. Vojnik)	12	11
Dobrna pri Celju. Vrhnjak Al., kapl.	61	70
Frankolovo. Čech Vaclav, župnik. (P. Vojnik)	26	29
Sv. Jošt. Weiß Matej, žpk. (P. Dobrna)	21	16
Šmartin v Rožni dolini. Ozvatič Fr., župnik. (P. Celje)	53	50
Vitanje. Musi Jožef, župnik	65	65
Vojnik. Toman Ivan, župnik	141	143

Odnos 11.873 11.119

1924 1925
Prenos 11.873 11.119

1924 1925
Prenos 14.365 13.464

20. Dekanija Ptuj.

Ptuj: Mestna župnija. Čilenšek Ivan, vikar	94	105
— Sv. Peter in Pavel. O. Alfonz Svet, župnik	156	143
— Posamezniki	2	—
Sv. Andraž v Slov. gor. Alt Ivan, žpk.	66	78
Hajdina. Zrnko Gasper, žpk. (P. Ptuj)	139	124
Sv. Lovrenc. Sinko J., žpk. (P. Juršinci)	72	50
Sv. Marjeta pri Moškanjcih. Šketa Ivan, župnik	148	130
Sv. Marko. Hlastec Franc, žpk. (P. Ptuj)	101	90
Polenšak. Poplatnik Jožef, župnik. (P. Moškanjci)	49	46
Sv. Urban. Paniš Josip, župnik	66	51
Vurberg. Kokelj Alojzij, župnik	74	64

21. Dekanija Rogatec.

Rogatec. Šalomon Franc, dekan, nadžpk.	69	62
Sv. Ema. Plepelec Jož., žpk. (P. Pristova)	25	15
Sv. Florijan. Malajner Karel, župnik. (P. Rogatec)	18	18
Kostrivnica. Slavič J., žpk. (P. Podplati)	33	35
Sv. Križ tik Slatine. Korošec Franc, nadžupnik. (P. Rogaška Slatina)	200	178
Sv. Peter na Medvedovem selu. Pušnik Anton, župnik. (P. Podplati)	31	23
Sv. Rok ob Sotli. Veranič Anton, žpk. (P. Rogatec)	25	18
Stoprce. Širec Janko, žpk. (P. Rogatec)	43	36
Žetale. Lorber Jurij, organist	24	19

22. Dekanija Stari trg.

Stari trg. Jurko Iv., žpk. (P. Sl. Gradec)	101	102
Doliš. Ušnik Martin, žpk. (P. Mislinje)	34	28
Št. Ilj pod Turjakom. Rožkar Dav., župnik. (P. Mislinje)	72	80
Št. Janž. Župni urad. (P. Meža)	15	9
Šmartin. Lenart Ivan, nadžpk. in dek. (P. Sl. Gradec)	57	66
Sv. Miklavž. Treiber Franc, župnik. (P. Sl. Gradec)	26	28
Pameče. Schiffrer Iv., prov. (P. Sl. Gradec)	23	26
Sv. Peter na Kronske gori. Lom Fr., župnik. (P. Meža ob Dravi)	18	20
Podgorje. Pečnik Fr., žpk. (P. Sl. Gradec)	18	22
Razbor. Kodrič Jož., žpk. (P. Sl. Gradec)	27	24
Sele. Meško Fr. Ks., žpk. (P. Sl. Gradec)	23	24
Slovenjgradec. Čížek Al., mest. žpk.	55	58
Sv. Vid nad Valdekom. Repolusk Fr., župnik. (P. Mislinje)	46	46

23. Dekanija Šaleška dolina.

Škale. Rotner Iv., dekan. (P. Velenje)	100	100
Bele vode. Esenko Anton, župnik. (P. Šoštanj)	15	31
Št. Ilj pri Velenju. Schreiner Franc, župnik. (P. Velenje)	55	61
Št. Janž na Peči. Gosak Francišek, župnik. (P. Velenje)	30	34
Šmihel pri Šoštanju. Atteneder Jož., župnik. (P. Šoštanj)	200	170
Šmartin pri Šaleku. Potokar Gregor. (P. Velenje)	65	68
Velenje. Posamezniki	1	—
Zavodnje. Rožman J., žpk. (P. Šoštanj)	19	12
Zgor. Ponikva. Gorišek Ivan, župnik. (P. Žalec)	57	58

24. Dekanija Šmarje pri Jelšah.

Šmarje pri Jelšah. Bohanec Iv., dek.	110	115
Dramlje. Sigl Jožef, župnik	41	48
Sv. Jurij ob Južni železnici. Mikuš Valentin, župnik	150	132
Kalobje. Svegelj P., župnik. (P. Sv. Jurij ob Južni železnici)	22	20
Ponikva. Kociper Anton, župnik	76	75
Sladka gora. Ivanc Ivan, župnik. (P. Šmarje pri Jelšah)	25	18
Slivnica pri Celju. Kozinc Jan., žpk.	22	22
Sv. Stefan. Močnik Franc, župnik. (P. Šmarje pri Jelšah)	13	7
Sv. Vid pri Grobelnem. Župni urad. (P. Grobelno)	23	16
Zibika. Jelšnik Ivan, žpk. (P. Pristava)	25	21
Žusem. Palir I., žpk. (P. Loka pri Žusmu)	10	10

25. Dekanija Velika Nedelja.

Ormož. Glibe Andrej, dekan	102	73
Sv. Bolfenk na Kogu. Zadravec I. (P. Sv. Bolfenk pri Središču)	—	5
Sv. Lenart. Zadravec Peter, župnik. (P. Velika Nedelja)	42	32
Sv. Miklavž pri Ormožu. Polak P.A., župnik	110	82
Središče. Cajnkar Jakob, župnik	124	115
Svetinje. Bratušek Franc, župnik. (P. Ivanjkovci)	70	54
Sv. Tomaž pri Ormožu. Zemljič Mat., župnik	129	127
Velika Nedelja. Horvat Frid., župnik	102	103

26. Dekanija Videm.

Brežice. Arlič Karel, mestni kaplan	192	211
Artiče. Sribar Josip, župnik	24	24
Bizeljsko. Musi Alojzij, kaplan	84	96
Dobova. Pernat Anton, župnik	40	48
Kapele. Kolenc Leop., žpk. (P. Dobova)	31	37
Koprivnica pri Brežicah. Doberšek Franc, župnik	35	33
Pišce. Teplak Franc, župnik	91	80
Rajhenburg. Slander Maks, kaplan	165	175
Sevnica. Mak Ivan, kaplan	98	90
Sromlje. Pečnak Jožef, župnik	48	50
Videm. Medvešek Janez, župnik	84	85
Zabukovje. Eržen Anton. (P. Sevnica)	15	15
Zdole. Šoba Alojzij, župnik. (P. Videm)	35	35

27. Dekanija Vuzenica.

Vuzenica. Pivec Stefan, dekan	66	67
Sv. Anton. Šesko K., žpk. (P. Vuhred)	43	28
Sv. Primož na Pohorju. Dolinar Iv., župnik. (P. Vuzenica)	24	18
Ribnica. Fišer Andrej, župnik	90	82
Trbonje. Kogelnik Iv., žpk. (P. Vuzenica)	11	10
Vuhred. Hrašovec Henrik, župnik	22	22

28. Dekanija Zavrče.

Zavrče. Podvinski Anton, dekan	68	76
Sv. Andraž v Haložah. Škamlec O., župnik	61	61
Sv. Barbara v Haložah. Vogrin Jan., župnik	37	44
Sv. Trojica v Haložah. Jazbinšek Fr., župnik. (P. Podlehnik)	53	48
Sv. Vid pri Ptuj. Presnik Jos., kapl.	78	91

Odnoš 14.365 13.464

Število udov 17.056 16.065

1924 1925

3. Ljubljanska škofija.

1. Dekanija Cerknica.

Cerknica. Juvanec Josip, dekan	124	143
Babno polje. Kanduš Franc, žup. upr. (P. Stari trg pri Rakeku)	41	36
Begunje pri Cerknici. Ježek Matej, župnik	108	97
Bloke. Švigelj Viktor, župnik. (P. Nova vas pri Rakeku)	71	73
Grahovo pri Cerknici. Wester Al., župnik	72	66
Planina pri Rakeku. Lovšin Iv., žpk.	65	72
Stari trg pri Ložu. Hafner Jernej, župnik	166	200
Sv. Trojica. Šiška Janko, župnik. (P. Nova vas pri Rakeku)	—	23
Unec. Martinčič And., žpk. (P. Rakek)	58	42
St. Vid. Pucelj Janez, žpk. (P. Begunje pri Cerknici)	7	27

2. Dekanija Kamnik.

Kamnik. Primar Ivan, kaplan	122	126
Dob pri Domžalah. Ambrožič F., kapl.	98	93
Domžale. Bernik Franc, župnik	101	111
Groblje. Misijonišče. (P. Domžale)	34	35
Homec. Mrkun Ant., žpk. (P. Radomlje)	82	63
Komenda. Bernik Valentin, župnik	101	99
Mekinj. Čadeš Vikt., žpk. (P. Kamnik)	80	82
Mengeš. Kušar Franc, župnik	135	186
Motnik. Majdiš Franc, župnik	43	55
Nevlje. Rihar Leop., žpk. (P. Kamnik)	43	47
Radomlje. Košir J., župnik	28	24
Rad. Volc Josip, župnik. (P. Radomlje)	27	27
Sela. Tomažič Ivan, župnik. (P. Kamnik)	26	23
Spodnji Tuhinj. Opeka Ivan, župnik. (P. Šmartin v Tuhinju)	40	39
Stranje. Cegnar Josip, žpk. (P. Kamnik)	31	34
Špitalič. Mezeg Anton, žpk. (P. Motnik)	15	15
Tunice. Razboršek J., žpk. (P. Kamnik)	36	33
Vodice. Janc Peter, župnik	122	120
Vranja peč. Filipič Janez, župnik. (P. Kamnik)	52	49
Zgornji Tuhinj. Štrukelj Ivan, župnik. (P. Šmartin v Tuhinju)	44	44

3. Dekanija Kočevje.

Kočevje. Flajnik Peter, kaplan	20	20
— Čitalnica	68	76
Banja Loka. Medved Anton, župnik. (P. Nova Sela pri Kočevju)	26	40
Fara pri Kostelu. Čekarek Al., žpk. (P. Fara na Kranjskem)	54	76
Mozelj Gorenji. Erker Josip, župnik	1	1
Nemška Loka. Rogelj Jožef, župnik	3	2
Osilnica. Omahna Janko, župnik	25	16
Spodnji Log. Župni urad. (P. Kočevje)	4	7
Topla Reber. Skulj Franc, župni uprav. (P. Stari Log pri Kočevju)	1	—

4. Dekanija Kranj.

Kranj. Koblar Anton, dekan	233	233
Besnica. Pokorn Fr. S., žpk. (P. Kranj)	37	37
Cerklje. Dolinar Franc, župnik	133	127
Duplje. Žvan Franc, župnik	32	30
Goriče. Kovačič Terezija, učit. (P. Kranj)	44	59
Jezerško. Drunecky Janez, župnik	52	57
Sv. Jošt. Kokol Franc, ekspozit. (P. Kranj)	18	19
Kokra. Nemeč Anton, župnik	13	16

Odnos 2736 2850

Prenos

1924 1925

	2736	2850
Kovor. Rozman Jurij, župnik. (P. Trzič)	31	28
Križe. Zabukovec Janez, župnik	141	138
Lom. Govekar Franc, župnik. (P. Trzič)	32	34
Mavčiče. Marčič Val., žpk. (P. Smlednik)	72	74
Naklo. Ješe Janez, župnik	86	70
Podbrezje. Vondrašek Vaclav, župnik	68	64
Preddvor. Lakmayer Fran, župnik	103	118
Predoslje. Zupanc Ign., žpk. (P. Kranj)	75	75
Olševak. Azmanš., žpk.vp. (P. Preddvor)	24	26
Smlednik. Žužek Franc, župnik	131	121
Šenturška gora. Ogrizek Jakob, žpk. (P. Cerklje pri Kranju)	12	30
Hrastje. Zbašnik Fr., žpk.vp. (P. Kranj)	19	20
Šenčur. Piber Ivan, župnik	70	100
Šmartin. Šarec Al., žpk. (P. Stražišče)	108	100
Trboje. Cuderman Ivan, župnik. (P. Smlednik)	32	27
Trstenik. Mikš Janez, žpk. (P. Kranj)	46	44
Tržič. Škerbec Matija, župnik	194	202
Velesovo. Brešar Jožef, žpk. (P. Cerklje pri Kranju)	69	66
Voglje. Okorn Matija, benef. (P. Šenčur pri Kranju)	38	—
Zapoge. Koželj Frančišek, župnik. (P. Smlednik)	16	16

5. Dekanija Leskovec.

Leskovec pri Krškem. Štrukelj Al., kaplan	91	105
Boštanj. Rakovec Engelbert, župnik	35	51
Bučka. Župni urad	27	30
Cerklje. Žust Jakob, žpk. (P. Krška vas)	43	54
Čatež. Kreč Anton, žpk. (P. Brežice)	21	20
Sv. Duh. Župni urad. (P. Krško)	36	46
St. Jernej. Lesjak Ant., žpk., kn.šk. duh. svetnik	49	51
Kostanjevica. Podbevšek Jernej, žpk.	73	75
Sv. Križ pri Kostanjevici. Zupanc Andrej, župnik	49	40
Krško. Turšič Leopold, župnik	90	85
Raka. Škrjanc Martin, župnik	90	—
Studenec. Štrubelj Iv., žpk. (P. Sevnica)	15	18
Škocijan. Anžič Jož., žpk. (P. Škocijan)	48	36
Velika Dolina. Gnjezda Janez, žpk. (P. Jesenice na Dolenjskem)	14	23

6. Dekanija Litija.

Šmartno pri Litiji. Rihar Mat., dek.	103	132
Dobovec. Pogačar J., žpk. (P. Trbovlje)	26	22
Dole pri Litiji. Filler Vaclav, župnik	23	23
Hotič. Hromec Ivan, župnik. (P. Litija)	6	9
Janče. Dobnikar Janez, žpk. (P. Litija)	19	17
Javorje. Javornik Tom., župni uprav. (P. Šmartno pri Litiji)	44	46
St. Jurij pod Kumom. Vodopivec Iv., žpk. (P. Radeče pri Zidanem mostu)	40	27
Kresnice. Dolinar Janez, župnik	32	32
St. Lambert. Cuderman Jožef, župnik. (P. Sava ob Južni železnici)	25	27
Litija. Kralj Franc, župnik v pok.	85	142
Polšnik. Kovič Jern., župnik. (P. Sava)	16	23
Prežganje. Jarc Mart., žpk. (P. Litija)	28	26
Prmskovo. Plešič A., žpk. (P. Šmartno pri Litiji)	33	28
Radeče pri Zid. mostu Lovšin A., žpk.	84	80
Sava. Širaj Andrej, župnik	16	20
Svibno. Selan Ant., župnik. (P. Radeče)	24	31
Stanga. Znidaršič Anton, žpk. (P. Litija)	33	32
Zagorje. Sitar Valentin, župnik	87	92

Odnos 5509 5646

	1924	1925
Prenos	5509	5646
7. Dekanija Ljubljana.		
Ljubljana. Stalna župnija. Vindišar Ivan, stolni vikar	222	221
— Sv. Jakob. Barle Jan. Ev., m. župnik	262	262
— Sv. Peter. Petrič Janko, župnik	471	—
— Franč. župnija. Fabiani o. Placid	360	376
— Trnovo. Hostnik Anton, kaplan	254	311
— Urš. samostan. Cegnar Jan., spirit.	13	12
— Uprava blaznice in hiralnice	8	9
— Drž. bolnica. Šporn Janez, kurat	48	50
— Prosvetna zveza	—	18
— Posamezniki	3	6
Spodnja Šiška. Jenko o. Ernest, franč. (P. Ljubljana)	198	198
Brezovica. Lavrič Andrej, dekan	85	97
Črnuče. Tomelj Anton, žpk. (P. Ježica)	105	107
Dev. Mar. v Polju. Müller Ivan, župnik	218	223
Dobrova. Hauptman Peter, župnik	79	89
Golo. Kunauer Janez, žpk. (P. Studenec)	3	4
Ig. Klemenčič Janez, žpk. (P. Studenec)	56	101
Sv. Jakob ob Savi. Jemec Ant., žpk. (P. Dol pri Ljubljani)	65	58
Ježica. Košir Franc, župnik	155	156
Sv. Katarina. Pavlin A., žpk. (P. Medvode)	18	22
Preska. Brenc Ivan, žpk. (P. Medvode)	27	31
Rudnik. Pfajfar Iv., žpk. (P. Ljubljana)	35	37
Sora. Kajdiž Valentin, žpk. (P. Medvode)	80	86
Sostro. Poljak M., žpk. (P. Dol. Hrušica)	113	107
Šmartin pod Smarno goro. Léšar Janez, žpk. (P. Št. Vid nad Ljubljano)	88	89
Tomišelj. Zajc Fr., žpk. (P. Ig-Studenec)	32	35
Viš. Tavčar o. Teodor, župni upravitelj	285	287
Št. Vid nad Ljubljano. Zabret Val., župnik in dekan	331	312
Zavod sv. Stanislava. Kržišnik Jož., gimn. prof. (P. Št. Vid nad Ljubljano)	76	65
Želimišje. Erjavec I., žpk. (P. Ig-Studenec)	29	32
8. Dekanija Loka.		
Stara Loka. Mrak M., dek. (P. Šk. Loka)	105	108
Bukovšica. Benedičič J., žpk. (P. Selca)	47	45
Davča. Potočnik Rud., eksp. (P. Železniki)	26	30
Dražgoše. Pfajfar A., žpk. (P. Železniki)	36	30
Javorje. Klopčič Jos., žpk. (P. Poljane)	40	39
Sv. Lenart. Langerholz J., žpk. (P. Selca)	40	42
Leskovača. Kos M., žpk. (P. Gorenja vas)	34	32
Lučine. Rajčević Fr., žpk. (P. Gorenja vas)	32	26
Nova Oselica. Brečeljnik Alojzij, župni uprav. (P. Gorenja vas)	54	46
Poljane. Tavčar Matej, župnik	165	137
Reteče. Meršolj J., žpk. (P. Škofja Loka)	66	71
Selca. Kepec Janez, župnik	141	157
Sorica. Mikuš Janez, župnik	40	28
Stara Oselica. Gogala I., ž. u. (P. Gor. vas)	39	67
Škofja Loka. Dr. Arnež Janko, župnik	234	211
Trata. Brajčar Jos., žpk. (P. Škofja Loka)	62	64
Zalilog. Hribar Ant., žpk. (P. Železniki)	31	31
Žabnica. Verce J., žpk. (P. Škofja Loka)	66	66
Železniki. Noč Ivan, župnik	70	70
Žiri. Logar Josip, župnik	117	158
9. Dekanija Moravče.		
Moravče. Pfajfar Franc, kaplan	106	110
Vrhpolje. Jerše Val., eks. (P. Moravče)	23	18
Blagovica. Hartman Josip, župnik. (P. Lukovica)	35	40
Brdo. Slak Matija, župnik. (P. Lukovica)	56	59
Čemšenik. Dagarin Matej, župnik. (P. Medija-Izlake)	60	68

Odnos 10.953 10.800

	1924	1925
Prenos	10.953	10.800
Češnjice. Perko Pavel, žpk. (P. Šmartno v Tuhinju)		
	8	8
Dol. Kastelec M., žpk. (P. Dolp. Ljubljani)	87	81
Sv. gora. Župni urad. (P. Vaše)	19	29
Št. Gotard. Smid Fr., žpk. (P. Trojana)	46	47
Sv. Helena. Rihtaršič Janez, župnik. (P. Dol pri Ljubljani)	105	93
Ihan. Zelezny Alojzij, žpk. (P. Domžale)	56	55
Izlake. Osolnik F., eksp. (P. Medija-Izlake)	50	60
Krašnja. Knol Ad., žpk. (P. Lukovica)	35	40
Sv. Križ. Umlauf Al., žpk. (P. Moravče)	5	10
Sv. Trojica. Markič Josip, duhovnik. (P. Dob pri Domžalah)	28	25
Št. Ožbalt. Hartman J., žpk. (P. Trojana)	20	30
Peče. Borštner Janko, žpk. (P. Moravče)	22	22
Sv. Planina. Župni urad. (P. Trbovlje II.)	3	5
Vaše. Rihar Ivan, župnik	30	30
Št. Vid pri Brdu. Marješič Filip, eksp. (P. Lukovica)	27	20
Zlato polje. Kranjc J., žpk. (P. Lukovica)	12	9
10. Dekanija Novo mesto.		
Novo mesto. Sparhak Karel, vikar	154	168
Bela cerkev. Omahen Ignacij, župnik	25	20
Brunovice. Šesek Ivan, župnik	40	39
Črmošnjice. Frank Jože	—	3
Mirna peč. Poje Jožef, kaplan	87	87
Podgrad. Česen A., žpk. (P. Novo mesto)	18	21
Poljane. Lobe Janko, žpk. (P. Toplice)	3	2
Prečina. Šmidovnik A., žpk. (P. N. mesto)	50	56
Soteska. Volc Alojzij, žpk. (P. Toplice)	—	24
Stopiše. Žitnik Fr., žpk. (P. Novo mesto)	43	30
Št. Peter pri N. m. Vovko Fr., župnik	66	62
Šmarjeta pri N. m. Perko Ivan, župnik	37	29
Šmihel. Golmayr Fr., kpl. (P. N. mesto)	130	124
Toplice. Erzar Franc, župnik	41	50
Vavta vas. Bartel B., žpk. (P. Straža)	44	42
Gor. Šice. Zorec Fr., žpk. vp. (P. Toplice)	4	4
Kandija. Berlec Franc. (P. Novo mesto)	1	1
11. Dekanija Radoljica.		
Radoljica. Fatur Jakob, dekan	95	100
Breznica. Koprivec Peter, župnik. (P. Žirovnica)	107	99
Begunje. Zevnik Mihael, župnik	57	62
Bled. Oblak Janez, župnik	133	123
Bohinjska Bela. Drolc Martin, župnik	57	64
Bohinjska Bistrica. Krajec And., žpk.	105	92
Brezje. Resman o. Bonaventura	66	78
Dobrava pri Kropi. Klavžar Janez, župnik. (P. Podnart)	55	45
Dovje. Aljaž Jakob, žpk. (P. Mojstrana)	73	75
Gorje. Knific Jožef, župnik	150	140
Jesenice na Gor. Kastelic Anton, žpk.	193	—
Kamna gorica. Zorko Franc, župnik	70	70
Koprivnik. Sadar Ivan, župnik. (P. Bohinjska Bistrica)	57	61
Koroška Bela. Žbontar Matevž, župnik. (P. Javornik)	120	120
Kranjska gora. Čuk Karel, župnik	86	88
Sv. Križ. Kastelic Jožef, župni uprav. (P. Jesenice na Gorenjskem)	30	30
Kropa. Oblak Valentin, župnik	58	53
Lesce. Avsec Franc, župnik. (P. Lesce)	48	48
Leše. Ahačič Matej, župnik	37	34
Ljubno. Juvan Franc, žpk. (P. Podnart)	37	43
Mošnje. Bleiweiß Fr., žpk. (P. Radoljica)	47	45
Ovsiše. Očepek Jožef, žpk. (P. Podnart)	19	16
Ráteče. Lavtižar Jos., žpk. (P. Kr. gora)	72	72

Odnos 14.021 13.684

	1924	1925
Prenos	14.021	13.684
Ribno. Kramar Janez, župnik. (P. Bled)	70	77
Srednja vas. Golf Anton, župnik	140	130
Zasip. Fertin Ignacij, župnik. (P. Bled)	46	48
12. Dekanija Ribnica.		
Ribnica. Skubic Anton, dekan	214	229
Dobrepolje. Ramoveš Andr., nadžpk., duh. svetn.; Martinčič Andrej, kaplan. (P. Videm pri Dobrepoljah)	76	81
Dolenja vas. Knafelj Ivan, kaplan	51	65
Draga. Lončar Franc, župnik	20	21
Gora. Žužek Karel, župnik. (P. Sodražica)	15	16
Sv. Gregor. Krumpestar Franc, župnik. (P. Ortnek)	58	80
Loški potok. Pravhar Josip, župnik	163	167
Rob. Zabukovec T., žpk. (P. Vel. Lašče)	46	49
Sodražica. Traven Franc, župnik	102	106
Struge. Orehek Andrej, župnik	39	39
Škocijan. Jereb Janez, žpk. (P. Turjak)	22	23
Turjak. Hiti Franc, župnik	17	19
Vel. Lašče. Ramovš Janez, župnik	104	107
Vel. Poljane. Kmet M., žpk. (P. Ortnek)	14	16
13. Dekanija Semič.		
Metlika. Cerar Gregor, prošt	145	136
Adlešiči. Tome Al., z. upr. (P. Črnomelj)	24	24
Črnomelj. Bitnar Pavlin, župnik	57	61
Dragatuš. Novak Jožef, župnik	28	20
Podzemelj. Jereb o. R., žpk. (P. Gradac)	24	35
Preloka. (P. Vinica)	—	—
Radovica. Novak M., žpk. (P. Metlika)	20	22
Semič. Krašna Franc, kaplan	—	78
Sinji vrh. Koželj Jos., z. upr. (P. Vinica)	—	9
Suhor. Pavlovič Jakob, dekan	23	26
Stari trg. Zupančič Franc, župnik	69	31
Vinica. Lekšan Ciril, župni upravitelj	26	28
14. Dekanija Šmarije.		
Šmarije. Pešec Fr., dek. (P. Šmarije-Sap)	87	83
Javor. Klinec J., žpk. (P. Dol. Hrušica)	10	13
Št. Jurij. Debelak J., žpk. (P. Grosuplje)	31	41
Kopanj. Kogovšek I., žpk. (P. Grosuplje)	25	28
Lipoglav. Pečarič Martin, župnik. (P. Šmarije-Sap)	15	15
Polica. Bambič J., žpk. (P. Višnja gora)	40	40
Št. Vid pri Stični. Hladnik Jan., žpk.	198	224
Stična. Bolcar o. Benedikt, cistercijanec	126	105
Višnja gora. Texter Karel, župnik	124	130
Žalina. Šolar Josip, žpk. (P. Grosuplje)	44	50
15. Dekanija Trebnje.		
Trebnje. Plantarič Josip, dekan	78	85
Čatež. Povše H., žpk. (P. Velika Loka)	33	29
Št. Janž na Dolenjskem. Hönigman Franc, kaplan	54	69
Št. Lovrenc. Oblak A., žpk. (P. Vel. Loka)	70	69
Mirna. Vrankar Josip, župnik	45	61
Mokronog. Bukowitz Henrik, župnik	53	68
Sv. Križ. Gnidovec Jožef, župnik	46	44
Št. Rupert. Natlačen Peter, župnik	90	206
Trebelno. Štritof Anton, župnik	45	72
Sv. Trojica. Vidmar Fr., žpk. (P. Trzinšče)	35	37
16. Dekanija Vrhnika.		
Vrhnika. Kete Janez, župnik, dekan	340	340
Bevke. Poljšak Anton, kur. (P. Vrhnika)	39	39
Borovnica. Strajhar Ivan, župnik	56	50
Črni vrh. Stanovnik Maks, župnik. (P. Polhov Gradec)	49	42

Odnos 17.367 17.367

	1924	1925
Prenos	17.367	17.367
Horjulj. Nastran Franc, župnik	77	77
Hotédražica. Jarec Alojzij, župnik	27	29
Št. Jošt. Nagode Josip, žpk. (P. Vrhnika)	48	44
Dol. Logatec. Remškar Val., župnik	86	67
Gor. Logatec. Supin Karel, župn. uprav.	58	66
Podlipa. Sušteršič Fr., z. u. (P. Vrhnika)	16	17
Polhov Gradec. Zupančič Val., župnik	120	130
Preserje. Perčič Mihael, župnik	37	47
Rakitna. Zajc K., z. upr. (P. Borovnica)	12	11
Rovte. Sušnik Matevž, župnik	61	50
Vrh. Miglič Rado, župni upr. (P. Rovte)	35	8
Zaplana. Mihelčič Iv., žpk. (P. Vrhnika)	28	30

17. Dekanija Žužemberk.

Žužemberk. Križman Andrej, kaplan	99	100
Ajdovec. Zust Ign., žpk. (P. Žužemberk)	20	17
Ambrus. Žavbi Ivan, žpk. (P. Zagradec)	27	29
Dobrnice. Rebel Blaž, župnik	63	89
Hinje. Porenta A., župnik. (P. Struge)	7	16
Krka. Rztresen Ivan, kaplan	52	64
Sela. Podlipnik Jožef, žpk. (P. Zagradec)	15	16
Šmihel. Zalokar A., žpk. (P. Žužemberk)	9	8
Zagradec. Petrič Gabriel, župnik. (P. Zagradec-Fužine)	46	46

Število udov 18.290 18.328

4. Ostale jugoslovanske škofije.

Škofija Krk. Krk. Srebrnič K.	12
Senjska škofija. Gerovo. Košir Anton, župni upravitelj, 4. — Trsat. Franjevački samostan, 8.	12
Dalmatinske škofije. Pučišće. Krstinic Fr., žpk., 1. — Rab. Zahija P., žpk., 1. — Split. Kalinšek J., 1. 3	
Zagrebska nadškofija. Zagreb. Msgr. dr. Beluhan Milan, 17; posamezniki, 9. — Bednja. Rozgaj Anton, kaplan, 1. — Čakovec. Tisler o. Timotej, franjevac, 10. — Duga resa. Rovšnik Matija, 11. — Gornji Mihaljevec. Tkalec Franjo, župnik, 19. — Gorican. Kristovič Jos., kaplan, 1. — Granešina. Bučar Viktor, župnik, 1. — Kunič. Obrstar Ignacij, žup. upr., 1. — Ivanec. Kropec Štefan, 1. — Legrad. S. Veneranda Vertin, 1. — Ljubušćica. Majsek Josip, župnik, 6. — Molve. Znideršič Tereza, učiteljica, 1. — Mursko Središće. Levčić Ivan, 13. — Rozga. Stefančič Zvonimir, župnik, 2. — Samobor. Sver Martin, 1. — Sirač. Kokot Adam, 1. — Štrigova. Zadravec Fran, 20. — Varaždin. Franč. samostan, 43. — Varaždinske Toplice. Zadravec Alojzij, župnik, 3. — Virovitica. Habjan o. Benvenut, gvardijan, 1. — Zlatar. Mlinar Ant., kaplan, 1.	164
Bosenske škofije. Sarajevo. Slovenski klub, 14; Vogrinec Franjo, 1. — Alipašin most. Paravan Franjo, 5. — Banja Luka. Sirotište Marija Zvijezda, 4. — Bosn. Gradiška. Dular Terezija, 2. — Brod. Božeglav Franciška, 12. — Dobož. Mauhar Anton, 1. — Drvar. Krašovec Ivan, 1. — Hankumpanija. Ceznar Gjuro, duh., 1. — Mostar. Segula Rajko, 10. — Odžak. Mohorič Ante, žpk., 2. — Prijedor. Motore Fr., 1. — Sjetlina. Potočnik Amalija, 2. — Tuzla. Posameznika, 2. — Visoko. Starman Josip, 7. 65	
Djakovska škofija. Irig. Dolinar Alojzij, 10. — Cernik. Župniurad, 2. — Vinkovci. Sever Fr., 13. 25	
Vojvodina. Novi Sad. Dr. Hočevar Jan., 7; Vindiš Stefan, 1. — Ruski Kerestur. Malacko Jan., 2. 10	
Skopljanska škofija. Prizren, 4.	4
Srbija (ostale). Beograd. Repič Franjo, 1. — Niš. Msgr. Hrđy Ferdinand, 8. — Kragujevac. Kolman Franc, 1. — Požarevac. Pivk Steva, 1. — Perleć. Petrovič Jožef, 2. Zemun, 2.	15
Število udov: 20 dosmrtnih, 290 letnih.	

5. Italija.

Število udov: 36 dosmrtnih, 70 letnih.

6. Razni kraji.

Število udov: 5 dosmrtnih, 79 letnih.

7. Amerika.

Zedinjene države (U. S. A.).

Rev. Trunk Jurij M. (14 iztisov), Leadville Colo. (424 2nd Str.); Rev. Vilman A., Radez Jos., Toleni Mary, Morgel Margareta, Plut Aleš., Mainerich Matt., Verhovnik Markus, Russ Jos., Drgovan Mart., Gregorič Matt., Judnič John, Rev. Plaznik John, Rev. Mažir F., Brešan Ant., Potnik John, Ivančič Fr., Rev. Ferjančič Jos., Ahčin Steve, Erčul Tom., Brula Jos., Nemanič Geo., Oblak Joe, Fortuna Antonija, Kastelic Mary, Kastelic Fr., Mesojedec Lud., Brula Jan., Zobec Helena, Mušič Mike, Koski Jos., Jakše Ant., Košan Fr., Petkovšek J. M., Butala Katar., Skrinjar Mar., Rt Rev. Mons. Ogulin Ant., Vy. Rev. Seliškar John, Rev. Trobec Jos., Rev. Trobec John, Žumer Jakob, Smoke John, Seliškar Fr., Černe Frank, Komlanc Louis, Radež Frank, Urainar Neža, Božič Ivana, Lovišček Jak., Smrdel Ana, Trušnik Evgen, Mrvar Jos. Zupančič Avg., Krefel Fr., Česnik Martin, Zevnik Uršula, Vrtačnik Frank, Gnadar Frank, Škof John, Kireta Ana, Linc Mary, Joger Ivana, Rev. Mikš A., Sivic John, Okoren John, Molek John, Osolin John, Dečman A., Zidar Frank, Ponikvar Jos., Milavec Frank, Osolin Al., Korže Lud., Kovačič Karol, Strmolec L., Švigelj Mary, Gregorič Gregor, Zidar Mary, Gerčman Ana, Rev. Judnič John (2 izt.) Baudek Frank, Boyz Andr. in Kar., Bohte Mary, Mohar Louis, Vesel Vinc., Tomec Andr., Grebenc Frank, Pečjak Berta, Ključar Terezija, Gunda Agnes, Mikuš Frank, Pešič Mary, Rovar Mary, Žagar Blaž, Rev. Shiffrer Anthony, Bambich Jenny, Ček Anton, Hočevar Mihael z ženo, Hočevar Anton z druž., Hoge Peter z druž., Avsec Fr z druž., Gregorič Fr. z druž., Mirtič Frank, Markus Fr. z druž., Longar John z druž., Simončič Jos. z druž., Legan Mart z druž., Potočar Terez, Pohorič Al. z druž., Fabijan Frank, Brus John, Korn Rosie, Drasler Jos., Kozina Fr., Umek John, Rev. Azbe Fr., Rev. Yager Francis, Rev. Blaznik A. L., Blaznik Erna, Blaznik Minka, Danič Mary, Augustin Mary, Rev. Gladček Luka (6 izt.), Rev. Sica A., Petračič John ml., Papič Ante, Petrič Mart., Bratina Al., Bratina Ant., Hren Ant., Benkovič Janko, Kostelc Ant., Planton Mary, Zaletel Mary, Rev. Škur Joseph, Golobič John, Cvetič Frank Vahčić Jos., Sumič George, Mravinec Matt., Vidina Mihael, Zugač Matt., Fabec Anton, Vidina Matt., Heinricher Luis, Persetič Frank, Delmovič Jos., Cemas Frank, Klobučar Peter, Jordan Anton, Starešinič Nik., Golobič Josip, Renko Anton, Golob Franc, Sute Matt., Tomec Vilj., Bo orič Jos., Ivanušič Josip, Bolkovec Peter, Fortun Josipina, G. lobič Frank, Flajnik Ana, Panjan Anton, Nemanič Anton, Jaketč Mihael, Zigon Josip, Pezman Ivana, Dekleva Ant., Križnik John Antlogar Mart., Balkovec Jos., Bekpec Frank, Jszbinšek Rozal., Miroslavič Jos., Kral John, Jugovic Mth., Miroslavič Frank, Kobi John, Gosperič John, Veselič Geo., Serec Mih., Zunič Helena, Veselič Jos., Zalec Frank, Bosel Jos., Bosel Mar., Jakše Ant., Bukovinski John, Sadar Ant., Krotec Jos., Stegne Frank, Ivanič Matt., Staidohar John, Gosperič Frank, Kunič Matt., Flajnik John, Rozenberger John, Rozenberger Jos., Rozenberger Anton, Rozenberger Avgust, Rozenberger Frank, Križan John, Biček John, Jakše Frank, Zorman Frank, Zakrajšek Ant., Uhernik John, Uhernik Al., Sveglj Pet., Hotniček Agnes, Čudva John, Dekleva Jos., Plantan Kedy, Fikel Matt., Btkovec Jos., Brožič Franc, Valečič Frances, Cemas Peter, Gorup Peter,

Zelnikar Anton, Selan Avgust, Škur Anton, Balkovec John, Gorišek Frank, Rev. Leskovic Anton (3 izt.), Kastelic John, Mali Elizabeta, Zupan John, Petrič Franciška, Sebenik Valentin, Anzlin Mihael, Mačeroč Jos., Smrekar Mary, Tekavec Matt., Sever Anton, Jamnik John, Jamnik Matt., Bradač Josipina, Ponikvar Anton, Ponikvar John. 261

Barborton (Ohio). Rev. Bombač Anton, Beg Fr., Arko Alojz, Brunski Ana, Dormiš Uršula, Kranc Ant., Kaserman Jak., Lekšan Jož., Okoliš Ant., Palčič Pavel, Podpečnik Jožef, Rataj John, Troha Jenny, Ujčič John, Petrič Margareta. 15

Bridgeville (Pa.). St. Barbara. Rev. Moder Albin (5 izt.), Krek John, Simonič Nicholas, Rainer Martin, Drnovšek Luka, Seurich Frank. 10

Cleveland (O.). Sv. Lovrenc. Rev. Oman J. J., Gliha Anton, Tomažin Anton, Sustaršič John, Kastelic Frank, Hrovat John, Mauer Mary, Mrvar Tom., Kužnik Frank, Kordan Anton, Fabjan Mary, Perko Agnes, Strekal Mary, Glivar Joseph, Gliha Frank, Zagorc Mary, Evans Francka, Papež Mary, Kenik Rudolf, Lindič Frank, Valenčič Anton, Stepic Zofija, Vencel Frank, Globokar Anton, Godec Frank, Zrimšek Jos., Praznik Ign., Meserko Avg., Glivar Jos., Winter John, Lukač Fr., Kern John, Gorenc Al., Filipovič Mary, Žele Ana, Petrič Franca. 36

Cleveland (O.). Karlinger Karel, Vuk Marija. 2

Ellinwood Kan.). Rev. Podgoršek A. P., župnik. 1

Hibbing (Min.) Zajec Jos., Strojnar John, Arko John, Staudohar John, Petrič Anton. 5

Hopper (Min.). Preschern Mary. 1

New York (N. Y.). (Sv. Ciril in Metod.) Rev. Snoj Benigen, O. F. M.; Rev. Petrič Kornelij, O. F. M.; br. Znideršič Viktorijan, O. F. M.; br. Somrak Akuraj, O. F. M.; III. red sv. Franciška, Društvo najsv. Imena, Društvo kršč. mater, Marij. družba, Abe Ivana, Arčul Ter., Capuder Frank, Crnkovič Urš., Ovirn Mary, Cagran Mat., Češko Katy, Dečman Fanny, Dolar Jož., Glatz Antonija, Gosar Jak., Habjan Ivana, Habjan Stefanija, Holešek John, Hren Andr., Hribar Mimi, Hude Ig., Jakopič Avg., Jazbec Mary, Jeglič John, Janžekovič Anton, Jerman Fr., Kobilica Mary, Kočar Mary, Končan Metod, Kralj Angela, Krč Ana, Kozja John, Mahkota Mary, Martinec Anton, Ogrinec Pavel, Ovca Ivana, Ovca Vinc., Pavli Frances, Pavlič Katinka, Pavlič Valentin, Pavlin Jožef, Peterka Mary, Potočnik Frank, Remec Cilka, Rožič Alojzija, Šme Fanny, Sršen Ivana, Stefančič Mihael, Stifter Roza, Šubel Anica, Tomec Mary, Verderber Mary, Vidic Antonija, Vilar Mary, Učar Ivanka, Weith Josie, Zabret Minka, Zaletel Albin, Zobec Matilda, Zorman John, Cerar Mary. — (50. cesta.) Rev. Petričak Irenej, O. F. M., hrvatski župnik; br. Jagodič Fidelis, O. F. M. — Brooklyn. Cvetkovič Ivan, Češarek Alojzij, Cik Marija, Felicijan Jožef, Gačnik Jožef, Hodnik Jožef, Krkovič Nezika, Lustik Karol, Mikluš Kristina, Muhvič Marija, Murn Martin, Murnik Frank, Nakrst Pavel, Rom Katarina, Rupe Veronika, Starin Anton, Skrabe Jožef, Schneller Katarina, Vesel Ivan, Žagar Frank. — Clifton (N. J.). Rev. Murn Anzelim, O. F. M., slovaški župnik; Rev. Kavčič Banko, O. F. M. — Bethlehem, (Pa.). Rev. Veron Klemen, O. F. M., župnik; Rev. Knoblehar Jeronim, O. F. M. 1 + 90 = 91

Sheboygan (Wisc.). Kržišnik Mary. 1

Warren (Ohio). Racher Rosie. 1

Waukegan (Ill.). Ogrin Franč. 1

Število udov: 4 dosmrtni, 321 letnih.

Brazilija.

Nuporanga. Derošek Anton. 1

Rio de Janeiro. Turk Francisco. 1

Število udov: — dosmrtnih, 2 letna.

8. Afrika.

Aleksandrija, Čš. šol. sestre, Zajec o. Ferdinand, Glešič Franciška (3318), Cijan Hortenzija (3314), Kavčič Marija (2392), Zibilič Ivan, Zibilič Vlado, Zajc Franjo, Pregelj Roza, Kranjc Ema, Leban Zofija, Novak Mar., Podberšič Mar., Pastel Rozal., Stegenšek Nežika, Furlan Terez., Debelak družina, Lavrin Anton., Medlak Karolina, Skrabe Ter., Cijan Pepina, Izobraž. društvo katol. Slovenk (4 izt.), Gros Katarina, Zorzut Rozina, Komel Franciška, Tušar Marija. 3 + 26 = 29

Cairo, Stanet p. Evgen, kurat; Koban Lovrenc (2091), Densa Mici, Glavanis Marija, Kanonik Fani, Karmel Cilka, Sulič Pepina, Susič Pavla, Sušmel Mar., Valenčak Marija, Zwölf Terezija, Slovensko društvo (3 izt.), Trebše Alojzija. 1 + 14 = 15

Število udov: 4 dosmrtni, 40 letnih.

Imenik novih dosmrtnih udov.

Do konca junija 1925 so vstopili kot dosmrtniki sledeči č. udje in pristopnino vplačali v „Matico“:

3344. Dr. Grahli Vladimir, sodnik, Bačka Topola Din 300
 3345. Kovačič Terezija, učt., Goriče p. Kranj . . . 300
 3346. Jan Davorin, Maribor, Franč. samostan . . . 300
 3347. Knafelj o. Ignacij, O. F. M., Capodistria
 Conv. di S. Anne 300
 3348. Vidic Karel, Mala Breza, Št. Jurij ob J. Ž. . . 300
 3349. Adlešič Jure dr., Ljubljana, Trnovo . . . 300
 Skupaj . . . Din 1800

Imenik umrlih dosmrtnih udov.

Naznanili so se nam naslednji dosmrtniki, ki so zaspali v Gospodu ter se priporočajo v molitev in blag spomin:

851. Čemažar Jakob (1971), župnik, Mala Nedelja.
 852. Hren Josip (2877), kaplan, Podmelec.

853. Knez Marija (1790), Solčava.
 854. Kolačko Josip (3305), Varaždin.
 855. Dr. Lang Josip (3132), Zagreb.
 856. Lavtižar Julijana (2974), Kranjska gora.
 857. Marinko Jožef (1926), Sv. Jedert.
 858. Dr. Medved Anton (820), profesor, Maribor.
 859. Pance Marija (228), Viš.
 860. Pfeifer Janez (1209), Sv. Lenart pri Sedmih studencih.
 861. Soukup Janez (915), župnik, Stara Oselica.
 862. Srabočan Anton (1722), Pišecce.
 863. Dr. Turner Pavel (708), Fram.
 864. Tojnko Rok (2523), župni upravitelj, Vovbre.
 865. Vodenik Urša (1181), Radeče pri Zidanem mostu.
 866. Zupanc Jernej (931), župnik, Goriče.

Pregled č. udov Družbe sv. Mohorja.

Škofje in dežele	Šteje udov				
	do-smrt.	letnih	vkup	od lanskega leta	
				+ več	- manj
Krška škofija	106	2.728	2.829	—	340
Lavantinska škof. s Prekm. in Mež. dol.	555	15.510	16.065	—	991
Ljubljanska škofija z Jezerskim	700	17.628	18.328	39	—
Ostale jugosl. škof.	20	290	310	12	—
Italija	36	70	106	—	253
Razni kraji	5	79	84	—	69
Amerika	4	323	327	—	243
Afrika	4	40	44	—	11
Skupaj	1430	36.663	38.093	51	1907
				—	1856

Pleskarska in črkoslikarska delavnica

Ustanovljeno 1842.

Električni obrat.

(BRATA EBERL NASL.)

MARTINC, ČERNE & CO.

družba z o. z.

Ljubljana, Igriška ul. 6, poleg dramskega gledališča

prevzema vsakovrstna pleskarska dela v mestu in na deželi, kakor pleskanje stavb, pohištva, železnih konstrukcij, centralnih peči itd.; izvršuje napise na steklo, pločevino, les, zid itd.

Sejmi.

V Sloveniji.

Dnevi pomenijo vobče letne in živinske sejme. — Pri okrajnih glavarstvih, ki so zaznamovana z zvezdico *, je opomniti sledeče: Ako pade sejm na nedeljo ali zapovedan praznik, se vrši sledeči delavnik; dnevi v oklepajih () pomenijo sejme samo za blago.

Okrajno glavarstvo Brežice.*

Brežice. 14. febr., poned. po sv. Florijanu, 13. junija, 10. avg., 6. novembra, sobota pred božičem; vsako soboto prašičji sejm. — Dobje. Soboto pred belo ned., 16. julija, sredo pred praznikom Imena Mar., 25. nov. — Dobova. 31. jan., 26. marca, 25. apr., 10. jul., 13. sept., 9. dec. — Golobinjek. 14. septembra. — Kapela. 17. jan., 10. marca, 17. aprila, 7. junija, 17. avg., 17. sept. — Koprivnica. 25. jan., 10. apr., 28. okt. — Kozeje. 24. febr., 26. apr., 13. jun., 25. julija. — Lesično. Poned. po vseh svetih. — Pilštanj. 9. febr., 8. marca, 16. maja, 9. jun., poned. po Rokovem, 29. sept. — Pišce. 19. febr., 2. marca, 28. aprila, 8. julija, 1. avgusta, 6. okt., 3. novembra. — Planina. 11. januarja, 1. marca, 12. maja, 15. jun., 12. jul., sobota pred ang. ned., 15. okt., 3. dec. — Podčetrtak. 17. marca, veliki terek, 10. avgusta, 21. novembra. — Podsreda. 24. jun., 21. sept., 18. okt., 19. novembra. — Rajhenburg. 29. januarja, veliki četrtek, ponedeljek pred bink., dan po sv. Petru in Pavlu, 26. avgusta, 10. okt. — Sevnica. 14. febr., poned. po tihi ned., 3. sredo po vel. noči, 22. junija, 16. avg., 21. okt., 6. decembra. — Sv. Gora pri Podsredi. Soboto pred tiho nedeljo, bink. soboto. — Sv. Gora pri Sv. Petru. 4. avg., 7. sept. — Sv. Filip v Veračah. 14. jan., 22. febr., 1. maja, 25. maja, 17. julija, 29. avg., 16. okt. — Sv. Miklavž v Polju. 8. maja, 6. dec. — Sv. Peter. 5. februarja, 6. marca, 21. okt., 13. dec. — Videm. 21. jan., 20. febr., 1. aprila, 21. maja, 3. avg., 26. okt., 16. dec. — Zabukovje. 3. aprila, 18. julija, 20. sept., 6. nov. (vsi za živino). — Zagorje. 31. jul. — Zdole. 15. marca, 24. apr., 15. jul., 15. sept. — Žigarski vrh. 21. marca, 13. jun., 1. sept.

Okrajno glavarstvo Celje.*

Dobrna. Ponedeljek po svečnici, kvat. četrt. v sept., 6. decembra. — Dramlje. 2. aprila, 22. oktobra. — Frankolovo. 17. marca, 24. sept. — Sv. Jurij ob Južni železn. 2. jan., 10. febr., 12. marca, 23. aprila, 4. maja, poned. po letnih in jes. kvatrach, 22. jun., 12. avgusta, 28. okt., 19. nov., 10. dec. — Sv. Lovrenc pri Prožinu. Poned. po ang. ned., soboto po brez. spoč. Dev. Mar. — Nova cerkev. Poned. po sv. Treh kraljih, četrtek po vel. noči, poned. po Telovem, 6. nov. — Sv. Ožbolt. 21. marca. — Petrovče. 17. jan., 4. marca, 2. julija, 14. sept. — Svetina. Poned. po Mar. Snežni, 25. maja. — Teharje. 21. jan., 22. febr., dan po ozn. Marijinem, 26. jul., 12. okt., 19. dec. — Velika Pirešica (Pernov). 21. marca. — Vojnik. Poned. pred svečn., poned. po beli ned., 16. maja, 4. julija, 7. sept., 18. oktobra. — Žalec. 14. febr., 13. junija, 25. jul., 29. avg., 4. oktobra, 13. dec. — Gornji grad. (Tiha ned.), 4. maja, 28. okt. — Ljubno. 19. marca, 1. maja, 24. jun., 26. avg., 19. nov. — Luče. 25. maja. — Mozirje. 22. jan., 24. apr., bink. terek, 15. jun., 16. avg., poned. pred malo Gosp., 18. okt. — Rečica. 17. marca, 6. nov. — Laško. 24. febr., vel. četr., bink. terek, 24. junija, 24. avgusta, 21. sept., 11. nov., 21. decembra. — Dol. 10. marca, 25. aprila, 31. jul., 3. okt. — Jurkloster. 1. febr., 1. jul., 4. okt., 13. dec. — Sv. Jedert. 21. marca, 7. sept. — Loka pri Zid. mostu. 3. maja, 22. maja, četrtek po Telovem, 5. avg., poned. po ned. Im. Mar. — Trbovlje. 3. febr., 17. marca, 18. okt., 5. dec. — Šmarje pri Jelšah. Poned. po sv. Treh kraljih, 20. marca, 3. poned. po vel. noči, 21. jun., 17. avg., poned. po Im. Mar., 4. dec. — Sv. Ema.

*Terek po bink., dan sv. Lukeža. — Lemberg. Poned. po sredpostni sredi, cvetni petek, 12. maja, sredo pred Telovim, poned. po sv. Urhu, 5. avg., 25. okt., 25. nov., — Loka pri Zusmu. 13. apr., 20. julija, 25. avgusta, 12. sept. — Ponikva. 14. febr., četrtri poned. po vel. noči, soboto pred sv. Martinom; živ. sejmi: 27. junija, 1. avg., prvo sredo po roženski nedelji. — Pristava. Terek po bink., 15. junija, 8. julija, 17. oktobra. — Slivnica. 19. maja, 25. julija, 4. okt. — Tinsko. Tretji poned. po bink., 2. jul., poned. po ang. ned. — Zibika. 20. marca, poned. po ang. ned. — Vransko. 3. marca drugo sredo po vel. noči, 29. sept., 15. nov. — Braslovče. Poned. pred sv. Matijem, cvetni petek, poned. pred sv. Matevžem, poned. pred sv. Martinom. — Sv. Jurij pod Taborom. 29. jan., 10. marca, 25. apr., 21. nov. — Sv. Pavel pri Preboldu. Živ. sejmi: 3. apr., 6. sept., 4. nov.

Okrajno glavarstvo Črnomelj.

Črnomelj. Prvi četrtek v mesecih jan., febr., maj, avgust in september veliki sejmi za blago in živino; ako je ta dan praznik, se vrši sejm na drugi četrtek. Terek po 1., 2., 3. in 4. kvat. nedelji, terek po cvetni nedelji, terek po vel. noči, terek po sv. Petru in Pavlu, terek po sv. Simonu in Judi. Vsak četrtek sejm za prašičke. — Metlika. Terek po sv. Treh kraljih, terek po svečnici, terek po sv. Jožefu, terek po beli nedelji, terek po bink., terek po sv. Marjeti, terek po vel. Gosp., terek po sv. Mihaelu, terek po sv. Martinu, terek po sv. Miklavžu. Vsak ponedeljek za prašičke. — Planina. 1. maja, poned. po ang. ned. — Semič. 14. febr., 26. apr., 15. jun., 24. julija, 12. okt. — Stari trg pri Poljanah. 18. marca, 13. jun. — Vinica. Poned. po Izpreobr. Pavla, poned. po tihi ned., poned. pred bink., poned. po sveti Marjeti, poned. po Mar. Imenu, poned. po 4. oktobru.

Okrajno glavarstvo Kamnik.

Kamnik. 20. januarja, 12. marca, 9. junija, 24. avg., 15. okt., 4. dec. — Dob. 14. febr., 15. junija, 10. avg., 28. decembra. — Domžale. 4. jan., 4. maja, 26. julija, 25. nov. — Gor. Tuhinj. 20. febr., 3. marca, 3. aprila, 12. julija, 21. sept. — Krašnja. 5. avg., 21. dec. — Lukovica. 3. februarja, 26. marca, 27. aprila, 9. sept., 18. okt. — Mengeš. 9. febr., 6. marca, 25. maja, 5. jul., 29. sept., 6. nov., 13. dec. — Moravče. Dan sv. Matija, velik. poned., 16. maja, 21. junija, terek po sv. Jerneju, 11. nov. — Motnik. 12. febr., tretji poned. v postu, 22. apr., 2. jun., sredo po roženv. ned. — Skaručina. 15. apr., 1. sept., 28. okt. — St. Gotard pri Trojani. Petek pred cvetno nedeljo, 5. maja, 25. maja, 2. julija, 11. novembra.

Okrajno glavarstvo Kočevje.

Kočevje. 20. jan., 20. marca, 4. maja, 15. junija, 25. jul., 24. avg., 16. okt., 30. nov., 31. decembra. — Dolenja vas. 14. febr., 30. maja, 5. julija, 4. sept. — Kočevska Reka. 16. maja, 2. jul. — Koprivnik. 12. maja, 20. julija. — Loški potok. 3. febr., 4. aprila, 7. junija, poned. po mali Gosp. — Mala gora. 5. aprila, 25. maja, 1. jun., 30. jun. — Mozelj. 25. apr., 20. maja, 28. jun. — Ribnica. 2. jan., velik. poned., 24. jun., poned. po 2. avg., 21. sept. — Sodražica.* 22. jan., četrtri pred sv. Gregorjem, četrtri pred sv. Jan. Nep., 22. jul., 2. sept., četrtri pred sv. Terezijo. — Stari log. 13. jul. — Trava. 1. maja, poned. po 4. jul., 10. avg. — Turjak. 12. marca, 30. nov. — Velika Slevica. 27. aprila. V slučaju nedelje se vrši sejm v soboto. — Velike Lašče. Poned. pred sv. Matijem, četrtri pred bink., 21. jun., 9. sept., 6. nov. — Velike Poljane.* 10. aprila, 10. okt. — Videm (Dobropolje). 17. jan., 1. maja, 31. avg., 5. dec. — Vrhovec. Četrtri poned. po vel. noči, 5. avg. — Zdenska vas. Poned. po tihi ned., 13. jun., 17. jul., sredo po roženv. nedelji.

Okrajno glavarstvo Konjice.*

Konjice. 5. jan., 9. febr., 1. marca, veliki četrtek, križ. sredo, 24. jun., 31. julija, 31. avg., poned. po Mih., 4. novembra, 3. decembra. — Vitanje. Sredpostno sredo, 25. maja, 20. julija, 14. sept., 2. nov., 27. decembra. — Oplotnica. 3. marca (sv. Kunigunda), 25. aprila (sv. Marka), 15. junija (sv. Vid), 18. julija, 16. avgusta (sv. Rok), 16. oktobra, 11. nov. (sv. Martin). — Loče. 24. febr., poned. po tihi ned., binkoštni torek, 13. jun., 13. jul., 15. oktobra, 25. nov. — Zreče. 30. jun., poned. po ang. nedelji. — Živinski sejmi v Ločah in Zrečah se začasno ne vrše zaradi prepričlega prigona, deloma pa sejmšča niso v stanju, da bi se mogli sejmi vršiti.

Okrajno glavarstvo Kranj.

Kranj. Prvi ponedeljek v mesecih maj, sept., okt., nov., dec. letni sejmi za živino in blago in vsak poned. tedenski sejmi za živino in blago. — Cerklje. 17. jan. (sv. Anton), petek pred cvetno nedeljo, 16. avgusta, 21. okt. letni sejmi za živino in blago. — Jezero. Prvi ponedeljek po mali Gosp. — Hotemaže. Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — Hotavlje. 25. aprila, 16. avg. — Poljane. 5. maja, 18. okt. — Škofja Loka. 3. febr., 17. marca, 24. apr., 24. jun., 16. avg., 29. sept., 25. nov.; ako je ta dan nedelja ali preddan praznik, se vrši sejm poprej v soboto ozir. v petek. — Tržič. 18. febr., 16. maja, poned. pred vneboh.; (pri Sv. Trojici) ponedeljek pred Telovim, 23. jun., 26. jul., 30. sept. — Železniki. 17. januarja, torek po veliki noči, 10. avg., 30. novembra. — Jezero. Hotemaže, Hotavlje, Poljane, Škofja Loka, Tržič in Železniki nimajo živinskih sejmov, oziroma se ne vrše.

Okrajno glavarstvo Krško.

Krško. 3. februarja, 18. marca, 4. maja, 4. julija, 25. novembra, soboto pred ang. nedeljo, poned. po sv. Lukežu. — Boštanj. Prvo soboto v postu, 31. maja, soboto po sv. Urhu, torek pred poviš. sv. križa. — Brunik. Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — Buška. 24. febr., 25. apr., poned. pred 24. jun., poned. pred 24. sept., 11. nov. — Bušča vas. Tokrek po beli nedelji, torek po bink., 9. sept., 12. nov. — Drnovo. 12. marca, 24. jun., 29. sept. — Kostanjevica. 17. jan., 31. maja, poned. po tihi nedelji, poned. po sv. Jakobu, poned. po sv. Mihaelu, kvat. poned. v dec. — Leskovec. Ponedeljek pred sv. Jurijem, 26. julija, 14. avgusta. — Mokronog. 28. okt., 9. dec., soboto pred tiho nedeljo, soboto po Srcu Jez., soboto pred sv. Jernejem, tretjo soboto v sept. — Radeče. 25. jan., 19. apr., 28. jun., 9. avg., 1. sept., 11. okt., 27. dec., prvi poned. v postu, poned. po sv. Martinu (11. nov.). — Slanč vrh. Poned. po sv. Urhu. — Studenec. 31. marca, 16. maja, 8. avg. — Škocijan. Vsak kvat. četrtek, 15. aprila, 15. julija. — St. Jernej. 12. aprila, 24. avg., četrtek po svečnici, ponedeljek po sv. Trojici, poned. po vernih dušah. — St. Janž. Prvi kvatni torek, poned. po 24. jun., tretji kvatni torek. — Topolovec. Binkoštni torek, 7. sept. — Trebelno. Soboto po vel. noči. — Vel. Cirkn. Prvi petek v postu, sredo pred binkoštni. — Vesela gora. 12. marca, 27. aprila, 27. oktobra, četrtek pred bink., soboto pred 8. sept.

Okrajno glavarstvo Litija.

Litija. Poned. po sredp. ned., 4. maja, poned. po Telovem, poned. po sv. Mihaelu, poned. po sv. Miklavžu. — Brezovo. Četrtek po vel. noči, soboto po sv. Urhu, četrtek po mali Gosp. — Kotredež. 17. jan., 12. marca, dan sv. Jošta. — Krka. Poned. po sv. Treh kraljih, 1. marca, 16. maja, 5. avg. — Mijši dol. 13. dec. — Podbukovje. Poned. po beli ned., 27. sept. — Polšnik. Ponedeljek po sv. Urhu. — Radohova vas. 2. jan., pustni ponedeljek,

torek po bink., 18. okt. — Šmartno pri Litiji. Torek po 14. febr., poned. po 25. jul., torek po 8. sept., poned. po 11. novembru. — St. Lambert. 14. febr., 22. maja, 17. septembra. — St. Vid pri Zatišini. Sredo po vel. noči, 15. junija, poned. po mali Gosp., drugi poned. po sv. Mihaelu. — Tirna. 1. maja, 9. jun., 9. jul. — Vače. Poned. po beli ned., torek po sv. Trojici, 16. avgusta, 30. nov. — Veliki Gaber. 4. julija, 26. avgusta (za blago in živino). — Višnja gora. 21. jan., poned. pred pustno nedeljo, ponedeljek po prvi, drugi in tretji kvatni nedelji, ponedeljek po cvetni ned., 24. junija, 26. julija, 1. septembra, ponedeljek po vseh svetih, ponedeljek pred četrto kvatno nedeljo. — Zagorje. 9. februarja, četrtek pred cvetno nedeljo, 12. maja, 30. junija, 29. avgusta, 3. novembra, 31. decembra. — Stična. Veliki četrtek, ponedeljek po vnebohodu, 20. avgusta, 25. novembra. — Žubina. Dan sv. Matija in 21. oktobra.

Mesto in okrajno glavarstvo Ljubljana.

Ljubljana (mesto). Vsako prvo in tretjo sredo vsakega meseca sejm za živino; če je v sredo praznik, se vrši sejm dan poprej; vsako sredo in soboto tržni dan. — Dolsko. Ponedeljek po tihi ned., 21. oktobra (sv. Uršula). — Grosuplje. 25. apr., 29. septembra. — Horjulj. 26. marca, 12. jul., torek po roženv. ned. — Ig. 27. febr., 20. marca, poned. po beli ned., četrtek po bink., 10. avgusta, 11. nov. — Šmarje. Torek po sv. Florijanu, 16. avg. — Vrhnika. Prvi poned. v postu, torek po veliki noči, ponedeljek pred vneboh., poned. pred Telovim, 25. julija, 6. nov., 27. dec.

Okrajno glavarstvo Ljutomer.*

Ljutomer. Vsak kvatni torek, torek po veliki noči. — Cven. 7. septembra. — Sv. Križ. Poned. po tihi nedelji, 3. maja, 26. julija, 6. nov. — Mala Nedelja. Četrtek pred nedeljo presv. Trojice, 21. okt. — Verzej. 6. maja, 29. sept., 30. nov. — Sv. Jurij ob ščavnici. 3. februarja, 25. apr., 21. nov. — Sv. Duh. 24. avgusta, 13. decembra. — Negova. (8. septembra.) — Sv. Peter, 17. jan., (29. junija), 30. jun., 21. sept.

Okrajno glavarstvo Logatec.

Cerknica. Dan sv. Matija, poned. po sredp. nedelji, 26. julija, 2. nov. — Dol. Logatec. 3. jan., 12. marca, 24. okt. — Gor. Logatec. 7. febr. za živino in blago, dan po vneboh., poned. po roženv. ned., 13. dec. — Grahovo. 9. febr., 22. marca, 17. aprila, 15. nov. — Hotedrišica. 5. apr., 21. nov. — Lož.* 19. febr., 15. marca, 4. maja, 10. jun., 16. avg. (sv. Rok), 28. okt., 5. dec. — Nova vas na Blokah. 1. marca, 24. maja, 22. avg., 29. sept. — Planina. Dan sv. Jurija, 13. julija, 16. avg., 30. nov. — Rakek. 30. jan., 2. apr., 30. junija, 16. sept. — Rovte. 14. marca, 24. junija, 10. avg., 29. sept. — Sv. Helena v Rovtah. Ponedeljek po tihi nedelji, torek po roženv. ned. — St. Vid na Blokah. Ponedeljek po sv. Gregorju, poned. po sv. Vidu, ponedeljek po sv. Jerneju. — Urec. Dan sv. Antona, prvi poned. marca. — Vrh. Poned. po 3. ned. po vel. noči, 27. julija, 9. sept. — Žerovnica. Poned. po sv. Treh kraljih, 14. febr., sredo pred bink., 15. dec. (vsi za živino). — Žiri. Sredp. sredo, sredo po vel. noči, 13. jun., 4. jul., 21. okt.

Mesto in okrajno glavarstvo Maribor.*

Maribor (mesto). Vsak drugi in četrty torek v mesecu sejm za vse vrste domačih živali (konj, goved, ovac in koz); če je v torek praznik, se vrši živinski sejm dan poprej. Vsak petek sejm za prašiče; če je v petek praznik, se vrši svinjski sejm dan poprej. Vsako sredo in soboto tržni dan za vse kmetijske pridelke in suho robo, kramarje itd. — Slovenska Bistrica. 24. febr., veliki petek, 4. maja, 4. junija, 26. julija,

24. avgusta, 14. sept., 28. oktobra, 21. nov. — Poljčane. Poned. po kvat. nedelji v postu, poned. po vnebohodu, 29. avg., 15. nov. — Sp. Polskava. 3. febr., 10. marca, 30. junija, prvi poned. po 3. avg., 9. sept. — Sv. Lenart v Slov. goricah. 20. jan., poned. po beli ned., 19. maja, 24. junija, 2. avg., 4. okt., 6. nov. — Fram. 26. jul., 21. septembra.

Okrajno glavarstvo Murska Sobota.

Murska Sobota. Poned. pred pustno nedeljo, drugi poned. pred vel. nočjo, četrti ponedeljek po vel. noči, 24. jun., 24. avg., 15. okt., 6. dec. — Beltinci. 20. jan., 24. (prest. l. 25.) febr., 25. aprila, 27. jun., 15. julija, 5. nov. — Bogojina. 19. maja, 4. sept. — Črenšovci. Poned. po 3. maju, poned. po 14. sept. — Dobrovnik. Poned. po Telovem, 25. jul. — Dolnja Lendava. 25. jan., četrtak po 3. postni nedelji, veliki četrtak, poned. po binkošti, 28. jul., 28. avg., 28. okt., četrtak pred bož.; vsak torek svinjski sejm in za drobnico. Ako pade veliki sejm na torek, potem se vrši svinjski sejm naslednji dan. — Dokležovje. 18. junija, 21. avg. — Hodoš. 10. marca, 5. julija, 19. avgusta, 5. oktobra. — Križevci. 16. apr., 4. jun. — Prosenjakovci. 15. marca, 16. jun., 2. sept., 28. novembra. — Puconci. 28. maja, 10. julija, 10. sept., 10. nov. — Rakitan. 26. marca, torek pred bink., 2. jul., 16. avg., 8. okt. — Turnišče. Četrtek pred cvet. ned., drugi ponedeljek po vel. noči, četrtak pred bink., 12. jun., četrtak pred vel. Gosp., 2. dan po mali Gosp., 4. okt.; vsak četrtak svinjski sejm in za drobnico. Ako pade veliki sejm na četrtak, potem se vrši svinjski sejm naslednji dan.

Okrajno glavarstvo Novo mesto.

Novo mesto. Prvi ponedeljek vsakega meseca sejm za živino; vsak poned. (ako praznik, sledeči delavnik) sejm za prašiče; torek po sv. Antonu, torek pred sv. Jurijem, torek po sv. Jerneju, torek po sv. Lukežu, prvi torek v adv. — Kandija. Četrtek po 15. vsakega meseca, oziroma 15., ako četrtak in delavnik. — Črmošnjice. 12. marca, 24. junija, 9. sept. — Lukovk. 16. maja, poned. po sv. Jakobu. — Mirna. 24. junija, 2. nov. — Mirna peč. Poned. po sv. Jožefu, 31. maja, 30. junija, 29. sept., 29. dec. — Smuk. 10. marca. — Sv. Lovrenc. 10. avg., 23. nov. — Toplice. Četrtek po sv. Matiju, četrtak po sv. Florijanu, 27. jul., 14. avg., četrtak po roženv. nedelji. — Trebnje. 13. jun., 13. jul., 16. avg. — Vel. Brusnice. Delavnik pred sv. Jožefom, sobota pred kvat. nedeljo v sept. (za živino). — Velika Loka. 12. maja, 25. julija. — Zagradec. Soboto po veliki noči, 7. sept. — Žužemberk. 3. febr., 17. marca, dan sv. Jurija, dan po vnebohodu, 9. jun., 14. julija, 9. avgusta, 14. sept., 28. oktobra, 6. decembra.

Okrajno glavarstvo Prevalje.

Prevalje. Četrtek pred sv. Urbanom (25. maja), četrtak po sv. Jeronimu (30. sept.): letna in živinska sejma. — Guštanj. 17. jan. (sv. Anton) in na tiho ned. sejma lokalnega pomena ob priliki cerkvenega opravila; 24. aprila (sv. Jurij) živinski sejm; 24. junija, 1. sept., 18. okt. in 25. nov. (sv. Katarina) letni sejmi. — Črna. Poned. po sv. Florijanu, god sv. Ožbalta (5. avgusta), god sv. Uršule: letni in živinski sejmi; če je kateri teh dni nedelja ali praznik, se vrši sejm sledeči delavnik. — Dravograd. 20. marca, 9. maja, 15. jun., 2. avg., 21. sept., 3. novembra: vsi živinski sejmi. — Kotlje. 25. maja (sv. Urban) in 13. julija živinska sejma.

Mesto in okrajno glavarstvo Ptuj.*

Ptuj (mesto). Živinski sejmi: za konje in rogato živino vsak prvi in tretji torek v mesecu, za parkljarje vsako sredo; tržni dan je vsak petek; letni kramarski sejmi se vrše: 23. aprila, 5. avgusta, 25. novembra.

— Sv. Andraž v Slov. goricah. 13. junija, 30. nov. — Ptujška gora. 18. marca, veliki torek, soboto pred Križ. nedeljo ali pa soboto po veliki noči, 2. julija, 14. avgusta. — Sv. Lovrenc na Dr. polju. 12. marca, 27. jun., 10. avg., 29. sept. — Sv. Lovrenc v Slov. gor. Sredo pred vneboh., 31. julija, soboto pred roženv. nedeljo. — Sv. Bolfenk, obč. Trnovska vas. 30. jun., 2. sept. — Sv. Urban. 25. maja, 25. julija. — Breg pri Ptuj. Drugi ponedeljek v maju, 6. jun., drugi poned. v juliju, 26. avgusta, drugi ponedeljek v septembru. — Ormož. Cvetni petek, poned. po Jakobovem (25. jul.), na Martinovo (11. nov.), vsak prvi poned. v mesecih jan., febr., marec, maj, junij, julij, sept., okt., dec. (ako pade na enega teh poned. praznik, se vrši sejm na drugi ponedeljek), svinjski sejmi vsak torek v tednu. — Sv. Tomaž. 21. junija, 29. avgusta, 28. okt., 3. dec. — Rogatec. 24. febr., 21. marca, poned. po beli nedelji, poned. pred vneboh., 25. maja, 12. julija, 24. avgusta, 14. sept., 30. nov. — Kostričnica. 10. marca, 25. apr., 15. junija, ponedeljek pred sv. Jakobom, sobota pred roženv. nedeljo.

Okrajno glavarstvo Radoljica.

Radoljica. 12. marca, dan sv. Jurija, torek po bink., (26. jul.), 28. okt., 13. dec. — Bitnje. 26. julija. — Bohinjska Bistrica. 1. maja, (24. junija), 18. okt., (6. dec.) — Jesenice. 4. maja, 22. julija, prvi ponedeljek oktobra, 2. nov. — Kamna gorica. 10. avgusta, 4. dec. — Kranjska gora. Prvi torek po veliki noči, drugo ned. okt. — Kropa. 12. julija, 6. nov. — Lesce. Dan sv. Matija, torek po vel. noči, 29. sept., 21. oktobra. — Mojstrana. 23. novembra. — Podkoren. Drugo nedeljo oktobra. — Rateče. Četrto nedeljo oktobra. — Spodnje Gorje. Petek pred cvetno ned., 11. nov. (sv. Martina dan). — Žirovnica. Poned. po sv. Treh kraljih, 14. februarja, sredo pred bink.

Okrajno glavarstvo Slovenjgradec.*

Slovenjgradec. Živinski in kramarski sejmi: 25. jan. (spreobr. Pavla), 12. maja (sv. Pankracij), 10. avg. (sv. Lovrenc), 19. nov. (sv. Elizabeta); samo živinski sejmi so: vsako drugo soboto v postu ter vsak prvi ponedeljek v sept. in oktobru. — Marenberk. Četrtri poned. po božiču, 1. marca, poned. pred cvetno nedeljo, bink. torek, 21. junija, 31. julija, 29. sept., 11. nov. — Muta. 1. maja, 17. jul., 29. avg., 28. okt. — Remšnik. 2. julija, 24. sept. — Ribnica. 10. aprila, poned. po 24. jun., ponedeljek po 21. okt. — Št. Ilj pod Turjakom. 20. apr., 2. jul., soboto pred ang. nedeljo. — Sv. Lenart pri Št. Ilju pod Turj. Pustni ponedeljek, 1. jun., 15. okt. — Št. Ilj pri Velešju. Poned. po tihi ned., 4. avgusta, 1. sept. — Št. Janž pri Dravogradu. 15. apr., 13. junija, poned. po Im. Marije. — Šoštanj. Četrtek pred pustom, velikon. torek, 22. jun., 12. jul., 29. septembra, poned. pred sv. Katarino. — Velenje. Četrtek po pepelnici, 1. maja, poned. pred binkošti, 18. julija, 24. avg., 24. okt. — Vuženica. Prva sobota v postu, 25. apr., 4. jul., 16. avg., 6. dec. — Vuhred. 10. marca, 4. sept.

Medjimurje (kotska oblast Čakovec).

Čakovec. Cvet. poned., 29. jun., 3. avg., 25. nov. — Draškovec. Sreda po Jurjevem, 7. in 16. avg., 11. nov. — Kotoriba. 9. marca, 27. jun., 30. sept., 30. nov. — Nedeljišče. 15. jun., ponedeljek po angelski nedelji. — Prelog. Binkoštni torek, ponedeljek po Jakobovem. — Rac-Kaniža. 16. maja, 24. junija, 10. avg., sredo po beli nedelji. — Mursko Središče. 1. maja, 20. avgusta, 26. oktobra. — Štrigova. 19. marca (sv. Jožefa dan), 22. julija, 30. septembra, 4. decembra. — Sv. Helena pri Čakovcu. 18. avgusta, 22. septembra. — Sv. Rok pri Čakovcu. Na Rokovo in Mihaljevo.

Na Koroškem.

St. Andraž. Cvetni petek, 3. maja, 28. avgusta, 30. nov. — Beljak. Ponedeljek po sv. Treh kraljih, poned. po sv. Lovrencu. — Borovlje. Poned. pred sv. Jožefom, sv. Martina dan (11. nov.). — Celovec. Prvi poned. v aprilu (če je ta dan praznik, se vrši prejšnji poned.), poned. po sv. Uršuli (za živino); vsak četrtek tržni dan. — Dobrlavas. Ponedeljek pred sv. Lnkom (ako sv. Luka ni na poned.), poned. pred sv. Janezom Nep. — Grebinj. Poned. po tihi ned., poned. pred bink., poned. pred sv. Terez. (15. okt.) — Sv. Jakob v Rožu. Ponedeljek po mali Gosp. — Labod. 12. marca, 4. maja, 24. avgusta, 27. dec. — Sv. Lenart. Velikon. torek, bink. torek, 10. avgusta, 28. okt. — Št. Mohor. Cvetni poned., torek po bink., 28. oktobra. — Nemški Bleiberg. 21. avgusta. — Št. Pavel. 25. januarja, velikon. torek, bink. torek, 29. sept. — Pliberk. Ponedeljek po sv. Treh kraljih, poned. po središču, poned. po sv. Medardu, poned. po sv. Egidiju, poned. po sv. Lenartu. — Podgorje. Bink. torek. — Podklošter. 4. maja, ponedeljek po vseh svetih. — Rožek. 29. sept. — Svinec. Torek pred cvet. ned., torek pred bink., 29. sept., 27. dec. — Trg (Feldkirchen). Ponedeljek po najdbi sv. križa, 24. apr. — Velikovec. Sreda po jes. kvat., nedelja in poned. pred sv. Mikl. — Št. Vid n. Gl. Ponedeljek po Im. Jezus., ponedeljek po sv. Mihaelu (29. sept.); vsak sejm traja štiri tedne. — Železna Kapla. 1. maja, 2. julija, 16. avgusta, 28. oktobra.

V Juljski krajini.

Koroško.

Naborjet. Ponedeljek pred vsemi svetimi. — Pontabelj. 30. junija, 16. oktobra — Trbiž. Prvo soboto meseca aprila, 30. junija, 16. okt., prvo soboto meseca oktobra. — Ukve. Zadnji ponedeljek meseca marca in septembra.

Goriško in Primorsko.

Ajdovščina. 10. marca, križev petek, 24. jun., 15. okt. — Avče. Nedeljo po 5. avgustu. — Oglej. 26. do 28. marca, 11. do 13. julija, 19. do 21. dec. — Sv. Anton poleg Kopra. Poned. po sv. Antonu P., 20. okt. — Boljunec. 24. dan vsakega meseca in 1. sept. — Bovec. 20. in 21. marca, 29. in 30. sept. — Breginji. Prvi četrtek aprila in prvi četrtek okt. — Brezovica. 28. aprila, 3. julija, 17. oktobra. — Buje v Istri. 17. jan., 8. sept. — Buzet v Istri. Poned. po sl. Im. Mar. — Cerkno. Sredpostni poned., 23. aprila, 14. sept., 4. nov. — Cerovo. 25. aprila, 16. maja, 26. junija, 12. julija, 16. avgusta. — Čres. 1. do 8. avg. — Červinjan. Poned. po sv. Martinu, tri dni. — Črniče. Prvo nedeljo po sv. Vidu. — Devin. 24. jun. — Divača. 26. dan vsakega meseca. — Dekani. 9. marca, 9. junija, 9. sept., 9. dec. — Dolina. 4. jul. — Dornberg. 15. sept. — Dutovlje. 3. febr., 1. avgusta. — Gorica. Vsak drugi in zadnji četrtek v mesecu, 16. marca 8 dni, 24. avg. 14 dni, 1. oktobra 8 dni, ponedeljek po sv. Andreju 14 dni. — Gradiška. 25. marca, 1. in 26. okt. — Herpelje. Vsak drugi dan v mesecu. — Hrastovlje. Na praznik sv. Treh kraljev. — Jelšane. 1. aprila. — Kanal. 22. septembra, poned. pred sv. Martinom. — Krmin. 25. junija in 4. septembra po 3 dni, vsak 1. ponedeljek v mesecu živ. trg. — Kastav. 22. maja, poned. po ned. rožnega venca, 13. dec. — Klanec v Istri. Dan sv. Roka (16. avgusta), dan sv. Jeronima (30. sept.). — Kojsko pri Gorici. Ponedeljek po sv. Juriju, poned. po posveč. cerkva. — Kobariđ.

9. marca, 13. junija, dan po mali Gospojnici, poned. po zahvalni ned. — Komen. 20. marca, 24. aprila, 10. nov. — Koper v Istri. 21. sept., 21. okt. — Sv. Križ. Poned. po sv. Reš. Tel., 14. septembra. — Kubeč v Istri. Drugi poned. po rož. ned., poned. po sv. Martinu. — Labin (Albona). 30. jun., 7. okt. — Lokev. Veliki poned., 9. nov. — Monfalcone (Tržič). 20. marca in 6. dec. po 2 dni. — Moščenice. 3. febr., 29. novembra. — Muje. 7., 8. in 9. okt. — Nabrežina. 5. aprila, 17. sept., 27. oktobra. — Osp. Zadujo nedeljo junija in prvo nedeljo nov. — Pazin (Pisino). 2. avg. — Piran. 24. aprila in 15. sept. po dva dni. — Podgrad. Vsak mesec dne 8., le v nov. dne 27., kadar je ta dan praznik, se vrši sejm naslednji delavnik. — Poreč (Parenzo) v Istri. 21. nov. — Povirje. Poned. po sv. Antonu Padovanskem in po sv. Frančišku Ks. — Prosek. God sv. Mart. (11. nov.), ako je ta dan nedelja, dan poprej. — Renče. 6. sept., prvi poned. v sept. — Rihenberg. Vel. torek, 4. jul., kvat. sob. v sept., 21. dec. (še je 4. julija ali 21. dec. nedelja, se vrši sejm prihodnji dan). — Ročinj na Kanalskem. 30. nov. — Rovinj v Istri. 11. do 20. nov. — Sežana. Ponedeljek po 17. jan., 3. maja. 14. sept., 2. nov. in vsak 12. dan meseca. — Slivje. 15. aprila, 26. sept. — Sv. Lucija ob Soči. 14. febr., velikonočni torek, prvo ned. po sv. Jakobu, prvo ned. po sv. Simonu, darovanje Mar. Dev., god sv. Lucije, — Štanjel na Krasu. 7. jan., 21. maja, 30. jun., 22. avg. — Suta pri Sv. Tilhu. 11. julija, 1. sept., 10. okt. — Šmarje. Teden po jes. kvatrah, 3. febr., 22. nov. — Šmarje pri Kopru. Poned. po prvi ned. meseca okt. — Tomaj. 29. jun. — Trst. Prvi (večji) sejm teden po jesenskih kvatrah in drugi sejm prvi teden v nov., razen praznikov. — Tolmin. Poned. po sv. Jožefu, na dan sv. Jurija, nedeljo po sv. Reš. Telesu, poned. po sv. Uršuli, poned. po sv. Miklavžu. — Turjak. 20. aprila, 10. oktobra in 9. decembra po dva dni. — Vodnjan. 10. avgusta, 13. decembra. — Volosko v Istri. 16. maja.

Kranjsko.

Črni vrh. Sv. Jurija dan, poned. po mali Gosp. — Ilir. Bistrica. Prvi poned. v juniju, poned. po sv. Juriju, prvi poned. po mali Gospojnici in poned. po sv. Martinu. — Idrija. Kramarski sejmi na velik. sredo in dne 5. in 15. decembra, živinski in kramarski sejm 16. maja, 15. oktobra. — Spodnja Idrija. Sv. Roka dan. — Prem. Ponedeljek po sv. Gregorju, poned. pred malo Gospojnico, poned. po sv. Uršuli. — Postojna. Poned. po vneboh., sv. Luka dan, 24. avg., 3. dec. in prvi dan vsakega meseca. — Senožeča. 11. marca, 11. aprila, 11. maja, četrtek po binkoštih, 11. junija, 12. julija, 11. avg., poned. po kvat. nedelji v sept., 11. sept., 11. okt. — Sorica. Sv. Luka dan (za živino). — Slap pri Vipavi. Ponedeljek vel. tedna, 22. novembra, sv. Lucije dan. — Šturije. 1. febr. — Št. Peter na Notranskem. 15. febr. za živino in blago, 17. marca, 18. aprila (kramarski, za govedo in konje), ponedeljek po sv. Rešnjem Telesu, 9. avgusta in četrtek po nedelji rožnega venca. — Št. Vid pri Vipavi. 14. marca, sv. Vida dan, 20. novembra. — Trnovo. Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 24. junija, ponedeljek po sv. Petru in Pavlu, 19. oktobra. — Vrhpolje pri Vipavi. 22. januarja, sv. Primoža dan. — Vipava. Pustni ponedeljek, prvi ponedeljek v septembru, dan sv. Simona in Juda. — Zagorje. 10. marca, torek po binkoštih, 17. septembra, kvatni ponedeljek v decembru.

Opomba. Citatelje prosimo, naj nam naznanijo netočnosti glede sejmov.

Poštne pristojbine.

Pisma			Tiskovine			Vzorci			Poslovni papirji		Navadne in povzete nakaznice				Vrednostna pisma																			
do	tuz.	inoz.	do	tuz.	inoz.	tuz.	inoz.	tuz.	inoz.	do	franko	dost.*		do	tuz.	inoz.																		
g	Din	p	g	Din	p	Din	p	Din	p	Din	Din	p	Din	Din	p	Din	Din	p	Din	p														
20	1	—	3	—	50	—	25	—	50	—	—	—	—	25	1	—	—	50	100	1	—	5	—											
40	1	50	4	50	100	—	50	1	—	50	1	—	—	50	1	50	—	50	500	2	—	5	—											
60	2	—	6	—	150	—	75	1	50	—	—	—	—	100	2	—	1	—	1000	5	—	5	—											
80	2	50	7	50	200	1	—	2	—	1	—	2	—	300	3	—	1	—	5000	10	—	—	—											
100	3	—	9	—	250	1	25	2	50	1	25	2	50	500	4	—	1	—	6000	11	—	—	—											
120	3	50	10	50	300	1	50	3	—	1	50	3	—	1000	5	—	1	—	7000	12	—	—	—											
140	4	—	12	—	350	1	75	3	50	1	75	3	50	za paketne povzete nakaznice				8000	13	—	—	—	—											
160	4	50	13	50	400	2	—	4	—	2	—	4	—					itd.	—	—	—	—	—											
180	5	—	15	—	450	2	25	4	50	2	25	4	50	2000	6	—	2	—	10000	1	—	—	—	—										
200	5	50	16	50	500	2	50	5	—	2	50	5	—	3000	7	—	2	—	Prip.	3	—	3	—	—										
do				do										4000	9	—	2	—	obvest.	—	50	—	—	—										
2 kg	50	50	151	50	2 kg	10	—	20	—	10	—	20	—	5000	12	—	2	—	all	3	—	—	—	—										
																	Paketna tarifa																	
																	z obvestnino 50 p					z dostavnino 5 Din*												
																	do		vrednosti					do		vrednosti								
																	teže	Din	Din	Din	Din	Din	teže	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din		
																	kg	0	100	500	1000	5000	kg	0	100	500	1000	5000	kg	0	100	500	1000	5000
																	3	8'50	9'50	10'50	13'50	18'50	3	13	14	15	18	23	3	13	14	15	18	23
																	5	12'50	13'50	14'50	17'50	22'50	5	17	18	19	22	27	5	17	18	19	22	27
																	10	25'50	26'50	27'50	30'50	35'50	10	30	31	32	35	40	10	30	31	32	35	40
																	15	40'50	41'50	42'50	45'50	50'50	15	45	46	47	50	55	15	45	46	47	50	55
																	20	50'50	51'50	52'50	55'50	60'50	20	55	56	57	60	65	20	55	56	57	60	65

Za ločenke se računa dvojna težna pristojbina. — Za ekspresne pakete je pristojbina z dostavnino za 1 Din višja. — Pri povzetnih paketih se še prštejejo nakazniške pristojbine. — Ležarina 1 Din na dan. — Obvestilo o nevročljivosti 50 p.

* Vsakršne paketne in denarne pošiljke dostavljajo pošte na dom v Sloveniji in Dalmaciji: Celje, Dubrovnik, Knin, Kotor, Ljubljana, Maribor, Metković, Sinj, Split; druge pošte samo pakete do 3 kg in 250 Din vrednosti in denar do 1000 Din. — Na Hrvaškem in prejšnjem madžarskem ozemlju: pakete in denar: Novi Sad, Osijek, Senta, Sombor, Subotica, Vel. Bečkerek, Zagreb. Vse druge pošte samo vrečnike 1 m³ in denar do 1000 Din. — V Bosni in Hercegovini: vsa večja mesta. — V Srbiji: Belgrad pakete in denarna pisma.

Pripombe.

Kot **porto** se zaračuni dvakrat manjkajoči del pristojbine, pri inozemskih pošiljkah najmanj 30 zlatih centimov, t. j. tačas 1 Din 80 par. Vse pristojbine, razen za navadne pisemske pošiljke, je plačati pri sprejemni pošti. Za nakaznice, denarna pisma in pakete od državnih oblasti in ustanov, naslovljene na urade in oblasti, ki so poštne prosti, se ne plača niti dostavnina niti obvestnina. Za denarna pisma in pakete, naslovljene na vojake ali pa poštnoležeče, se plača samo obvestnina.

Ekspresne pošiljke (do 100 Din vrednosti ali 10 kg teže) se dostavljajo le tedaj po posebnem slu, če stanuje prejemnik v kraju samem, kjer je pošta. Za take pošiljke se ne plača ne dostavnina ne obvestnina.

Povzete pošiljke. Za pisemske in denarnopisemske pošiljke s povzetjem do 1000 Din (samo za tuzemstvo) se plača poleg druge pristojbine še 50 par pokaznine. Od izterjanega zneska se odbije pristojbina za nakaznico in 25 par za golico (nakaznico). — Za pakete s povzetjem (do 5000 Din) se plača poleg pristojbin za težo, vrednost (ločenko, ekspres), tudi še pristojbina za nakaznico, včevši morebitno dostavnino ali obvestnino. Vse pristojbine se plačajo pri sprejemni pošti; izdajna pošta ne odbije od povzetnega zneska nobenih pristojbin.

Poštni nalogi (samo za tuzemstvo) do 1000 Din s pisemsko pošto. Pristojbina znaša kakor za priporočeno pismo iste teže in 50 par pokaznine. Izdajna pošta odbije od zneska pristojbino za nakaznico in 25 par za golico (nakaznico).

Položnice. Za pisemska sporočila na položnici treba plačati 50 par. Za prejemna potrdila pri davčnih položnicah se plača 50 par ali 1 Din, kakršno potrdilo pač zahteva vplačnik, ali z dopisnico ali s pismom.

Raznovrstne druge pristojbine. Za odjavo paketa 50 par. Za obvestilo o nevročljivosti paketa 50 par. Za izplačilno potrdilo 3 Din. Za ležnino za vsak zavojo na dan 1 Din. Za izplačilno pooblastilo (dvojniki nakaznice), izdano po krivdi naslovnika, 5 Din kolkovine za prošnjo in še 4 Din v znakmah. Te pristojbine je plačati tudi za podaljšanje izplačilnega roka nakaznic, ki po krivdi stranke niso bile izplačane meseca vplačitve ali naslednji mesec. Izkaznica o istovetnosti (identiteti) 10 Din. Za vrnitev ali preključ pošiljke, premembo naslova, znižanje ali črtanje povzetja se plača 3 Din; pri pošiljkah v inozemstvo 6 Din. — Za zaposlane ali vrnjene pošiljke se plača pri paketih pristojbina za težo in vrednost kakor tudi dostavnina ozir. obvestnina; pri denarnih pismih samo dostavnina oziroma obvestnina; pri vseh drugih pošiljkah nič.

Brzovajne pristojbine.

V notranjem prometu kraljevine SHS se plača za vsako besedo privatne brzovajke 50 par, najmanj pa za vsako brzovajko 5 Din. Za hitno brzovajko se plača za vsako besedo Din 1.50, za vsako hitno brzovajko pa najmanj 15 Din. Pristojbina za potrdilo brzovajke (priznanico) znaša 1 Din, za vsako brzovajno golicu pa 50 par.

Brzovajke za evropsko inozemstvo: a) Pri vsaki brzovajki se računa ena beseda več, pri hitnih se računa ta beseda trikratno; b) najmanjša pristojbina brzovajke znaša 1 francoski frank (tačas 15 Din), pri hitnih 3 francoske franke. Za brzovajen odgovor se lahko plačajo pristojbine primerno prometu vnaprej. V Avstrijo, Madžarsko, Italijo, Rumunijo, Grško in Albanijo stane vsaka beseda Din 2.70, v Nemčijo, Francijo in Poljsko Din 3.75, v Češkoslovaško Din 2.85, v Švico Din 3.30.

Splošne pošne določbe.

Naslov vsake pošiljke mora biti čisto in razločno (s črnilom) napisan, tiskan itd. z latinico ali cirilico in mora imeti vse potrebne podatke (polna imena, kraj, ulico, vas, hišno številko, zadnjo pošto, državo, pokrajino), da se more pošiljka hitro in zanesljivo odpraviti ter dostaviti pravemu prejemniku. Na pisemskih pošiljkah naj bodo znamke nalepljene vedno na zgornjem desnem kotu naslovne strani. Priporočljivo pa je tudi, da napiše pošiljatelj na zadnjo stran svoj natančen naslov, da se mu pošiljka lahko vrne.

Pismo ne sme na nobeno stran presegati 45 cm in mora biti zaprto tako, da je vsebina dobro zavarovana in da se brez vidne poškodbe ovitka ne more vzeti ven.

Dopisnice (razglednice), ki jih izdelujejo privatniki, se morajo po obliki, velikosti in kakovosti papirja ujemati z državnimi dopisnicami.

Slike, dobrodelne znamke in drugi okraski iz tankega papirja se smejo nalepljati le na zadnji strani in na levem delu naslovne strani.

Tiskovine, poslovne papirje, blagovne vzorce in mešane pošiljke je treba oddati pošti, da jih odpravlja po nižanih pristojbinah, odprte, to je spravljene v pasico, povezani ovitek, škatlo itd., da uradnik lahko pregleda vsebino in se prepriča, če ni priloženo pismo ali kaka druga nedovoljena pismena sporočila.

Za tiskovine se smatrajo knjige, brošure, muzikalije, fotografije in drugi razmnožki, ki so napravljeni na papirju s tiskom ali na katerikoli drug mehaničen način, samo ne s pretiskom ali pisalnim strojem. Zavoj ne sme na nobeno stran presegati 45 cm ali zvit meriti čez 75 in 10 cm. Tiskovine se ne smejo izpremeniti ali izpopolniti s takimi podatki, ki napravijo vtis osebnega dopisovanja.

— Dovoljeno pa je: v časnikih itd. članke označiti s črtami, na izrezkih iz časopisov napisati naslov in številko časopisa in kdaj in kje je bil izdan; na posetnice napisati voščilo, zahvalo ali drug izraz vlnudnosti z naj-

več petimi besedami ali pa z običajnimi kraticami: p. f., p. c. itd.; na vabilih omeniti namen, kraj in čas sestanka; na cenikih, reklamnih oglaših spremeniti številke; na knjige, brošure, muzikalije, slike itd. napisati posvetila (dedikacije) in priložiti pošiljki tozadveni račun; na položnicah nad napisom „Položnica“ zapisati kratke beležke vknjiženja, ki se nanašajo na vplačitev.

Za poslovne papirje se smatrajo vsi spisi in vse listine, ki nimajo značaja osebnega in stvarnega dopisovanja, kakor stara pisma, prevodni spisi, tovrni listi, rokopisi za knjige, časopise ali muzikalije, še necenjene naloge učencev in poselske (delavske) knjižice itd. Glede izmer itd. glej pri tiskovinah.

Kot blagovne vzorce odpravlja pošta majhne količine raznega blaga in druge majhne predmete, ki nimajo nobene prodajne vrednosti, ne merijo v svojih smereh več ko 30, 20 in 10 cm in če je vsebina tako zavarovana, da ne more poškodovati drugih poštnih pošiljk ali poštnih uslužbencev.

Mešane pošiljke imenuje pošta tiskovine, blagovne vzorce in poslovne papirje, če jih isti pošiljatelj na istega naslovnika pošilja pod skupnim ovitkom. V takih slučajih mora vsak predmet zase odgovorjati predpisom o teži, razsežnosti itd. Kdor priloži tiskovinam, vzorcem itd. pismo ali skrito pismeno poročilo, mora te pošiljke frankirati kot pisma, sicer ga kaznuje pošta z desetkratno pristojbino.

Pri nakaznicah mora pošiljatelj vse dele razločno izpolniti s črnilom po predtisku; izbrisati ali popraviti ne sme nič. To velja tudi za denarna ali vrednostna pisma. Taka pisma v uradnih ovitkih je treba zapečatiti najmanj z dvema pečatom, v privatnih ovitkih pa najmanj s petimi pečati in napraviti tudi na naslovni strani čitljiv barvni odtisk pečatnika.

Paketi. Natančno vsebino, morebitno vrednost, povzetek in druge pripombe (ekspres, pazi! itd.) je treba zapisati na spremnico in na paket. Oprema pošiljk mora biti glede na njihovo vsebino, težo, vrednost in daljavo pota primerno trpežna. Zavite oziroma zaprte morajo biti tako, da se ne pride do vsebine brez vidne poškodbe zavoja ali pečatov.

Za ločenke se smatrajo paketi, s katerimi mora pošta zaradi vsebine (razlomljivo blago, žive živali itd.) posebno previdno ravnati ter bolj paziti; pošiljke v neprimernih obliki (košare, opletene steklenice itd.) in paketi, ki so daljši od 110 cm ali katerih obseg presega 180 cm; vendar pa ne smejo biti daljši ko 2 m, oziroma njih obseg ne sme presegati 240 cm.

Paketi, katerih vrednost je označena s 600 Din in več, morajo biti tam, kjer se konci zavojne tvarine stikajo, zadostno zapečateni. Razločen barvni odtisk pečatnika se mora napraviti tudi na odrezku pošne spremnice. Morebitna vrvca mora biti primerno močna, ne sme imeti vozlov in oba konca vrvice je treba zapečatiti.

Ko pripravljáš za krst, ko slaviš ženitovanje, ko praznuješ god, ko vabiš prijatelje, sploh ko pripravljáš kako pojedino, pomni, da boš svoje goste le takrat zadovoljila, ako jim postrežeš z izbornimi testeninami, kakor so makaroni, špageti in razne zakuhe za juho itd., ki se dobe pod znamko „Pekatele“.

„ELIN“

družba za električno industrijo
v Mariboru, družba z o. z.

Tovarna Weiz.

Maribor

Vetrinjska ulica št. 11.

Telefon interurb. številka 239.

Brzjavke: ELIN MARIBOR.

Ljubljana

palata „Ljubljanske kreditne banke“.

Telefon interurban številka 88.

Brzjavke: ELIN LJUBLJANA.

Gradi električne centrale in naprave.
Velika zaloga motorjev in električnega
materiala. — Cene izredno nizke. —
Na željo poset inženirja brezplačno.
Postrežba točna.

Prodaja svetilnih naprav za dnevno luč
sistem Reinlicht. Stalno velika zaloga.

SEDNJ PRIDE

*ZLATOROG
milo.*

To so tvoji prijatelji!

Le poglej jo,

stekleničico! Ta vsebuje skoz 26 let preizkušeni in priljubljeni

'FELLERJEV Elza - fluid'

ki tolaži bolečine ter krepi in jači telo. Najbolje deluje:

Kot kosmetikum izvor moči in lepote.

Kot mazilo v vseh slučajih, kjer je mazilo potrebno, z brzim uspehom.

Za ude po naporih, utrujenosti, opešanju itd.; krepi in oživlja.

Kot sredstvo za nego ust zelo priljubljeno zaradi dobrega učinka na zobno meso in zobe.

Za grlo, posebno ob mrzlih, mokrih dneh, za grgranje (nekaj kapljic, pomešanih z vodo, deluje izvrstno).

Za nego kože, proti vsakovrstni nečistosti kože, čisti polt ter jo sveži in okrepuje.

Za nego glave, krepi in čisti kožo na glavi, zadržuje tvorjenje prhaja itd.

Pozimi čuva pred slabimi posledicami mokrote in mraza.

Poleti je osvežujoč dodatek k umivalni vodi in kopeli, razkužuje in zatira potenje.

Pri 1000 priložnostih se izkazuje kot dobro učinkujoče in koristno sredstvo ter ne bi smelo manjkati v nobeni hiši.

Par kapljic deluje mnogo bolje in močnejše kot francosko žganje.

V vsaki družini se more v mnogih slučajih zelo koristno uporabiti.

Mnogovrstna uporabnost pravega Fellerjevega Elza-fluida je dovolj znana in

Kar vsi hvalijo, mora biti dobro!

Naročeno po pošti stane sedaj obenem s pošto in zavojnino:

1 paket s 6 dvojnati ali 2 specialnima steklenicama	Din 62.—
2 paketa s 6 dvojnati in 2 specialnima steklenicama	Din 96.—
3 paketi z 12 dvojnati in 2 specialnima steklenicama	Din 130.—
4 paketi z 12 dvojnati in 4 specialnimi steklenicami	Din 170.—
5 paketov z 18 dvojnati in 4 specialnimi steklenicami	Din 205.—
6 paketov z 18 dvojnati in 6 specialnimi steklenicami	Din 240.—

Kdor hoče naročiti samo za poskušnjo, naj pošlje Din 30.— vnaprej za 3 dvojnate ali 1 specialno steklenico, kajti majhne poizkusne pošiljke so po povzetju 8 ali 10 dinarjev dražje.

Zdrava kri in močni živci

prihranijo draga potovanja po kopališčih.

Elza ribje olje, pravo, dobrega okusa! Krepi vsakogar, posebno slabe žene in otroke. Bledje deklice postanejo sveže in rožnatih lic. Tudi slabotni otroci in občutljive žene ga radi uživajo. To olje pospešuje zvišanje teže in stori, da je človek videti zdrav. 1 velika steklenica Din 22.—; zavojnina in poština posebej.

Elza kino-železno vino za slabokrvne in bledolice, slabe in okrepčila potrebne osebe. 1 steklenica Din 16.50.

Železni liker (Hegaferin), železni albuminat, Din 19.80. Medicinalni konjak od Din 20.— dalje. Kineški čaj od Din 3.— dalje. Rumova esenca za Din 5.30 in Din 19.80.

Hega puder dr. Klugerja, odlikovani puder izkušene poznavalke! Stori, da je koža videti baržunasta. 1 škatlica Din 27.50; zavojnina in poština posebej.

Puder za dame v vrečkah Din 4.40, lepatica rdeča Din 3.30, lepatica bela Din 3.30, pomada za ustnice Din 1.70 in Din 3.30, fini glicerini Din 5.50 in Din 19.80.

Elza toaletne umivalne pastilje, izvrstni pri-dodatek k vodi za umivanje, h kopeli in vodi za usta. 1 karton Din 10.—; zavojnina in poština posebej.

Cene so tu navedene one, ki so bile v veljavi, ko se je ta koledar tiskal.

Na vprašanja sledi takojšen pismen odgovor, če se priloži za poštino 1 ali 2 Din.

Zavojnina in poština: Samo pri Elza-fluidu se razumejo cene z zavojnino in poštino vred, torej prosto nadaljnjih stroškov. Za vse ostale proizvode se računa zavojnina in poština še posebej, in to po možnosti nizko. Da se ti stroški izkoristijo, se priporoča naročiti čim več ali za več sosedov skupaj.

Naslov za naročila:

Eugen V. Feller

lekarnar

v Stubici Donji štev. 589
(Hrvatska).

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge vedno po najugodnejši obrestni meri,
vezane vloge po dogovoru brez vsakega odbitka.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni
palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev.

Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo
lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi
z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem premože-
njem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 300 milijonov kron.

Šolski zvezki v korist slepim.

Šolski zvezki v korist slepim.

Vsakovrstne šolske zvezke, trgovske knjige, mape, bloke

najceneje izdeluje in točno razpošilja
papirna industrija in knjigoveznica **ANTON JANEŽIČ**
LJUBLJANA, Florijanska ulica šte. 14.

J. Stjepušin

tvornica tambura, Sisak (Hrv.)

izdeluje izvrstne

tambure

ter vse potrebščine za tam-
buraške zборе kakor tudi
vsa ostala glasbila, strune,
šole in partiture.

Najboljše sredstvo za negovanje zob

'MELOUSINE'

zobna pasta usna voda

..... zobni prašek

Lekarna Mr. Ph. M. Leustek

Ljubljana, Resljeva cesta št. 1.

Dobiva se v vsaki lekarni,
drogeriji in modni trgovini.

☞ Popolnoma varno naložite denar ☜

v Ljubljansko posojilnico

Ljubljana, Mestni trg šte. 6

ki obrestuje vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun

==== najugodneje. ====

Stalne hranilne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

Izvenljubljskim vložnikom so poštne položnice na razpolago, tako da nimajo
s pošiljanjem denarja nobenih stroškov.

Jamstvena glavica znaša nad enajst milijonov dinarjev.

Posluje po vsej Jugoslaviji.

Ustanovljena leta 1913.

Delniška glavnica znaša Din 3.000.000.— v zlatu.

„JUGOSLAVIJA“

splošna zavarovalna družba.

Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani

sklepa: 1. požarna zavarovanja, 2. življenjska zavarovanja, 3. nezgodna in jamstvena zavarovanja, 4. zavarovanja proti škodam radi tatinskega vloma, 5. transportna zavarovanja, 6. zavarovanja proti škodam radi razbitja stekla. — Največji tu delujoči zavod. Družba je prevzela od „Graške vzajemne zavarovalnice“ in od zavarovalnih družb „Feniks“ (požarni oddelek) in „Franco-Hongroise“ ves njihov kupčijski obstoj v naši državi. — Najnižje tarife. Takojšnja plačila škod. — Po naredbi ministrstva za vojno in mornarico nadomeščajo police splošne zavarovalne družbe „JUGOSLAVIJE“ ženitvene kavcije za častnike.

Pisarna: Dunajska cesta 15. — Telefon šte. 571.

*Ali res mislite, da nič ne zaslužite,
če to berete?*

Prav gotovo si prihranite denar, če takoj pišete po cenik od najboljših »Voika«-čevljev. Ti so elegantni, trpežni in po nizki ceni.

V ceniku je naslikana tudi vsakovrstna obleka, perilo, klobuki in razno drugo blago po nizkih cenah.

Dalje so v ceniku tudi ostanki blaga, katere pošiljamo za skoro polovično ceno.

Ne kupite nikjer poprej, dokler si niste ogledali našega novega ilustrovanega cenika! Ne bo Vam žal!

„Grandbazar“

Ljubljana, Krekov trg šte. 10, I. nadstropje.

SVEČARNA
I. KOPAČ & Co.
LJUBLJANA
CELOVŠKA CESTA ŠT. 90
priporoča sveče za hišno rabo znamke „GLORIA“ in „ADRIA“ kakor tudi prave stearinske sveče, voščene sveče in kadilo za cerkev i. t. d.
NAJNIŽJE DNEVNE CENE!

Franc Strupi v Celju

Vam priporoča svojo

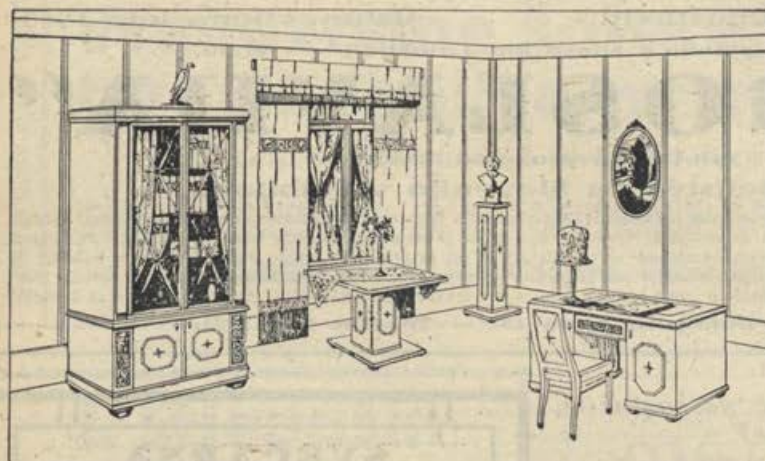
zelo bogato zalogo steklene ter porcelanaste posode, svetiljk, ogledal, raznovrstnih šip, lepih okvirov itd. itd.

Prevzema vsakršna steklarska dela.

Najsolidnejše cene in točna postrežba.

!! Na drobno !!
!! Na debelo !!

ERMAN & ARHAR

mizarstvo
in zaloga pohištva

Št. Vid nad Ljubljano 4

Cene nizke — Delo solidno

Zahtevajte cenik!

Damo tudi na obroke!

Edini šivalni stroj

s 15 letnim
jamstvom

je svetovnoznani

STOEWER šivalni stroj

za šivilje, krojače, čevljarje in rodbinsko rabo.

Lud. Baraga

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6/1.

Umetno vezenje (štikanje), krpanje perila in nogavic (štopanje) edino na Stoeperjevem stroju. — Pouk brezplačen. Mehanična delavnica (popravljalnica). Nadomestni deli.

Denar naložite najboljše in najvarneje

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici

r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6

ki obrestuje

hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri.

TOVARNA ZAMAŠKOV

Električni obrat.
Direktni uvoz probkvine iz Španije in Portugalske.
Najsolidnejša in najcenejša postrežba!
Zahtevajte vzorce!

JELAČIN & Co., LJUBLJANA

Volno

za ženske obleke, trpežen ševiot Din 36.—, fino enobarvno sukno Din 59.—, modno kari-rasto sukno Din 56.—, fino damsko sukno v vseh modnih barvah po Din 71.— razpošilja veletrgovina

R. Stermecki, Celje št. 219.

Ilustrovani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakomur zastonj, vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za osem dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Kar ne ugaja in ni odrezano, se za-menja ali vrne denar. Naročila čez Din 500.— poštnine prosto. Trgovci engros cene.

NOVA IZNAJDBA!

Garnituro „Diamantol“ rabiš, če hočeš steklo rezati ali steklo lepiti.

Barva „Radiol“ 301 pobarva v kakršni barvi želiš svileni, volneno ali platneno obleko, da postane kakor nova.

Z lepili „Radiol“ A, B in C lepíš in kitaš usnje, gumi, porcelan, lončevino, železo in vsako kovino. Zakrpano in zlepljeno drži kakor novo.

Z „Radiol“ 606 spraviš najbolj zastarele madeže od sadja, črnila, vina ali masti iz vseh vrst obleke.

„Radiol“ - Amier je učinkovito sredstvo za rast las.

„Radiol“ - Pompadour je zanesljivo sredstvo za pomlačenje obraza in kože.

„Večno pero.“ To pero je čudovito: če ga še tako skriviš, ga ne moreš zlepa uničiti. Zraven pa imaš vedno s črnilom napolnjeno držalo.

Natančen popis najdeš v ceniku; piši takoj ponj na:

„RADIOL“

Ljubljana, Krekov trg šte. 10, I. nadstropje.

Pagonov dar.

Kadar je šel Janez Pagon v mesto, je imel vselej hude skrbi. Od nekdanj je bila namreč navada pri hiši, da je mož prinesel ženi kak „pozdrav“, če ga je pot privedla v mesto. Te lepe navade svojih prednikov se je držal tudi oče Janez Pagon. Toda kakor je njegovim prednikom ta običaj pomagal lajšati zakonski jarem, tako ga je njemu težil in grenil. Naj je prinesel domov karkoli — vse je bilo zaman. Njegova Mica ni bila nikoli zadovoljna! Če je prinesel predpasnik ali kos blaga, je rentočila: „Ali ne znaš najti nič drugega? Kaj le ti veš, kaj je žensko blago! Tole bo dvakrat oprano, pa bo raztrgano! Kar poglej, kako je cunjasto! Ali ni škoda denarja?“ Kakor pri tem, tako je našla Pagonova Mica tudi pri vsakem drugem darilu kaj narobe. Ubogi Janez je bil torej ves nesrečen, ko je nekoč spet moral v mesto. Gnal je silko na semenj in jo je prav dobro prodal, tako da bi bil lahko res vesel in zadovoljen, če ga ne bi bila mučila skrb, kaj naj nese Mici za „pozdrav“. Hodil je tedaj sam samcat po mestu, postajal pred trgovinami in opazoval izložbe. Toda kar je hotel kupiti, vsega se je zbal. Pri neki trgovini je tako premišljal svojo nadlogo, ko nenadoma stopi k njemu mlada, prijazna prodajalka in ga potreplja po rami: „Kako je, očka; ali bo kaj kupčije?“ Janez Pagon se je zdrnil, ko je zagledal prijazni obrazek pred seboj: „I.“ je dejal, „kupil bi že, kupil, a ne vem — kaj, ko moja Mica ni z nobeno rečjo zadovoljna.“ „Kar stopite noter,“ ga je povabila prodajalka. „Pri nas izberete lahko tak „pozdrav“, da ga bo Vaša žena na vso moč vesela.“ Rečeno, storjeno. Prodajalka je zavila Pagonu nekaj kosov GAZELA mila v papir in mož se je odpravil proti domu. Kdo bi popisal njegovo radost, ko mu je žena rekla takoj, ko je zagledala „pozdrav“: „No, danes pa, danes, Janez! To je nekaj vredno, to! GAZELA milo!“ Kar samo se ji je smejalo in prijazno je objela moža, kakor da šteje dvajset, ne pa štirideset let. — Kdor hoče, da ga bo žena ljubila, naj ji daje za „pozdrav“ samo pristno GAZELA MILO.

Prvi slovenski „Dom duhovnih vaj“ v Ljubljani
 poleg cerkve sv. Jožefa in kolegija (samostana) Družbe Jezusove na Zrinjskega cesti št. 9.

Veliko dobro delo storiš, ako pošlješ kak milodar za ta lepi in prekoristni Dom v Ljubljani.

Ta Dom je bil letos zgrajen, a teži ga še velikanski dolg, ki se mora odplačevati s samimi milodari. Ti lahko pomagaš, da se to težko breme olajša, in postaneš tako sograditelj in soustanovitelj tega tako važnega podjetja za prerod in srečno bodočnost slovenskega naroda. Obenem postaneš s tem sodeležen vseh dobrih del in molitev, ki se bodo opravljale v tem Domu.

V tem Domu, ki je kot prvi namenjen moškim, je 30 ličnih sobic, kjer bodo možje in mladeniči vseh stanov, preprosti in odlični, delali po tri dni duhovne vaje, to je imeli lepo priliko, v miru in zbranosti, ob nalašč zato primernih govori, obnoviti in poživiti svojo dušo ter jo obogatiti za plodonosno delo v bodočnosti. — Taki Domovi se zidajo že v vseh kulturnih deželah in prinašajo celim stanovom, deželam in pokrajinam neizmerne blagoslova. Sv. oče, škofje in dušni pastirji so polni hvale o lepih uspehih v takih domovih; udeleženci pa ne morejo prehvaliti sreče, ki so jo dobili v onih dnevih, ko so se mudili v takih Domovih. Sedaj imamo tudi Slovenci prvi tak Dom. Ta Dom bo stal in prinašal sadove, ko te že ne bo več med živimi. Lahko pa si zagotoviš teh trajnih sadov zase ali za svoje drage, ako prispevaš kaj po svojih močeh za ta Dom. S tem se udeležiš tudi lahko velikega dušnega dobrega dela, ker vsak, ki daruje vsaj 50 Din (enkrat za vselej), postane deležen **365 sv. maš**, ki se bodo od 1. oktobra 1925 do 1. oktobra 1926 brale pri sv. Jožefu v Ljubljani, in še vsak prvi petek v mesecu posebne sv. maše za dobrotnike tega Doma. Daruješ tudi lahko za rajne in jih tako lahko storiš deležne milosti teh svetih maš.

Odloči se torej in pošlji po svojih močeh primeren dar (lahko n. pr. Bogu v zahvalo za kake posebne dobrote ali v kak drug dober namen). Dvakrat dá, kdor hitro dá! Zbiraj, če mogoče, tudi med sosedi in znanci in pošlji zbrano vsoto! Spomni se Doma v oporoki in ob drugih veselih in žalostnih prilikah! Denar lahko pošlješ po denarni nakaznici ali po poštni položnici št. 12.475 ali v priporočenem pismu. Naslov naredi tako: **Kolegij Družbe Jezusove, Ljubljana, Zrinjskega 9.**

No, seveda! Da sem si le moral za svoj drag denar kupiti tako čebulo! Prav se mi godi; zakaj sem pa gledal samo na nizko ceno! Pa mi je Micka še rekla: „Ti, Janez, nikar se ne daj pregovoriti, daj rajši par dinarjev več za uro, pa prava švicarska naj bo, potem boš vsaj kamorkoli že prišel o pravem času!“ In res je, odkar nosim v žepu poceni uro, prihajam zdaj prezgodaj, zdaj prepozno. Naš sosed si je pa pred desetimi leti kupil pri Suttnerju v Ljubljani švicarsko uro in vseh deset let mu je še ni bilo treba dati v popravilo, ker gre še danes tako natančno kakor pred desetimi leti. V tem času sem jaz izdal za svoje cenene bazarske ure skoraj trikrat toliko denarja. Še danes bom zahteval katalog od Suttnerja; njegov naslov sem si zapomnil, glasi se prav natančno:

Protokolirana
švicarska
tovarna ur

H. Suttner

svetovna razpošiljalna
tvrdka za zlatnino
in srebrnino

Ljubljana št. 201.

Suttnerjeve ure so najboljše, najzanesljivejše in najtrpežnejše. Kdor hoče tako uro po izvirni tovarniški ceni, kdor hoče kupiti blago iz pravega zlata in srebra poceni, naj zahteva od te svetovnoznane tvrdke krasni katalog, za katerega je treba poslati samo 2 dinarja za poštnino.

Ure iz lastne tovarne v Švici. Ure priznane znamke „IKO“.

Ure znamke „ZENIT“ in druge znane znamke.

Roskopf-ure, zlate, srebrne, tula, nikelj-naste, jeklene za gospode in gospe.

Zapestnice z uro, ure s svetlikajočimi se številkami.

Budiljke, stenske ure z nihalom.

Moške in ženske zlate, srebrne, tula, nikelj-naste in double verižice za ure.

Obeski, križci, amuleti in zavratne verižice.

Krstni spominki, medaljoni in rožni venci.

Igle za kravate, gumbi za naročke.

Zapestnice, naprsne igle, poročni prstani.

Srebrni in zlati prstani z dragimi kamni.

Double, srebrni in zlati uhani z najfinejšimi in dragimi kamni.

Škarje, priprave za britje, denarnice, čevlji, harmonike, gosli, tobakire.

Torej ne samo dragulje, zlatnino, srebrnino in ure, ampak še raznovrstne druge koristne predmete po vseh cenah vsebuje bogato ilustrirani katalog, v katerem so natisnjena tudi razna pohvalna pisma, ki spričujejo o dobrem blagu in solidni postrežbi. Ta katalog dobi vsakdo brezplačno, kdor pošlje 2 dinarja za poštnino:

Svetovni odpošiljalni tvrdki H. SUTTNER v Ljubljani št. 201.

Veletrgovina z železnino
Pintar & Lenard, Maribor

Aleksandrova cesta 32-34.

Telefon šte. 282. Brzjavke: Pinlen, Maribor.

SEMENA

vsakovrstna, dobra in zanesljiva, se dobivajo v trgovini

Josip Urbanič, Ljubljana

Miklošičeva cesta 8, nasproti hotela „Uniona“.

Tam se tudi kupujejo razna doma pridelana semena, kakor: deteljno, repno, korenjevo in laneno seme, kakor tudi kumna, janež, grah, fižol, konoplje, buče, solnčne rože, čebulček, suhe gobe (jurčki) itd. itd.

Zahtevajte cenik, dobite ga brezplačno!

Žage, gonilna jermena

la. gonilna jermena, inozemska, enotna, dvojna in šivalna jermena
 tvrdke Carl Budischovsky & Söhne, Wien
 žage za venecijanke in polnojarmenike ter krožne žage remscheidske
 tvrdke J. Clouth, Remscheid

vsakovrstni kleparski stroji

— stalno na zalogi —
 Glavno zastopstvo in zaloga:

Rudolf Deržaj v Ljubljani

Slomškova ulica 1 — Kolodvorska ulica 28

Popolnoma varno naložite svoj denar
v Vzajemni posojilnici v Ljubljani
 I. Z. Z. O. Z.
 poleg hotela „UNIONA“, Miklošičeva cesta.

Hranilne vloge
 se obrestujejo
 vedno

najugodneje.

Rentni in inva-
 lidski davek
 plačuje posojil-
 nica sama.

Varnost za hra-
 nilne vloge je
 zelo dobra, ker
 poseduje Vza-
 jemna posojilnica
 večino delnic
 stavbne delniške
 družbe hotela
 „Uniona“
 v Ljubljani.

Vzajemna posojilnica v Ljubljani je lastnica nove lepe palače ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu- in inozemstvu.

Ivan Bogataj

koncesionirano elektrotehnično podjetje

Kongresni trg št. 19 **Ljubljana** (poleg nunske cerkve)

Trgovina in zaloga vsega instalacijskega materiala, telefonskih aparatov, modernih lestenecv, svetiljk in „Osram“-žarnic.

Radio-aparati in posamezni deli.

Telefon interurb. št. 3.

Mnogo
denarja
si lahko
prihranite,

če kupujete blago za moške in ženske obleke, perilo, posteljno opremo i. t. d. v velikem skladišču blaga

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, Mestni trg št. 10.

Zapomnite si, da kupite
volno, perilo, vezenine, DMC prejice, svilo itd.
najbolje in najceneje pri:

MIROSLAVA LEITGEB, atelje za ročna dela
Ljubljana VII., Sp. Šiška, Medvedova cesta 32.

Vezenine: Blazine, zavese, namizni prtji, prtiči, posteljna pregrinjala, kuhinjske garniture, stenske preproge, tekači, robci, vezene obleke in čepice, senčniki za svetiljke, vezenje na til, narodne noše itd. itd.

Perilo: Opreme za neveste in otroke, posteljno perilo itd.

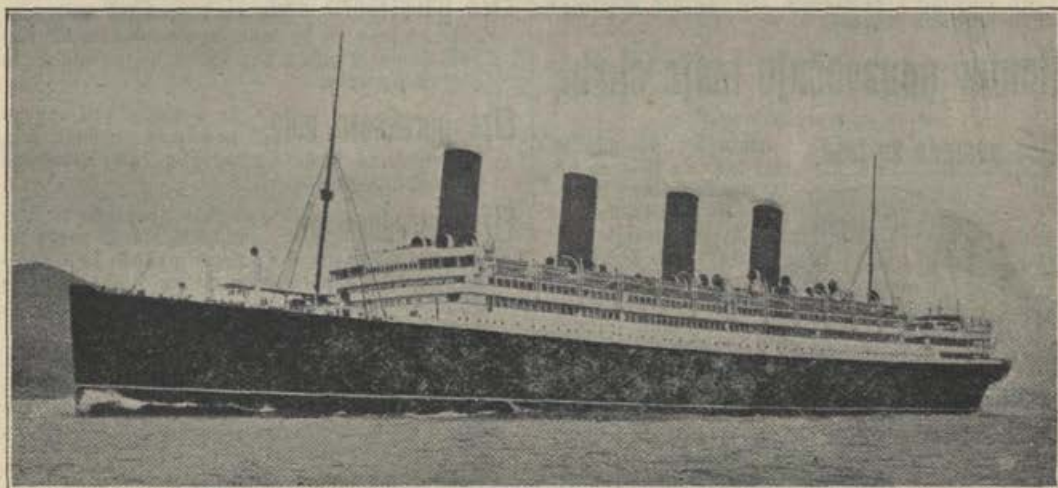
Volna: Prvovrstna češka volna vseh vrst in volneni izdelki.

Svila: Prava in umetna svila vseh barv za vezenje in šivanje.

DMC: Prejice za vezenje ter biserne prejice vseh vrst.

Čipke. Galanterijsko blago. Predtiskarija. Likanje vzorcev na blago.

Posebni oddelek za risanje najnovejših vzorcev po lastnih načrtih in najnovejših svetovnih časopisih. Izdelovanje šablon.

WHITE STAR LINE
AMERICAN LINE

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:
Jugoslavia Ekspres
Agencija d. d., Zagreb.

CUNARD LINE
RED STAR LINE

Redni potniški in tovorni promet iz Liverpoola, Southamptona, Londona, Cherbourga, Rotterdama, Hamburga in jadranskih luk za Severno Ameriko in Kanado. — Vožnja preko oceana Cherbourg — New York traja samo 5 1/2 dni.

Največji in najhitrejši brzoparniki sveta: MAJESTIC — OLYMPIC — HOMERIC — BELGENLAND — ZEELAND — BERENGARIA — AQUITANIA — MAURETANIA — LAPLAND — PITTSBURGH.

Na vseh brzoparnikih v III. razredu udobne kabine z dvema ali štirimi posteljami. Izborna, okusna hrana z vinom.

Podrobnejša brezplačna pojasnila pri Podružnici glavnega zastopstva za Slovenijo:

JAKOB GORJANC, LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 41a (na dvorišču).

Zakaj hočeš imeti pege na licu, ko se jih lahko iznebiš?

Moraš imeti plešasto glavo? More se ti pomagati! Čitaj sledeče!

Fellerjeva Elza obrazna pomada

je neprekosljivo sredstvo, ki naredi kožo na licu in rokah mehko in nežno. Po njej izginejo v kratkem času lišaji in solnčne pege. Celo gube se odstranijo po vztrajni masaži z lice in kožo obvarujočo kavkaško pomado. Kdor jo dlje časa uporablja, doseže bleščeče čisto kožo, ki kljubuje vsakemu vetru in mrazu, in zadobi kot dete nežno polt.

1 lonček 11 Din; zavojnina in poština posebej. 2 lončka za poskušajo staneta z zavojnino in poštino vred 36 Din, toda le, če se pošlje denar vnaprej, ker je sicer poština pri povzetju za 10 Din višja.

Elza tekoče lilijno mleko, idealen proizvod, naredi lice sveže in zdravo. 1 steklenica Din 13 20; zavojnina in poština posebej.

Romur povzročajo lasje skrbi,

temu se more pomagati z

Elza pomado za lase,

tanokineško pomado za rast las. Ta izborna pomada prav blagodejno vpliva na lase in na lasišče ter zabranjuje izpadanje las in prerano osivelost, krhke lase pa dela mehke, volne in lesketajoče — tako da se morejo česati lepe frizure — in pospešuje rast las. 1 lonček Din 11.—; zavojnina in poština posebej.

2 lončka za poskušajo staneta z zavojnino in poštino vred Din 36.—, toda le tedaj, če se pošlje denar vnaprej, ker so po povzetju stroški za 10 Din višji.

Elza cvet za lase krepi kožo na glavi, odstranjuje prhaje in zabranjuje njih tvorjenje ter izpadanje las, čisti mastne lase. 1 steklenica Din 27-50; zavojnina in poština posebej.

Brkomaz Din 5-50, brilantina Din 5-50, šampon Din 3-30 Depilatorium, sredstvo, ki odstrani nepotrebne lase na vseh mestih telesa, Din 20 in 34.

Mila za lepoto elegantne gospe

z njim umivati se je pravi užitek, blaga, dobra, fina, divno se peneca, diskretnega vonja in popolnoma neškodljiva so

Elza mila v obliki steklenic

in sicer:

Elza lilijno mlečno milo, najfinejše cvetno milo, naredi vsakršno kožo mehko in nežno. 1 kos Din 8.—; zavojnina in poština posebej.

Elza glicerino milo, njegova izredna sestava, res blagodejno vpliva na roke, čeprav so še tako trpeče od dela ali razpokane od mraza. 1 kos Din 7-50; zavojnina in poština posebej.

Elza boraksovo milo, še posebno priljubljeno za odpravo nelepkih peg, mozoljcev in lišajev. 1 kos Din 7-25; zavojnina in poština posebej.

Elza katranovo milo, posebno sposobno za deslesa. Za glavicco Vašega otročička zelo blagodejno kakor tudi za Vaše lastne lase. 1 kos Din 6.—; zavojnina in poština posebej.

Elza milo za britje, nenavadno štedljivo v uporabi, rabi, se prav močno peni in omešča brado tako popolnoma, da ne povzroča britje nikakega truda. 1 kos Din 7-25; zavojnina in poština posebej.

Ako želite Elza mila v obliki steklenic za poskušajo, tedaj pošljite vnaprej Din 52.— za vseh 5 kosov, skupaj z zavojnino in poštino. (Če po povzetju, tedaj je za 10 Din dražje.)

Cene so tu navedene one, ki so bile v veljavi, ko se je ta koledar tiskal.

Zavojnina in poština

se računa posebej, vendar pa po možnosti nizko. Da se ti stroški zmanjšajo, se priporoča naročiti čim več ali za več sosedov skupaj.

Na vprašanja

sledi takojšen pismen odgovor, če se priloži za poštino 1 ali 2 Din.

Naslov za naročila: **EUGEN V. FELLER, lekarnar, v STUBICI DONJI števil. 589 (Hrvatska).**

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA LJUBLJANA

ustanovljena leta 1900

Delniška glavnica:
Din 50,000.000.—

Rezerve znašajo že
nad 10,000.000 Din

Naslov za brzojavke: Banka Ljubljana

Telefon števil. 261, 413, 502, 503, 504

Poštni čekovni račun Ljubljana 10.509

**Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor,
Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst**
Agencija: Logatec

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle

KRANJSKA HRANILNICA V LJUBLJANI

Knafljeva ulica št. 9

najstarejša hranilnica v Jugoslaviji (ustanovljena leta 1820) sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti **najugodnejšemu** obrestovanju. Kranjska hranilnica nudi **pupilarno**, tedaj največjo varnost za vloge. Rezervni zakladi znašajo okroglo Din 1,500.000.—.

V razne dobrotelne namene je izdala dozdaj okroglo Din 2,250.000.—, t. j. devet milijonov kron.

Zvonarna in livarna družba z o. z.

Št. Vid nad Ljubljano

uliva bronaste zvonove za cerkve, podružnice in kapele iz zajamčene prvovrstne bronovine v vseh velikostih. — Njeni zvonovi imajo izredno lep, čist in močno ter daleč doneč glas. — Mnogobrojna priznanja prečastitih župnih uradov so na razpolago. Zahtevajte ponudbo!

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zaloga
prvovrstnega manufakturnega blaga.

Centralno skladišče v Ljubljani
v palači „Vzajemne posojilnice“ na Miklošičevi cesti.

Podružnica na drobno:

za Slovenijo v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 7,
za Bačko pa v Somboru, Aleksandrova ulica št. 11.

Solidne cene! — Dobra in točna postrežba!

Pred vsakim nakupom si oglejte naše zaloge! Nikogar ne silimo, da naj kupi.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod
Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani
Dunajska cesta šte. 17

sprejema v požarnem oddelku: zavarovanja vseh poslopij in premakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina, po znano nizkih cenah; v življenjskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnice: Sarajevo, Koroščeva ul. 15; Zagreb, Hacljeva ul. 12; Celje, Breg 33, in Split.
 Ceniki in pojasnila z obratno pošto brezplačno. — Zanesljivi posredovavci se vedno sprejemajo.

Veliko zalogo vsakovrstnih
poljedelskih strojev
ter bakrenih kotlov

priporoča tvrdka

FRANC HITTI, LJUBLJANA

Sv. Martina cesta šte. 2.

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Cankarjeva ulica šte. 4, poleg davkarije

je največji kmečki združni denarni zavod
 na Štajerskem.

Pri njej je denar najvarneje naložen in se
 zelo ugodno obrestuje.

Rentni in invalidski davek plačuje posojilnica iz svojega.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Dunajska cesta šte. 4 (v lastni stavbi)

Podružnice:
Maribor,
Kamnik, Konjice,
Ptuj, Rakek,
Slovenjgradec,
Novo mesto

Kapital in rezerve preko
Din 19.000.000*—

Izvršuje vse bančne posle
najtočneje in najkulantneje

Ekspozitura:
Prevalje

Brzojavke: Trgovska

Telefoni:
139, 146, 458

SINGER šivalni stroji

najboljši na svetu.

Nadomestni deli, igle, olje, sakanec,
svila najboljše vrste.

Singer: električni motorji za šivalne
stroje. Singer: električni ventilatorji.

Prodaja na odplačila.

Lastne mehanične delavnice.

Podružnice in zastopstva v vseh krajih države SHS.

Podružnice:

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 3,
Kranj, Novo mesto, Kočevje.

Stavbenik

Ing. RUDOLF TREO

sodno zapriseženi izvedenec

v Ljubljani

Gospodarska cesta 12/II.

Izdeluje načrte, proračune, cenitve
in prevzema vsake vrste stavb; med
mногоštevilnimi izvršenimi stavbami
napravil: cerkve v Prečini, Zaplazu,
Šmihelu, Šumperku, Podgradu itd.,
prezidal hišo Souvan, Mestni trg, itd.

(25 letna praksa.)

Kmetijska družba za Slovenijo

je najstarejša (že iz leta 1767), največja in najbolj razširjena kmetijska korporacija v Sloveniji.

Kmetijska družba za Slovenijo ima namen, pospeševati vse panoge kmetijstva z zgledi, podporami, poukom in preskrbovanjem gospodarskih potrebščin. Njeno glasilo je ilustrovan gospodarski list

„Kmetovalec“

ki izhaja že 43 let in prinaša poučne kmetijske spise, kmetijske novice, družbene vesti in poročila ter odgovore na razna gospodarska vprašanja. Ta list se pošilja vsakemu udu brezplačno. — Ud Kmetijske družbe za Slovenijo plača letno samo

20 dinarjev udnine.

Za pismene pošiljatve je naslov:

Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

FR. ORAŽEM & B. JANČAR

stavbna in pohištvna pleskarska in lakirarska obrt

v LJUBLJANI, Breg šte. 6.

Prevezemava vsakovrstna pleskarska dela tu in na deželi, delo solidno, jamčiva za dobro izvršitev ter se priporočava za cenjena naročila.

Poročne prstane

lahko naročite po pošti in pošljete v pismu vrstico, ki je prav tako dolga kakor prst debel.

Ure švicarske, garantirano dobro idoče, dobite za vsako ceno. Pošljem točen popis in po možnosti tudi sliko ure in ceno, tako da lahko naročite, ne da bi uro poprej videli.

F. ČUDEN, Ljubljana 55, Prešernova ulica št. 1.

Ceneno češko ! posteljno perje !

Kilogram sivega pukanega perja Din 65.—, polbelega Din 80.—, belega Din 90.—, boljšega Din 100.— in Din 120.—; mehkega kot puh Din 150.— in 180.—; najboljše vrste Din 225.— in Din 250.—. Razpošilja se po povzetju od vsote Din 300.— naprej carine prosto, poštnine prosto; zamenjava in vrnitev robe dovoljena. Vzorci brezplačno. Dopisi samo na: **Benedikt Sachsel, Lobež št. 661 pri Plznu, Češka.** — Poštni paketi rabijo iz Češke v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Prva žebljarska in železoobrtna zadruga

— — — — — v Kropi in Kamni gorici — — — — —

Naslov za pisma: **Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).**

Žebliji za železnice, žebliji za ladje, črni ali pocinkani, žebliji za zgradbe, žebliji za čevlje, spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave, železne brane, zobje za brane, kljuge za slike, zidne kljuge, kljuge za cevi, matice, verige, zakovice, vijaki, žoki za pilote.

Brzjavke:
Zadruga, Kropa.

Vsaki drugi v našo stroko spajajoči izdelki po vzorcih in risbah.
— Prodaja se samo na debelo. —

Telefon interurb.:
Podnart 2.

Poštnohranilnični čekovni račun Ljubljana št. 11.945.

Zadružna gospodarska banka

ooooooooooooooooo d. d. ooooooooooooooooooooo

Telefon
št. 470, 57 in 979

v Ljubljani

Brzjavke:
Gospobanka Ljubljana

oooooooooooooooooooo

Miklošičeva cesta 10, v lastni palači nasproti hotela Uniona

Podružnice:

**Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sombor,
Split in Šibenik.**

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, oddaja v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun kakor tudi na vložne knjižice ter preskrbuje točno vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Ameriški oddelek: Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express Company 65, Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Zedinjenih držav; Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike. Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije; National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajavec srečk Državne razredne loterije.

Vlog nad Din 125,000.000.—.

Kapitala in rezerv skupaj je nad Din 15,000.000.—.

Ustanovljena l. 1889.

Telefon števil. 16.

Poštni ček 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Stanje
vloženega denarja
nad 150 milijonov
dinarjev.

Ljubljana

Stanje
vloženega denarja
nad 600 milijonov
kron.

Prešernova ulica

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

Kamnoseški izdelki iz marmorja

za cerkvene in pohištvene oprave
ter spomeniki iz marmorja, gra-
nita in sijenita kakor tudi mlinski
kamni se dobe pri

Alojziju Vodniku

kamnoseškem mojstru

Ljubljana
Kolodvorska ulica.

Živo apno iz svojih kamnolomov.

Ako prideš v Ljubljano

*nikar ne pozabi obiskati
veletrgovino s železnino*

Stanko Florjančič

na vogalu Resljeve in Sv. Petra ceste

*kjer dobiš različne stroje, orodje, posodo
ter druge potrebščine, vse najtrpežnejše
in najboljšega izvora po najnižjih cenah.
Oglej si in prepričaj se boš!*

Največje skladišče najboljših
dvokoles, motorjev, otroških
vozičkov, šivalnih strojev in
vsakovrstnih nadomestnih de-
lov ter pnevmatike. Poseben

oddelek za popolno popravo, emaj-
liranje in ponikljanje dvokoles, otro-
ških vozičkov, šivalnih strojev itd.

Nizke cene. — Prodaja na obroke. — Ceniki franko.

„TRIBUNA“, F. B. L.

TOVARNA DVOKOLES IN OTROŠKIH VOZIČKOV

Ljubljana, Karlovska cesta števil. 4.

J. Neškudla, Ljubljana, Sv. Petra cesta števil. 25.

Naslov za brzojavke: Neškudla, Ljubljana.

Tvornica cerkvenih paramentov, zastav in oprave.

Izdeluje oblačila za službo božjo, mašne
plašče, pluviale, dalmatike, cerkvene
in društvene zastave, cerkveno perilo,
kelihe, ciborije, monštrance, oltarske
svečnike, svetiljke, lestence, kipe, božje
grobove, jaslice, križeva pota itd. itd.

Popravlja stare paramente in pozla-
čuje kelihe, ciborije, monštrance itd.
po najnižjih cenah. Točna postrežba.

Ceniki, proračuni in načrti
se pošiljajo brezplačno.

Hranilnica kmečkih občin

hiša Zadrudne zveze v Ljubljani Dunajska cesta 32

Edini puplarno varan zavod kmečkih občin, kjer nalagajo tudi sodišča in občine denar nudoletnih, skrbilencev, preklicancev, ustanov, ubožnih in drugih javnih zakladov, varščin, zapuščin itd.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše, vezane vloge po dogovoru. — Za varnost vlog jamči 21 večjih kmečkih občin-ustanoviteljic z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Vložne knjižice vseh drugih denarnih zavodov sprejema hranilnica kot gotov denar in se obrestovanje ne prekine. — Vse davke vlog plača zavod sam. — Spekulacija z vlogami izključena, ker je hranilnično poslovanje v smislu pravil pod nadzorstvom vladnega komisarja.

**Najcenejše
strešno
kritje!**

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D.

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 13

prej **VIČIC - KNEZ** (tovarne na **VIČU** in **BRDU**)

nudijo v poljubni množini — takoj dobavno
najboljši preizkušeni model zarezanih strešnikov
kakor tudi bobrovcev (biber) in zidno opeko.

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba.

LEKARNA „PRI ZLATEM JELENU“

Mr. Ph. R. Sušnik

Ljubljana, na Marijinem trgu.

Telefon šte. 115.

Dobro, moderno urejena lekarna.

Zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in mineralnih predmetov. — Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno in natančno po predpisih.

Poštno pošiljatve vedno obratno.

Oblastveno koncesionirana oddaja strupa.

**Stroji za obdelovanje lesa, turbine,
transmisije in železne konstrukcije,
sesalke in armature itd. itd.**

== ZVONOVI ==

Železolivarna. Kovinolivarna.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D.

Ljubljana

Dunajska cesta šte. 35.

Telefon int. 142 in 230.

Brzojavke: **STROJ.**

**Zahtevajte
posod!**

Prava naša domača
Kolinska cikorija
vam jamči
pristnost in jakost!

**Zahtevajte
posod!**

HAVRE-NEWYORK le 6 dni čez morje. **Francoska linija** (French Line)
Cie. Gle Transatlantique in družba **Chargeurs Réunis**
za pomorske vožnje v **Kanado, Avstralijo** in **Južno Ameriko**

z najhitrejšimi brzoparniki.

Vozne listke in tozadevna pojasnila daje

Ivan Kraker

podzastopnik

v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 41.

Primešaj krmi „Mastin“!

Skoro petdeset let se že uporablja to sredstvo za krmljenje živine in se odlikuje v tem, da ne vpliva samo po svoji edino pravi sestavi na odebelitev in omastitev, ampak deluje tudi jako ugodno na prebavne organe tistih živali, ki si po vprav prestalih boleznih ne morejo opomoči in bi sicer zapadle propasti in poginu. Poleg tega je Mastin edino varnostno sredstvo zoper vse bolezni, ki tako pogosto uničujejo živali in na ta način onesrečujejo in pogublajo kmetovavce. Uporablja pa se tudi ob pomanjkanju krme, kjer se nadomestnim krmilnim sredstvom primeša dvojna množina Mastina med tednom. Zaradi teh odličnih lastnosti je Mastin odlikovan na vseh velikih mednarodnih razstavah z odlikovanji, diplomami in kolajnami, kakor v Rimu, Parizu, Wienu in Londonu. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti in zanesljivega uspeha Mastina pa so tudi brezštevilna zahvalna pisma, ki prihajajo vsa leta obstoja Mastina dan za dnevem. — Cena 5 škatel 46 Din poštne prosto.

Sladin

je po okusu in redilnosti najboljša, zdrava hrana za dojenčke, rekonvalescente in odrasle, ki pri vsakdanji uporabi ne pripomore samo do zadobitve in ohranitve zdravja, ampak prihrani pri gospodinjstvu mnogo denarja pri izdatkih za kavo, čaj, sladkor in mleko, katere popolnoma nadomestuje. Sladin vsebuje vse vrste redilnih snovi, kakor sladkor, beljakovine, proteine itd., združene, ker se pripravljata iz sladu, ki je brez dvoma ena najvažnejših redilnih snovi. Sladin je radi tega preizkušen in ocenjen na podlagi zdravniških izjav in cele vrste pismenih zahval zdravih in bolnih odjemavcev kot okrepjujoče hranilno sredstvo, radi česar se sam najbolje priporoča. — Cena 5 škatel 80 Din poštne prosto.

Vsa nadaljnja navodila in pojasnila vam daje brezplačno:

Lekarna Trnkóczy, Ljubljana št. 3169, zraven rotovža.

Na tem boš imel veselje!

Torej — čitaj!

Zastrupljenje krvi po kurjih očesih

se mnogokrat pojavlja, in to vedno le, kadar se kurja očesa režejo z nožem. — Resnično! Kurja očesa so jako boleče zlo, ki ga moramo odstraniti. Ali nikdar z nožem! Temveč prav lahko in hitro z

Elza turistovskim

obližem, karton: mali
Din 4·40, ve-
liki Din 6·60.

Elza turistovska tinktura, steklenica s čopičem Din 14—; zavojnina in poština posebej. Ta tinktura zanesljivo in brez bolečine odstrani kurja očesa in žulje.

Elza posipalni prašek proti potanju nog in telesa. Skatla z rešetko Din 7·70.

Bombaž, irigatorji, termometri, sesaljke itd.

Elza zobne kapljice, zelo priljubljene, ker hitro utolažijo bol. 1 steklenica Din 7·70.

Elza očesne kapljice krepe moč vida. Din 5·60.

Elza mentolni črtnik. Trenje s tem črtnikom deluje v kratkem času proti glavobolu, migreni, tudi proti vbodljaju žuželk. 1 kes Din 10—.

Najmočnejše francosko žganje, znamka Orig-Radicum, predvojna kakovost. 1 velika steklenica Din 19·80.

Elza redilni prašek za živino. Veselje vsakega kmetovavca! — Kot krepljeni dodatek k vsakdanji krmi je dobrodejno za konje, govedo, ovce, prašiče in za perutnino. 1 karton Din 8—. (Mazilo za konje Din 19·80, kreolin Din 12—.)

Zatirajte miši in podgane! „Flox“ zrnca, zanesljiv strup proti mišim in podganam. Din 8·80.

Cene so tu navedene one, ki so bile veljavne, ko se je ta koledar tiskal.

Zavojnina in poština se računa posebej, vendar pa po možnosti nizko. Da se ti stroški zmanjšajo, se priporoča naročiti čim več ali za več sosedov skupaj.

Naslov za naročila: EUGEN V. FELLER, lekarnar, v STUBICI DONJI šte. 589 (Hrvatska).

Lepa so usta, katera krasita dve vrsti belih bleščečih zob.

Elza voda za usta ohrani zobe čiste in bele, osvežuje, razkužuje in ima neprimerljivo blag okus, ki dolgo vzdrži in odvzame ustom slab duh. Utrjuje zobno meso in zabrani zobne bolečine. 1 steklenica Din 16·50; zavojnina in poština posebej.

Dr. Heiderjev zobni prašek Din 6·60, zobna krema tuba Din 8·80, Hega zobni prašek s kisikom Din 20—, krtačica za zobe Din 11— in Din 20—.

Elza kolonjska voda, izredno fina in odlična. Kdor rabi to kolonjsko vodo, dokazuje, da ima dober okus. Izpodbuja in zanima kot dobra misel. Njen trajni vonj ima osvežujočo lastnost. 1 steklenica Din 16·50; zavojnina in poština posebej.

Fini parfemi različnih rožnih vonjev v originalnih stekleničicah za Din 27·50. Parfemi po teži od Din 14— dalje. Sachet dišeče blazinice za obleke in perilo Din 6—.

Elza gozdni vonj za sobe napolnjuje vsako stanovanje z blagodejnim vonjem, v katerem se upodablja vsa poezija gozda, čisti in razkužuje posebno bolniške sobe. 1 steklenica Din 16·50; zavojnina in poština posebej. (Lysol Din 24—, Lysoform Din 27·50.)

Nikakega mrčesa več! Nobenih muh, bolh, šturkov, rusov, uši, stenic itd. Ves mrčes se zatre, kjer se uporablja

Elza mrčesni prašek! Resnična dobrota za ljudi in živino! 1 velika doza Din 17·60.

Brizgalnice za mrčesni prašek Din 17—, mast za uši mast zoper srbečico od Din 6— dalje, naftalin proti moljem od Din 2— dalje.

Proč z nadležno stenico! Večkrat prelizkušana in hvaljena tinktura za stenice. 1 steklenica Din 17·60.

Na vprašanja sledi takojšen pismen odgovor, če se priloži za poštino 1 ali 2 dinarja.

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREGO

LJUBLJANA

Gospodsvetska cesta
štev. 10

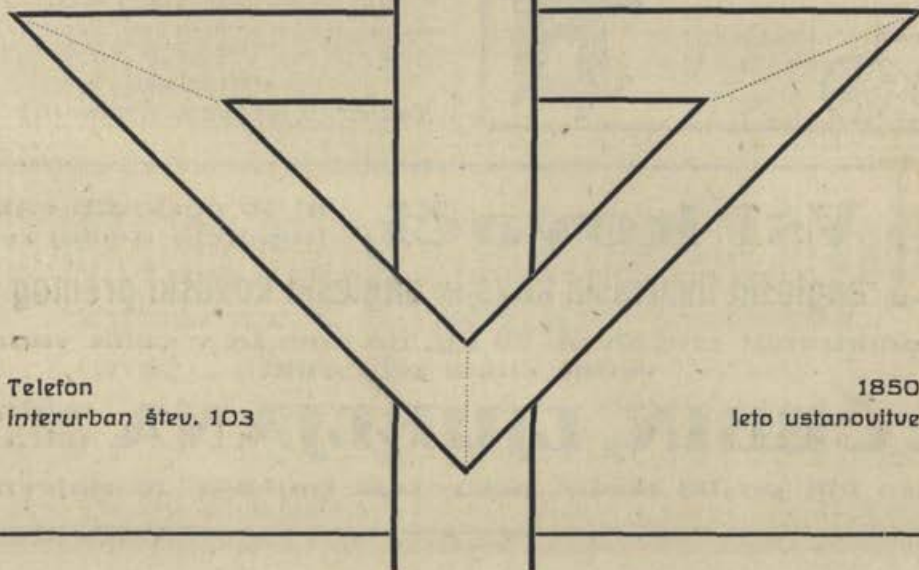
Cesta na Gor. železnico
štev. 4

se priporoča
za
vsakourstne
zgradbe
v poljubnih
slogih

izvršuje
načrte
in proračune
za
vsakourstne
stavbe

Telefon
Interurban štev. 103

1850
leto ustanovitve

Dobro blago!

Solidna postrežba!

Najnižje cene!

Vse prednosti so zagotovljene našim cenjenim čitateljem s sledečimi specialnimi ponodbami:

Volнено blago za ženske in otroke v vseh barvah, letno in zimsko.

Blago za obleke za moške in ženske, kot modni kamgarn, ševiot, sukno, baržun, loden, hlačevina. Pralni barhet, flanelasti barhet za obleke in perilo, barhet za podloge.

Novosti za bluže, zefiri, flaneli, deleni.

Tkanina, pralno blago, šifon, platno za obleke, predpasnike, perilo. Zepni robci.

Robci, naglavne rute, ogrinjala, svilene rute.

R. MIKLAUC, LJUBLJANA šte. 81.

Pišite natančno, kaj želite, po možnosti tudi, v kaki barvi in koliko sme stati, in zadovoljni boste!

Modro platno za moške predpasnike in delavske obleke.

Izgotovljeno perilo za moške, ženske in otroke, Jügrovo perilo, delavsko perilo. **Predpasniki.**

Pletenina, moške in ženske nogavice, rokavice, modrčki, jopice, pletene rute.

Oksford za srajce. **Inlet** za blazine. **Civil** za posteljnino. **Kravate**, naramnice.

Koci, odeje, posteljne garniture, namizni prtji, servijete, brisače, zavese, preproge itd. itd.

Vsako občuduje

blago za obleke in perilo, ki ga že mnogo let kupujem v svojo največjo zadovoljnost le od Vas.

Pošljite mi zopet . . . piše gospa

Jelka Herceg, Zagreb, Pantovčak 62.

Sto in sto takih priznanj! **Vam dokazuje**, da boste dobro, solidno in poceni postreženi, če se zaupljivo obrnete na specialno hišo, obstoječo od leta 1869:

Najboljše, pa vendar poceni blago!

J. GOREC v Ljubljani

palača Ljubljanske kreditne banke

ter Gosposvetska cesta šte. 14 EXCELLA šivalni stroji.

(gostilna „Novi svet“).

Lastna delavnica!

ES-KA kolesa.

Na zalogi
vsakovrstni
deli in
opreme.

Nov izum! Radio-svetloba! Sveti v najhujši temi!

Pošiljamo po poštnem povzetju:

„Radio“-lišp: kravatne igle, brože, ženske uhane, prstane, gumbe za zapetnice, gumbe za na prsi srajcam.

„Radio“-podobe: Kristusa na križu, Marijo in razne druge svete podobe.

Ako imaš ponoči „Radio“-uhane v ušesih ali „Radio“-iglo na kravati, se ti sveti kakor zvezda na nebu.

Ako „Radio“-sveto podobo obesiš svoji postelji nasproti, sveti v najhujši temi, kakor da čuje živa podoba nad teboj, podnevi pa je kras sobe.

Piši po cenik na:

„Radiol“, Ljubljana, Krekov trg šte. 10.

Vsi kovači,

ki so poskusili enkrat, kupujejo odslej redno angleški livarniški koks in angleški kovaški premog

v plombiranih vrečah po 50 kg, na tone in v celih vagonih vedno samo pri tvrdki

D. ČEBIN, LJUBLJANA

Wolfova ulica št. 1

ker so bili pri tej tvrdki postreženi najbolje in najceneje.

TI ON ONA VI VSI

bi morali nositi same dobre čevlje:

Dobro obuvalo !! je Suttnerjevo obuvalo ●●

Nenadkriljivi v trajnosti in primerni obliki so čevlji za gospe iz močnega, finega usnja! Elegantni in moderni čevlji za gospe in dekleta! Dobri in komodni nizki čevlji in sandale! Bogato izbiro srajc, naramnic in sportnih čepic Vam nudi ilustrirani cenik tvrdke Suttner, v katerem boste našli različno namizno orodje, škarje, žepne nože, doze za svačilce in tobak, aparate za britje in užiganje, verižice, krstne obeske in vse, karkoli potrebujete sami zase ali pa za darila.

— Tudi prava Elza-mila lekarnarja Eugena V. Fellerja v Stubiici se morejo priložiti radi udobnosti odjemavcev. Zahtevajte krasni ilustrirani cenik, za katerega je treba poslati samo 2 dinarja za poštino:

Svetovni odpošiljalni tvrdki

H. SUTTNER, LJUBLJANA šte. 201, SLOVENIJA.

Iv. Kravos, Maribor

Aleksandrova 13 Telefon 207 Slomškov trg 6

Usnjate torbice in kovčegi za potovanje v vseh velikostih kakor tudi spise in damske torbice, listnice, tobačnice itd. Nahrbtniki za šolarje, planince itd. Usnjate **gamaše**. Ovrtniki, nagobčniki, biči in vrvice za pse. Gobe, kožice in ščetke za omivanje kočij. **Dežne ponjave** (plahte) za vozove in konje v vseh velikostih. Razni okovi za konjske opreme iz nikeljna, medl, ponikljani ali črno lakirani. **Gonilni jermeni** iz la. usnja kakor tudi šivalni in vezalni jermeni.

Vsa v jermenarsko, sedlarsko in torbarsko stroko spadajoča popravila se sprejemajo in kolikor možno hitro izvršujejo.

Konfekcijska industrija

DRAGO SCHWAB v Ljubljani

Dvorni trg št. 3, pod Narodno kavarno

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega sukna, raznih doma izgotovljenih oblek (prazničnih in delovnih), površnikov, zimnikov, raglanov, dežnih plaščev, pelerin, usnjenih suknjičev, čepic, perila itd. po konkurenčnih cenah.

Naročila oblek po meri se izvršujejo v lastnem modnem salonu.

— Vzorci blaga na zahtevo zastoj. —

Sukno za orožnike in ognjegasce vedno v zalogi.

Razpošiljanje po pošti se vrši samo proti povzetju.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic

== v Ljubljani ==

(prej „Kranjska deželna banka“)

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Daje vsakovrstne kredite in predume.

Ljubljanska menjalnica

———— Kolodvorska ulica 41 ————

kupuje in prodaja usakovrstne tuje valute
po najugodnejših dnevnih cenah;
zlat in srebrn denar plačuje po najvišji ceni.

L. MIKUŠ, Ljubljana

———— Mestni trg št. 15 ————

priporoča svojo zalogo

dežnikov

in sprehajalnih palic.

Popravila točno in solidno!

Tamburice najboljše vrste

razpošilja

M. Gilg,

*rukotvornica tamburic
Sisak na Hrvaškem.*

*Cenik pošlje vsakomur
zastonj.*

Zahtevajte ga po dopisnici!

Bogata zaloga

**šivalnih
strojev,**

koles ter pisalnih
in pletilnih strojev

Ivan Jax & sin

Ljubljana

Gospodsvetska cesta št. 2

„SLAVIJA“
jugoslovanska zavarovalna banka
centrala v Ljubljani

zavaruje proti škodam zaradi požara, tatvine,
telesnih nezgod itd. pod ugodnimi pogoji in
izplačuje odškodnine točno.

Podružnice po vsej kraljevini SHS.

Sukno

za moške obleke, najmočnejše, najfinejše in najcenejše, razpošilja veletrgovina

R. Stermecki, Celje št. 219

in sicer: trpežno sukno Din 71—, močni ševiot Din 78—, kamgarn Din 90— itd.
Pustrovani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakomur zastonj, vzorci od sukna,
kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za osem dni na ogled. Kdor
pride z vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Kar
ne ugaja in ni odrezano, se zamenja ali vrne denar. Naročila čez Din 500—
poštne prosto. Trgovci engros cene.

G. BESEDNIK IN DRUG prej **HLAVKA**
Ljubljana, Prešernova ulica šte. 5.

Izdelovanje kirurškega orodja in obvez. Tovarna ortopedičnih aparatov, umetnih udov, priprav za zdravilstvo in strežbo bolnikov, kirurških obvez in predmetov, oprava za ordinacije in operacijske sobe.

Ustanovljeno leta 1846. — Telefon šte. 563.

Gradbeno podjetje
G. Tönnies d. z. o. z. Ljubljana
Pisarna: Dunajska cesta št. 25.

Podjetje projektira in izvršuje vsa v gradbeno stroko spadajoča dela. — Enodružinske hiše v opeki in »Heraklitu« (najcenejši stavbni način). — Projekti za enodružinske hiše so na ogled v gradbeni pisarni. — V lastni opekarni se izdeluje po konkurenčnih cenah lepa, močno žgana opeka. — Iz lastnega gramozoloma se nudijo vse vrste peska. — Zaloga vsega gradbenega materiala se nahaja na Martinjovi cesti.

Zaloga pohištva
Ivan Dogan
v Ljubljani

Dunajska cesta 17, Medijatova hiša.

Velika zaloga raznega pohištva, kakor spalnih sob iz mehkega in trdega lesa, jedilnih sob, kuhinjske in druge oprave po konkurenčnih cenah.

V zalogi so tudi vedno žimnice (modroci), žičnice, divani in vsi drugi v tapetniško stroko spadajoči izdelki.

SLAVENSKA BANKA D.D.
Podružnica Ljubljana
Centrala Zagreb.

Vplačana delniška glavnica in rezerve preko 120.000.000 Din.

Podružnice:

Beograd, Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Wien.

Ekspozituri: Rogaška Slatina (sezonska) in Jesenice.

Afilijaciji: Slovenska banka v Ljubljani in Jugoslovenska industrijska banka d. d. v Splitu.

Lastne agencije v Južni Ameriki: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe; v Severni Ameriki ima v vseh večjih mestih direktne bančne zveze.

Posreduje vse bančne in trgovske posle z inozemstvom, posebno pa z Italijo in Avstrijo.

Olajšuje posle eksporterjem in importerjem s tem, da jim eskomptira menice v lirah kakor tudi v drugih inozemskih valutah.

Otvorja akreditive, izstavlja garantna pisma ter izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu obrestuje najpovoljneje.

Avtoizvošček

Ljubljana, Poljanska cesta 3

Telefon 942

Stajališči: hotel „Slon“ in hotel „Union“.

Številke voz: Sl. 490, 432, 481; 1-173.

Kilometer po Din 6-.

Za cenjena naročila se vljudno priporoča **Pavel Stelè.**

Kdor hoče kupiti modnega in manufakturnega blaga solidno in dobro, naj pride v staroznano trgovino

„Pod velbom“

Češkuti & Zajec

Ljubljana, Stari trg 3

Popravila

pisalnih, računskih, kopirnih strojev itd.
prevzame

mehanik Ivan Legat

specialist za pisarniške stroje

v Mariboru, samo Vetrinjska ulica šte. 30

Telefon 434.

„JUGOMETALIJA“

Splošna kovinarska industrija — LJUBLJANA — Kolodvorska ulica št. 18—20.

Kleparstvo, stavbeno, galanterijsko in ornamentno. Kopalne banje, žeharji za mleko, škropilnice in raznovrstne kuhinjske naprave. Pocinkavanje in pocinjavanje vsakojakih predmetov.

Kotlarstvo: vsakovrstni bakreni kotli ter bakrene cevi in kotli za žganje-kuho, razni kotli za pralnice, za štedilnike i. t. d. Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršujejo točno in poceni.

Oblastveno koncesijoniran zavod za vse vrste vodovodne instalacije. Instalacije klosetnih naprav. — Montaža in preizkušnje strelovodov.

Zaloga Družbe sv. Mohorja na Prevaljah.

Številke pomenijo cene v dinarjih za ude, v oklepajih za neude in po knjigarnah.

Knjige nabožne vsebine.

- Lampe-Krek: Zgodbe sv. pisma. S podob. I. del: Stari zakon (1.—9. zvez. ; II. del: Novi zakon (10. 18. zvezek); vez. v polusnje z rdečo obrezo, vsak del po 193 90 (258 60)
- vez. v celo usnje z rđ. obr. 231 90 (309 20)
- vseh 18 zv. broš., vkup 152 10 (202 50)
- Vsak posame. ni zvezek se tudi še dobi
1. zvezek, b oš. 19 50 (26 —)
- 2.—18. zv., broš. vsak po 7 80 (10 40)
- Rogač-Torkar: Življenje svetnikov in svetnic. Stara, popravljena, druga izdaja, I. in II. del broš., vsak del po 16 50 (22 —)
- vez. 48 50 (64 50)
- Kocijančič St.: Kristusovo življenje in smrt. Dva dela, 2. izdaja, broš. 26 — (34 70)
- v dva dela trdo vez. 78 — (104 —)
- Ehrlich dr. L.: Katoliška Cerkev, kraljestvo božje na zemlji 5 90 (7 90)
- Jeglič dr. A. B.: Mesija. S slik., broš. 19 50 (26 —)
- vez. 45 50 (60 60)
- V boj za temelje kršč. vere! 6 50 (8 70)
- V boj za kršč. resn. in čedn.! 6 50 (8 70)
- V boj za kršč. življenje! 6 50 (8 70)
- Kosec J.: Kršč.-katol. pravoslovje 9 10 (12 10)
- Lampe dr. Fr.: Jeruzalemski romar. S podob. Dva snopiča vkup 6 50 (8 70)
- Lesar Ant.: Prilike p. Bonaventure 6 50 (8 70)
- Lesar dr. Jos.: Apostoli Gospodovi. I. in II. del, vsak po 5 70 (7 60)
- Podgoro V.: Razlaganje cerkv. leta ali Slovenski Goffine 9 10 (12 10)
- Seigerschmied J. M.: Pamet in vera. I., II. in III. del, vsak po 9 10 (12 10)
- Slomšek A. M.: Pastirski listi 6 50 (8 70)
- Skuhala J.: Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa. S podobami 6 50 (8 70)
- Stolz-Majar: Krščana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. Tretja izdaja 18 90 (25 20)
- Šmuc J.: Nebeška krona. Druga izd. 7 80 (10 40)
- Tominec dr. p. A.: Sonce in senca. Gl. Mohorjevo knjižnico 8. zvezek.
- Zoré dr. Jan. Ev.: V tem znamenju boš zmagal! S podobami 6 50 (8 70)
- Življenje svetnikov. Nova izdaja. S podob.
1. zvezek 9 80 (13 10)
2. " 5 90 (7 90)
3. " 6 10 (8 10)
4. " 9 50 (12 60)
- Potopisi. Zemljepisi.**
- Trunk J. M.: Amerika in Amerikanci. Bogato ilustrirana knjiga. Začetnice je narisal Ivan Vavpotič. Edina slovenska knjiga, ki govori o naših amerik. naselbinah. Vez. 97 40 (130 —)
- Bezenšek A.: Bolgarija in Srbija. Ilustr. Opisana je tudi bolg. in srbska zgodovina. 11 70 (15 60)
- Karlin dr. A.: V Kelmorajn. S pod. 9 10 (12 10)
- Lavtižar J.: Pri severnih Slovanh 9 10 (12 10)
- Staré J.: Kitajci in Japonci. S pod. 6 50 (8 70)
- Vrhovec Iv.: Avstralija. S podob. 11 70 (15 60)
- Podobe iz misijonskih dežel. 1. zvezek. S podob. (2. zvezek je pošel) 6 50 (8 70)

Vezani molitveniki.

- Baraga: Dušna paša. } Z velikimi
Rožman: Slava Gospodu! } črkami
- Godec: Lurška Mati božja
- Karlin: Priprava na smrt
- Kosar: Nebeška hrana. I. del, 2. natisk
- — — — — II. " 1.
- Pristov: Vir življenja in svetosti („Presv. Srce Jezusovo“)
- Skupoli: Duhovni boj
- Škufca: Šmarnice (1886)
- Hockenmayer: Sveta spoved
- Ligvorl Alfonz M.: Resnice za večnost
- Paganl: Presveto Rešnje Telo
- Pajak: Sveti Jozef (samo z rdečo obrezo)
- Podgoro: Evangeljska zakladnica
- Seigerschmied: Krščanska mati
- Sveta družina
- Slomšek A. M.: Krščansko devišstvo. 2. izd. Volčič: Šmarnice (1892)
- Walter: Sveti rožni venec
- Zgur: Marija Devica Majnikova kraljica
- Kopatln: Pasijonski molitvenik
- Meschler: Trije temeljni nauki

zl. obr. 30— (40—)
rd. obr. 30— (27—)
zlata obreza 28— (35—)
rdeča obreza 15— (30—)

Mohorjeva knjižnica.

1. Remec Alojzij: Užltkarji, broš. 3 90 (5 30)
2. Platon: Sokratov zagovor, broš. 14 20 (18 90)
vez. 21 50 (28 70)
3. Kotnik Fr.: StoriJe, broš. 14 20 (18 90)
vez. 21 50 (28 70)
4. Baar-Hybášek: Križev pot, broš. 14 20 (18 90)
vez. 21 50 (28 70)
5. Tolstoj: Knez Serebrjani, broš. 31 — (41 30)
vez. 40 — (53 40)
6. Jaklič: Zadnja na grmadi, broš. 18 — (24 —)
vez. 26 — (34 70)
7. Vadnjal: Otoški postržek, broš. 10 — (13 40)
vez. 17 — (22 70)
8. Tominec: Sonce in senca, broš. 18 — (24 —)
vez. 26 — (34 70)
9. Pengov-Ratajec: Kemija, broš. 13 50 (18 —)
vez. 20 50 (27 35)
10. Pregelj Iv.: Božji mejniki, broš. 8 — (10 70)
vez. 15 — (20 —)

Slovstvena knjižnica.

1. Žigon: Francè Prešèren, broš. 48 80 (65 —)
vez. 55 70 (74 30)
 2. — Prešèrnova čitanka, broš. 48 80 (65 —)
vez. 55 70 (74 30)
1. in 2. zvezek skupaj broš. 90 — (120 —)
vez. 100 — (133 30)

Zgodovina.

- Križanič dr. Iv.: Zgodovina sv. katoliške cerkve. I., II. in III. del, vkup 22 80 (30 40)
- Gruden dr. Jos.: Zgodovina slovenskega naroda. S slik., 1. do 6. zvezek, vsak po 11 10 (14 80)
- Staré J.: Občna zgodovina. 14. in 15. snopič, vsi drugi (1.—13.) so pošli, vsak po 6 50 (8 70)
- Andrejka: Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini 1. 1876. S podobami, vez. 41 60 (55 40)

Zaloga Družbe sv. Mohorja na Prevaljah.

Številke pomenijo cene v dinarjih za ude, v oklepajih za neude in po knjigarnah.

Povesti (Slovenske Večernice).

Cankar Iv.: V samotji. (Sl. Več. 61. zv.)	6:50	(8:70)
Cigler Jan.: Deteljica. 4. izdaja . . .	6:50	(8:70)
— Oglenica. 3. izdaja . . .	4:90	(6:50)
Detela dr. Fr.: Hudi časi. S slikami	13:—	(17:30)
— Novo življenje. (Več. 61. zv.)	6:50	(8:70)
— Svetloba in senca . . .	9:80	(13:10)
— Takšni so! S slikami . . .	5:90	(7:90)
Gangl E.: Veliki trgovec. Samo vez.	20:—	(26:70)
Jaklič Fr.: V graščinskem jarmu . .	7:30	(9:75)
Kostanjevec J.: Življenja trnj. pot . .	5:90	(7:90)
Lah Ivan: Uporniki . . .	9:10	(12:10)
Lésar A.: Perpetua. 3. izdaja . . .	6:50	(8:70)
Milčinski Fr.: Ptički brez gnezda . .	11:70	(15:60)
Ozvald dr. K.: Za vsak dan. 1. zv.	6:30	(8:40)
Parapat J.: Robinzon starši. 4. izd.	9:10	(12:10)
Pregelj dr. Iv.: Peter Pavel Glavar . .	3:30	(4:40)
— Božji mejniki. Glej Moh. knjižn. 10. zv.		
Sket dr. J.: Miklova Zala. 5. izdaja	6:50	(8:70)
Slemenik F. Val.: Izdajavec. 2. izd.	6:50	(8:70)
Slemenik Val.: Križem sveta. 2. izd.	5:90	(7:90)
Sorli dr. I.: Sorodstvo v I. členu . .	6:50	(8:70)
Verne Jules: Carski sel. I. del . . .	6:30	(8:40)
— — — — — II. del . . .	6:30	(8:40)
Vošnjak dr. J.: Troje ang. češčenj . .	5:90	(7:90)
Vuk Ivan (Starogorski): Zorislava . .	6:50	(8:70)
Wieseman-Zupancič: Fabijola. 3. izd.	9:10	(12:10)
Zbašnik dr. Franc: Boj za pravico . .	9:10	(12:10)
— (Žaljski): Na krivih potih . . .	6:50	(8:70)
— (Malograjski): Pisana mati . . .	9:10	(12:10)
— — — — — Za srečo . . .	9:10	(12:10)
Mati božja dobrega sveta. 2. izd.	5:90	(7:90)
Razne povesti	9:10	(12:10)

Slovenske Večernice 41., 42., 43., 44., 49., 51., 52., 53., 55., 57., 59., 61., 64., 68., 69. in 72. zvezek (vsi drugi so pošli), po 6:50 (8:70)

Poučne in zabavne knjige.

Podgorc Val.: Domači zdravnik po naukih in izkušnjah žpk. S. Kneippa. Šesti, popravljeni natisk. S podobami, broš. . . 26:— (34:70)	
— — — — — vez. . . 33:— (44:—)	
Homan dr. Al.: Postrežba bolnikom. Za domačo potrebo in boln. strežn. S pod. 5:90 (7:90)	
Vedenik dr. H.: Kako si ohranimo ljubo zdravje. S podob. Trije zvezki, vsak po 5:90 (7:90)	
Tavčar dr. Iv.: Slovenski pravnik. Pouk o najpotrebnejših zakonih. 1., 2., 4. in 5. snopič (3. snopič je pošel), vsak po 8:50 (11:30)	
Pengov Fr.: Podobe iz narave. Z izvornimi slik. II. zvezek (I. zvezek je pošel) . . 5:90 (7:90)	
Sket dr. Jak.: „Kres“, leposloven in poučen list. VI. letnik 1886 26:— (34:70)	
„Mladika“, letnik 1924, broš. . . 112:— (112:—)	
— I. 1923 in 1924, vez., vsak po 152:— (152:—)	
Brinar Jos.: Lisica Zvitorepka. Živalske pravljice za mladino. Drugo izdanje . . 14:70 (19:60)	
Meško Ksaver: Mladim srcem. Z izvorn. slikami. II. zvezek 7:80 (10:40)	
— — — — — III. 4:40 (5:80)	
(I. zvezek je pošel.)	

Pesmarice in pesmi.

Aljaž Jak.: Slovenska pesmarica. I. ali II. zvezek. Tretji natisk, broš. vsak po . . 21:— (28:—)	
— — — — — vez. vsak po . . 28:40 (35:40)	
— — — — — I. in II. del vkup vez. . . 52:50 (66:60)	
Gregorčič Simon: Poezije 11:10 (14:80)	
Lovrenčič dr. J.: Brstje 5:90 (7:90)	
Medved A.: Slov. legende. S slik. . . 6:50 (8:70)	

Igrokazi.

Detela dr. Fr.: Begunka. Drama v treh dejanjih. (Slov. Večernic 74. zvezek.) . . 5:90 (7:90)	
— — — — — Blage duše. Veseloigra v 3 dej. 13:— (17:30)	
Medved A.: Krivica in dobrota. Igra v treh dej. (Slov. Večernic 52. zvezek.) . . 6:50 (8:70)	
Meško Ksaver: Na smrt obsojeni? Dram. slika v treh dejanjih 7:80 (10:40)	
Remec Alojzij: Užitkarji. Kmečka zaloigra v treh dejanjih. Glej Mohorjevo knjižnico 1. zv.	
Vošnjak dr. Jos.: Ne vdajmo se! Kratkočasnica v enem dejanju. (Sl. Več. 53. zv.) 6:50 (8:70)	

Kmetijstvo. Naravoslovje.

Dular Fr.: Domači živinozdravnik. S podobami. Tretja, popravljena izdaja . . 26:— (34:70)	
Rohrman V.: Poljedelstvo. S pod. I. del (2 snop.) (II. del je pošel) 22:10 (29:50)	
Rohrman-Dular: Gospodarski nauki 11:70 (15:60)	
Turk J.: Travnništvo. S pod. 1. snop. 6:— (8:—)	
— — — — — 2. snopič 10:— (13:35)	
Lakmayer Fr.: Umni čebelar. S pod. 19:50 (26:—)	
Povše Franc: Umni kmetovalec. 2. in 3. snopič (1. snopič je pošel), vsak po . . 9:10 (12:10)	
Erjavec Fr.: Naše škodlj. živali. 2. sn. 7:— (9:40)	
— Živali v podobah. II. zvezek: Ptice (I. zv. je pošel) 13:— (17:30)	

Življenjepisi. Koledarji i. dr.

Medved dr. A.: Ant. Martin Slomšek 11:10 (14:80)	
Hrovat p. Fl.: Franc Pirce 6:50 (8:70)	
Vončina dr. L.: Friderik Baraga . . 6:50 (8:70)	
Pirnat M.: Juri baron Vega 2:60 (3:50)	
Koledar za leto 1902, 1903, 1906, 1907, 1911, 1912, 1914, 1915, vsak po 11:10 (14:80)	
— za leto 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 in 1925, vsak po 6:50 (8:70)	
— za leto 1926 12:— (16:—)	
Wiery Dr. Valentin: Ansprachen und Predigten. Trije zvezki, vkup 6:50 (8:70)	

Solske knjige. Slovarji.

Breznik dr. Anton: Slovenska slovnica za srednje šole. Tretja izdaja, vez. 34:— (34:—)	
Sket-Podboj: Slovensches Sprach- und Übungsbuch. 8. Auflage. Vez. 30:— (39:—)	
— Slovarček (Taschenwörterbuch). Druga izd., vez. 19:50 (26:—)	
Bartel-Janežič: Deutsch-sloven. Handwörterbuch. Fünfte Aufl. Vez. 138:60 (184:80)	
Podkrajšek H.: Obrtni slovar izide v kratkem.	

Vse knjige se dobijo tudi vezane.